

národní
úložiště
šedé
literatury

Sebehodnocení plnění basilejských základních principů efektivního bankovního dohledu

Česká národní banka
2010

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-138889>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 29.04.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

**SEBEHODNOCENÍ PLNĚNÍ BASILEJSKÝCH ZÁKLADNÍCH
PRINCIPŮ EFEKTIVNÍHO BANKOVNÍHO DOHLEDU
(k 31.12.2010)**

V Praze 26. srpna 2011

Pro zhodnocení plnění BCP je použita čtyřstupňová stupnice, která je vymezena takto:

1. „**Splněno**“ znamená, že nejsou žádné nedostatky v legislativě, praktickém výkonu dohledu nebo vnitřních předpisech.
2. „**Splněno ve velkém rozsahu**“ znamená, že
 - a) existují malé nedostatky v legislativě a praktickém výkonu dohledu nebo ve vnitřních předpisech anebo
 - b) dohled je vykonáván, i když praxe dohledu není založena na standardizovaných vnitřních předpisech.
3. „**Nesplněno ve velkém rozsahu**“ znamená, že
 - a) existují zásadní nedostatky v legislativě a praktickém výkonu dohledu anebo ve vnitřních předpisech, nebo
 - b) neexistuje legislativa nebo regulace, ale dohled se vykonává, nebo
 - c) existuje legislativní a regulační rámec, ale nefunguje praktický výkon dohledu.
4. „**Nesplněno**“ znamená, že neexistuje legislativní nebo regulační základ a výkon dohledu je nedostatečný.

HODNOCENÍ JEDNOTLIVÝCH PRINCIPŮ A KRITÉRIÍ

Princip 1: Cíle, nezávislost, pravomoci, transparentnost a spolupráce

Efektivní systém bankovního dohledu musí mít jasné vymezení odpovědnosti a cílů pro každou jednotlivou instituci, která se zabývá dohledem nad bankami. Každá taková instituce by měla mít operační nezávislost, transparentní postupy, důvěryhodné řízení a odpovídající zdroje a měla by být odpovědná za plnění svých povinností. Dalšími nezbytnými předpoklady jsou odpovídající právní rámec pro bankovní dohled, včetně ustanovení týkajících se povolování bank a výkonu dohledu nad nimi; pravomoci zabývat se dodržováním zákonů, jakož i bezpečností a stabilitou bankovního systému; a právní ochrana osob vykonávajících dohled. Měly by existovat i dohody upravující výměnu informací mezi orgány dohledu a ochranu důvěrnosti takových informací.

Poznámka:

Princip 1 je rozdělen na šest částí. Zatímco tři z těchto částí (1, 2 a 5) se v principech nikde jinde neopakují, část třetí a část čtvrtá jsou podrobněji rozebrány v jednom anebo v několika následujících principech, a proto tato část pro ně uvádí jen nejzákladnější a nejdůležitější kritéria. Šestou částí se podrobně zabývají principy 18, 24 a 25.

1(1): Efektivní systém bankovního dohledu musí mít jasné vymezení odpovědností a cílů pro každou instituci, která se zabývá dohledem nad bankami.

Souhrnné vyhodnocení části 1(1):

SPLNĚNO

Základní kritéria

Podle [zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o ČNB“) je Česká národní banka (dále jen „ČNB“) ústřední bankou České republiky a zároveň i orgánem vykonávajícím dohled nad finančním trhem České republiky. To znamená, že ČNB je integrovaným orgánem dohledu, jenž zajišťuje jak bankovní dohled, tak i dohled nad regulovanými nebankovními finančními institucemi. Bankovnímu dohledu podléhají regulované úvěrové instituce, tj. banky, pobočky zahraničních bank, které nemají sídlo na území státu Evropské unie nebo jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor, a spořitelni a úvěrní družstva (dále jen „družstevní záložny). Cíle a odpovědnosti ČNB v oblasti bankovního dohledu jsou stanoveny zákonem o ČNB. Zákony a další právní předpisy (vyhlášky) stanoví minimální požadavky na bezpečné a obezřetné podnikání, které jsou regulované úvěrové instituce povinny dodržovat. Frekvence změn příslušných zákonů je z hlediska potřeb bankovní regulace a výkonu bankovního dohledu přijatelná. Legislativní rámec bankovníctví a bankovního dohledu je harmonizován s právem Evropské unie (dále jen „právo EU“) a zahrnuje také přímo použitelné předpisy ES. ČNB zveřejňuje na svých webových stránkách seznamy všech regulovaných subjektů, podrobné čtvrtletní agregované informace o bankovním sektoru a sektoru družstevních záložn a řadu dalších informací o bankovním sektoru a bankovním dohledu.

Dodatečné kritérium

ČNB měla v minulosti pro oblast regulace a výkonu bankovního dohledu zpracovanou střednědobou koncepci (2005 až 2010), kterou schválila bankovní rada. Na tuto koncepci navazovaly roční plány, které kladly důraz na to, aby zdroje určené pro bankovní dohled byly

alokovány jak v závislosti na rizikovém profilu dohlížených úvěrových institucí a bankovních skupin, tak i s ohledem na stabilitu bankovního sektoru. Střednědobá koncepce byla nahrazena dokumentem nazvaným „[Poslání České národní banky při dohledu nad finančním trhem České republiky](#)“, který je zveřejněn na webových stránkách ČNB.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Musí existovat zákony upravující bankovníctví a činnost orgánu (každého z orgánů), který se zabývá bankovním dohledem. Odpovědnosti a cíle každého z těchto orgánů musí být jasně definovány a zveřejněny.

SPLNĚNO

V současné době je ČNB jediným orgánem, který se zabývá bankovním dohledem. Podle zákona o ČNB je ČNB ústřední bankou České republiky a navíc i orgánem, jenž vykonává dohled nad finančním trhem České republiky. To znamená, že ČNB je integrovaným orgánem dohledu, jenž zajišťuje jak bankovní dohled, tak i dohled nad regulovanými nebankovními finančními institucemi, k nimž patří zejména instituce elektronických peněz, vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu, platební instituce, poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu, obchodníci s cennými papíry, emitenti cenných papírů, centrální depozitář, investiční společnosti, investiční fondy, provozovatelé vypořádacích systémů, organizátoři trhů s investičními nástroji a další osoby, o nichž tak stanoví zvláštní právní předpisy upravující oblast podnikání na kapitálovém trhu, dále pojišťovny, zajišťovny, penzijní fondy a další osoby podnikající v oblasti pojišťovnictví a penzijního připojištění a osoby podnikající podle devizového zákona (směnárny) - § 44 odst. 1 zákona o ČNB. Bankovnímu dohledu podléhají úvěrové instituce vymezené v čl. 4 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/48/ES o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu (přepřacované znění směrnice 2000/12/ES). V případě České republiky jde o banky, pobočky zahraničních bank se sídlem mimo členský stát Evropské unie nebo jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor a družstevní záložny. Podnikání bank a dohled nad nimi jsou upraveny zákonem o ČNB a [zákonem č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o bankách“). Podnikání družstevních záložen a dohled nad nimi upravuje zákon o ČNB a [zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“).

Bankovní dohled je jednou z klíčových složek integrovaného dohledu nad finančním trhem České republiky a jako takový:

- a) má za cíl podporovat bezpečné fungování a rozvoj finančního trhu v České republice a přispívat ke stabilitě jejího finančního systému jako celku. Tyto cíle jsou v souladu hlavním cílem ČNB, jímž je péče o cenovou stabilitu (§ 1 zákona o ČNB);
- b) je vykonáván na individuálním i konsolidovaném základě;
- c) zahrnuje:
 - rozhodování o žádostech o udělení licencí, povolení, registrací a předchozích souhlasů podle zvláštních právních předpisů,
 - kontrolu dodržování podmínek stanovených udělenými licencemi a povoleními,
 - kontrolu dodržování zákonů a přímo použitelných předpisů ES, jestliže je k této kontrole ČNB zákonem nebo zvláštním předpisem zmocněna, a kontrolu dodržování vyhlášek a opatření vydaných ČNB,

- získávání informací potřebných pro výkon dohledu podle zvláštních předpisů a jejich vymáhání, ověřování jejich pravdivosti, úplnosti a aktuálnosti,
- ukládání opatření k nápravě a sankcí podle zákona o ČNB nebo zvláštních právních předpisů,
- řízení o správních deliktech a přestupcích, viz § 44 odst. 2 zákona o ČNB.

2. Zákony a doplňující předpisy musí poskytovat systém minimálních obezřetnostních standardů, které banky musí splňovat.

SPLNĚNO

Obezřetnostní standardy a pravidla pro banky, které nepožívají výhody jednotné licence podle práva ES (dále jen „pobočka zahraniční banky ze třetí země“) a družstevní záložny jsou obsaženy v:

- a) zákonech, k nimž patří zejména zákon o bankách, zákon o spořitelních a úvěrních družstvech a [zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů](#) (část čtvrtá týkající se práv a povinností při poskytování platebních služeb a vydávání elektronických peněz);
- b) prováděcích právních předpisech, které jsou vydávány na základě zákona a v zákonem vymezeném rámci, tj. ve vyhláškách a v opatřeních ČNB. ČNB jako orgán dohledu vydává prováděcí právní předpisy v souladu s článkem 79 odst. 3 Ústavy České republiky, na základě zákona o bankách a na základě dalších zákonů. Vyhlášky ČNB se vyhláší ve Sbírce zákonů. Opatření ČNB se vyhláší ve Věstníku ČNB;
- c) přímo použitelných předpisech ES.

K obezřetnostním pravidlům, jež pro banky stanovuje přímo zákon o bankách, patří zejména:

- stanovení minimální výše základního kapitálu banky, který musí činit nejméně 500 milionů Kč (§ 4);
- povinnost banky a pobočky zahraniční banky mít řídicí a kontrolní systém (§ 8b);
- povinnost banky postupovat při výkonu své činnosti obezřetně (§ 12);
- povinnost banky udržovat kapitálovou přiměřenost na individuálním i konsolidovaném základě podle § 12a s tím, že ČNB je oprávněna stanovit podrobná pravidla pro kapitálovou přiměřenost (§ 15);
- povinnost přijmout a uplatňovat spolehlivé, účinné a úplné strategie a postupy pro stanovení, průběžné posuzování a udržování vnitřně stanoveného kapitálu v takové výši, struktuře a rozložení, aby dostatečně pokrýval rizika, kterým je nebo by mohla být banka vystavena (§ 12c);
- povinnost banky dodržovat limity úvěrové angažovanosti na individuálním i konsolidovaném základě (§ 13) s tím, že ČNB je oprávněna stanovit podrobná pravidla pro úvěrovou angažovanost (§ 15);
- povinnost banky trvale udržovat na individuálním i konsolidovaném základě platební schopnost v české měně i v cizích měnách (§ 14) s tím, že ČNB je oprávněna stanovit pravidla pro řízení likvidity (§ 15);
- zákaz uzavírat smlouvy za nápadně nevýhodných podmínek pro banku (§ 12);
- zákaz pro banku nabýt podíl v jiné právnické osobě, založit jinou právnickou osobu nebo podílet se na jejím založení, pokud se nestane společníkem s neomezeným ručením, nejde o osobu, která má na této bance kvalifikovanou účast, ledaže jde o účastnické cenné papíry této osoby držené krátkodobě za účelem obchodování a banka dodrží pravidla pro nabývání, financování a posuzování aktiv stanovené ČNB, nejsou právní nebo jiné překážky pro poskytování informací touto osobou bance a pro

poskytování těchto informací bankou pro účely dohledu nad činností banky a je zachována průhlednost konsolidačního celku, jehož členem je banka, a úzké propojení v rámci konsolidačního celku nebrání výkonu dohledu nad činností banky, nebo investice je v souladu s celkovou strategií banky a banka řídí rizika s touto investicí spojená zejména z hlediska případných závazků banky z toho plynoucích (§ 17 odst. 1);

- omezení kvalifikované účasti banky v osobě, která není bankou podle zákona o bankách, zahraniční bankou, finanční institucí nebo podnikem pomocných služeb s výjimkou uvedenou v § 17 odst. 5 (kvalifikovaná účast vzniklá z titulu pohledávky banky za touto osobou);
- povinnost dodržovat s limity pro majetkové kvalifikované účasti banky (§ 17 odst. 2);
- omezení pro obchody uzavírané bankou s osobami se zvláštním vztahem k bance (§ 18);
- povinnost vyžádat si předchozí souhlas ČNB mimo jiné k:
 - uzavření smlouvy, na jejímž základě dochází k jakékoliv dispozici s podnikem či jeho částí [§ 16 odst. 1 písm. a)] rozhodnutí valné hromady o zrušení banky [§ 16 odst. 1 písm. b)];
 - fúzi banky [§ 16 odst. 1 písm. c)];
 - snížení základního kapitálu banky, nejedná-li se o snížení základního kapitálu k úhradě ztráty [§ 16 odst. 1 písm. d)];
 - usnesení valné hromady k rozhodnutí, že banka nebude nadále vykonávat činnost, ke které je třeba licence [§ 16 odst. 1 písm. e)];
- povinnost uveřejňovat informace (§ 11a);
- povinnost banky zajistit, aby auditor provedl
 - ověření účetní závěrky banky,
 - ověření řídicího a kontrolního systému banky, přičemž banka pro auditora zajistí přehled provedených vnitřních kontrol, které se tohoto ověření týkají (§ 22 zákona o bankách a § 8b zákona o spořitelních a úvěrních družstvech),
 - vypracování zpráv o ověření účetní závěrky a řídicího a kontrolního systému; banka předloží tyto zprávy ve lhůtách stanovených ČNB,
 - ověření uveřejňovaných údajů stanovených zákonem (§ 11a), a to v rozsahu stanoveném vyhláškou ČNB,
- povinnost ovládající banky, odpovědné banky ve skupině finanční holdingové osoby, odpovědné banky ve skupině zahraniční ovládající banky a banky ve skupině smíšené holdingové osoby dodržovat na konsolidovaném základě
 - požadavky na řídicí a kontrolní systém (§ 8b),
 - pravidla pro uveřejňování informací (§ 11a),
 - pravidla pro stanovení kapitálu, pravidla pro stanovení kapitálových požadavků a kapitálové přiměřenosti (§ 12a),
 - strategie a postupy pro vyhodnocování a změny vnitřně stanoveného kapitálu (§ 12c),
 - pravidla angažovanosti (§ 13),
 - omezení kvalifikovaných účastí (§ 17),
 - požadavky na operace v rámci konsolidačního celku (§ 26g odst. 4);
- povinnost osoby zahrnuté do konsolidačního celku vytvořit odpovídající kontrolní mechanismy zajišťující správnost poskytovaných informací pro účely bankovního dohledu na konsolidovaném základě (§ 26g).

Také zákon o spořitelních a úvěrních družstvech stanovuje některá základní obezřetnostní pravidla pro družstevní záložny, zejména pak:

- povinnost družstevní záložny postupovat při výkonu své činnosti obezřetně a s náležitou péčí [§ 1 odst. 5 písm. b)];
- zákaz uzavírat smlouvy za nápadně nevýhodných podmínek pro družstevní záložnu [§ 1 odst. 5 písm. c)];
- zákaz být emitentem podřízeného dluhopisu [§ 1 odst. 5 písm. d)];
- zákaz nabýt pohledávku vázanou podmínkou podřízenosti [§ 1 odst. 5 písm. e)];
- zákaz nabýt přímý nebo nepřímý podíl na základním kapitálu právnické osoby, stát se členem, společníkem, akcionářem právnické osoby, či jiným způsobem nabývat vliv na řízení právnické osoby (§ 1 odst. 8);
- vymezení kapitálu družstevní záložny a stanovení jeho minimální výše na 35 milionů Kč (§ 8);
- povinnost dodržovat obezřetnostní pravidla (§ 11);
- stanovení podmínek pro poskytnutí úvěru členům volených orgánů družstevní záložny a osobám jim blízkým, jakož i těm členům družstevní záložny, kteří mají pracovní poměr v družstevní záložně a osobám jim blízkým (§ 7);
- povinnost družstevní záložny mít řídicí a kontrolní systém (§ 7a);
- povinnost uveřejňovat informace (§ 7b);
- povinnost družstevní záložny přijmout a uplatňovat spolehlivé, účinné a úplné strategie a postupy pro stanovení, průběžné posuzování a udržování vnitřně stanoveného kapitálu v takové výši, struktuře a rozložení, aby dostatečně pokrýval rizika, kterým je nebo by mohla být vystavena (§ 8a);
- úpravu podmínek rozdělení zisku mezi členy družstevní záložny a zároveň uhrazovací povinnost v případě, že hospodaření družstevní záložny skončí v daném roce ztrátou (§ 9);
- povinnost družstevní záložny do 10 pracovních dnů ode dne zvolení člena orgánu družstevní záložny nebo jmenování řídicí osoby doručit České národní bance žádost o posouzení podmínek pro výkon funkce včetně listin osvědčujících splnění těchto podmínek (§ 7 odst. 7);
- povinnost družstevní záložny zajistit, aby externí auditor provedl
 - ověření účetní závěrky družstevní záložny,
 - jednou za 3 kalendářní roky ověření řídicího a kontrolního systému družstevní záložny, přičemž družstevní záložna pro externího auditora zajistí přehled provedených vnitřních kontrol, které se tohoto ověření týkají,
 - vypracování zpráv o ověření účetní závěrky a řídicího a kontrolního systému; družstevní záložna předloží tyto zprávy ve stanovených lhůtách ČNB,
 - ověření uveřejňovaných údajů podle zákona a v rozsahu stanoveném vyhláškou vydanou ČNB (§ 8b).

Nicméně většina konkrétních pravidel a standardů obezřetného podnikání není obsažena přímo v zákonech, ale ve vyhláškách a opatřeních ČNB.

3. Bankovní zákony a předpisy se aktualizují podle potřeby tak, aby byly stále efektivní a odpovídaly změnám v odvětví a v regulatorních postupech.

SPLNĚNO

Zákon o ČNB byl od roku 1993 do června 2011 mnohokrát novelizován. Zákon o bankách je pro regulaci bankovního základní normou. V období od roku 1992 do 1. května 2004, kdy Česká republika vstoupila do EU, mělo z uskutečněných novel 11 značný význam pro posílení kompetencí bankovního dohledu, pro harmonizaci českého práva s právem EU nebo

pro zvýšení ochrany klientů. Od té doby do června 2011 nabyly účinnosti další novely, z nichž pouze některé měly jen technický charakter. Speciální zmínku zasluhuje novela přijatá v roce 2006 v souvislosti s integrací dohledu nad finančním trhem České republiky do ČNB a novela z roku 2007, která vytvořila právní základ pro implementaci regulatorního konceptu Basel II podle příslušných směrnic ES.

Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech nabyt účinnosti v roce 1995 a do června 2011 byl 19x novelizován. Všechny novely s výjimkou dvou, které měly technický charakter, zásadním způsobem přispěly ke zlepšení právního rámce výkonu dohledu nad družstevními záložkami. Tak např. novela z roku 2000 zpřesnila požadavky na obezřetné podnikání družstevních záložek, novela z roku 2005 upravila konsolidovaný dohled nad družstevními záložkami a novely přijaté v roce 2006 uvedly podmínky podnikání družstevních záložek do souladu s evropskými pravidly platnými pro ty úvěrové instituce, jež mají právo využít jednotnou licenci. Tyto novely zároveň umožnily, aby dohled nad družstevními záložkami převzala ČNB.

4. Orgán dohledu ověřuje, zda informace o finanční síle a výkonnosti odvětví, které náleží do jeho jurisdikce, jsou veřejně přístupné.

SPLNĚNO

ČNB zveřejňuje na svých webových stránkách podrobné informace o bankovním sektoru. Jde zejména o aktuální seznam bank a poboček zahraničních bank a družstevních záložek vč. základních informací o těchto subjektech, jejich vývoji v čase a v různých členěních podle velikosti nebo vlastnické struktury. ČNB na svých webových stránkách rovněž zveřejňuje aktuální seznam zahraničních bank, které poskytují bankovní služby na území České republiky bez založení pobočky na základě notifikace o přeshraničním poskytování služeb a dále seznam reprezentací zahraničních bank. ČNB zveřejňuje za bankovní sektor a sektor družstevních záložek čtvrtletní informace o aktivech a pasivech, podrozvahových aktivitách, ziskovosti a efektivnosti, jakož i vybrané ukazatele obezřetného podnikání. Jde zejména o ukazatele likvidity, ukazatele kapitálové přiměřenosti, údaje o pohledávkách v selhání, vytvořeném objemu opravných položek apod. ČNB zveřejňuje i ukazatele o podílech skupin bank na aktivech, úvěrech a vkladech a vybrané základní ukazatele za jednotlivé skupiny bank. Dále jsou zveřejňovány za bankovní sektor tzv. Financial Soundness Indicators propočtené podle metodiky Mezinárodního měnového fondu. Kromě toho jsou jednotlivé banky a družstevní záložky povinny zveřejňovat informace o své činnosti v rozsahu daném [vyhláškou č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry](#) (dále jen „vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání“), na webové stránce ČNB vede a aktualizuje seznam odkazů na příslušné stránky jednotlivých bank a družstevních záložek, kde jsou tyto informace zveřejněny. Až do roku 2005 byly zpracovávány roční publikace o vývoji bankovního dohledu a bankovního sektoru, které obsahovaly další podrobné informace. Počínaje rokem 2006, po integraci dohledu nad finančním trhem, vydává ČNB zprávu o dohledu nad finančním trhem, jež obsahuje informace nejen o vývoji bankovního sektoru, nýbrž i o vývoji družstevních záložek, kapitálového trhu, pojišťovnictví a penzijního připojištění.

Dodatečné kritérium

1. Při vytváření plánů dohledu a při alokaci zdrojů bere orgán dohledu do úvahy rizika, která představují jednotlivé banky a bankovní skupiny, jakož i dostupnost různých přístupů ke zmírnění těchto rizik.

SPLNĚNO

ČNB v oblasti bankovní regulace a dohledu na léta 2005 až 2010 měla vypracovanou střednědobou koncepci své činnosti, kterou schválila bankovní rada ČNB. Tato koncepce byla nahrazena dokumentem nazvaným [Poslání České národní banky při dohledu nad finančním trhem České republiky](#). Při výkonu bankovního dohledu ČNB uplatňuje zásadu alokace zdrojů podle rizik a tuto zásadu uplatňuje i poté, co se v dubnu 2006 stala integrovaným orgánem dohledu nad finančním trhem. Podle zákonů České republiky, evropského práva a mezinárodně uznávaných standardů v oblasti dohledu nad finančním trhem ČNB plní svou roli integrovaného orgánu dohledu rovněž prostřednictvím **dohledových činností**, k nimž patří **dohled na dálku** nad finančními institucemi, tržním jednáním i infrastrukturou kapitálového trhu a analýzy finančního trhu a jeho sektorů a **dohlídky na místě** ve finančních institucích i v institucích tvořících infrastrukturu kapitálového trhu. Prováděné dohlídky na místě v bankách a družstevních záložnách se konají v intervalech určených podle rizikového profilu jednotlivých úvěrových institucí a z hlediska jejich významu pro stabilitu bankovního nebo družstevního sektoru. Podle této zásady se zpracovávají roční plány dohlídek na místě. Jako podpora pro účely plánování a výkonu dohledu je k dispozici systém pro stanovování rizikového profilu instituce (RAS). Tento systém byl vytvořen v souladu s doporučeními evropského orgánu bankovního dohledu EBA (dříve CEBS).

Princip 1(2): Nezávislost, zodpovědnost a transparentnost

Každá taková instituce by měla mít operační nezávislost, transparentní postupy, důvěryhodné řízení a odpovídající zdroje, a měla by být odpovědná za plnění svých povinností.

Souhrnné vyhodnocení části 1(2):

SPLNĚNO VE VELKÉM ROZSAHU.

Podle Ústavy ČR a zákona o ČNB má ČNB jakožto centrální banka, která je zároveň orgánem dohledu, nezávislé postavení, které odpovídá právu EU. Zákon o ČNB zajišťuje ČNB operační nezávislost, personální nezávislost i finanční nezávislost, kterou ČNB využívá při plnění všech svých zákonem stanovených cílů, tedy i v oblasti bankovního dohledu, jenž představuje podstatnou součást dohledu nad finančním trhem České republiky. Nejvyšším řídicím orgánem ČNB je bankovní rada, jejíž členové jsou jmenováni prezidentem republiky na stanovené období, tj. na 6 let, přičemž mandát mohou zastávat nejvýše dvakrát. Prezident republiky může odvolat guvernéra nebo jiného člena bankovní rady v zákonem o ČNB stanovených případech. Zákon však výslovně nestanoví povinnost zveřejnit důvody pro odvolání v případě, že by prezident republiky o odvolání guvernéra nebo některého z dalších členů bankovní rady rozhodl. Rámec, v němž se ČNB zodpovídá za plnění svých statutárních cílů při dohledu nad finančním trhem včetně bankovního dohledu, zahrnuje otevřenou komunikační politiku ve vztahu k veřejnosti a Ústavou České republiky a zákonem o ČNB upravený systém vztahů ČNB k Parlamentu České republiky, vládě České republiky a Výboru pro finanční trh, jenž je poradním orgánem bankovní rady pro problematiku dohledu nad finančním trhem.

Stupeň ohodnocení je snížen, neboť u nižšího managementu (ředitelé sekcí) není stanoveno konkrétní funkční období a v zásadě jsou okamžitě odvolatelní bankovní radou.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Operační nezávislost, odpovědnost a struktura řízení každého orgánu dohledu jsou stanoveny zákonem a zveřejněny. V praxi neexistuje žádný doklad o snaze vlády nebo bank ovlivnit operační nezávislost orgánu dohledu anebo jeho schopnosti získávat a alokovat zdroje, které potřebuje k výkonu svého mandátu. Vedoucí pracovník (pracovníci) orgánu dohledu mohou být odvoláni z funkce v průběhu funkčního období pouze z důvodů, které stanoví zákon. Důvod(y) pro odvolání by měl(y) být zveřejněn(y).

SPLNĚNO VE VELKÉM ROZSAHU

Operační nezávislost při výkonu bankovního dohledu je zaručena Ústavou České republiky, která v článku 98 stanoví, že do činnosti ČNB lze zasahovat jen na základě zákona, a zajištěna zákonem o ČNB, jenž v § 9 odst. 1 stanovuje, že ČNB a bankovní rada při plnění hlavního cíle ČNB a při výkonu dalších činností nesmějí přijímat ani vyžadovat pokyny od prezidenta republiky, Parlamentu, vlády, správních úřadů ani od jakéhokoliv jiného subjektu. Zákon o ČNB v § 4 až 8 upravuje organizační strukturu ČNB. Nejvyšším řídicím orgánem ČNB je bankovní rada, která je sedmičlenná. Jejími členy jsou guvernér, dva viceguvernéři a čtyři členové. Guvernér jedná jménem ČNB navenek. V době jeho nepřítomnosti ho zastupuje jím pověřený viceguvernér. V souladu se svou politikou otevřené komunikace s veřejností ČNB publikuje na svých webových stránkách podrobnou organizační strukturu svého ústředí i svých poboček. ČNB má potřebné zdroje na plnění své funkce integrovaného orgánu dohledu nad finančním trhem a je finančně nezávislá na státním rozpočtu. ČNB hospodaří podle rozpočtu schváleném bankovní radou (§ 5 odst. 2 písm. b) zákona o ČNB). Rozpočet ČNB musí být členěn tak, aby z něj byly zřejmé výdaje na pořízení majetku a výdaje na provoz ČNB. ČNB ze svých výnosů hradí nezbytné náklady na svoji činnost. Vytvořený zisk používá k doplňování rezervního fondu a dalších fondů vytvářených ze zisku a k ostatnímu použití v rozpočtové výši. Zbývající zisk odvádí do státního rozpočtu (§ 47 odst. 1 a 2 zákona o ČNB). Finanční nezávislost je dána § 1 odst. 4 zákona o ČNB, jenž stanoví, že ČNB hospodaří samostatně s odbornou péčí s majetkem, který jí byl svěřen státem, jakož i ustanovením § 30 odst. 2 tohoto zákona, v němž se ČNB zakazuje přímé úvěrování nebo poskytnutí jiné finanční podpory České republice, jejím orgánům, územním samosprávným celkům, veřejnoprávním subjektům i právnickým osobám pod kontrolou státu, územního samosprávného celku nebo veřejnoprávního subjektu, s výjimkou bank. Zákon o ČNB v § 6 stanoví funkční období členů bankovní rady na šest let a zároveň uvádí i důvody, pro něž může být guvernér nebo jiný člen bankovní rady z funkce odvolán. Prezident republiky může odvolat guvernéra nebo jiného člena bankovní rady v zákonem o ČNB stanovených případech. Guvernéra odvolá prezident republiky v případě, jestliže již nesplňuje podmínky požadované pro výkon jeho funkce nebo dopustil-li se vážného pochybení. Prezident může guvernéra odvolat také v případě, že guvernér nevykonává funkci po dobu delší než 6 měsíců. Protože ČNB je členem Evropského systému centrálních bank, je rozhodnutí o odvolání guvernéra přezkoumatelné Soudním dvorem EU. Prezident odvolá člena bankovní rady, jestliže nesplňuje podmínky pro výkon funkce. Může ho odvolat také v případě, že člen bankovní rady nevykonává funkci po dobu delší než 6 měsíců. Na rozdíl od rozhodnutí o odvolání guvernéra, rozhodnutí o odvolání člena bankovní rady není přezkoumatelné Soudním dvorem EU, nicméně takové rozhodnutí lze podrobit soudnímu přezkumu na národní úrovni. Zákon však výslovně nestanoví povinnost zveřejnit důvody pro odvolání v případě, že by prezident republiky o odvolání guvernéra nebo některého z dalších členů bankovní rady rozhodl. Lze ovšem předpokládat, že prezident by tak závažné rozhodnutí

veřejně zdůvodnil. Doposud nedošlo k žádné snaze ovlivnit nezávislost ČNB, ani k tlakům, které by ovlivnily schopnost ČNB vykonávat dohled nad finančním trhem. Pokud jde však o nižší management (v případě ČNB ředitelé sekcí a níže), nemají stanoveno konkrétní funkční období a v zásadě jsou okamžitě odvolatelní bankovní radou.

2. Orgán dohledu publikuje své cíle a prostřednictvím transparentního rámce odpovídá za plnění svých povinností, které se vztahují k těmto cílům.¹⁾

SPLNĚNO

Bankovní dohled je jednou z klíčových složek integrovaného dohledu nad finančním trhem České republiky a zákon o ČNB v § 2 stanovuje, že dohled nad finančním trhem má za cíl podpořit bezpečné fungování a rozvoj finančního trhu v České republice a přispět ke stabilitě jejího finančního systému jako celku. Tyto cíle jsou v souladu s hlavním cílem ČNB, jímž je péče o cenovou stabilitu. Rámec, v němž se ČNB za plnění těchto cílů a za svou činnost v oblasti dohledu nad finančním trhem zodpovídá, zahrnuje otevřenou komunikační politiku ve vztahu k veřejnosti a zákonem o ČNB upravený systém vztahů ČNB k Parlamentu České republiky, vládě České republiky a Výboru pro finanční trh.

ČNB razí politiku transparentnosti a otevřenosti vůči veřejnosti. Za účelem informování veřejnosti ČNB zveřejnila na svých webových stránkách dokument „[Poslání České národní banky při dohledu nad finančním trhem České republiky](#)“ obsahující vize a mise ČNB, hodnoty a zásady, kterými se při naplňování vizi a misí ČNB řídí. V souladu s cíli, které má ČNB jako orgán dohledu nad finančním trhem [viz též princip č. 1(1)], každoročně vydává:

- od roku 2006 „Zprávu o dohledu nad finančním trhem“, která poskytuje informace o bankovním sektoru, kapitálovém trhu, pojišťovnictvím a penzijním připojištění a sektoru družstevních záložen, jakož i o dohledu nad nimi (zákon o ČNB § 45d); v předchozích letech, tj. před integrací dohledu ČNB každoročně vydávala publikaci o bankovním dohledu. Tato zpráva se předkládá nejpozději do 30. června následujícího roku Poslanecké sněmovně, Senátu a vládě k informaci; podstatnou součástí zprávy je kapitola o bankovním sektoru a bankovním dohledu. Zpráva o výkonu dohledu slouží rovněž k informování veřejnosti o aktivitách v oblasti dohledu a o vývoji finančního trhu v předchozím roce;
- zprávu o finanční stabilitě, přičemž podstatná část této zprávy se týká stability bankovního sektoru, jenž je základem finančního systému České republiky.

Pokud jde o vztah ČNB k orgánům státní moci (zákonodárné a výkonné), kromě předkládání zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem se v případě potřeby vedení ČNB setkává se zástupci Parlamentu České republiky i častěji. Pravidelnou komunikaci mezi ČNB a vládou o důležitých otázkách včetně problematiky dohledu nad finančním trhem a tudíž i bankovního dohledu upravuje dále také § 11 zákona o ČNB, jenž opravňuje ministra financí nebo jiného pověřeného člena vlády k tomu, aby se s hlasem poradním zúčastnil zasedání bankovní rady a předkládal na něm návrhy k projednání a zároveň stanoví, že guvernér ČNB nebo jím určený viceguvernér je oprávněn zúčastnit se s hlasem poradním schůze vlády.

Zprávu o výkonu dohledu nad finančním trhem projednává před předložením Poslanecké sněmovně, senátu a vládě Výbor pro finanční trh (dále jen „Výbor“), který má právo připojit k ní své vyjádření. Výbor pro finanční trh je poradním orgánem bankovní rady, který byl zřízen v roce 2006 v souvislosti s integrací dohledu nad finančním trhem České republiky, a to na

¹⁾ Viz ZP 1 (1), ZK 1.

základě zákona o ČNB § 45a až § 45c. Výbor má 7 členů, kterými jsou předseda Výboru, místopředseda Výboru, člen Výboru, zvolený rozpočtovým výborem Poslanecké sněmovny na návrh profesních a zájmových organizací sdružujících účastníky finančního trhu a po vyjádření ČNB a Ministerstva financí České republiky (dále jen „MF“), člen bankovní rady ČNB jmenovaný a odvolávaný bankovní radou ČNB, dva vedoucí pracovníci MF jmenovaní a odvolávaní ministrem financí a finanční arbitr. Funkční období členů Výboru činí 3 roky. Členové Výboru vykonávají svoji funkci nestranně a za výkon funkce jim nepřísluší odměna (viz zákon o ČNB § 45a). Kromě zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem Výbor sleduje a projednává obecné koncepce, strategie a přístupy k dohledu nad finančním trhem, významné nové trendy na finančním trhu, v jeho dohledu nebo regulaci, systémové otázky finančního trhu a výkonu dohledu nad ním, a to vnitrostátní i mezinárodní povahy. ČNB informuje Výbor alespoň dvakrát ročně o hlavních aktivitách v oblasti dohledu nad finančním trhem v uplynulém období včetně vydaných rozhodnutí, k nimž patří např. rozhodnutí o udělení licence nově vzniklé úvěrové instituci anebo rozhodnutí uložit nějaké úvěrové anebo jiné finanční instituci sankci za porušení pravidel obezřetného podnikání. Výbor je oprávněn si vyžádat informace o aktivitách vztahujících se k oblasti dohledu nad finančním trhem od ČNB a informace o aktivitách vztahujících se k oblasti finančního trhu od MF a od finančního arbitra. Vzhledem k tomu, že bankovní sektor představuje základ finančního systému České republiky a bankovní dohled je podstatnou složkou dohledu nad jejím finančním trhem, představuje agenda bankovního dohledu podstatnou část agendy Výboru.

ČNB nese zodpovědnost za konkrétní rozhodnutí, která přijala vůči subjektům finančního trhu, nad nimiž vykonává dohled. Rozhodnutí v rámci licenčního řízení (udělení licence, změna licence, souhlas před nabytím nebo zvýšením kvalifikované účasti na bance nebo družstevní záložně atd.) a také rozhodnutí o uložení opatření k nápravě bance a rozhodnutí o uložení opatření k nápravě družstevní záložně, se uskutečňují formou správního řízení. Každé rozhodnutí, které ČNB přijala ve správním řízení v souvislosti s výkonem bankovního dohledu, je možné napadnout rozkladem, o kterém rozhoduje bankovní rada po projednání v rozkladové komisi, která je jejím poradním orgánem složeným pouze z externích odborníků (zejména právníků). Tato rozhodnutí bankovní rady jsou přezkoumatelná soudem a každý rozhodnutím dotčený subjekt se může obrátit na soud s žádostí o jeho přezkoumání.

3. Důvěryhodnost orgánu bankovní dohledu a jeho pracovníků je založena na jejich profesionalitě a bezúhonnosti.

SPLNĚNO

Důvěra široké veřejnosti i účastníků trhu v ČNB v její roli orgánu dohledu podle dostupných informací stoupá a to zejména poté, co ČNB v dubnu 2006 převzala odpovědnost za dohled nad celým finančním trhem České republiky. ČNB si uvědomuje, že musí na posílení své důvěryhodnosti jako orgánu dohledu soustavně pracovat. Podle zákona o ČNB § 50 odst. 4 jsou zaměstnanci ČNB povinni dodržovat pravidla profesionální etiky stanovená etickým kodexem ČNB, který schvaluje bankovní rada. V roce 2003 ČNB vydala „Etický kodex České národní banky“, který v roce 2006 a 2007 novelizovala tak, aby odpovídal její úloze integrovaného orgánu dohledu nad finančním trhem. Zároveň ČNB zřídila Etickou komisi, která dbá na dodržování zmíněného kodexu. Tento kodex kromě jiného upravuje podmínky, za nichž mohou zaměstnanci investovat na finančních trzích tak, aby se nad rámec toho, co zajišťují zákony, zvýšila ochrana důvěryhodnosti ČNB jako orgánu dohledu nad finančním trhem. Text Etického kodexu České národní banky byl zveřejněn na webových stránkách ČNB

http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/tiskove_zpravy_cnb/2007/070820_eticky_kodex.html.

K úsilí ČNB v oblasti lidských zdrojů včetně vzdělávání zaměstnanců bankovního dohledu viz níže, kritérium č. 4.

4. Orgán dohledu je financován způsobem, který nepodřívá jeho autonomii nebo nezávislost a umožňuje mu provádět efektivní kontrolu a dohled. To zahrnuje:

- **rozpočet, který pokryje náklady na pracovníky v dostatečném počtu a s kvalifikací, která odpovídá velikosti a složitosti dohlížených institucí;**
- **rozpočet, který pokryje náklady na zaměstnance v dostatečném počtu a s kvalifikací, která odpovídá velikosti a složitosti dohlížených institucí;**
- **platovou stupnici, která umožní získat a udržet kvalifikované zaměstnance;**
- **možnost najímat externí odborníky, kteří mají potřebnou kvalifikaci, jsou nezávislí a podléhají nezbytným omezením pokud jde o důvěrnost informací, aby mohli plnit úkoly v oblasti dohledu;**
- **rozpočet na vzdělávání a program umožňující pravidelné vzdělávání zaměstnanců;**
- **rozpočet na výpočetní techniku a další vybavení umožňující zaměstnancům vykonávat dohled nad bankovním sektorem a hodnotit jednotlivé banky a bankovní skupiny; a**
- **rozpočet na cestovní výlohy umožňující náležitě dohlídky na místě.**

SPLNĚNO

ČNB hospodaří podle rozpočtu schváleném bankovní radou (§ 5 odst. 2 písm. b) zákona o ČNB). Rozpočet ČNB musí být členěn tak, aby z něj byly zřejmé výdaje na pořízení majetku a výdaje na provoz ČNB. ČNB ze svých výnosů hradí nezbytné náklady na svoji činnost.

- **rozpočet, který pokryje náklady na pracovníky v dostatečném počtu a s kvalifikací, která odpovídá velikosti a složitosti dohlížených institucí;**

Výběrová řízení na volná místa v útvarech regulace a dohledu ČNB ukazují, že práce v ČNB spojená s dobrým platovým ohodnocením a dalšími bonusy se stává stále více atraktivní a společensky prestižní záležitostí, což dokládá skutečnost, že zájem o nabízené pozice v ČNB výrazně převyšuje nabídku volných pracovních míst. I když ČNB uplatňuje ve výběrových řízeních náročná kritéria, volná pracovní místa se daří obsadit do několika měsíců.

- **platovou stupnici, která umožní získat a udržet kvalifikované zaměstnanci ;**

Kolektiv zaměstnanců dohledu nad finančním trhem je dlouhodobě dostatečně stabilní, neboť průměrná míra fluktuace zaměstnanců byla v posledních letech okolo 8 % ročně. To platí i pro klíčové experty.

- **možnost najímat externí odborníky, kteří mají potřebnou kvalifikaci, jsou nezávislí a podléhají nezbytným omezením, pokud jde o důvěrnost informací, aby mohli plnit úkoly v oblasti dohledu;**

ČNB disponuje dostatečnými lidskými zdroji pro kontrolní činnost, metodickou činnost, analytickou činnost i pro plnění svých dalších úkolů v oblasti bankovního dohledu (vztahy s tuzemskými a zahraničními regulátory, provozování registru úvěrů atd.). Kromě toho se útvary, které se zabývají metodickou a analytickou činností i útvary pro výkon bankovního

dohledu mohou opřít o rozsáhlé odborné zázemí představované dalšími útvary ČNB. Proto je potřeba najímat externí zaměstnance malá. Využití tzv. outsourcingu základních činností při výkonu bankovního dohledu brání legislativní překážky. Banky by mohly odmítnout poskytnout externím pracovníkům vnitřní dokumenty a jiné informace potřebné pro výkon bankovního dohledu vzhledem k tomu, že tito by nebyli zákonem pověřenými zaměstnanci ČNB. ČNB podle potřeb využívala a využívá služeb právních expertů v souvislosti s některými složitými právními kauzami, jež vznikly při výkonu bankovního dohledu. V oblasti bankovního dohledu jsou externí odborníci využíváni také v oblasti transpozice a implementace práva EU do českého právního řádu, pro vzdělávání zaměstnanců, kteří pracují v bankovním dohledu a pro rozvoj moderních metod výkonu bankovního dohledu.

- **rozpočet na vzdělávání a program umožňující pravidelné vzdělávání zaměstnanců ;**

Systém vzdělávání zaměstnanců ČNB funguje a odpovídá potřebám celoživotního vzdělávání, pokud jde o inovace v oblasti bankovníctví i v oblasti bankovního dohledu (relevantní Basilejské dohody, systémy řízení rizik, novely právních předpisů, novely účetnictví, posuzování modelů pro řízení rizik, zvládnání inovovaného software, výuka jazyků atd.).

- **rozpočet na výpočetní techniku a další vybavení umožňující zaměstnancům vykonávat dohled nad bankovním sektorem a hodnotit jednotlivé banky a bankovní skupiny; a**

Technické vybavení i software bankovního dohledu má úroveň, která odpovídá potřebám výkonu bankovního dohledu, analytické a metodické činnosti i všem dalším činnostem, které s výkonem bankovního dohledu souvisejí.

- **rozpočet na cestovní výlohy umožňující náležitě dohlídky na místě.**

Rozpočet ČNB přiděluje útvarům bankovního dohledu dostatečné prostředky na to, aby pokryla výlohy na plánované dohlídky na místě a v minulosti byly vždy přiděleny i potřebné prostředky na mimořádné dohlídky.

Dodatečné kritérium

1. Vedoucí pracovník (pracovníci) orgánu dohledu je (jsou) jmenován(i) na minimální stanovené funkční období.

SPLNĚNO VE VELKÉM ROZSAHU

Zákon o ČNB v § 6 stanoví funkční období členů bankovní rady na šest let, přičemž mandát mohou zastávat nejvýše dvakrát, a zároveň uvádí i důvody, pro něž může být guvernér nebo jiný člen bankovní rady z funkce odvolán. Toto se netýká nižšího managementu. Viz výše základní kritérium č. 1.

Princip 1(3): Právní rámec

Nezbytný je i odpovídající právní rámec bankovního dohledu, včetně ustanovení týkajících se povolování bankovních institucí a výkonu dohledu nad nimi.

Souhrnné vyhodnocení části 1(3):

SPLNĚNO

Zákon o ČNB a řada dalších zákonů upravují působnost ČNB jako orgánu dohledu nad finančním trhem České republiky včetně dohledu nad úvěrovými institucemi. Zákony

zmocňují ČNB, aby posuzovala žádosti o licenci a žádosti o povolení ke vzniku a podnikání spořitelního a úvěrního družstva (dále jen „družstevní záložna“). Zákony dávají ČNB potřebné pravomoci k výkonu dohledu formou dohledu na dálku, dohlídek na místě i k ukládání opatření k nápravě a sankcí (včetně odnětí licence nebo povolení). Zákony zmocňují ČNB i k tomu, aby vydávala konkrétní prováděcí předpisy, jež v rámci příslušných zákonů a na jejich základě stanoví podrobná regulatorní pravidla. Zákon o ČNB i některé další zákony opravňují ČNB také k tomu, aby vyžadovala od úvěrových institucí i bankovních a jiných finančních skupin, do nichž jsou úvěrové instituce začleněny, informace v potřebné formě a periodicitě.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Zákon stanoví orgán (orgány) odpovědný (odpovědné) za udělování a odnímání bankovních licencí.

SPLNĚNO

Finanční trh České republiky je součástí jednotného trhu finančních služeb EU a úvěrové instituce (i další finanční instituce) z členských zemích na něm požívají výhodu jednotné licence. Ve vztahu k subjektům, které výhody jednotné licence na území České republiky využít nehodlají anebo využít nemohou, vystupuje ČNB jako orgán zodpovědný za udělování a také za odnímání licencí pro úvěrové instituce (i další finanční instituce).

O udělení licence rozhoduje ČNB, podle zákona o bankách § 4 odst. 2 (licence pro banku) a § 5 odst. 3 (licence pro zahraniční banku, která hodlá zřídit pobočku na území České republiky). Podmínky pro udělení licence jsou stanoveny zákonem. Náležitosti žádosti o licenci i podmínky pro její udělení jsou podrobně vymezeny ve [vyhlášce č. 233/2009 Sb. o žádostech, schvalování osob a způsobu prokazování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob a o minimální výši finančních zdrojů poskytovaných pobočce zahraniční banky](#) (dále jen „vyhláška č. 233/2009 Sb.“). ČNB rozhoduje i o odnětí licence. Toto je upraveno v § 34 a 35 zákona o bankách.

Podle § 2a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech je ČNB oprávněna vydat povolení ke vzniku a podnikání družstevní záložny. Pro udělení povolení musí být splněny podmínky stanovené zákonem v § 2a odst. 4. Při podávání žádosti o povolení k činnosti družstevní záložny se žadatelé řídí vyhláškou č. 233/2009 Sb. Podmínky a postup při odnětí povolení upravují § 28g a 28h zákona o spořitelních a úvěrních družstvech.

2. Zákon zmocňuje orgán dohledu k tomu, aby stanovil obezřetnostní pravidla (aniž by se měnily zákony). Bankovní dohled veřejně a včas konzultuje navrhované změny (podle potřeby).

SPLNĚNO

Zákon o ČNB zmocňuje ČNB k tomu, aby ve své roli orgánu dohledu nad finančním trhem České republiky a na základě příslušných zákonů a v jejich mezích vydávala prováděcí předpisy, kterými stanoví pravidla obezřetného podnikání pro úvěrové instituce, jakož i pro jiné subjekty finančního trhu, které podléhají jejímu dohledu anebo jichž se regulace finančního trhu dotýká. Přitom není nutné zákony, na jejichž základě se prováděcí předpisy vydávají, měnit [srovnej část 1(1) tohoto principu, základní kritérium č. 2]. Konkrétně to

znamená, že ČNB je oprávněna prováděcím předpisem stanovit pravidla obezřetného podnikání:

- bankám a pobočkám zahraničních bank ze třetích zemí na základě § 8b odst. 5, § 11a odst. 9, § 12a odst. 8, § 15, § 22 odst. 2, § 24 odst. 1 a § 26d odst. 3 zákona o bankách; oprávnění se vztahuje jak na stanovení pravidel obezřetného podnikání na individuálním základě, tak i na stanovení pravidel obezřetného podnikání na konsolidovaném základě,
- družstevním záložnám na základě § 1a odst. 3, § 7a odst. 5, § 7b odst. 9, § 8 odst. 9, § 8b odst. 1, § 11 odst. 3, § 27 odst. 1 a 28i zákona o spořitelních a úvěrních družstvech; oprávnění se vztahuje jak na stanovení pravidel obezřetného podnikání na individuálním základě, tak i na stanovení pravidel obezřetného podnikání na konsolidovaném základě.

ČNB konzultuje všechny významnější změny obezřetnostních pravidel se zájmovými organizacemi úvěrových institucí, tj. s Českou bankovní asociací a Asociací družstevních záložen, v případě potřeby i s profesními organizacemi, zejména se Svazem účetních anebo s Komorou auditorů České republiky.

3. Zákon nebo předpisy zmocňují orgán dohledu k tomu, aby získával od bank a bankovních skupin informace ve formě a periodicitě, jakou považuje za nezbytnou. SPLNĚNO

Zmocnění k tomu, aby ČNB získávala od úvěrových institucí i bankovních a jiných finančních skupin, do nichž jsou úvěrové instituce začleněny, informace v potřebné formě a periodicitě, je obsaženo především v § 41 odst. 2 zákona o ČNB, jenž stanoví, že ČNB vyžaduje k zabezpečení svých úkolů potřebné informace a podklady od bank, poboček zahraničních bank, spořitelních a úvěrních družstev i dalších osob podléhajících jejímu dohledu [viz též část 1(1) tohoto principu]. Následující odstavce téhož paragrafu zmocňují ČNB k tomu, aby vydávala prováděcí předpisy, jimiž stanoví obsah, formu, termíny a způsob sestavování a předkládání informací a podkladů vyžadovaných od shora uvedených osob, jakož i organizační a komunikační podmínky pro předávání předmětných informací ČNB. V § 41 odst. 5 zákon o ČNB dále stanoví, že pokud zmíněné informace a podklady neodpovídají požadavkům, jež ČNB stanovila anebo pokud vzniknou důvodné pochybnosti o správnosti nebo úplnosti předložených informací a podkladů, je ČNB oprávněna vyžádat si odpovídající upřesnění nebo vysvětlení. V uvedeném kontextu zákon o ČNB zároveň upozorňuje na to, že ČNB má právo požadovat další informace i podle příslušných ustanovení jiných zvláštních právních předpisů. Jedná se zejména o:

- a) informace uvedené v jednotlivých vyhláškách nebo opatřeních vydávaných ČNB zejména k pravidlům obezřetného podnikání mimo základní systém výkaznictví řešený prostřednictvím § 41 odst. 2 zákona o ČNB, které předkládají banky a pobočky zahraničních bank podle § 24 odst. 1 a 2 a družstevní záložny podle § 27 odst. 1,
- b) další doklady a jiné materiály potřebné pro výkon dohledu na individuálním a konsolidovaném základě nad úvěrovými institucemi (§ 24 odst. 1 zákona o bankách resp. § 27 odst. 3 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech).

ČNB je oprávněna rovněž vyžadovat veškeré informace od subjektů nad nimiž vykonává dohled i v rámci kontrol na místě. Zákony České republiky upravují i výměnu informací mezi ČNB a zahraničními orgány bankovního dohledu. Posledně jmenovaná úprava přitom implementuje příslušné směrnice EU.

Princip 1(4): Zákonné kompetence

Nezbytný je i odpovídající právní rámec pro činnost bankovního dohledu, včetně pravomoci zabývat se dodržováním zákonů, jakož i bezpečností a stabilitou bankovního systému.²⁾

Souhrnné vyhodnocení části 1(4):

SPLNĚNO

Základní kritéria

Podle zákona o ČNB působí ČNB při výkonu dohledu nad finančním trhem a tudíž i v oblasti bankovního dohledu jako správní orgán. Z tohoto titulu je oprávněna k tomu, aby zjišťovala soulad činnosti bank se zákony tam, kde ji k tomu zákon zmocňuje. Analogické zmocnění platí i pro prováděcí právní předpisy, tj. vyhlášky a opatření, které ČNB na základě a v mezích příslušných zákonů vydává. V případě, že ČNB zjistí porušení takového zákona nebo takového prováděcího právního předpisu, zákony ji opravňují k tomu, aby uložila opatření k nápravě nebo sankci. Při výkonu bankovního dohledu je ČNB oprávněna využívat i kvalitativní úsudky a tuto pravomoc také využívá. Při hodnocení principu 1(3), základní kritérium č. 3 bylo uvedeno, že ČNB má právo vyžadovat od úvěrových institucí, nad nimiž vykonává dohled, všechny informace a dokumenty, které potřebuje k výkonu dohledu na individuálním i na konsolidovaném základě. Protože konečnou zodpovědnost za činnost zmíněných institucí nese jejich představenstvo, vyplývá z toho zároveň i to, že ČNB může od zmíněných orgánů dohlížených institucí vyžadovat vysvětlení nebo dodatečné informace. To znamená, že příslušné zákony ČNB výrazně usnadňují přístup k představenstvu dohlížených bank, a to jak při výkonu dohledu formou dohledu na dálku, tak i při dohlídkách na místě. ČNB tyto pravomoci při výkonu dohledu využívá, ale nezneužívá.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Zákon a předpisy umožňují orgánu dohledu zabývat se dodržováním zákonů a bezpečností a stabilitou bank, které podléhají jeho dohledu. Zákon a předpisy dovolují bankovnímu dohledu aplikovat při ochraně bezpečnosti a stability bank v jeho jurisdikci kvalitativní úsudky.

SPLNĚNO

Podle zákona o ČNB je ČNB ústřední bankou České republiky a orgánem, jenž vykonává dohled nad finančním trhem České republiky. Bankovní dohled je vykonáván nad úvěrovými institucemi a je jednou z klíčových složek integrovaného dohledu nad finančním trhem České republiky. Bankovní dohled zahrnuje kromě jiného - viz Princip č. 1(1) i kontrolu dodržování zákonů v rozsahu stanoveném zákony České republiky a také kontrolu dodržování vyhlášek a opatření vydaných ČNB. Všechny právní předpisy, jejichž dodržování ze strany úvěrových institucí ČNB kontroluje, obsahují četná ustanovení zaměřená na podporu bezpečnosti a stability úvěrových institucí a tím i celého finančního systému České republiky. Zvláštní zmínku si zaslouží zákon o bankách, který v § 12 uvádí, že banka je povinna při výkonu své činnosti postupovat obezřetně, zejména provádět obchody způsobem, který nepoškozuje zájmy jejich vkladatelů z hlediska návratnosti jejich vkladů a neohrožuje bezpečnost a stabilitu banky. Analogicky i zákon o spořitelních a úvěrních družstvech v § 1 odst. 5 písm.

²⁾ Tato složka Principu č. 1 je rozvedena v principu č. 23, který se zabývá pravomocemi orgánů dohledu v oblasti nápravných opatření.

b) ukládá spořitelním a úvěrním družstvům (dále jen „družstevní záložna“) postupovat při jejich podnikání obezřetně a s náležitou péčí, zejména podnikat způsobem, který neohrožuje návratnost vkladů jejich členů a jejich bezpečnost a stabilitu.

ČNB je oprávněna při výkonu bankovního dohledu využívat kvalitativní úsudky a tuto pravomoc také využívá. Podle § 25 odst. 3 zákona o bankách a podle § 28 odst. 1 písm. g) zákona o spořitelních a úvěrních družstvech je ČNB oprávněna přezkoumávat a vyhodnocovat, zda uspořádání, strategie, postupy a mechanismy zavedené bankou, resp. družstevní záložnou a kapitál banky, resp. družstevní záložny zajišťují jejich bezpečný a spolehlivý provoz a krytí rizik, kterým jsou nebo mohou být vystaveny, přičemž přezkum a vyhodnocování se provádí v rozsahu a periodicitě, přiměřených velikosti, významu a postavení banky, resp. družstevní záložny na finančním trhu a charakteru, rozsahu a složitosti jejích činností, minimálně však jednou ročně. Je zřejmé, že při tomto přezkoumávání a hodnocení bank a družstevních záložen se ve velké míře uplatní kvalitativní úsudky.

Kvalitativní úsudky se používají také při zjišťování a vyhodnocování nedostatků v činnosti osob, které podléhají dohledu ČNB, a při ukládání opatření k nápravě ve smyslu § 46 odst. 1 zákona o ČNB, dále ve smyslu § 26 zákona o bankách, jenž se vztahuje na banky, ve smyslu § 28 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech, který se vztahuje na družstevní záložny. Škála opatření k nápravě, kterými ČNB jako orgán dohledu nad finančním trhem České republiky disponuje, je široká (viz princip č. 23). Za všechny z nich lze u tohoto principu uvést, že výše popsané přezkoumávání a vyhodnocování určité banky, resp. určité družstevní záložny může vyústit v rozhodnutí o uplatnění opatření k nápravě podle zákona o bankách § 26 odst. 1 písm. h), resp. podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech § 28 odst. 1 písm. g). To znamená, že ČNB po posouzení konkrétních okolností může po určité bance, resp. družstevní záložně požadovat takové zvýšení kapitálu, jež zajistí kapitálovou přiměřenosti vyšší než je minimální požadovaná úroveň 8 % (viz též princip č. 6). Takový požadavek může ČNB vznést zejména v tom případě, kdy banka, resp. družstevní záložna má neúčinné uspořádání, strategie, postupy nebo mechanismy a jiná opatření k nápravě se jeví jako nedostatečná k dosažení nápravy v přiměřeném čase.

Na kvalitativních úsudcích je založeno i posuzování toho, zda dochází k porušení nebo obcházení zákazů. Typickým příkladem je překračování anebo obcházení pravidel pro nabývání účastí podle § 17 zákona o bankách anebo překračování vymezeného předmětu podnikání, jenž pro banky upravuje zákon o bankách v § 1 odst. 2 až 4 a pro družstevní záložny § 3 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech.

Z povahy věci plyne, že kvalitativní úsudky se ve velké míře používají také v licenčním a povolovacím řízení. Svěbytnou oblast pro aplikaci kvalitativních úsudků představuje i kontrola dodržování zákona o legalizaci výnosů z trestné činnosti a prováděcích právních předpisů, které ČNB k tomuto zákonu vydala pro úvěrové instituce.

2.Orgán dohledu má snadný přístup k představenstvu, vrcholnému vedení, pracovníkům a k dokumentaci banky tak, aby mohl kontrolovat dodržování vnitřních předpisů a limitů, jakož i externích zákonů a předpisů.

SPLNĚNO

Při hodnocení principu 1(3), základní kritérium č. 3 bylo uvedeno, že ČNB je oprávněna vyžadovat od úvěrových institucí, nad nimiž vykonává dohled, všechny informace

a dokumenty, které potřebuje k výkonu dohledu na individuálním i na konsolidovaném základě. Protože konečnou zodpovědnost za činnost zmíněných institucí nese jejich představenstvo, vyplývá z toho zároveň i to, že ČNB může od zmíněných orgánů dohlížených institucí vyžadovat vysvětlení nebo dodatečné informace. To znamená, že příslušné zákony ČNB výrazně usnadňují přístup k představenstvu a vrcholnému vedení dohlížených bank, a to jak při výkonu dohledu formou dohledu na dálku, tak i při dohlídkách na místě. ČNB tyto pravomoci při výkonu bankovního dohledu využívá, ale nezneužívá.

3. Jestliže podle názoru orgánu dohledu banka nedodržuje zákony nebo předpisy, nebo používá, nebo pravděpodobně používá, nebezpečné nebo nezdravé praktiky, má orgán dohledu pravomoc:

- **zjednat (a/nebo požadovat, aby banka zjednala) okamžitě nápravu; a**
- **uložit různé druhy sankcí (včetně odebrání licence).**

SPLNĚNO

Zákony zmocňují ČNB k tomu, aby při zjištění nedostatků v činnosti úvěrových institucí požadovala zjednání nápravy, viz výše základní kritérium 1, nebo uložila sankci. Škála opatření k nápravě a sankcí je široká a sahá od pokut, přes zákaz anebo omezení některých druhů licencovaných nebo povolených činností až po uvalení nucené správy a odnětí licence.

Princip 1(5): Právní ochrana

Nezbytný je i odpovídající právní rámec pro bankovní dohled, včetně právní ochrany osob vykonávajících bankovní dohled.

Souhrnné vyhodnocení části 1(5):

SPLNĚNO VE VELKÉM ROZSAHU.

Právní řád České republiky vytváří adekvátní právní rámec pro bankovní dohled i pro dohled nad finančním trhem České republiky. Legislativní rámec bankovního dohledu je harmonizován s právem EU [srovnej princip č. 1(1) a část 1(3)]. V principu je ochrana ČNB jako orgánu bankovního dohledu, resp. orgánu dohledu nad finančním trhem České republiky i ochrana jejich zaměstnanců pověřených výkonem bankovního dohledu garantována jednak zákony, jednak ústavně zakotvenou nezávislostí soudní moci. Odpovědnost za (případnou) škodu způsobenou při výkonu bankovního dohledu je upravena zákonem č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci“) a tuto odpovědnost nese primárně stát, za nějž před soudem jedná ČNB. Jednání zaměstnanců ČNB, kteří vykonávají bankovní dohled, jakož i rozhodnutí, která přijali při výkonu bankovního dohledu, se přičítají ČNB. Pokud by byl případně stát odsouzen k úhradě škody způsobené bankovním dohledem, bude odpovídající plnění požadovat od ČNB. ČNB by v takovém případě měla následně právo postihu (regresu) vůči osobám, které zaviněně porušily své právní povinnosti (musí prokázat ten, kdo regresní úhradu požaduje). Nicméně, vůči zaměstnancům ČNB je výše takové regresní náhrady omezena zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“). Ochrana zaměstnanců ČNB pověřených výkonem bankovního dohledu je také v přiměřené míře zajištěna trestním zákoníkem tak, jako je tomu i u jiných pracovníků kontrolních orgánů veřejné správy. ČNB je přiměřeně chráněna před náklady na právní obranu svých rozhodnutí, která přijala ve správním řízení, tím, že o úhradě těchto nákladů rozhoduje soud. Soud současně s rozhodnutím ve věci rozhodne

i o tom, kdo hradí náklady na právní zastoupení, nicméně ČNB ani v případě úspěchu nevyžaduje úhradu za právní zastoupení, neboť se zastupuje sama. Zaměstnanci ČNB nenesou náklady na soudní řízení ve věcech týkajících se odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu bankovního dohledu, tyto náklady nese ČNB. Zvýšená ochrana zaměstnanců dohledu zahrnující i trestně právní ochranu, pokud by se zaměstnanec při výkonu dohledu zneužil své pravomoci by odporovala ústavnímu pořádku České republiky. Úplné naplnění principu by vyžadovalo hluboký zásah do legislativy. Takováto změna se v současné době nepřipravuje. Z uvedeného důvodu je tomuto principu přiřazen stupeň ohodnocení „Splněno ve velkém rozsahu“

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Zákon poskytuje ochranu orgánu dohledu a jeho pracovníkům v soudních řízeních týkajících se jednání nebo opomenutí, která byla učiněna v dobré víře při plnění povinností.

SPLNĚNO VE VELKÉM ROZSAHU.

Odpovědnost za (případnou) škodu způsobenou při výkonu bankovního dohledu (to znamená při výkonu veřejné moci) nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem je upravena o odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci. Tuto odpovědnost nese primárně stát, nikoliv jednotlivá instituce (např. ČNB) nebo fyzická osoba - pracovník. Zákon o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci stanovuje podmínky, za nichž stát odpovídá za škodu při výkonu veřejné moci, a v § 6 odst. 4 stanovuje, že ČNB zastupuje stát ve věcech týkajících se jejích rozhodnutí ve správních řízeních, resp. jejího nesprávného úředního postupu. Pokud stát škodu nahradí, bude ji v plné výši požadovat od ČNB. To znamená, že jednání zaměstnanců ČNB, kteří vykonávají bankovní dohled, jakož i rozhodnutí, která přijali při výkonu bankovního dohledu, se přičítají ČNB. ČNB však má právo v případě, že bude povinna škodu hradit, postihu (regresu) vůči oprávněným osobám, které se podílely na vydání nezákonného rozhodnutí nebo na nesprávném úředním postupu a které zaviněně porušily své právní povinnosti (musí prokázat ten, kdo regresní úhradu požaduje). Vůči zaměstnancům ČNB, včetně členů bankovní rady, je výše této regresní úhrady limitována zákoníkem práce na max. 4,5 násobek průměrného měsíčního výdělku, ledaže byla škoda způsobena úmyslným porušením povinnosti (viz ustanovení § 250 až 264 zákoníku práce, která upravují odpovědnost zaměstnance za škodu). Přitom soud může tuto hranici snížit. K této možnosti však nelze přihlídnout, pokud byla škoda způsobena úmyslně. Úplné naplnění kritéria, které požaduje ze zákona ochranu zaměstnanců bankovního dohledu před stíháním za činy, které v dobré víře vykonali při plnění svých povinností, by vyžadovalo hluboký zásah do legislativy. Takováto změna se v současné době nepřipravuje. Poznámka: pojem „jednání v dobré víře“ zákonná úprava odpovědnosti v českém právu nepoužívá.

V České republice platí, že všichni občané mohou být trestně stíháni za své činy až na zákonem specifikované výjimky. Trestněprávní ochrana je zajištěna následovně. Inspektor, případně jiný zaměstnanec ČNB, má při výkonu činnosti postavení veřejného činitele, pokud přitom používá pravomoci, která mu byla v rámci odpovědnosti za plnění těchto úkolů svěřena (např. může v rámci bankovního dohledu vydávat správní rozhodnutí nebo provádět správní dozor). Na druhou stranu z toho může vyplývat i případná trestněprávní odpovědnost (např. zneužívání pravomoci veřejného činitele). Pokud je proti zaměstnanci ČNB vedeno řízení ve věci trestného činu, kterého se měl dopustit v souvislosti s výkonem bankovního dohledu, je jeho postavení v trestním řízení stejné jako postavení kteréhokoliv jiného občana,

kteřý se měl dopustit trestného činu. Zvýšená ochrana by v takovýchto případech byla z mravního hlediska nepatřičná. Z právního hlediska by odporovala ústavnímu pořádku České republiky, protože ponecháme-li stranou institut diplomatické imunity daný mezinárodně právními závazky České republiky, pak vyšší ochranu (institut imunity) požívají jen vybrané osoby, resp. skupiny osob (prezident republiky, poslanci a senátoři Parlamentu České republiky, soudci a do jisté míry i veřejný ochránce lidských práv). Úplné naplnění tohoto kritéria by vyžadovalo hluboký zásah do legislativy. Takováto změna se v současné době nepřipravuje.

2. Orgán dohledu a jeho zaměstnanci jsou přiměřeně chráněni proti nákladům na obhajobu svého jednání a/nebo opomenutí, která byla učiněna v dobré víře při plnění povinností.

SPLNĚNO VE VELKÉM ROZSAHU

ČNB je přiměřeně chráněna před náklady na právní obranu svých rozhodnutí, která přijala ve správním řízení a to tím, že, v případných soudních řízeních týkajících se žaloby proti ČNB na náhradu škody v souvislosti s nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem o tom, zda škoda vznikla, resp. o výši případné škody, rozhoduje soud. Soud totiž současně s rozhodnutím ve věci rozhodne i o tom, kdo hradí náklady řízení. Zpravidla je tomu tak, že neúspěšná strana ve sporu má povinnost hradit náklady strany úspěšné, přičemž však existují odůvodněné výjimky, kdy soud může rozhodnout jinak. ČNB však ani v případě úspěchu nevyžaduje úhradu za právní zastoupení, neboť se zastupuje sama.

Zaměstnanci ČNB nenesou náklady na soudní řízení ve věcech týkajících se odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu bankovního dohledu, tedy při výkonu veřejné moci, nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Pokud by však ČNB byla na základě rozsudku povinna uhradit škodu a následně uplatnila regres vůči dotčenému zaměstnanci a pokud by tento zaměstnanec tento regres napadl u soudu, může dotčený zaměstnanec v případě svého neúspěchu nést náklady případného soudního řízení o regresní úhradě. Dále, zaměstnanci ČNB nejsou *ex ante* chráněni před náklady na trestněprávní spory, pokud je proti nim vedeno trestní řízení ve věci zneužití pravomoci veřejného činitele v souvislosti s výkonem bankovního dohledu. V tomto případě záleží na výsledku procesu. Úplné naplnění tohoto kritéria by vyžadovalo hluboký zásah do legislativy. Takováto změna se v současné době nepřipravuje.

Princip 1(6): Spolupráce

Měly by existovat i dohody upravující výměnu informací mezi orgány dohledu a ochranu důvěrnosti takových informací.³⁾

Souhrnné vyhodnocení části 1(6):

SPLNĚNO

ČNB je integrovaným orgánem dohledu nad finančním trhem České republiky [viz princip č. 1(1)] a proto výměna informací o různých sektorech tohoto trhu (úvěrové instituce, kapitálový trh, pojišťovnictví a penzijní připojištění), jakož i o dohledu nad zmíněnými sektory probíhá v rámci ČNB a řeší se v pracovním pořádku podle vnitřních předpisů ČNB.

³⁾ Tato složka Principu č. 1 je dále rozvinuta v principech, jež se zabývají zneužíváním finančních služeb (18), dohledem na konsolidovaném základě (24) a vztahy mezi domovským a hostitelským orgánem dohledu (25).

Ze zákona patří k orgánům odpovědným za stabilitu finančního systému Ministerstvo financí (MF) jako ústřední orgán státní správy a ČNB jako ústřední banka a orgán dohledu nad finančním trhem České republiky. Právní základ spolupráce a výměny informací mezi nimi představuje zákon o ČNB, jenž stanoví, že ČNB plní poradní funkce vůči vládě v záležitostech měnově-politické povahy a finančního trhu, dále to, že ČNB spolupracuje s MF na přípravě návrhů zákonných úprav v oblasti finančního trhu a konečně i to, že ministr financí nebo jiný pověřený člen vlády má právo zúčastnit se s hlasem poradním zasedání bankovní rady a naopak guvernér ČNB nebo jím určený viceguvernér je oprávněn zúčastnit se s hlasem poradním schůze vlády. V souladu s tím uzavřely ČNB a MF tři dohody o spolupráci v oblasti dohledu nad finančním trhem. V roce 2006 byla uzavřena „Dohoda o spolupráci při přípravě návrhů vnitrostátních právních předpisů týkajících se finančního trhu a dalších předpisů, které se dotýkají působnosti stran dohody“ a „Dohoda o spolupráci v oblasti finanční stability a řešení krize finančního trhu“, v roce 2007 pak „Dohoda o spolupráci při výměně informací týkajících se finančního trhu“.

ČNB jako orgán dohledu spolupracuje s partnerskými orgány dohledu z členských států EU na multilaterální základně, přičemž těžiště této spolupráce spočívá v účasti ČNB v nově vytvořených evropských orgánech dohledu včetně evropského orgánu bankovního dohledu EBA (dříve CEBS) a v jeho expertních skupinách. ČNB rozvíjí bilaterální i multilaterální spolupráci se zahraničními orgány dohledu z členských zemí EU i z USA a dalších zemí, zpravidla formou tzv. memorandum of understanding. Zákon o bankách upravuje institut mlčenlivosti, jenž chrání informace získané při výkonu bankovního dohledu a zároveň i požadavky na spolupráci se státními orgány České republiky i na zahraniční spolupráci. Tato právní úprava je harmonizována s právem EU.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Existuje formální nebo neformální systém spolupráce a výměny informací mezi všemi domácími institucemi odpovědnými za stabilitu finančního systému, a existuje důkaz o tom, že tento systém v případě potřeby funguje v praxi.

SPLNĚNO

K orgánům odpovědným za stabilitu finančního systému patří jednak MF jako ústřední orgán státní správy na základě § 4 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky ve znění pozdějších předpisů (dále jen „kompetenční zákon“), jednak ČNB jako ústřední banka a orgán dohledu nad finančním trhem České republiky a to na základě § 2 odst. 2 zákona o ČNB.

Právní základ spolupráce a výměny informací mezi nimi představuje zákon o ČNB, jenž v § 10 odst. 2 stanoví, že ČNB plní poradní funkce vůči vládě v záležitostech měnově-politické povahy a finančního trhu. Podle § 37 odst. 1 zákona o ČNB připravuje a předkládá ČNB spolu s MF vládě návrhy zákonných úprav v oblasti měny a peněžního oběhu, kterými se upravují postavení, působnost, organizace a činnost ČNB, s výjimkou dohledu nad finančním trhem, platebním stykem a vydáváním elektronických peněz. Podle § 37 odst. 2 zákona o ČNB spolupracuje ČNB s MF na přípravě návrhů zákonných úprav v oblasti finančního trhu, platebního styku, regulace vydávání elektronických peněz, devizového hospodářství a zavedení jednotné měny euro na území České republiky. Dále je podle § 11 zákona o ČNB ministr financí nebo jiný pověřený člen vlády oprávněn se zúčastnit s hlasem

poradním zasedání bankovní rady a k předkládání návrhů k projednání a zároveň zákon o ČNB opravňuje guvernéra ČNB nebo jím určeného viceguvernéra zúčastnit se s hlasem poradním schůze vlády.

V souladu se shora uvedenými zákony uzavřely ČNB a MF tři dohody o spolupráci v oblasti dohledu nad finančním trhem. V roce 2006 byla uzavřena „Dohoda o spolupráci při přípravě návrhů vnitrostátních právních předpisů týkajících se finančního trhu a dalších předpisů, které se dotýkají působnosti stran dohody“ a „Dohoda o spolupráci v oblasti finanční stability a řešení krize finančního trhu, v roce 2007 pak „Dohoda o spolupráci při výměně informací týkajících se finančního trhu“.

2. Existuje formální nebo neformální systém spolupráce a výměny informací se zahraničními orgány, které provádějí dohled nad bankami a bankovními skupinami, jež jsou důležité z hlediska domovského nebo hostitelského orgánu dohledu, a existuje doklad o tom, že tento systém v případě potřeby funguje v praxi.

SPLNĚNO

Právní základ spolupráce se zahraničními orgány dohledu tvoří zákon o bankách, který v § 25 a § 38c až 38j opravňuje ČNB k výměně informací o všech skutečnostech nezbytných pro výkon bankovního dohledu nad bankami a upravuje i možnost provádění kontrol na místě domovským orgánem bankovního dohledu v hostitelské zemi. Prakticky shodně je upravena spolupráce se zahraničními orgány při dohledu nad družstevními záložnami, viz § 22 a 22a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech. V obou případech je právní úprava harmonizována s právem ES.

ČNB jako orgán dohledu spolupracuje s partnerskými orgány dohledu z členských států Evropské unie na multilaterálním základě. Těžiště této spolupráce spočívá v účasti ČNB v nově vytvořených evropských orgánech dohledu, pro bankovní dohled to znamená účast na práci evropského orgánu bankovního dohledu EBA a jeho expertních skupin.

ČNB rozvíjí i bilaterální spolupráci se zahraničními orgány dohledu z členských zemí EU i z USA a dalších zemí. ČNB uzavřela dohodu o spolupráci při výkonu bankovního dohledu (tzv. Memorandum of Understanding) s orgány dohledu z Belgie, Francie, Itálie, Německa, Nizozemí, Rakouska, Slovenské republiky, USA (stát New York) a Číny. Již uzavřené dohody významně posílily vzájemné kontakty pracovníků smluvních stran a rozšířily možnosti výměny informací, přičemž tyto možnosti se také ve velké míře využívají. Výše popsaná právní úprava vytvořila prostor pro to, aby dohody o spolupráci měly obsah, jenž je obvyklý ve vztazích mezi orgány bankovního dohledu členských zemí EU. Tím se posílila důvěra zahraničních orgánů dohledu v ČNB a spolupráce ČNB se zahraničními orgány bankovního dohledu se pozvedla na úroveň, jež je v zemích EU obvyklá. V souvislosti s implementací Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/48/ES ze dne 14. června 2006 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu (přepřacované znění směrnice 2000/12/ES) a Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/49/ES ze dne 14. června 2006 o kapitálové přiměřenosti investičních podniků a úvěrových institucí (přepřacované znění směrnice 93/6/EHS) se spolupráce s partnerskými orgány dohledu zintenzívnila, a to zejména v oblasti společného posuzování speciálních přístupů k měření a sledování úvěrového, tržního i operačního rizika celkového posuzování rizikového profilu bank (joint risk assessment). ČNB spolupracuje s konsolidujícím orgánem dohledu na základě předem stanovených pravidel.

V průběhu roku 2009 začaly orgány dohledu odpovědné za dohled přeshraničně působících skupin v rámci EU zakládat kolegia orgánů dohledu (kolegia supervizorů) s cílem posílit vzájemnou spolupráci a koordinaci a výměnu informací. V oblasti bankovního dohledu se ČNB doposud stala signatářem celkem 7 skupinových dohod o spolupráci při dohledu přeshraničních bankovních skupin. Jde o následující bankovní skupiny - Societe Generale, KBC, ING, UniCredit, Erste, Volksbank a Raiffeisenbank. Domovským orgánem dohledu těchto bank jsou Commission bancaire (Societe Generale), Banking, Finance and Insurance Commission (KBC), De Nederlandsche Bank (ING), Banca d'Italia (UniCredit) a Financial Market Authority (Erste, Volksbank, Raiffeisenbank). Kromě uvedených bankovních skupin probíhá obdobná forma multilaterální spolupráce (byť nebyla formalizována uzavřením MoU) u skupin LBBW, Wüstenrot a GE Capital.

3. Orgán dohledu může poskytnout důvěrné informace jinému domácímu nebo zahraničnímu orgánu dohledu. Orgán dohledu musí učinit přiměřené kroky k tomu, aby zajistil, že veškeré důvěrné informace sdělené jinému orgánu dohledu budou použity pouze pro účely dohledu a že strana, která je obdržela, s nimi bude jako s důvěrnými nakládat. Orgán dohledu, který obdržel důvěrné informace od jiného orgánu dohledu, musí rovněž učinit přiměřené kroky k tomu, aby zajistil, že důvěrné informace budou použity pouze pro účely dohledu a bude s nimi jako s důvěrnými nakládáno.

SPLNĚNO

Poskytování důvěrných informací jiným orgánům dohledu, zejména pak orgánům zahraničním je upraveno institutem mlčenlivosti, jež ČNB zavazuje při výkonu bankovního dohledu na individuálním i konsolidovaném základě. Institut mlčenlivosti je obsažen v:

- zákonu o bankách § 25a pro dohled nad bankami;
- zákonu o spořitelních a úvěrních družstvech § 25a pro dohled nad družstevními záložnami.

Uvedené zákony upravují zmíněný institut shodně, tato úprava je harmonizována s právem EU a zahrnuje zejména:

- 1) ustanovení, že všechny osoby provádějící dohled nebo nucenou správu nad úvěrovými institucemi jsou povinny zachovávat mlčenlivost o všech údajích získaných v souvislosti s výkonem svého povolání, zaměstnání nebo funkce. Mohou poskytovat třetím osobám pouze informace v souhrnné podobě, u nichž nelze identifikovat, o kterou konkrétní banku či osobu se jedná. Povinnost mlčenlivosti trvá i po skončení povolání, zaměstnání nebo funkce.
- 2) taxativní výčet orgánů a osob, jimž lze za zákonem stanovených podmínek informace poskytnout,
- 3) ustanovení, že informace získané při výkonu dohledu mohou být užity pouze k plnění úkolů dohledu nad úvěrovými institucemi, nucené správy nebo v soudním řízení o žalobě proti rozhodnutí učiněnému v souvislosti s výkonem dohledu nad úvěrovými institucemi nebo v obdobném řízení před mezinárodním orgánem,
- 4) ustanovení umožňující spolupráci s jinými tuzemskými i zahraničními orgány dohledu, podle nichž se za porušení povinnosti mlčenlivosti při dodržení zákonných podmínek nepovažuje poskytnutí informací získaných v souvislosti s výkonem dohledu nad úvěrovými institucemi orgánu dohledu nad finančními institucemi nebo finančními trhy v tuzemsku nebo orgánu dohledu nad bankami, finančními institucemi nebo finančními

trhy v jiném státě. Vzhledem k integraci dohledu nad finančním trhem do ČNB vystupuje do popředí zejména spolupráce se zahraničními orgány dohledu,

- 5) podmínky, za nichž je možné důvěrné informace, tj. takové, které podléhají institutu mlčenlivosti, poskytnout jsou tyto:
- pro protistranu, resp. příslušnou instituci je zaveden režim ochrany informací nejméně v rozsahu vyžadovaném právem ES;
 - zproštění povinnosti mlčenlivosti guvernérem ČNB. Souběžně s ustanoveními dvou výše zmíněných zákonů se totiž aplikuje i ustanovení § 50 odst. 1 zákona o ČNB určující, že pracovníci ČNB jsou povinni zachovávat mlčenlivost ve služebních věcech i po skončení pracovněprávního vztahu nebo jiného obdobného vztahu. Podle § 50 odst. 2 zákona o ČNB mohou být pracovníci ČNB této povinnosti zproštěni guvernérem ČNB;
 - existuje veřejný zájem. Tato kumulativní podmínka je obsažena rovněž v § 50 odst. 2 zákona o ČNB,
- 6) režim pro zacházení s důvěrnými informacemi získanými od jiných orgánů dohledu: Informace získané od orgánů cizích států nemohou být použity k jinému účelu než k tomu, pro který byly poskytnuty, a nesmí být bez souhlasu poskytovatele poskytnuty nikomu dalšímu.

4. Orgán dohledu může odmítnout jakoukoliv žádost (jinou než na základě soudního příkazu nebo mandátu zákonodárného orgánu) o důvěrné informace, které má k dispozici.

SPLNĚNO

Institut mlčenlivosti zavazuje ČNB k tomu, aby odmítla komukoli poskytnout jakoukoliv důvěrnou informaci, kterou má k dispozici, s výjimkou:

- 1) partnerských orgánů bankovního dohledu, resp. dohledu nad finančním trhem, viz výše a
- 2) některých dalších orgánů a osob se sídlem v České republice a v členských státech EU, pro něž platí ustanovení analogické tomu, jež se vztahuje na orgány dohledu.

K tomu zákon o bankách v § 25a a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech v § 25a shodně uvádějí, že při dodržení jiných ustanovení zmíněných zákonů lze informace získané v souvislosti s výkonem dohledu poskytnout

- orgánům EU, je-li to zapotřebí ke splnění závazků vyplývajících z mezinárodní smlouvy;
- mezinárodními organizacím, působícím na úseku boje proti trestné činnosti, a dále orgánům cizích států činným v trestním řízení pro plnění jejich funkce;
- veřejným orgánům a dalším osobám v domovském státě a v jiném členském státě EU, jsou-li informace poskytovány pro plnění funkce:
 - a) orgánů působících při likvidaci nebo úpadku úvěrové instituce,
 - b) dohledu nad orgánem podle písmene a),
 - c) auditora zákonem stanovené účetní závěrky družstevní záložny,
 - d) dohledu nad auditorem stanovené účetní závěrky úvěrové instituce,
 - e) dohledu nad dodržováním práva obchodních společností,
 - f) boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo provádění mezinárodních sankcí za účelem udržování mezinárodního míru a bezpečnosti, ochrany základních lidských práv a boje proti terorismu,
 - g) dohledu nad platebními nebo vypořádacími systémy,
 - h) provozovatele platebního nebo vypořádacího systému,
 - i) orgánu činného v trestním řízení,

- j) centrální banky zodpovědné za měnovou politiku,
- k) systémů pojištění pohledávek z vkladů a pojištění investorů.

Princip 2 Přípustné činnosti

Přípustné činnosti institucí, které obdržely bankovní licenci a podléhají bankovnímu dohledu, musí být jasně definovány a užití slova "banka" v názvech společností by mělo být v maximální možné míře chráněno.

Souhrnné vyhodnocení principu:

SPLNĚNO

Základní kritéria

Pojem banka a povolované činnosti jsou definovány v zákoně [č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů](#), (dále jen „zákon o bankách“). Zákon o bankách rovněž stanoví, že slovo „banka“ nebo „spořitelna“ smí užívat v obchodní firmě pouze právnická osoba, které byla udělena licence.

[Zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#), (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“) vymezuje pojem spořitelní a úvěrní družstvo (dále jen „družstevní záložna“) a povolované činnosti. Tento zákon rovněž stanovuje, že označení „spořitelní a úvěrní družstvo“, „družstevní záložna“, „spořitelní družstvo“, anebo „úvěrní družstvo“ smí používat pouze osoba s příslušným povolením.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Pojem „banka“ je jasně definován v zákonech nebo předpisech.

SPLNĚNO

Regulace:

Podle § 1 odst. 1 zákona o bankách se bankami rozumí právnické osoby se sídlem v České republice založené jako akciová společnost, které přijímají vklady od veřejnosti a poskytují úvěry, a které k výkonu činnosti mají bankovní licenci.

Pojem družstevní záložna je vymezen v § 1 odst. 2 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech, a to jako družstvo, které pro podporu hospodaření svých členů provozuje finanční činnosti, jimiž se rozumí zejména přijímání vkladů a poskytování úvěrů, ručení a poskytování peněžních služeb v různých formách.

2. Přípustné činnosti institucí, které obdržely licenci a podléhají bankovnímu dohledu, musí být jasně definovány buď orgány dohledu nebo v zákonech a předpisech.

SPLNĚNO

Regulace:

Činnosti, které může banka vykonávat (přípustné činnosti) jsou definovány v zákoně o bankách. Vedle přijímání vkladů od veřejnosti a poskytování úvěrů (§ 1 odst. 1) může banka vykonávat též další činnosti uvedené v § 1 odst. 3 zákona o bankách, má-li je uvedené v licenci. Těmito činnostmi jsou:

- a) investování do cenných papírů na vlastní účet,
- b) finanční pronájem (finanční leasing),

- c) platební styk a zúčtování,
- d) vydávání a správu platebních prostředků, například platebních karet a cestovních šeků,
- e) poskytování záruk,
- f) otvírání akreditivů,
- g) obstarávání inkasa,
- h) poskytování investičních služeb podle zvláštního právního předpisu, s tím, že se v licenci uvede, které hlavní investiční služby a činnosti a doplňkové investiční služby je banka oprávněna poskytovat a ve vztahu ke kterým investičním nástrojům podle zvláštního právního předpisu,
- i) finanční makléřství,
- j) výkon funkce depozitáře,
- k) směnářská činnost,
- l) poskytování bankovních informací,
- m) obchodování na vlastní účet nebo na účet klienta s devizovými hodnotami a se zlatem,
- n) pronájem bezpečnostních schránek,
- o) činnosti, které přímo souvisejí s činnostmi uvedenými v písmenech a) až n) a s činnostmi uvedenými v § 1 odst. 1 zákona o bankách.

Podle § 1 odst. 4 nesmí banka vykonávat jiné podnikatelské činnosti než ty, které má povoleny v licenci; to však neplatí pro činnosti vykonávané pro jiného, pokud souvisejí se zajištěním jejího provozu a provozu jí ovládaných bank, finančních institucí a podniků pomocných služeb.

Výčet hlavních činností, které může vykonávat družstevní záložna, je upraven v § 3 odst. 1 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech. Družstevní záložna je oprávněna vykonávat tyto činnosti:

- a) přijímání vkladů od členů,
- b) poskytování úvěrů členům,
- c) finanční leasing pro členy,
- d) platební styk, zúčtování a vydávání a správa platebních prostředků pro členy,
- e) poskytování záruk ve formě ručení nebo bankovní záruky za členy,
- f) otvírání akreditivů pro členy,
- g) obstarání inkasa pro členy,
- h) nákup a prodej cizí měny pro členy,
- i) pronájem bezpečnostních schránek členům.

Tyto činnosti může družstevní záložna vykonávat pouze pro své členy.

Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech rovněž připouští výkon dalších činností, pokud jsou provozovány výlučně za účelem zajištění hlavních činností družstevní záložny. Jedná se o:

- a) ukládání vkladů v družstevních záložnách a bankách a u poboček zahraničních bank,
- b) přijímání úvěrů od družstevních záložen a bank,
- c) nabývání majetku a disponování s ním,
- d) obchodování na vlastní účet s devizami a nástroji směnných kurzů a úrokových sazeb za účelem zajištění rizik vyplývajících z hlavních činností (viz § 3 odst. 1 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech),
- e) obchodování na vlastní účet s registrovanými cennými papíry, nestanoví-li tento zákon jinak.

Tyto činnosti nejsou předmětem povolovacího řízení.

Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech rovněž připouští možnost, aby družstevní záložny vykonávaly činnosti i pro jiné osoby než členy. Jde například o stát a jeho organizační složky, vyšší územní samosprávné celky a obce, právnické osoby jimi zřízené, nebo ve kterých jsou stát, vyšší územní samosprávné celky nebo obce výlučnými podílíky, a pro další veřejné instituce hospodařící s veřejnými prostředky.

Rozsah povolených činností bank a družstevních záložen je součástí informací uveřejňovaných na webu ČNB v rámci seznamů těchto institucí.

Výkon dohledu:

Pokud banka vykonává jiné činnosti, než které má uvedeny v povolení působit jako banka, porušuje zákon. Takovéto chování je posuzováno jako nedostatek v činnosti banky. Banka musí ve stanovené lhůtě ukončit výkon nepovolené činnosti. Podle povahy a rozsahu této činnosti může ČNB ve správním řízení vůči bance podniknout i další kroky sankční povahy vymezené v § 26 a násl. zákona o bankách, např. mimo jiné i uložit peněžitou pokutu až do výše 50 mil. Kč.

Pokud družstevní záložna vykonává činnost v rozporu s vydaným povolením, dopouští se správního deliktu a v takovém případě je možné uložení pokuty až do výše 20 mil. Kč.

3. Použití slova „banka“ a jakýchkoliv jeho odvozenin, jako např. „bankovní“ v názvech je omezeno na instituce, které obdržely bankovní licenci a podléhají bankovnímu dohledu, ve všech případech, kdy by jejich použití mohlo být pro širokou veřejnost zavádějící.

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon o bankách v § 3 stanoví, že slovo "banka" nebo "spořitelna", jeho překlady nebo slova, v jejichž základě se tato slova vyskytují, smí užívat v obchodní firmě pouze právnická osoba, které byla udělena licence, pokud není zřejmé ze souvislosti, v níž se slovo "banka" nebo "spořitelna" používá, že tato osoba se nezabývá činností uvedenou v § 1 odst. 1 zákona o bankách. Ustanovení § 3 odst. 1 se nevztahuje na právnické osoby, jejichž obchodní firma nebo název jsou zavedeny nebo uznávány zákonem nebo na základě mezinárodní smlouvy.

Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech v § 1 odst. 3 stanoví, že obchodní firma družstevní záložny musí obsahovat označení „spořitelní a úvěrní družstvo“ nebo „družstevní záložna“ nebo „spořitelní družstvo“ nebo „úvěrní družstvo“. Toto označení je oprávněna používat pouze právnická osoba založená podle zákona o spořitelních a úvěrových družstvech, již bylo uděleno povolení ČNB.

Výkon dohledu:

Zákon o bankách upravuje přímo postup vůči osobám, které neoprávněně užívají slovo banka nebo spořitelna v názvu obchodní firmy, a to v ustanovení § 26 odst. 9 (ČNB může v případě porušení ustanovení § 3 zákona o bankách uložit osobě, která jej porušuje, pokutu až do výše 50 mil Kč.). Pokud by takový případ nastal, byla by dotčená osoba vyzvána ke změně své obchodní firmy. V případě, že by dotčená osoba na základě výzvy neprovedla nápravu, existují další možnosti, které jsou dány zákonem č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „obchodní zákoník“). Podle § 29 odst. 6 obchodního zákoníku, jestliže obsah zápisu v obchodním rejstříku odporuje donucujícímu ustanovení zákona a nelze dosáhnout nápravy jinak, vyzve rejstříkový soud osobu, jíž se zápis týká, ke zjednání nápravy;

jde-li o právnickou osobu a tato osoba ve stanovené lhůtě nezjedná nápravu, může soud i bez návrhu, je-li takový postup v zájmu ochrany třetích osob, rozhodnout o jejím zrušení a likvidaci.

Podle § 27a odst. 1 písm. b) a podle § 27c odst. 1 písm. b) zákona o spořitelních a úvěrních družstvech se fyzická a právnická osoba dopustí přestupku, resp. správního deliktu tím, že užívá označení „spořitelní a úvěrní družstvo“ nebo „družstevní záložna“ nebo „úvěrní družstvo v rozporu s § 1 odst. 3, za což jí ČNB uloží pokutu do 1 mil. Kč u fyzické osoby a do 10 mil. Kč u právnické osoby. Zároveň platí výše zmíněné v § 29 odst. 6 obchodního zákoníku.

4. Přijímání vkladů od veřejnosti je v zásadě vyhrazeno institucím, které obdržely bankovní licenci (povolení působit jako banka) a podléhají bankovnímu dohledu.

SPLNĚNO

Regulace:

Vklady mohou přijímat pouze banky - § 2 odst. 1 zákona o bankách a dále družstevní záložny - § 1 odst. 2 a § 3 odst. 1 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech, avšak s omezeními danými tímto zákonem. Vklad je definován v § 1 odst. 2 písm. a) zákona o bankách a rozumí se jím svěřené peněžní prostředky, které představují závazek vůči vkladateli na jejich výplatu. Podle § 2 odst. 2 zákona o bankách se za přijímání vkladů považuje též soustavné vydávání dluhopisů a jiných srovnatelných cenných papírů, pokud

- a) představuje jedinou nebo jednu z hlavních činností emitenta,
- b) předmětem podnikatelské činnosti emitenta je poskytování úvěrů, nebo
- c) předmětem podnikatelské činnosti emitenta je některá z činností uvedených v § 1 odst. 3 zákona o bankách (jejich výčet je v kritériu 2).

Výkon dohledu:

ČNB nemá ze zákona stanovenou povinnost aktivně vyhledávat, zda nějaká osoba neoprávněně přijímá vklady od veřejnosti. Nicméně pokud v rámci své dohlížecí nebo ekonomicko-analytické činnosti tuto skutečnost zjistí nebo je na ni upozorněna, podává orgánům činným v trestním řízení oznámení o podezření ze spáchání trestného činu neoprávněného podnikání touto osobou podle § 251 trestního zákoníku (č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů), nebo činí jiná podání u příslušných státních orgánů.

5. Orgán dohledu nebo orgán vydávající bankovní licenci (povolovací orgán) zveřejňuje a pravidelně aktualizuje seznam bank a poboček zahraničních bank, které obdržely licenci a náleží do jeho jurisdikce.

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon o bankách (§ 7) ukládá ČNB povinnost vést úplný seznam bank a poboček zahraničních bank působících na území České republiky. ČNB vede aktuální seznamy regulovaných a registrovaných subjektů finančního trhu České republiky prostřednictvím automatizované aplikace dostupné veřejnosti na webu ČNB. V rámci této aplikace jsou prezentovány i základní informace o bankách, družstevních záložnách, zahraničních bankách, které v ČR poskytují bankovní služby v režimu jednotné licence EU buď zřízením pobočky (výkon práva usazení), anebo bez zřízení pobočky (výkon právo volného pohybu služeb) na základě notifikace o přeshraničním poskytování služeb, a dále seznam reprezentací zahraničních bank a finančních institucí vykonávajících bankovní činnost. Informace jsou

aktualizovány v denní periodicitě a umožňují i sledování změn v čase. Aplikace umožňuje i přímé vyhledávání jednotlivých subjektů, informace o dalším zapojení ve finančním sektoru, rozsahy povolených činností apod.

Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech explicitně neukládá regulátorovi povinnost vést seznam družstevních záložen s povolením, nicméně družstevní záložny jsou rovněž součástí výše uvedené aplikace.

Princip 3: Kritéria pro udělení licence

Orgán vydávající bankovní licenci (povolovací orgán) musí mít pravomoc stanovit kritéria a odmítat žádosti o založení banky, které nesplňují stanovené standardy. Součástí licenčního řízení by mělo být minimálně posouzení vlastnické struktury a řízení banky a širší bankovní skupiny včetně odborné způsobilosti a důvěryhodnosti členů představenstva a vrcholného vedení banky, strategického a operačního plánu banky, systému vnitřní kontroly a řízení rizik a předpokládané finanční situace banky včetně kapitálové vybavenosti. Pokud navrhovaným vlastníkem nebo mateřskou organizací je zahraniční banka, měl by být požadován předchozí souhlas jejího domovského orgánu dohledu.

Souhrnné vyhodnocení principu:

SPLNĚNO

Základní kritéria

Základní podmínky, které musí být splněny, aby byla vydána licence jsou stanoveny [zákonem č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o bankách“). Za tvorbu návrhů primární legislativy odpovídá Ministerstvo financí (dále jen „MF“), ČNB se však v souladu s uzavřenou dohodou mezi MF a ČNB aktivně podílí na přípravě zákonů, jejichž praktická aplikace spadá do její kompetence. Příprava prováděcích právních předpisů (např. vyhlášky) vycházejících z konkrétního zákona jsou v kompetenci ČNB.

Současná právní úprava v oblasti podmínek pro udělení licence splňuje standardní požadavky a kritéria na subjekty, které žádají o licenci. Stanovené podmínky jsou směřovány k posouzení vlastnické struktury banky a transparentnosti majetkového a personálního propojení osob s kvalifikovanou účastí na bance, důvěryhodnosti a způsobilosti osob s kvalifikovanou účastí na bance k výkonu práv akcionáře při podnikání banky, původu základního kapitálu, navrhované strategii a obchodnímu plánu, kvality vedoucích pracovníků, dále k posouzení technických a organizačních předpokladů provozu banky včetně funkčního řídicího a kontrolního systému banky. ČNB je ze zákona povinna před vydáním rozhodnutí o žádosti o licenci požádat o stanovisko příslušný orgán dohledu členského státu EU nebo jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor (dále jen „členský stát“), jestliže je osoba, které má být udělena licence, ovládána zahraniční bankou z členského státu, osobou, která má povolení příslušného orgánu dohledu členského státu k poskytování investičních služeb, pojišťovnou, která má povolení příslušného orgánu dohledu členského státu a osobou, která ovládá uvedené osoby. V případě, že osoba s kvalifikovanou účastí na osobě, které má být udělena licence, je osobou z nečlenského státu a tato osoba podléhá dohledu v zemi jejího sídla, přikládá žadatel o licenci podle [vyhlášky č. 233/2009 Sb., o žádostech, schvalování osob a způsobu prokazování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob a o minimální výši finančních zdrojů poskytovaných pobočce zahraniční banky](#) (dále jen „vyhláška č. 233/2009 Sb.“), originál písemného stanoviska orgánu, který provádí dohled nad osobou s kvalifikovanou účastí na žadateli o licenci, k záměru této osoby účastnit se v České republice majetkově na podnikání regulované právnické osoby. Nesplnění požadovaných kritérií je důvodem k zamítnutí žádosti o licenci.

V případě spořitelních a úvěrních družstev (dále jen „družstevní záložna“) jsou podmínky pro vydání povolení stanoveny [v zákoně č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen

„zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“). Tyto podmínky jsou srovnatelné s podmínkami kladenými na banky. Případné rozdíly spočívají především v odlišnosti právní formy osob.

Dodatečná kritéria

V rámci licenčního resp. povolovacího řízení je na základě finanční situace vlastníků vyhodnocována též schopnost vlastníků poskytnout bance/družstevní záložně dodatečné finanční zdroje (tj. nejen ve vztahu k vykonávaným, ale i plánovaným činnostem úvěrové instituce). Nově licencované banky, popř. družstevní záložny, jsou monitorovány stejným způsobem jako ostatní banky. ČNB nepovažuje za nutné mít zvláštní postupy pro monitorování nových bank a družstevních záložen, nicméně v úvodních měsících zahájení činnosti banky či pobočky zahraniční banky se sídlem ve státě, který nepoživá výhody jednotné licence, či družstevní záložny se předpokládá častější komunikace mezi těmito subjekty a ČNB.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

- 1. Povolovacím orgánem může být orgán dohledu nebo jiná kompetentní instituce. V případě, že povolovací orgán není totožný s orgánem dohledu, má zmíněný orgán právo na to, aby u každé jednotlivé žádosti bylo bráno v úvahu jeho stanovisko. Navíc, povolovací orgán poskytne orgánu bankovního dohledu veškeré informace, které by mohly být důležité pro výkon dohledu nad institucí, které je povolení udělováno.**

SPLNĚNO

Regulace:

Podle § 1 [zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o ČNB“), je ČNB orgánem vykonávajícím dohled nad finančním trhem. Podle § 44 odst. 2 zákona o ČNB rozhoduje ČNB o udělení licence, resp. povolení k výkonu činnosti banky, resp. družstevní záložny.

- 2. Povolovací orgán má pravomoc stanovit kritéria pro licencování bank. Tato kritéria mohou vycházet z kritérií stanovených zákonem nebo předpisy.**

SPLNĚNO

Regulace:

Základní kritéria, resp. podmínky pro udělení licence jsou stanoveny zákonem o bankách v § 4 (licence banky) a § 5 (licence pobočky zahraniční banky, jenž má sídlo ve státě, který nepoživá výhody jednotné licence EU). Náležitosti žádosti o licenci, jsou upraveny ve vyhlášce č. 233/2009 Sb.

Kritéria a podmínky pro udělení povolení ke vzniku a podnikání družstevní záložny jsou upraveny v zákoně o spořitelních a úvěrních družstvech v § 2a odst. 4. Náležitosti žádosti o povolení upravuje vyhláška č. 233/2009 Sb.

3. Kritéria pro vydání licence jsou konzistentní s kritérii aplikovanými při výkonu bankovního dohledu.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

Kritéria a postupy pro vydání licence nebo povolení jsou konzistentní s kritérii aplikovanými v rámci soustavného dohledu, tj. odpovídají požadavkům, které se uplatňují při výkonu dohledu a které banky a družstevní záložny musí naplňovat průběžně a soustavně při své činnosti. To znamená, že při licencování a povolování i při výkonu dohledu se uplatňují prakticky shodná kritéria pro posuzování osob ve vedení banky nebo ve vedení družstevní záložny, pro schvalování osob s kvalifikovanou účastí na bance nebo družstevní záložně nebo osob, které zamýšlejí ovládnout banku nebo družstevní záložnu, dále pak pro hodnocení předpisové základny banky a družstevní záložny, pro hodnocení obchodní strategie banky a družstevní záložny atd. Výkon dohledu je rovněž zaměřen na kontrolu, zda kapitál banky nebo družstevní záložny neklesl pod požadovanou (minimální) výši.

4. Jestliže nejsou splněna kritéria nebo jestliže jsou poskytnuté informace nedostatečné, je povolovací orgán oprávněn žádost o licenci odmítnout.

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon o bankách v § 4 odst. 5 a § 5 odst. 4 stanoví podmínky, které musí být splněny pro udělení licence. V případě družstevních záložen jsou podmínky pro udělení povolení stanoveny v § 2a odst. 4 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech. Vyhláška č. 233/2009 Sb. obsahuje náležitosti žádosti, resp. vzory tiskopisů, na nichž je žádost o licenci a o povolení předkládána, a doklady a informace osvědčující splnění zákonných podmínek pro udělení licence nebo povolení. Předkládané skutečnosti musí být pravdivé, úplné a aktuální. Pokud podmínky pro vydání licence nebo povolení nejsou splněny, tj. žadatel nedoložil veškeré doklady o informace osvědčující splnění zákonných podmínek pro udělení licence nebo povolení, nelze považovat žádost za úplnou. Pokud žadatel na základě výzvy ČNB žádost nedoplní a nedoloží požadované podklady, jsou vytvořeny legitimní podmínky pro zamítnutí žádosti, resp. pro vydání rozhodnutí, kterým se žádost o licenci, resp. povolení pro družstevní záložnu zamítá.

5. Povolovací orgán zjišťuje, zda navrhovaná právní, řídicí, operační a vlastnická struktura banky a širší bankovní skupiny nebude na překážku efektivnímu dohledu jak na individuálním, tak i na konsolidovaném základě.

SPLNĚNO

Regulace:

U bank a družstevních záložen jsou podmínky a informace, doklady a dokumenty dokládající splnění zákonných podmínek pro udělení licence nebo povolení nastaveny tak, aby licenční orgán, tj. ČNB, mohl kvalifikovaně posoudit, zda navržené právní, řídicí, provozní a vlastnické struktury a širší skupiny, jichž jsou tyto subjekty součástí, nebrání vykonávat efektivní bankovní dohled na individuálním nebo konsolidovaném základě.

Tuzemská banka může mít formu akciové společnosti (§ 1 odst. 1 zákona o bankách), anebo evropské společnosti podle práva EU. Zákon o bankách ukládá povinnost předložit návrh stanov zakládaného subjektu, který by měl působit jako banka. Podle § 9 odst. 1 zákona o bankách musí být ve stanovách upravena struktura a organizace banky, pravomoc

a odpovědnost vedoucích pracovníků banky, pravomoc a odpovědnost dalších pracovníků ústředí a poboček, popřípadě jiných organizačních jednotek banky oprávněných k provádění bankovních obchodů a organizační zajištění řídicího a kontrolního systému. Jednou ze zákonných podmínek pro udělení licence jsou technické a organizační předpoklady pro výkon navrhovaných činností banky, funkční řídicí a kontrolní systém banky včetně systému řízení rizik. Za tímto účelem je předkladatel žádosti povinen podle vyhlášky č. 233/2009 Sb. doložit popis technického zabezpečení jednotlivých činností a předpokládaný počet pracovníků, kteří budou zabezpečovat plánované činnosti žadatele o licenci, dále komentář ke struktuře a organizaci, který obsahuje předmět činnosti jednotlivých útvarů, jejich vazby na ostatní útvary, kompetence a pravomoci jednotlivých útvarů. Návrh řídicího a kontrolního systému obsahuje zejména strategii řízení rizik, strategii související s kapitálem a kapitálovou přiměřeností, strategii rozvoje informačního systému, zásady systému vnitřní kontroly včetně zásad pro zamezování vzniku možného střetu zájmů a zásad pro compliance a bezpečnostní zásady včetně bezpečnostních zásad pro informační systémy. Z předložených podkladů musí být zcela zřejmé, jak je nastavena řídicí struktura budoucí banky, včetně provozní struktury.

Velmi podstatnou oblastí, která je v rámci licenčního procesu posuzována, je vlastnická struktura banky. V souladu se zákonem o bankách jsou vyhodnocovány osoby s kvalifikovanou účastí na žadateli o licenci. V praxi to znamená, že jsou posuzováni nejen významní akcionáři s přímým podílem, ale jsou rovněž posuzovány osoby, které mohou nepřímo ovlivňovat chod budoucí banky, a dále pak další osoby s úzkým propojením. Úzké propojení je definováno v zákoně o bankách. Úzkým propojením se rozumí

- a) vztah mezi dvěma nebo více osobami, při kterém má jedna z osob na druhé osobě přímý nebo nepřímý podíl na základním kapitálu, jejich součet představuje alespoň 20 %,
- b) vztah mezi dvěma nebo více osobami, při kterém má jedna z osob na druhé osobě přímý nebo nepřímý podíl na hlasovacích právech, jejichž součet představuje alespoň 20 %,
- c) vztah mezi dvěma nebo více osobami, při kterém jedna z osob druhou osobu nebo ostatní ovládá, nebo
- d) vztah dvou nebo více osob, které ovládá tatáž osoba.

Součástí žádosti o licenci/povolení je informace o osobách s úzkým propojením, kterou je seznam osob úzce propojených se žadatelem, popis skupiny a způsobu propojení včetně graficky znázorněných vztahů mezi jednotlivými úzce propojenými osobami, včetně sdělení, zda právní řád státu, na jehož území má skupina úzké propojení, nebrání výkonu dohledu ČNB. U osob s úzkým propojením s žadatelem se uvádí obchodní firma nebo název, identifikační číslo osoby nebo datum vzniku a sídlo, jde-li o právnickou osobu, a jméno, popřípadě jména, a příjmení, rodné číslo, případně datum narození a adresu místa trvalého pobytu nebo místo podnikání u fyzické osoby. Předmětem informace o osobě s úzkým propojením je rovněž předmět činnosti jednotlivých osob s úzkým propojením. Nezbytnou podmínkou pro udělení licence je, že úzké propojení v rámci skupiny nebrání výkonu bankovního dohledu a že ve státě, na jehož území má skupina úzké propojení, nejsou právní ani faktické zábrany k výkonu bankovního dohledu.

Postup při vyhodnocování žádosti o povolení v případě družstevních záložen je velmi podobný postupu uplatňovanému u bank. Obecná pravidla fungování družstevních záložen, jakožto zvláštních forem družstev, upravuje zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „obchodní zákoník“), speciální pravidla pak zákon o spořitelních a úvěrních družstvech. V rámci povolovacího řízení je stejně jako u bank

stanoven požadavek na technické a organizační předpoklady pro výkon navrhovaných činností družstevní záložny, vyplývající zejména ze stanov, návrhu řídicího a kontrolního systému včetně systému řízení rizik, popřípadě dalších vnitřních předpisů. Technickými a organizačními předpoklady se rozumí zejména zdůvodnění účelu založení družstva a strategický záměr jeho rozvoje na trhu, zpracovaný zejména podle orientace na členy, podle ekonomického sektoru, regionu, typu a druhu služeb, které mají být poskytovány, zabezpečení odpovídajících výpočetních, informačních, účetních a statisticko-evidenčních systémů, zabezpečení dostatečného počtu pracovníků, kteří budou zajišťovat plánované činnosti, a zabezpečení odpovídající struktury a organizace, a dále požadavek, aby skupina osob s úzkým propojením s družstvem byla průhledná. Stejně jako u bank platí, že úzké propojení v rámci skupiny nesmí bránit výkonu dohledu a že ve státě, na jehož území má skupina úzké propojení, nejsou právní ani faktické zábrany k výkonu dohledu. Žadatel o povolení k činnosti družstevní záložny se při předkládání žádosti řídí vyhláškou č. 233/2009 Sb.

6. Povolovací orgán zjišťuje a posuzuje vhodnost hlavních akcionářů, včetně skutečných vlastníků a dalších osob, které mohou mít významný vliv. Tento orgán rovněž posuzuje transparentnost vlastnické struktury a zdroje základního kapitálu.

SPLNĚNO

Regulace:

Dle ustanovení § 4 zákona o bankách se požaduje posouzení způsobilosti osob s kvalifikovanou účastí na žadateli k výkonu práv akcionáře při podnikání banky. Kvalifikovanou účastí se rozumí přímý nebo nepřímý podíl na základním kapitálu nebo hlasovacích právech osoby nebo jejich součet, který představuje alespoň 10 %, nebo umožňuje uplatňovat významný vliv na její řízení. Detailnější seznam podkladů, které osoba s kvalifikovanou účastí dokládá, obsahuje vyhláška č. 233/2009 Sb. Podle této vyhlášky žadatel o licenci předkládá řadu informací týkajících se osoby s kvalifikovanou účastí. Mezi tyto informace patří:

- seznam osob s kvalifikovanou účastí na žadateli a osob, které jednáním ve shodě s jinou osobou mají kvalifikovanou účast na žadateli, včetně graficky znázorněných vztahů mezi těmito osobami s údaji o těchto osobách s uvedením výše podílu nebo jiné formy účasti na žadateli a u osob jednajících ve shodě také skutečnost, na jejímž základě dochází k jednání ve shodě,
- dotazník za každou osobu uvedenou v seznamu, jehož obsahem jsou podrobnosti související s nabytím kvalifikované účasti a základní informace o osobě, která řídí osobu s kvalifikovanou účastí, včetně dotazníku za účelem prokázání důvěryhodnosti a způsobilosti těchto osob vykonávat akcionářská práva v bance, včetně doložení dokladu o důvěryhodnosti, pokud si jej ČNB nemůže obstarat sama (ČNB je podle § 44b odst. 2 zákona o ČNB oprávněna si za účelem doložení bezúhonnosti či důvěryhodnosti účastníka správního řízení, které Česká národní banka vede, vyžádat výpis z evidence Rejstříku trestů a v případech stanovených zvláštním právním předpisem opis – viz § 4 odst. 7 zákona o bankách).
- doklad o oprávnění k podnikání u každé osoby uvedené v seznamu,
- výroční zprávy a účetní závěrky (ověřené auditorem) za poslední tři účetní období a pokud je osoba součástí konsolidačního celku, též konsolidované finanční výkazy za stejné období,
- informace o osobách s úzkým propojením; subjekty patřící do skupiny s úzkým propojením uvádějí: obchodní firmu, anebo název, identifikační číslo nebo datum vzniku a sídlo, jde-li o právnickou osobu, anebo místo podnikání, jde-li o podnikající fyzickou

osobu, anebo jméno a příjmení, datum narození a adresu místa trvalého pobytu, jde-li o jinou fyzickou osobu, dále popis způsobu propojení skupiny s úzkým propojením a náplň činnosti jednotlivých osob skupiny s úzkým propojením,

- originál písemného stanoviska orgánu dohledu, který provádí dohled nad osobou s kvalifikovanou účastí na žadateli v zemi jejího sídla, k záměru účastnit se v ČR majetkově na podnikání, pokud dotčená osoba podléhá takovému dohledu.

V rámci řízení jsou rovněž posuzovány aktivity těchto osob, tj. zda nepůsobily ve společnostech, na které byl vyhlášen konkurz nebo které v minulosti měly finanční problémy.

U družstevních záložen je postup podobný jako u bank s tím, že je nutné zohlednit specifika vyplývající z jejich právní formy. Při vyhodnocování osob s kvalifikovanou účastí na družstevní záložně se vychází ze zákona o spořitelních a úvěrních družstvech a z vyhlášky č. 233/2009 Sb.

7. Pro všechny banky je stanovena minimální výše základního kapitálu.

SPLNĚNO

Regulace:

Minimální výše kapitálu banky je stanovena v zákoně o bankách v § 4 odst. 1 a činí 500 mil. Kč. Minimálně v této výši musí být základní kapitál tvořen peněžitými vklady. Základní kapitál musí být splacen před udělením licence. Minimální výše poskytnutých finančních zdrojů zahraniční bankou její pobočce je upravena vyhláškou č. 233/2009 Sb., a činí 150 mil. Kč.

Podle § 2 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech činí výše zapisovaného základního kapitálu nejméně 500 tis. Kč. Před podáním žádosti o povolení ke vzniku a podnikání družstevní záložny musí být splacena částka alespoň ve výši alespoň 35 mil. Kč, která představuje základní kapitál, popřípadě rizikový fond a rezervní fond, jsou-li vytvořeny při založení družstevní záložny.

8. Povolovací orgán v licenčním řízení hodnotí navrhované členy představenstva a vrcholného vedení z hlediska jejich odborné způsobilosti a důvěryhodnosti i z hlediska možného střetu zájmů. Kritéria odborné způsobilosti a důvěryhodnosti zahrnují: (i) znalosti a zkušenosti v oblasti relevantních finančních operací, jež odpovídají zamýšleným činnostem banky; a (ii) absenci záznamu o trestné činnosti nebo negativním hodnocení regulátora, které by osobu činilo nezpůsobilou pro to, aby zastávala významnou pozici v bance.

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon o bankách v § 8 odst. 1 požaduje, aby představenstvo bylo nejméně tříčlenné a bylo složeno z vedoucích pracovníků banky. § 4 odst. 5 písm. d) a § 5 odst. 4 písm. c) zákona o bankách stanoví pro udělení licence podmínku splnění odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob, které jsou na základě pracovní nebo jiné smlouvy navrhovány v bance do výkonné řídicí funkce, s nimiž je spojena pravomoc a odpovědnost vymezená stanovami (tzv. vedoucí pracovníci banky) nebo které jsou navrhovány do vedení pobočky zahraniční banky. Vyhláška č. 233/2009 Sb. pak stanoví dokumenty, které navrhované osoby předkládají ČNB k doložení jejich odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti. Důvěryhodnost/doklad o bezúhonnosti se dokládá výpisem z Rejstříku trestů

nebo obdobným dokumentem vydaným příslušným orgánem cizího státu. ČNB je ze zákona rovněž oprávněna vyžádat si opis z Rejstříku trestů osob, které jsou navrhovány na vedoucí pracovníky banky (pozn. v opise se uvádějí všechny údaje o každém odsouzení osoby, které se opis týká, a všechny údaje o průběhu výkonu trestů a ochranných opatření i o zahlazení odsouzení; V opise se uvádějí i údaje z evidence podmíněného zastavení trestního stíhání, podmíněného odložení návrhu na potrestání a jiné významné skutečnosti pro trestní řízení, pokud tak stanoví zvláštní právní předpis). Osoba v minulosti pravomocně odsouzená za úmyslný trestný čin nesmí působit jako vedoucí pracovník (§ 4 odst. 7 zákona o bankách). Osoba navrhovaná do vedení k posouzení zkušeností a odborné způsobilosti vykonávat vedoucí funkci v bance dokládá profesní životopis s uvedením všech vykonávaných zaměstnání, podnikatelských aktivit a jiných samostatně výdělečných činností, dále členství této osoby v profesních sdruženích a v orgánech jiných společností. Navrhovaná osoba do vedení rovněž dokládá rozsah svěřených pravomocí a odpovědností a počet osob, které řídila. Ty by měly být souměřitelné se zamýšlenými aktivitami banky, které budou spadat do kompetence navrhované osoby. Ke zvýšení transparentnosti svých postupů vydala ČNB úřední sdělení k výkladu pojmů důvěryhodnost a odborná způsobilost a dále úřední sdělení k posuzování vedoucích osob bank, poboček zahraničních bank ze třetích zemí, finančních holdingových osob a institucí elektronických peněz.

Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech v § 2a odst. 6 stanoví, že podmínkou pro udělení povolení k podnikání družstevní záložny jsou odborná způsobilost a důvěryhodnost osob zvolených do funkce členů představenstva, kontrolní komise a úvěrové komise, a dále osob, které jsou navrhovány v družstevní záložně na výkonné řídicí funkce, s nimiž je spojena pravomoc a odpovědnost vymezená stanovami družstevní záložny. Postup aplikovaný ČNB při vyhodnocování odborné způsobilosti a důvěryhodnosti uvedených osob je obdobný jako u vedoucích pracovníků banky – viz vyhláška č 233/2009 Sb..

9. Povolovací orgán posuzuje navrhované strategické a operační plány banky. To znamená, že také zjišťuje, zda v bance existuje odpovídající systém správy a řízení (corporate governance), řízení rizik a vnitřní kontroly, včetně postupů zaměřených na odhalování a předcházení trestné činnosti, jakož i dohled nad funkcemi, které by měly být svěřeny jiným subjektům formou outsourcingu. Operační struktura musí odrážet rozsah a stupeň sofistikovanosti navrhovaných činností banky.

SPLNĚNO

Regulace:

Strategické záměry a obchodní plány jsou vyhodnocovány v souladu s § 4 odst. 5 písm. f) a § 5 odst. 4 písm. e) zákona o bankách. Podle § 4 odst. 5 písm. e) a § 5 odst. 4 písm. d) zákona o bankách je banka a pobočka zahraniční banky povinny vytvořit technické a organizační předpoklady pro výkon navrhovaných činností a funkční řídicí a kontrolní systém. Zákon o bankách dále v § 9 odst. 1 stanoví bance povinnost ve stanovách upravit strukturu a organizaci banky, pravomoc a odpovědnost vedoucích pracovníků banky, pravomoci dalších pracovníků ústředí a poboček a organizační zajištění řídicího a kontrolního systému. Podle vyhlášky č. 233/2009 Sb. žadatel o licenci předkládá strategický záměr a obchodní plán na nejbližší tři roky v podrobném členění, včetně komentáře k jednotlivým položkám obchodního plánu, východiska, na nichž je obchodní plán postaven, předpokládané dopady na ziskovost banky nebo pobočky zahraniční banky, koncepci rozvoje činnosti banky zejména ve vztahu k navrhovanému obchodnímu plánu a ke střednědobým cílům, dále pak strukturu a organizaci banky nebo pobočky zahraniční banky, pravomoci a odpovědnosti

vedoucích pracovníků a dalších pracovníků (součást stanov banky). Návrh řídicího a kontrolního systému banky obsahuje zejména strategii řízení rizik, strategii související s kapitálem a kapitálovou přiměřeností, strategii rozvoje informačních systémů, zásady systému vnitřní kontroly včetně zásad pro zamezování vzniku možného střetu zájmů a zásad pro compliance a bezpečnostní zásady včetně bezpečnostních zásad pro informační systémy. Při posuzování vhodnosti a funkčnosti systému řízení banky (corporate governance) ČNB posuzuje, jak jsou v rámci stanov banky zajištěna základní práva akcionářů, jak je nastaven řídicí a kontrolní systém (řídicí a kontrolní systém by měl vyhovovat požadavkům a kritériím stanoveným v zákoně o bankách - § 8b a [ve vyhlášce č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstvech a obchodníků s cennými papíry, ve znění pozdějších předpisů](#) - §§ 7 až 34), jakým způsobem budou poskytovány informace o závažných skutečnostech týkajících se banky včetně finanční situace, výkonnosti společnosti, vlastnictví a řízení banky. Budoucí banka by měla mít v rámci navrhovaného řídicího a kontrolního systému zpracovány požadavky s cílem minimalizace rizika, jež pro ně vyplývají z možného zneužití banky nebo pobočky zahraniční banky k legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu

Předpokladem povolení vzniku a podnikání družstevní záložny je rovněž předložení obchodního plánu na nejbližší tři roky včetně komentáře předpokladů a podmínek, na nichž je plán založen, a koncepci rozvoje činnosti družstevní záložny zejména ve vztahu k navrhovanému obchodnímu plánu a ke střednědobým cílům. Zároveň musí žadatel předložit věcné a organizační předpoklady pro výkon navrhovaných činností vyplývající ze stanov družstva, návrhu řídicího a kontrolního systému, včetně řízení rizik a požadavků souvisejících s prevencí proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. U řídicího a kontrolního systému platí shodně skutečnosti uvedené pro banky.

Budoucí banka nebo družstevní záložna je rovněž v rámci své koncepce povinna uvést, zda předpokládá, že by některou činnost, kterou by jinak vykonávala, bude soustavně pro ni zajišťovat na smluvním základě jiná osoba. Pokud by budoucí banka nebo družstevní záložna s takovou variantou počítala, je povinna zajistit při sjednání outsourcingu, že tyto činnosti budou vykonávány v souladu s příslušnými předpisy, včetně zajištění informační povinnosti vůči ČNB. Budoucí banka nebo družstevní záložna si musí být vědoma, že se tím nezbavuje žádné ze svých zákonných odpovědností vůči ČNB a třetím osobám za činnosti, které jsou předmětem outsourcingu. Budoucí banka nebo družstevní záložna musí zajistit, že ČNB bude moci vykonávat dohled a jiné kontroly skutečností u poskytovatele outsourcingu.

10. Povolovací orgán posuzuje *pro forma* finanční výkazy a projekce navrhované banky. To zahrnuje zejména hodnocení toho, zda finanční síla stačí k zajištění navrhovaných strategických plánů a hodnocení finančních informací o hlavních akcionářích banky.

SPLNĚNO

Regulace:

Podmínkou pro udělení licence (týká se banky a pobočky zahraniční banky ze třetí země) je předložení obchodního plánu, který vychází z navrhované strategie činnosti banky nebo pobočky zahraniční banky podložený reálnými ekonomickými kalkulacemi - § 4 odst. 5 písm. f) a § 5 odst. 4 písm. e) zákona o bankách, a důvěryhodnost a způsobilost osoby s kvalifikovanou účastí na bance k výkonu práv akcionáře [§ 4 odst. 5 písm. c) zákona o bankách] a zahraniční banky, která zřizuje v České republice svou pobočku [§ 5 odst. 4 písm. b) zákona o bankách]. Vyhláška č. 233/2009 Sb. specifikuje doklady, které je nutné

v souvislosti s těmito požadavky doložit. Při posuzování strategického záměru a plánu banky nebo pobočky zahraniční banky porovnává ČNB výši kapitálu nebo výši poskytnutých finančních zdrojů pobočky s předpokládanými činnostmi a jejich rozsahem. Kapitál banky a další finanční zdroje musí mít průhledný a nezávadný původ, a musí být vzhledem k plánovaným aktivitám dostatečné a ve vyhovující skladbě. V případě pobočky zahraniční banky zákon vyžaduje dostatečný objem finančních zdrojů poskytnutých zahraniční bankou její pobočky s ohledem na rizikovost podnikání pobočky. Osoba s kvalifikovanou účastí na bance předkládá výroční zprávy a účetní závěrky za 3 uplynulá účetní období. Pokud je tato osoba součástí konsolidačního celku, předkládá rovněž konsolidované účetní závěrky za stejné období. Vztahuje-li si na tuto osobu povinnost mít ověřenu účetní závěrku auditorem, předkládá se tato účetní závěrka. Zahraniční banka ze třetí země zřizující na území České republiky svou pobočku předkládá auditorem ověřené výroční zprávy a účetní závěrky za poslední 3 účetní období. Pokud je zahraniční banka součástí konsolidačního celku, předkládá též konsolidované účetní závěrky. ČNB vyhodnocuje osobu s kvalifikovanou účastí na bance nebo zahraniční banku z hlediska připravenosti těchto subjektů vložit do banky nebo pobočky další finanční zdroje, pokud by to bylo nutné.

V případě družstevních záložen je podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech podmínkou udělení povolení ke vzniku a podnikání družstevní záložny reálnost obchodního plánu a schopnost rozvoje družstevní záložny s ohledem na obecné znalosti a zkušenosti [§ 2a odst. 4 písm. c)] a způsobilost fyzických osob nebo právnických osob s kvalifikovanou účastí na družstevní záložně a členů s dalším členským vkladem k výkonu práv člena ve vztahu k podnikání družstevní záložny [§ 2a odst. 4 písm. d)]. Strategický záměr a obchodní plán družstevní záložny se posuzují obdobně jako v případě bank, tj. porovnává se výše kapitálu s předpokládanými činnostmi a jejich rozsahem. Stejným způsobem se přistupuje k posuzování osob s kvalifikovanou účastí na družstevní záložně. Vyhláška č. 233/2009 Sb. platí i pro družstevní záložny.

11. V případě zahraničních bank, které zakládají pobočku nebo dceřinou společnost, potvrzuje hostitelský orgán dohledu před vydáním licence skutečnost, že od domovského orgánu dohledu obdržel prohlášení o tom, že nemá námitek (prohlášení o absenci námitek). Pro účely licenčního řízení, jakož i dohledu nad přeshraničními bankovními aktivitami ve své zemi, hostitelský orgán dohledu posuzuje to, zda domovský dohled provádí globální konsolidovaný dohled.

SPLNĚNO

Regulace:

Podle § 4 odst. 3 zákona o bankách ČNB před vydáním rozhodnutí o žádosti o licenci požádá o stanovisko orgán dohledu členského státu vykonávající dohled nad bankami, obchodníky s cennými papíry nebo pojišťovnami. Děje se tak v případech, pokud osoba, které má být licence udělena, je ovládaná

- zahraniční bankou se sídlem v členském státě,
- osobou, která má povolení příslušného orgánu dohledu členského státu k poskytování investičních služeb,
- pojišťovnou, která má povolení příslušného orgánu dohledu členského státu ,
- osobou, která ovládá osobu uvedenou výše.

Zákon o bankách požaduje, aby stanovisko příslušného zahraničního dohledu obsahovalo zejména informace vhodné pro posouzení, zda je splněna způsobilost osob s kvalifikovanou účastí na bance k výkonu práv akcionáře při podnikání banky a odborná způsobilost,

důvěryhodnost a zkušenost osob, které jsou na základě pracovní nebo jiné smlouvy navrhovány v bance do výkonné řídicí funkce, s nimiž je spojena pravomoc a odpovědnost vymezená stanovami (definice kvalifikované účasti je v § 17a odst. 3 zákona o bankách). Vyhláška č. 233/2009 Sb. [§ 4 odst. 3 písm. h)] stanoví požadavek, aby osoba s kvalifikovanou účastí na žadateli, která má sídlo mimo členský stát a nad kterou je vykonáván dohled v zemi jejího sídla, doložila spolu s žádostí o licenci originál stanoviska orgánu, který provádí dohled nad touto právnickou osobou k záměru této právnické osoby zúčastnit se v České republice majetkově na podnikání banky.

V případě založení pobočky zahraniční banky ze třetí země je požadavek doložit vyjádření orgánu, který vykonává bankovní dohled nad zahraniční bankou v zemi jejího sídla, k záměru založit pobočku v České republice, včetně jeho prohlášení, že nad pobočkou bude vykonáván bankovní dohled, vyjádřen v zákoně o bankách - § 5 odst. 2.

(Pozn.: V současné době je v legislativním procesu novela zákona o bankách, jejímž obsahem jsou i úpravy požadavků na pobočky zahraničních bank se sídlem mimo území členského státu. Jedním z těchto nových požadavků pro udělení povolení je, že nad zahraniční bankou je vykonáván dohled, který je srovnatelný s bankovním dohledem vykonávaným v členských státech EU.)

V případě poskytování bankovních služeb s využitím jednotné licence EU spadá dohled do kompetence domovského orgánu dohledu. Rámcová pravidla a zásady dohledu nad činnostmi poboček zahraničních bank a přeshraničními aktivitami těchto bank a pravidla vzájemné výměny informací jsou upřesňována ve dvoustranných či vícestranných smlouvách mezi partnerskými regulačními a dohledovými orgány, v tzv. Memorandu of Understanding (MoU).

Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech, kromě požadavků týkajících se osob s kvalifikovanou účastí na družstevní záložně, rovněž v § 2j stanoví, že před udělením povolení družstevní záložně požádá ČNB o stanovisko orgán dohledu členského státu, vykonávající dohled nad úvěrovými institucemi, obchodníky s cennými papíry nebo pojišťovnami, jestliže je osoba, které má být povolení uděleno, ovládaná

- a) zahraniční úvěrovou institucí se sídlem v členském státě,
- b) (osobou, která má povolení příslušného orgánu dohledu členského státu k poskytování investičních služeb,
- c) pojišťovnou, která má povolení příslušného orgánu dohledu členského státu, nebo
- d) osobou, která ovládá osobu uvedenou v písmenu a) nebo c).

Příslušné orgány se vzájemně informují zejména při posuzování vhodnosti členů, vedoucích pracovníků dohlížených osob a průběžně si vyměňují informace při udělování povolení k činnosti a při kontrole jejich činnosti.

Výkon dohledu:

Bankovní dohled ČNB postupuje v souladu s tímto kritériem, to znamená, že vždy vyžaduje vyjádření orgánu, který vykonává dohled nad zahraniční bankou v zemi jejího sídla.

12. Jestliže povolovací orgán nebo orgán dohledu zjistí, že licence byla udělena na základě nepravdivých údajů, může být licence odňata.

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon o bankách v § 34 uvádí, kdy může být licence odňata. Jedním z těchto důvodů je, že licence byla získána na základě nepravdivých údajů uvedených v žádosti [§ 34 odst. 2 písm.

b)].

Právo odejmout povolení, pokud bylo získáno na základě nepravdivých údajů uvedených v žádosti, obsahuje i zákon o spořitelních a úvěrních družstvech [§ 28g odst. 2 písm. b)].

13. Představenstvo jako kolektivní orgán musí mít dobré znalosti o každém druhu aktivit, jimž se hodlá banka věnovat, a o rizicích, která jsou s ním spojena.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

V rámci posuzování způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti vrcholného vedení bank (vedoucí pracovníci banky) za účelem zjištění jejich odborných a dalších předpokladů je vzata v úvahu i budoucí odpovědnost navrženého kandidáta do vrcholného vedení banky, a to z hlediska odbornosti a schopnosti identifikovat problémové záležitosti týkající se dané oblasti. Stejný přístup je i k osobám navrhovaným do funkce členů představenstva, kontrolní a úvěrové komise a dalších osob, které jsou navrhovány do řídicích funkcí v družstevní záložně.

Dodatečná kritéria

1. Posouzení žádosti zahrnuje i posouzení schopnosti akcionářů poskytnout v případě potřeby dodatečnou finanční podporu.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

ČNB při vyhodnocení způsobilosti osob s kvalifikovanou účastí na bance k výkonu práv akcionáře při podnikání banky podle zákona o bankách [§ 4 odst. 5 písm. c)] posuzuje na základě předložených výročních zpráv a účetních závěrek a dalších dokumentů dokládajících finanční situaci osoby s kvalifikovanou účastí i její schopnost případně dodat další finanční zdroje, pokud by to situace v budoucnosti vyžadovala. Obdobné platí i pro zahraniční banku, která v České republice zřizuje svou pobočku podle § 5 odst. 4 písm. b) zákona o bankách. Stejný přístup směřující k vyhodnocení finanční síly a možnosti dokapitalizovat i v budoucnosti družstevní záložnu se aplikuje i v případě posuzování osob s kvalifikovanou účastí v družstevní záložně nebo osob s dalším členským vkladem [§ 2a odst. 4 písm. d) zákona o spořitelních a úvěrních družstvech].

Vyhodnocení schopnosti osoby s kvalifikovanou účastí na bance dodat další finanční zdroje je součástí celkového vyhodnocení finanční situace této osoby v rámci licenčního řízení.

2. Povolovací orgán nebo orgán dohledu musí mít zásady a postupy ke sledování toho, jak se vyvíjí nové banky při plnění svých obchodních a strategických cílů a ke zjištění toho, zda jsou plněny požadavky dohledu stanovené při schvalování licence.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

Nová banka i družstevní záložna jsou v prvních fázích od vydání povolení sledovány zejména na základě pravidelného povinného reportingu a z hlediska dodržování obchodních a strategických cílů, popř. jak plní podmínky v licenci nebo povolení, pokud byly stanoveny.

Licence podle zákona o bankách (§ 1 odst. 7) může obsahovat stanovení podmínek, které je banka nebo pobočka zahraniční banky povinna splnit před zahájením kterékoliv povolené

činnosti, popř. je udržovat při výkonu kterékoliv povolené činnosti. Při výkonu dohledu nad novými bankami se uplatňují standardní postupy dohledu na dálku a na místě, které jsou dostatečné a vyhovující.

Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech [§ 2a odst. 3] stanoví, že povolení může obsahovat stanovení podmínek, které je povinna družstevní záložna splnit před zahájením kterékoliv povolené činnosti, popřípadě je dodržovat při výkonu kterékoliv povolené činnosti. V obecné rovině platí pro družstevní záložny stejný postup týkající se kontroly dodržování podmínek povolení jako je tomu v případě bank.

Princip 4: Převod významných majetkových podílů

Orgán dohledu má právo přezkoumat a odmítnout jakýkoliv návrh na převod významných majetkových podílů nebo kontrolního vlivu držených přímo nebo nepřímo v existujících bankách na jiné osoby.

Souhrnné vyhodnocení principu:

SPLNĚNO

Základní kritéria:

Na základě směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/44/ES ze dne 5. září 2007, kterou se mění směrnice Rady 92/49/EHS a směrnice 2002/83/ES, 2004/39/ES, 2005/68/ES a 2006/48/ES, pokud jde o procesní pravidla a hodnotící kritéria pro obezřetnostní posuzování nabývání a zvyšování účastí ve finančním sektoru (dále jen „Směrnice 2007/44/ES“), byly novelizovány jednotlivé sektorové zákony upravující problematiku nabývání kvalifikovaných účastí s cílem implementovat do těchto zákonů požadavky stanovené v citované směrnici a sjednotit tuto problematiku napříč finančním sektorem.

[Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů](#), (dále jen „zákon o bankách“) stanoví, že osoba nebo osoby jednající ve shodě musejí mít souhlas České národní banky (dále jen „ČNB“) k nabytí kvalifikované účasti na bance, ke zvýšení kvalifikované účasti na bance a k tomu, aby se staly osobou ovládající banku. Náležitosti žádosti o udělení souhlasu, resp. doklady, údaje a informace, které je nutno k žádosti o udělení souhlasu přiložit jsou obsahem [vyhlášky č. 233/2009 Sb., o žádostech, schvalování osoby a způsobu prokazování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob a o minimální výši finančních zdrojů poskytnutých pobočce zahraniční banky](#) (dále jen „vyhláška č. 233/2009 Sb.“). ČNB má právo neudělit předchozí souhlas, pokud žadatel nesplní podmínky a požadavky stanovené zákonem a vyhláškou. ČNB pozastaví výkon některých akcionářských práv, pokud majitel akcií nabyt sám nebo jednáním ve shodě s jinou osobou kvalifikovanou účast na bance bez předchozího souhlasu ČNB, po lhůtě, která byla stanovena ČNB, nebo bez toho, že byl udělen následný souhlas (v případech zvláštního zřetele hodných).

Požadavek na pravidelnou identifikaci osob s kvalifikovanou účastí na bance je naplněn nejen schvalováním nabývání a zvyšování kvalifikovaných účastí, ale také tím, že ČNB dostává před valnou hromadou ke schválení výpis všech akcionářů a správců akcií. Povinnost mít souhlas ČNB se vztahuje pouze na osoby, které jsou skutečnými vlastníky akcií banky (beneficial owners), nikoliv osoby, které vlastníka na valné hromadě banky pouze zastupují.

Stejná úprava týkající se problematiky kvalifikované účasti jako je v zákoně o bankách, je i v [zákoně č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#), (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“). I tento zákon obsahuje povinnost osoby nebo osob jednajících ve shodě žádat o souhlas k nabytí nebo zvýšení kvalifikované účasti na spořitelním a úvěrním družstvu (dále jen „družstevní záložna“) nebo k tomu, aby se staly osobami ovládajícími družstevní záložnu. Pokud stanovy družstevní záložny umožňují další členský vklad a převod členských práv z tohoto vkladu by měl za následek, že nabývající člen nabude kvalifikovanou účast na družstevní záložně nebo zvýší svou kvalifikovanou účast tak, že dosáhne limitů stanovených v zákoně o spořitelních a úvěrních družstvech, je tento převod podmíněn předchozím souhlasem členské schůze družstevní záložny a udělením předchozího souhlasu

ČNB. Osoba při přeložení žádosti o nabytí nebo zvýšení kvalifikované účasti nebo žádosti o ovládnutí postupuje podle vyhlášky č. 233/2009 Sb.

Dodatečná kritéria:

Zákon o bankách explicitně stanoví bankám povinnost písemně informovat ČNB o všech změnách, pokud tyto změny podléhají postupu podle zákona (nabytí nebo zvýšení kvalifikované účasti, ovládnutí banky nebo snížení kvalifikované účasti), a to neprodleně po zjištění rozhodných skutečností. Družstevní záložny jsou podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech povinny písemně informovat Českou národní banku o nabytí nebo změnách v kvalifikované účasti osob na družstevní záložně, pokud při těchto změnách, i jednáním jiných členů, jsou překročeny nebo sníženy zákonné limity, a to do 5 pracovních dnů po zjištění rozhodných skutečností.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Zákony nebo předpisy obsahují jasné definice pojmů „významný“ majetkový podíl a „kontrolní vliv“.

SPLNĚNO

Regulace:

V souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2006/48/ES ze dne 14. června 2006 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu (přepracované znění) se za významný majetkový podíl považuje kvalifikovaná účast. Kvalifikovaná účast je definována v zákoně o bankách (§ 17a odst. 3) jako přímý nebo nepřímý podíl na základním kapitálu nebo hlasovacích právech osoby nebo jejich součet, který představuje alespoň 10 % nebo umožňuje uplatňovat významný vliv na její řízení. Nepřímým podílem se rozumí podíl držený prostřednictvím osoby nebo osob, které jsou ovládány (§ 17a odst. 1).

Obdobným způsobem je definována kvalifikovaná účast v zákoně o spořitelních a úvěrních družstvech.

Pojem „ovládající osoba“ je vymezen v § 66a odst. 2 až 5 a 7 obchodního zákoníku:

- Ovládající osobou je osoba, která fakticky nebo právně vykonává přímo nebo nepřímo rozhodující vliv na řízení nebo provozování podniku jiné osoby (dále jen "ovládaná osoba"). Je-li ovládající osobou společnost, jde o společnost mateřskou a společnost jí ovládaná je společností dceřinou. Nepřímým vlivem se rozumí vliv vykonávaný prostřednictvím jiné osoby či jiných osob.

- Ovládající osobou je vždy osoba, která

a) je většinovým společníkem; to neplatí, jestliže je ovládající osoba určena podle ustanovení písmene b),

b) disponuje většinou hlasovacích práv na základě dohody uzavřené s jiným společníkem nebo společníky, nebo

c) může prosadit jmenování nebo volbu nebo odvolání většiny osob, které jsou statutárním orgánem nebo jeho členem, anebo většiny osob, které jsou členy dozorčího orgánu právnické osoby, jejímž je společníkem.

- Osoby jednající ve shodě, které společně disponují většinou hlasovacích práv na určité osobě, jsou vždy ovládajícími osobami.

- Není-li prokázáno, že jiná osoba disponuje stejným nebo vyšším množstvím hlasovacích práv, má se za to, že osoba, která disponuje alespoň 40 % hlasovacích práv na určité osobě, je ovládající osobou, a že osoby jednající ve shodě, které disponují alespoň 40 % hlasovacích práv na určité osobě, jsou ovládajícími osobami.

- Jestliže jsou jedna nebo více osob podrobeny jednotnému řízení (dále jen "řízená osoba") jinou osobou (dále jen "řídící osoba"), tvoří tyto osoby s řídící osobou koncern (holding) a jejich podniky včetně podniku řídící osoby jsou koncernovými podniky. Není-li prokázán opak, má se za to, že ovládající osoba a osoby jí ovládané tvoří koncern. Jednotnému řízení lze podrobit osoby i smlouvou (dále jen "ovládací smlouva"). Ovládací smlouvu lze uzavřít i ve vztazích mezi ovládající osobou a jí ovládanými osobami. Osoba, jež je řídící osobou na základě ovládací smlouvy, je vždy ovládající osobou.

Uvedená ustanovení obchodního zákoníku se vztahují na banky i družstevní záložny.

2. Musí být stanoven požadavek na získání souhlasu orgánu dohledu nebo na okamžité oznámení navrhovaných změn, které by mohly vést ke změně vlastnictví, včetně skutečného vlastnictví (beneficial ownership), nebo ke změně výkonu hlasovacích práv v důsledku překročení stanovených limitů nebo v důsledku změny kontrolního vlivu.

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon o bankách (§ 20 odst. 3) stanoví osobě nebo osobám jednajícím ve shodě povinnost žádat o souhlas ČNB

- a) k nabytí kvalifikované účasti na bance,
- b) ke zvýšení kvalifikované účasti na bance tak, že dosáhne nebo překročí 20 %, 30 % nebo 50 %, nebo
- c) k tomu, aby se staly osobami ovládající banku,

a to i v případě, že tyto osoby hlasovací práva spojená s takto nabytou účastí na bance nevykonávají. Zákon dále stanoví, které podíly na základním kapitálu nebo hlasovacích práv se pro účely výpočtu hlasovacích práv započítávají a nezapočítávají.

Změny v kvalifikované účasti na bance, respektive žadatelé o povolení k nabytí nebo zvýšení kvalifikované účasti nebo o povolení stát se osobu ovládací jsou posuzováni stejně jako v případě licenčního řízení, tj. v případech žádosti o licenci. ČNB na základě žádosti vydává správní rozhodnutí o souhlasu k nabytí kvalifikované účasti nebo rozhodnutí o souhlasu s osobou, která uzavřela ovládací smlouvu s bankou. ČNB vydá rozhodnutí o žádosti nejpozději do 60 pracovních dnů ode dne odeslání písemného potvrzení o přijetí žádosti (potvrdit je nutno do 2 dnů ode dne podání žádosti).

Součástí žádosti je prohlášení, ve kterém se žadatel vyjadřuje, zda jedná vlastním jménem a na vlastní účet, zda vykonává nebo bude vykonávat hlasovací práva ve prospěch třetí osoby, zda hodlá zmocnit jinou osobu na základě uzavřené smlouvy nebo jiného ujednání hlasovací práva v bance k výkonu hlasovacích práv, zda byla uzavřena smlouva s třetí osobou, na jejímž základě se žadatel má stát osobou ovládanou, zda jedná ve shodě s jinou osobou, která vlastní akcie banky nebo na kterou byl převeden výkon hlasovacích práv nebo která má možnost uplatňovat vliv na řízení banky atd.

Snížení nebo pozbytí kvalifikované účasti na bance nebo skutečnost, že osoba přestává ovládat banku podléhá oznamovací povinnosti. Konkrétně zákon o bankách ukládá povinnost osobě nebo osobám jednajícím ve shodě oznámit ČNB bez zbytečného odkladu, že snižují svoji kvalifikovanou účast na bance tak, že klesne pod 50 %, 30 % nebo 20 % nebo ji zcela pozbývají, nebo snižují svoji kvalifikovanou účast tak, že ji přestávají ovládat (§ 20 odst. 14 zákona o bankách). Toto oznámení obsahuje údaje o osobě nebo osobách snižujících nebo pozbývajících svoji kvalifikovanou účast na bance nebo o osobě nebo osobách přestávajících ji ovládat, údaje o bance, na které je tato účast snížena nebo pozbyta nebo která přestane být ovládána, údaj o celkové výši podílu na této bance po jejím snížení a údaje o osobě nebo osobách, které podíl na bance nabývají nebo zvyšují.

V souladu se směrnicí 2007/44/ES je stejným způsobem jako u bank upravena problematika nabývání a zvýšení kvalifikované účasti nebo ovládání nebo snížení kvalifikované účasti i pro družstevní záložny (§ 2b zákona o spořitelních a úvěrních družstvech).

Zákon o bankách i zákon o spořitelních a úvěrních družstvech upravují možnost v případech zvláštního zřetele hodných udělit souhlas i následně.

3. Orgán dohledu má pravomoc odmítnout jakýkoliv návrh na změnu významného majetkového podílu, včetně skutečného vlastnictví, nebo kontrolního vlivu, nebo zabránit výkonu hlasovacích práv v souvislosti s těmito investicemi, pokud nesplňují kritéria srovnatelná s kritérii aplikovanými při schvalování nových bank.

SPLNĚNO

Regulace:

ČNB vyhoví žádosti o souhlas s nabytím nebo zvýšením kvalifikované účasti na bance nebo žádosti o souhlas o ovládnutím za předpokladu, že žadatel z hlediska možného vlivu na výkon činnosti banky splní podmínky stanové zákonem o bankách. Těmito podmínkami jsou:

- a) osoby, které žádají o udělení souhlasu, jsou důvěryhodné,
- b) osoby, které jsou navrhovány za vedoucí pracovníky banky, splňují bez zjevných pochybností podmínku důvěryhodnosti, odborné způsobilosti a zkušenosti, pokud žadatel navrhuje změny těchto vedoucích pracovníků,
- c) dostatečný objem, průhlednost původu a nezávadnost finančních zdrojů žadatele ve vztahu k vykonávaným a plánovaným činnostem v bance,
- d) banka bude i nadále schopna plnit pravidla obezřetného podnikání na individuálním i konsolidovaném základě,
- e) struktura konsolidačního celku, do kterého má být banka zahrnuta, nebrání účinnému dohledu nad bankou, účinné výměně informací mezi ČNB a orgánem dohledu jiného členského státu, který vykonává dohled nad finančním trhem, nebo nezesnadňuje výkon působnosti jednotlivých orgánů dohledu nad tímto konsolidačním celkem a nad osobami zahrnutými do tohoto konsolidačního celku, a
- f) v souvislosti s navrhovaným nabytím nebo zvýšením kvalifikované účasti na bance nevznikají důvodné obavy, že by mohlo dojít k porušení zákona upravujícího opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, nebo že už k takovému porušení došlo.

Doklady a další informace osvědčující splnění těchto podmínek a vzor tiskopisu, na němž je předkládána žádost o udělení souhlasu, jsou obsahem vyhlášky č. 233/2009 Sb. Jde zejména o

- a) originál dokladu o oprávnění k podnikání žadatele,

- b) originály dokladů o původu finančních prostředků, ze kterých je hrazeno nabytí nebo zvýšení kvalifikované účasti,
- c) finanční výkazy žadatele i.): výroční zprávy a účetní závěrky za poslední 3 účetní období, nebo za období, po které žadatel vykonává podnikatelskou činnost, jestliže je toto období kratší než 3 účetní období; v případě, že žadatel je součástí konsolidačního celku, též konsolidované výroční zprávy a účetní závěrky za stejné období; pokud má být podle jiného právního předpisu účetní závěrka ověřena auditorem, je předkládána účetní závěrka ověřená auditorem; ii.) dokumenty obdobné dokumentům v bodě (i), pokud se jedná o zahraniční právnickou osobu nebo podnikající zahraniční fyzickou osobu; iii). doklady o příjmech za poslední 3 roky, majetku a závazcích, pokud se jedná o fyzickou osobu,
- d) informace o osobách úzce propojených s žadatelem,
- e) popis vztahů mezi žadatelem a regulovanou právnickou osobou, na níž hodlá žadatel nabytí nebo zvýšit kvalifikovanou účast, a vztahů žadatele k osobám se zvláštním vztahem k této právnické osobě, a to minimálně k osobám, které jsou vedoucími osobami, členy dozorčí rady nebo členy kontrolní komise regulované právnické osoby, v případě družstevních záložen pak rovněž k osobám zvoleným do úvěrové komise,
- f) originál písemného stanoviska orgánu, který provádí dohled nad žadatelem v zemi jeho sídla k záměru žadatele nabytí nebo zvýšit kvalifikovanou účast na regulované právnické osobě, jde-li o žadatele se sídlem mimo území členského státu, nad kterým je takový dohled v zemi jeho sídla vykonáván,
- g) strategický záměr obsahující informace o
 1. období, po které má být držena kvalifikovaná účast,
 2. předpokládané změně výše kvalifikované účasti v krátkodobém a dlouhodobém výhledu,
 3. předpokládané míře zapojení do strategického řízení regulované právnické osoby,
 4. případné podpoře regulované právnické osoby dodatečnými vlastními zdroji, pokud to bude potřebné na rozvoj činností nebo pro udržení činnosti,
 5. dohodě s jinými společníky nebo členy regulované právnické osoby
 6. a také o rozvoji činnosti regulované právnické osoby ve vztahu ke stávajícímu plánu obchodní činnosti, politiky rozdělování zisku či úhrady ztráty včetně dividendové politiky, způsobu financování dalšího rozvoje regulované právnické osoby, řídicího a kontrolního systému, a o případných změnách personálního obsazení a strategického rozvoje regulované právnické osoby, pokud kvalifikovaná účast přesahuje 20% podíl na základním kapitálu nebo hlasovacích právech regulované právnické osoby,
- h) seznam osob, které jednáním ve shodě s žadatelem mají, nabudou nebo zvýší kvalifikovanou účast na regulované právnické osobě, s údaji o těchto osobách s uvedením výše podílu nebo jiné formy účasti na regulované právnické osobě a skutečnosti, na jejímž základě dochází k jednání ve shodě.

Součástí žádosti jsou dále doklady o bezúhonnosti za fyzickou osobu žadatele a dále za osoby, které jsou členem představenstva žadatele včetně uvedení funkce této osoby a dotazník související s důvěryhodností těchto osob. Žadatel dále přikládá prohlášení týkající se skutečností souvisejících s nabytím nebo zvýšením kvalifikované účasti či ovládnutím banky.

V případě družstevních záložen jsou zákonné požadavky (§ 2 b zákona o spořitelních a úvěrních družstvech) na osoby, které žádají o souhlas k nabytí nebo zvýšení kvalifikované účasti nebo souhlas k tomu, aby se staly osobami ovládajícími družstevní záložny, stejné jako je tomu u bank. Při předkládání žádosti se žadatel řídí vyhláškou č. 233/2009 Sb.

Jak v případě bank, tak i v případě družstevních záložen platí, že pokud by žadatel o souhlas nesplnil požadavky, resp. podmínky stanovené zákonem o bankách nebo zákonem o spořitelních a úvěrních družstvech a vyhláškou č. 233/2009 Sb., je to zákonný důvod k odmítnutí žádosti o souhlas k nabytí kvalifikované účasti na bance nebo družstevní záložně.

4. Orgán dohledu obdrží od bank, prostřednictvím pravidelných hlášení nebo při dohlídkách na místě, jména a podíly všech významných akcionářů nebo osob, které mají kontrolní vliv, včetně identity skutečných vlastníků, pověřených akcionářů, uschovatelů nebo osob, které využívají různé jiné nástroje, jimiž lze zakrýt skutečného vlastníka.

SPLNĚNO

Regulace:

V rámci pravidelného výkaznictví banky předkládají ve čtvrtletní periodicitě přehled všech akcionářů jmenovitě s výší jejich podílu na základním kapitálu banky pokud je vyšší než 5 %. Údaje související s významnými akcionáři a osobami, které mají kontrolní vliv, lze získat i z údajů, které jsou banky, popř. pobočky zahraničních bank povinny předkládat v souladu se zákonem o bankách. Zákona o bankách (§ 11a) upravuje povinnost týkající se uveřejňování informací bankami a pobočkami zahraničních bank, které nepožívají výhody jednotné licence EU. Takovýto subjekt uveřejňuje základní údaje o sobě, o složení akcionářů, struktuře konsolidačního celku, jehož je součástí, a o své činnosti a finanční situaci. [Vyhláška ČNB č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry](#) (dále jen „vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání“) v části sedmé a na ni navazujících přílohách se podrobněji věnuje obsahu údajů určených k uveřejnění, periodicitě a lhůtám uveřejňovaných údajů, způsobu uveřejňování, struktuře uveřejňovaných údajů a obsahu údajů ověřovaných auditorem. Jak vyplývá z názvu, platí tato vyhláška i pro družstevní záložny – viz část k družstevním záložnám. ČNB je rovněž podle § 20a odst. 8 zákona o bankách oprávněna si kdykoliv vyžádat (od centrálního depozitáře) výpis z registru emitenta, kterým je banka. Podle zákona o bankách (§ 20a odst. 3) je banka povinna předložit ČNB výpis všech akcionářů a správců z emise akcií banky, pořízený ke dni, který o 7 dní předchází dni konání valné hromady – viz kritérium 5.

V rámci pravidelného výkaznictví předkládá družstevní záložna ČNB ve čtvrtletní periodicitě informace o osobách s kvalifikovanou účastí na družstevní záložně a o členech s podílem na základním kapitálu vyšším než 5 %. Podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 7b odst. 1) družstevní záložna uveřejňuje základní údaje o sobě, o svých členech s kvalifikovanou účastí na družstevní záložně a o svých členech s dalším vkladem, o struktuře konsolidačního celku, jehož je součástí, a o své činnosti a finanční situaci. Podrobnosti uveřejňování informací družstevní záložnou jsou stanoveny vyhláškou o pravidlech obezřetného podnikání.

5. Orgán dohledu má pravomoc podniknout příslušné kroky, aby změnil, zamezil nebo se jinak vypořádal se změnou vlivu, ke které došlo bez požadovaného oznámení nebo schválení orgánem dohledu.

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon o bankách (§ 20a odst. 1) opravňuje ČNB v případech, kdy kvalifikovaná účast na bance byla nabyta bez předchozího souhlasu ČNB, kvalifikovaná účast byla nabyta po lhůtě, kterou stanovila ČNB, v případech, kdy nebyl udělen souhlas následně, nebo kdy ČNB zjistí,

že působení osoby nebo osob s kvalifikovanou účastí na bance je na újmu řádnému a obezřetnému podnikání banky, popřípadě lze takové působení očekávat, pozastavit ve správním řízení majiteli akcií, kdy má sám nebo jedním ve shodě s jinou osobou kvalifikovanou účast na bance, výkon těchto akcionářských práv:

- a) účastnit se a hlasovat na valné hromadě,
- b) požádat o svolání mimořádné valné hromady.

Obdobně může ČNB pozastavit účinnost ovládací smlouvy. Tzn. že v případech, kdy je banka ovládána bez předchozího souhlasu ČNB nebo po lhůtě a nebyl udělen následný souhlas, a dále v případech, kdy ČNB zjistí, že působení řídicí osoby je na újmu řádnému a obezřetnému podnikání banky, popřípadě lze takové působení důvodně očekávat, ČNB ve správním řízení pozastaví účinnost ovládací smlouvy a ovládací smlouva zanikne v nejbližším možném termínu, který připouští obchodní zákoník.

Podle zákona o bankách (§ 20a odst. 3) je banka povinna předložit ČNB výpis všech akcionářů a správců z emise akcií banky, pořízený ke dni, který o 7 dní předchází dni konání valné hromady. Tento výpis musí být bankou doručen ČNB nejpozději 6 dní před konáním valné hromady. ČNB schválí seznam akcionářů uvedených ve výpisu z emise akcií banky nebo v písemném vyjádření k výpisu z emise akcií banky, označí bez zbytečného odkladu ty akcionáře, kterým byla již dříve pozastavena jejich akcionářská práva, se kterými se vede správní řízení o pozastavení akcionářských práv, nebo u kterých nově shledala důvod pro pozastavení akcionářských práv, a výpis, spolu se svým vyjádřením vrátí bance nejpozději v den předcházející dni konání valné hromady. Banka nesmí na valné hromadě připustit účast osoby, kterou označila ČNB ve výpisu z emise akcií banky, jakož i účast osoby neuvedené ve výpisu z emise akcií banky nebo osob těmito osobami zmocněných (§ 20a odst. 4). Jestliže ČNB ve svém vyjádření k výpisu z emise akcií banky označí osobu, u které nově shledala důvody pro pozastavení akcionářských práv, je tím zahájeno správní řízení podle odstavce 1, pokud s označeným akcionářem nebylo správní řízení v téže věci zahájeno již dříve. Bez písemného vyjádření České národní banky k výpisu z emise akcií banky se valná hromada banky nesmí konat (§ 20a odst. 5).

Rovněž zákon o spořitelních a úvěrních družstvech upravuje právo ČNB přijmout kroky, pokud zjistí, že osoba nabyla kvalifikovanou účast nebo zvýšila kvalifikovanou účast na družstevní záložně bez předchozího souhlasu nad limity uvedené v zákoně nebo že působení osoby s kvalifikovanou účastí na družstevní záložně je v rozporu s vydaným povolením nebo zákonem o spořitelních a úvěrních družstvech, rozhodne o pozastavení práva osoby s kvalifikovanou účastí účastnit se členské schůze a hlasovat na ní a práva požadovat svolání členské schůze. Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech kvalifikuje nabytí kvalifikované účasti na družstevní záložně nebo její navýšení bez předchozího souhlasu jako přestupek (v případě fyzické osoby), resp. jako správní delikt v případě právnické osoby. V případě družstevních záložen je ČNB oprávněna uložit finanční pokutu, a to u fyzických osob do výše 1 mil. Kč a u právnických osob do 10 mil. Kč [§ 27a odst. 1 písm. a) a § 27c odst. 1 písm. a) zákona o spořitelních a úvěrních družstvech].

Družstevní záložna nesmí připustit na členské schůzi účast a hlasování osoby, které ČNB pozastavila uvedená práva (§ 2c odst. 2 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech).

Dodatečné kritérium

1. Zákony nebo předpisy stanoví, nebo orgán dohledu zajistí, že banky ho musí informovat, jakmile zjistí jakékoliv důležité informace, které by mohly negativně

ovlivnit vhodnost významného akcionáře.
SPLNĚNO

Regulace:

Podle zákona o bankách (§ 20 odst. 17) je banka povinna písemně informovat ČNB o všech změnách, pokud tyto změny podléhají postupu podle zákona (nabytí kvalifikované účasti, získání kontrolního vlivu, snížení kvalifikované účasti), a to neprodleně po zjištění rozhodných skutečností.

Družstevní záložna je podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 2c odst. 3) povinna písemně informovat ČNB o nabytí nebo změnách v kvalifikované účasti osob na družstevní záložně, pokud dojde k překročení nebo snížení stanovených limitů, a to do 5 dnů po zjištění rozhodných skutečností.

Princip 5: Významné akvizice

Orgán dohledu má z hlediska plnění stanovených kritérií pravomoc přezkoumat významné akvizice nebo investice realizované bankou včetně zřízení zahraničních aktivit, a ověřuje, zda majetkové propojení s podniky nebo podnikovými strukturami nevystavuje banku nepřiměřeným rizikům a nebrání efektivnímu dohledu.

Souhrnné vyhodnocení principu:
SPLNĚNO VE VELKÉM ROZSAHU

Základní kritéria

[Zákon o č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o bankách“) reguluje investice a akvizice do nefinančních subjektů jednotně prostřednictvím kvantitativních limitů a kvalitativních podmínek/omezení., např. prostřednictvím zákazů účasti v některých formách obchodních společností. Banka dále podle zákona o bankách potřebuje předchozí souhlas ČNB k uzavření smlouvy, na jejímž základě dochází k jakékoliv dispozici s podnikem nebo jeho částí a k fúzi banky nebo rozdělení banky. Banka je zároveň povinna informovat ČNB o záměru založit právnickou osobu v zahraničí nebo se na ní majetkově podílet. Banky jsou podle zákona o bankách povinny při výkonu své činnosti postupovat obezřetně, zejména provádět obchody způsobem, který nepoškozuje zájmy jejich vkladatelů z hlediska návratnosti jejich vkladů a neohrožuje bezpečnost a stabilitu banky, to se týká i nabývání akvizic a investic. ČNB má pravomoc přezkoumat investice a akvizice realizované bankou a ověřit, zda nevystavují banku nepřiměřeným rizikům. Tyto obchody však nepodléhají „předchozímu souhlasu“ ČNB, proto je snížen stupeň ohodnocení. Dojde-li však jejich provedením k porušení stanovených povinností [§ 26 odst. 3 písm. b)], je ČNB podle okolností případu oprávněna uložit opatření k nápravě, v jehož rámci může vyžadovat, aby banka snížila výši svého podílu v jiné osobě nebo převedla svůj podíl v této osobě na jinou osobu, anebo jinak omezila rizika plynoucí z podílu banky v této osobě [§ 26 odst. 1 písm. a) bod 11].

Spořitelni a úvěrní družstvo (dále jen „družstevní záložna“) není podle [zákona č. 87/1995 Sb. o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“) oprávněno nabývat přímý nebo nepřímý podíl na základním kapitálu právnické osoby, stát se členem, společníkem, akcionářem právnické osoby, či jiným způsobem nabývat vliv na řízení právnické osoby. Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech však umožňuje výjimku, neboť umožňuje družstevní záložně nabýt jiný majetek, avšak pouze v souvislosti se zajištěním své pohledávky, avšak nejvýše po dobu 6 měsíců; toto omezení neplatí pro majetek nabytý prostřednictvím zajišťovacího převodu práva podle občanského zákoníku nebo převodem finančního kolaterálu podle zákona o finančním zajištění. Fúze družstevní záložny je možná jen s jinou družstevní záložnou. Družstevní záložnu lze rozdělit pouze na družstevní záložny. K rozdělení nebo fúzi je třeba předchozího souhlasu ČNB.

[Vyhláška č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry](#) (dále jen „vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání“) upravuje pravidla pro nabývání, financování a posuzování aktiv. Podle těchto pravidel nelze nabývat podíly nebo podřízené pohledávky na osobách majících kvalifikovanou účast v bance; výjimkou jsou případy, kdy banka nabývá cenné papíry jako

tvůrce trhu a jejich hodnota u jednoho emitenta nepřevyší 1% kapitálu banky. Omezení investic a akvizic v zákoně o bankách i v uvedené vyhlášce nerozlišuje investice do tuzemských a zahraničních právnických osob, takže uvedená omezení se vztahují i na právnické osoby registrované v zahraničí. Vyhláška rovněž upravuje požadavky související s řízením rizik, kam patří požadavek na stanovení postupů pro rozpoznání, vyhodnocování, měření, sledování a omezování rizik, stanovení soustavy limitů pro řízení rizik, zásady kontrolních mechanismů, vypracování strategie řízení jednotlivých rizik obsahující jak zásady a metody řízení rizik, tak i akceptovatelnou míru rizika.

Dodatečné kritérium:

ČNB nevydává souhlasy s nabytím významného podílu ve finanční instituci, a to včetně podílů nabývaných v zahraničí. Při nabývání podílu v zahraničí platí požadavky stanovené v zákoně o bankách a ve vyhlášce o pravidlech obezřetného podnikání, které mají předejít aktivitám, jež by mohly ohrozit banku nebo vkladatele.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Zákony nebo předpisy jasně definují, které typy a objemy (absolutní a/nebo ve vztahu ke kapitálu banky) akvizic a investic vyžadují předchozí schválení orgánem dohledu.

SPLNĚNO VE VELKÉM ROZSAHU

Regulace:

Zákon o bankách kromě implementace limitů souvisejících s nabýváním kvalifikovaných účastí bankami mimo bankovní sektor rovněž umožňuje bankám nabýt podíl v jiné právnické osobě, založit jinou právnickou osobu nebo se podílet na jejím založení, a to za určitých podmínek. Těmito podmínkami jsou, že

- a) se banka nestane společníkem s neomezeným ručením,
- b) nejde o osobu, která má na této bance kvalifikovanou účast, ledaže jde o účastnické cenné papíry této osoby držené krátkodobě za účelem obchodování a banka dodrží pravidla pro nabývání, financování a posuzování aktiv stanovené ČNB podle § 14 písm. c) zákona o bankách,
- c) nejsou právní nebo jiné překážky pro poskytování informací touto osobou bance a pro poskytování těchto informací bankou pro účely dohledu nad činností banky a je zachována průhlednost konsolidačního celku, jehož členem je banka, a úzké propojení v rámci konsolidačního celku nebrání výkonu dohledu nad činností banky, nebo
- d) investice je v souladu s celkovou strategií banky a banka řídí rizika s touto investicí spojená zejména z hlediska případných závazků banky z toho plynoucích.

ČNB takto koncipovanou regulaci považuje za efektivnější než schvalování jednotlivých případů. Tento postup je pro ČNB přijatelnější i z hlediska reputace ČNB. Významná účast na společnosti s sebou nese i odpovědnost za její výsledky. ČNB požaduje, aby banky měly vypracovanou strategii nabývání kvalifikovaných účastí, aby průběžně hodnotily efektivnost těchto účastí tak, aby tyto účasti neměly negativní dopad do hospodaření banky. Individuální návrhy majetkových účastí bank nejsou posuzovány ČNB, a proto nejsou stanovena konkrétní kritéria pro takovéto individuální návrhy. Účast ČNB na rozhodovacím procesu v jednotlivých případech by mohla být navíc vnímána veřejností jako spoluúčast v případě, že tato aktivita banky bude ztrátová. Z těchto důvodů je však sníženo hodnocení.

Zákon o bankách (§ 17) a vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (§ 190 a § 192) stanovují omezení pro banky v případě nabývání aktiv. Banky při realizaci svých záměrů musí dodržovat zákonné limity a omezení. Dále jsou banky podle § 12 odst. 1 zákona o bankách povinny při výkonu své činnosti postupovat obezřetně, zejména provádět obchody způsobem, který nepoškozuje zájmy jejich vkladatelů z hlediska návratnosti jejich vkladů a neohrožuje bezpečnost a stabilitu banky. Tento požadavek se týká i nabývání akvizic a investic. Za jednání v rozporu s povinností chovat se obezřetně je podle zákona o bankách (§ 12 odst. 1) považováno též uzavření ovládací smlouvy, na jejímž základě by banka byla v pozici řídicí osoby.

Družstevní záložny nesmí podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 1 odst. 8) nabývat přímý nebo nepřímý podíl na základním kapitálu právnické osoby, stát se členem, společníkem, akcionářem právnické osoby, či jiným způsobem nabývat vliv na řízení právnické osoby. V souvislosti se zajištěním své činnosti je družstevní záložna oprávněna nabývat podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 3 odst. 2) majetek a disponovat s ním. Jiný majetek může družstevní záložna nabýt pouze v souvislosti se zajištěním své pohledávky, a to nejvýše po dobu 6 měsíců.

2. Zákony nebo jiné právní předpisy stanoví kritéria, na jejichž základě se posuzují jednotlivé návrhy.

NESPLNĚNO VE VELKÉM ROZSAHU

Regulace:

Individuální návrhy bank nejsou posuzovány ex ante a kritéria pro takovéto posuzování nejsou stanovena, proto je snižen stupeň ohodnocení. Zákon o bankách a vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání však stanoví řadu podmínek, které by měly vést k omezení rizikovitosti investic a akvizic banky. Zákon o bankách stanoví limity pro kvalifikované účasti banky ve vztahu ke kapitálu banky, kterými jsou 15 % pro jednu právnickou osobu a 60 % pro souhrn všech kvalifikovaných účastí, a to na individuálním i konsolidovaném základě. Zákon o bankách pak stanoví, že povinnost dodržovat tyto limity na individuálním základě má pouze banka, která

- a) není ovládána tuzemskou ovládající bankou ani tuzemskou finanční holdingovou osobou,
- b) není odpovědnou bankou ve skupině zahraniční ovládající banky ani jinou bankou v takové skupině,
- c) neovládá jinou banku, finanční instituci nebo podnik pomocných služeb, nebo
- d) je vyňata z konsolidačního celku.

V případě konsolidovaného dohledu pak povinnost dodržovat uvedené limity má pouze banka, která je

- a) tuzemskou ovládající bankou,
- b) ovládající bankou, avšak není tuzemskou ovládající bankou nebo odpovědnou bankou ve skupině finanční holdingové osoby, přičemž členem jejího konsolidačního celku je zahraniční banka nebo finanční instituce, které mají sídla v jiném než členském státě,
- c) odpovědnou bankou ve skupině finanční holdingové osoby, nebo
- d) odpovědnou bankou ve skupině zahraniční ovládající banky.

Zákon o bankách současně stanoví výjimky pro účasti vzniklé z titulu pohledávky banky po dobu záchranné operace nebo finanční rekonstrukce nebo z titulu vydávání cenných papírů a časové limity pro držení těchto účastí (§ 17 odst. 5 a 6). Banka je povinna podle zákona

o bankách (§ 17 odst. 7) oznámit ČNB bez zbytečného odkladu nabytí kvalifikované účasti na právnické osobě. Dále zákon o bankách (§ 17 odst. 1) upravuje omezení pro nabytí podílu v jiné právnické osobě, založení jiné právnické osobě nebo podílení se na založení jiné právnické osobě – viz Základní kritérium 1.

Další omezení, resp. kritéria související s nabýváním kvalifikovaných účastí obsahuje vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání. V této vyhlášce (§ 190 až 193) jsou uvedena pravidla pro nabývání, financování a posuzování aktiv. Konkrétně § 190 této vyhlášky zakazuje bankám nabývat podíl nebo podřízenou pohledávku na osobě, která má kvalifikovanou účast na bance samostatně nebo jednáním ve shodě s jinou osobou. Banka může nabýt účastnické cenné papíry vydané osobou mající kvalifikovanou účast na bance pouze za předpokladu zákonem stanovených podmínek. Banka rovněž nesmí nabývat podílové listy podílového fondu, který je obhospodařován nebo vytvořen investiční společností, která je osobou mající kvalifikovanou účast na bance samostatně nebo ve shodě s jinou osobou. Vyhláška (§ 191) upravuje pravidla pro nabývání některých druhů aktiv družstevními záložkami. Ty nesmí nabývat podílové listy podílového fondu, který je obhospodařován nebo byl vytvořen investiční společností, která je osobou mající kvalifikovanou účast na družstevní záložně samostatně nebo jednáním ve shodě s jinou osobou.

Nabývání kvalifikované účasti spadá rovněž do oblasti řízení rizik, která je upravena obecně a vztahuje se v této obecné podobě na banku i družstevní záložnu. Banka v této oblasti musí naplnit obecné požadavky související s řízením rizik, které upravuje vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (část třetí, díl 2 – řízení rizik, § 24 a násl.). Banka musí mít postupy pro rozpoznávání, vyhodnocování, sledování, ohlašování a případné omezování rizik, stanovenou soustavu limitů pro řízení rizik, dále vypracovány zásady kontrolních mechanismů a strategii řízení rizika obsahující vymezení rizika, zásady pro určování významnosti rizika, zásady řízení jednotlivých rizik, metody pro řízení rizik, akceptovanou míru rizika atd.

3. V souladu s licenčními požadavky je jedním z objektivních kritérií aplikovaných bankovním dohledem požadavek, aby nové akvizice a investice nevystavovaly banku nepřiměřeným rizikům a nebránily efektivnímu dohledu. Orgán dohledu může zakázat bankám velké akvizice/investice (včetně založení zahraničních poboček nebo dceřiných společností) v zemích, jejichž zákony nebo další předpisy upravující povinnost mlčenlivosti zakazují toky informací, které jsou považovány za nezbytné pro odpovídající konsolidovaný dohled.

SPLNĚNO VE VELKÉM ROZSAHU

Regulace:

Banky obecně jsou podle zákona o bankách (§ 12 odst. 1) povinny při výkonu své činnosti postupovat obezřetně, zejména provádět obchody způsobem, který nepoškozuje zájmy jejich vkladatelů z hlediska návratnosti jejich vkladů a neohrožuje bezpečnost a stabilitu banky. Limity pro investice bank jsou stanoveny v zákoně o bankách (§ 17). Dále je banka také podle zákona o bankách [§ 16 odst. 2 písm. c)] povinna informovat ČNB o záměru založit právnickou osobu v zahraničí nebo se na ní majetkově podílet.

Banka se při realizaci nových případů nabýváním aktiv musí řídit požadavky stanovenými zákonem o bankách a vyhláškou o pravidlech obezřetného podnikání. ČNB vzhledem k tomu, že neschvaluje jednotlivé návrhy nových akvizic nebo investic před jejich realizací, nemá

možnost je zakázat. Proto je také sníženo hodnocení v tomto jednotlivém kritériu. Nicméně ČNB má pravomoc přezkoumat investice a akvizice realizované bankou a ověřit, zda nevystavují banku nepřiměřeným rizikům. Podle zákona o bankách patří mezi podmínky udělení bankovní licence průhlednost skupiny osob s úzkým propojením s bankou. Toto úzké propojení v rámci skupiny nesmí bránit výkonu bankovního dohledu a ve státě, na jehož území má tato skupina úzké propojení, nejsou právní ani faktické zábrany k výkonu bankovního dohledu. Tyto podmínky, na jejichž základě byla vydána licence, musí být dodržovány po celou dobu existence banky. Porušení podmínek, za nichž byla licence udělena, je nedostatkem v činnosti banky a banka může být v souladu se zákonem o bankách vyzvána ke zjednání nápravy, popř. sankcionována.

Družstevních záložen se tato problematika netýká z důvodů uvedených v souhrnném vyhodnocení.

4. Orgán dohledu zjišťuje, zda banka má od samého počátku odpovídající finanční a organizační zdroje k realizaci akvizice/investice.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

Akvizice/investice bank patří do oblasti rizik, které musejí být náležitě ošetřeny bankou. ČNB při výkonu dohledu prověřuje plnění požadavků stanovených zákonem a vyhláškou o pravidlech obezřetného podnikání týkajících se řídicího a kontrolního systému, včetně systému řízení rizik – podrobněji rozepsáno v základním kritériu 2. Součástí výkonu dohledu je i prověření strategie banky pro investování do majetkových účastí včetně dodržování obezřetnostních kritérií. V případě nabývání majetkového podílu bankou ČNB zpravidla vyžaduje předložení podrobných informací o nabývané účasti, vč. analýzy, která vyhodnocuje přínosy a rizika akvizice pro banku.

5. Zákony nebo předpisy jasně definují, v kterých případech postačuje až následné oznámení po realizaci akvizice nebo investice. Tyto případy by se měly týkat především aktivit, které jsou úzce spojeny s bankovníctvím, a investic, které jsou v poměru ke kapitálu banky relativně malé.

SPLNĚNO

Regulace:

Banka podle § 17 odst. 7 zákona o bankách povinna oznámit ČNB bez zbytečného odkladu nabytí kvalifikované účasti. Kromě toho banky předkládají výkazy o všech kvalifikovaných účastech, a to ve čtvrtletní periodicitě.

Družstevních záložen se tato problematika netýká z důvodů uvedených v souhrnném vyhodnocení.

6. Orgán dohledu si musí být vědom rizik, které nebankovní aktivity mohou představovat pro bankovní skupinu, a disponovat prostředky, jež mu umožňují podniknout kroky ke zmírnění těchto rizik.

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon o bankách (§ 8b) upravuje základní požadavky na řídicí a kontrolní systém banky.

ČNB je zároveň ze zákona zmocněna k vydání vyhlášky, ve které stanoví podrobnější požadavky na řídicí a kontrolní systém bank na individuálním a konsolidovaném základě (§ 8b odst. 5). Touto vyhláškou, je vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání, která v § 24 až 30 specifikuje další požadavky související s řízením rizik. ČNB při výkonu dohledu kontroluje plnění zákona o bankách a vyhlášku o pravidlech obezřetného podnikání, včetně toho, zda banka neposkytuje nebankovní aktivity, které mohou vystavovat bankovní skupinu riziku. Pokud by banka nenaplnovala požadavky stanovené zákonem a vyhláškou, je ČNB oprávněna podle charakteru zjištěného nedostatku přijmout odpovídající nápravná a sankční opatření. Zákon o bankách (§ 26) obsahuje poměrně širokou škálu možných opatření, která lze uplatnit vůči bance, pokud jsou shledány nedostatky v její činnosti (např. ČNB může omezit některé povolené činnosti, zakázat provádět některé obchody a operace, nařídit vytvoření odpovídající výše opravných prostředků a rezerv, přijmout přísnější pravidla pro tvorbu opravných položek k aktivům banky a rezerv nebo pro stanovení kapitálových požadavků, uložit pokutu, požadovat zvýšení kapitálu, zakázat nebo omezit provádění operací s osobami, které jsou spjaty úzkým propojením s bankou, požadovat zvýšení likvidních prostředků).

Družstevních záložen se tato problematika netýká z důvodů uvedených v souhrnném vyhodnocení.

Dodatečné kritérium

1. Když banka hodlá získat významný podíl ve finanční instituci v jiné zemi, měl by orgán dohledu vzít do úvahy kvalitu dohledu v této zemi i svou vlastní schopnost vykonávat dohled na konsolidovaném základě.

SPLNĚNO VE VELKÉM ROZSAHU

Regulace:

ČNB podle zákona o bankách vykonává dohled na konsolidovaném základě, kterým se rozumí sledování a regulace rizik u konsolidačních celků, jejichž součástí je banka, za účelem omezení rizik, kterým je banka vystavena z hlediska její účasti v konsolidačním celku. Pro plnění této zákonné povinnosti musí být vytvořeny předpoklady, jímž je i požadavek, aby úzké propojení v rámci skupiny nebránilo výkonu bankovního dohledu a aby ve státě, na jehož území má skupina úzké propojení, nebyly právní ani faktické zábrany k výkonu bankovního dohledu. Jak bylo uvedeno v předchozích kritériích, ČNB nevydává souhlasy pro jednotlivé případy nabývání aktiv. Z tohoto důvodu je sníženo hodnocení daného dodatečného kritéria. Banky však musí dodržovat požadavky, kritéria a limity podle zákona o bankách a vyhlášky o obezřetném podnikání (podrobněji rozepsáno v základních kritériích 1, 3 a 5). ČNB má dostatek nástrojů, aby zasáhla, pokud by nemohla vykonávat dohled na konsolidovaném základě.

Družstevních záložen se tato problematika netýká z důvodů uvedených v souhrnném vyhodnocení

Princip 6: Kapitálová přiměřenost

Orgány dohledu musí stanovit obezřetné a odpovídající požadavky na minimální kapitálové vybavení bank, jež zohlední rizika, do nichž banky vstupují, a musí definovat jednotlivé složky kapitálu s přihlédnutím k jejich schopnosti absorbovat ztráty. Přínejmenším pro mezinárodně činné banky nesmějí být tyto požadavky nižší než ty, které v daném konkrétním případě vymezuje požadavek podle relevantní Basilejské dohody o minimálních požadavcích na kapitál bank.

Souhrnné vyhodnocení principu:

SPLNĚNO

Základní kritéria

[Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o bankách“) a [zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“) ukládají bankám, pobočkám zahraničních bank, které nepožívají výhody jednotné licence podle práva EU, a spořitelním a úvěrním družstvům (dále jen „družstevní záložna“) povinnost dodržovat kapitálovou přiměřenost na individuálním i na konsolidovaném zákoně. Zmíněné zákony zároveň zmocňují ČNB k vydání vyhlášky stanovující pravidla pro vymezení kapitálu, výpočet kapitálových požadavků a výpočet kapitálové přiměřenosti, bank a družstevních záložen. Toto vše vymezuje [vyhláška č. 123/2007, o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry](#) (dále jen „vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání“), která zároveň stanoví povinnost alokovat kapitál k úvěrovému, tržnímu i operačnímu riziku, vymezuje základní a speciální přístupy pro výpočet kapitálových požadavků k těmto rizikům a určuje minimální kapitálovou přiměřenost ve výši 8 %. Banky a družstevní záložny mohou používat vnitřní hodnocení rizik (speciální přístupy) jako vstupy pro výpočet kapitálových požadavků, a to buď na základě souhlasu ČNB anebo příslušného orgánu dohledu členského státu Evropské unie, pokud jsou členy skupiny evropské ovládající banky, resp. evropské ovládající úvěrové instituce, a připojily se ke společné žádosti takové instituce. Pro získání souhlasu s používáním speciálních přístupů musí banky a družstevní záložny splnit stanovené kvalifikační standardy. Banky a družstevní záložny jsou povinny alokovat kapitál k rozvahovým i podrozvahovým položkám. Zákony opravňují ČNB k tomu, aby bance nebo družstevní záložně, která nedodržuje stanovenou kapitálovou přiměřenost, uložila jedno nebo více opatření k nápravě z široké škály těchto opatření.

Při implementaci směrnic EU o kapitálové přiměřenosti, k nimž patří Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/48/ES ze dne 14. června 2006 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu (přepřacované znění směrnice 2000/12/ES) a Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/49/ES ze dne 14. června 2006 o kapitálové přiměřenosti investičních podniků a úvěrových institucí (přepřacované znění směrnice 93/6/EHS), v obou případech dále jen „směrnice o KP“, Česká republika využila právo rozhodnout o národních diskrecích v nich obsažených tak, aby zohlednila specifické podmínky, za nichž v České republice banky a družstevní záložny působí. Přísnější varianta národní diskrece byla využita např. pro zohledňování zajištění ve formě nebytových nemovitostí. V jiných případech se naopak uplatnila liberálnější alternativa. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání povoluje např. využívání nevyžádaných ratingů.

Dodatečná kritéria

V souladu se směrnicemi o KP se Basilejská dohoda o minimálních požadavcích na kapitál bank známá jako Basel II aplikuje na všechny banky a družstevní záložny i na finanční skupiny, resp. na regulované konsolidační celky, a to bez ohledu na to, zda jsou zmíněné instituce a skupiny mezinárodně činné či nikoliv. ČNB je oprávněna požadovat, aby banka, družstevní záložna anebo regulovaný konsolidační celek, jehož členem je banka nebo družstevní záložna, udržovaly kapitál nad minimální úroveň stanovenou ve výši 8 %.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Zákony a předpisy požadují, aby banky počítaly a důsledně dodržovaly minimální kapitálovou přiměřenost. Zákony, předpisy nebo orgán dohledu definují jednotlivé složky kapitálu s důrazem na ty složky kapitálu, které mají schopnost absorbovat ztráty.

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon o bankách (§ 12 a odst. 1) ukládá bance nebo pobočce zahraniční banky, která nepoživá výhody jednotné licence podle práva EU, aby průběžně na individuálním základě udržovala kapitálovou přiměřenost, a definuje banky (§12a odst. 2), které jsou povinny udržovat kapitálovou přiměřenost i na konsolidovaném základě.

Analogicky zákon o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 8 odst. 2) ukládá družstevním záložnám průběžně udržovat kapitálovou přiměřenost na individuálním základě. V případě, že družstevní záložna je odpovědnou družstevní záložnou ve skupině finanční holdingové osoby nebo odpovědnou družstevní záložnou ve skupině ovládající úvěrové instituce, je povinna (§ 8 odst. 3) průběžně dodržovat kapitálovou přiměřenost i na konsolidovaném základě.

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání je určena bankám i družstevním záložnám. Stanoví pravidla pro výpočet kapitálové přiměřenosti, která zahrnují postupy, jež se uplatňují při výpočtu kapitálové přiměřenosti, dále pravidla pro stanovení kapitálu a také pravidla pro určení jednotlivých kapitálových požadavků. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání navíc vymezuje i základní a speciální přístupy pro výpočet kapitálových požadavků a stanoví podmínky pro použití těchto přístupů. Vyhláška v § 37 až 43 ukládá bankám a družstevním záložnám, aby průběžně udržovaly kapitálovou přiměřenost na individuálním i konsolidovaném základě ve výši 8 %, a v části čtvrté hlavě III (§ 54 až 73) definuje složky kapitálu. V souladu s Basel II přitom klade značný důraz na ty složky kapitálu, které mají velkou schopnost absorbovat ztráty. Kapitál na individuálním nebo na konsolidovaném základě se odvozuje z rozvahy banky nebo družstevní záložny, resp. z rozvahy příslušné finanční skupiny, která představuje regulovaný konsolidační celek. Rozvahy musejí být sestaveny s využitím účetních metod, které jsou v souladu s účetními standardy, a pokud tomu tak není, použijí se tyto standardy alespoň pro zachycení vlastního kapitálu a závazků. Podmínka souladu s účetními standardy nemusí být na individuálním základě splněna u kapitálu družstevních záložen.

Kromě povinnosti dodržovat kapitálovou přiměřenost zákon o bankách [§ 4 odst. 1 a § 12a odst. 1] ukládá bankám, aby průběžně udržovaly základní kapitál ve výši nejméně 500 mil

Kč. Kapitál družstevní záložny musí podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech [§ 8 odst. 1)] činit nejméně 35 mil. Kč a minimálně v této výši jej musí družstevní záložna také průběžně udržovat.

2. Přinejmenším pro mezinárodně činné banky nejsou definice kapitálu, metoda výpočtu a minimální požadovaná úroveň nižší než to, co stanoví požadavek v relevantní Basilejské dohodě o požadavcích na minimální kapitál bank.

SPLNĚNO

Regulace:

Definice kapitálu banky i družstevní záložny, jakož i požadavky na minimální kapitálovou přiměřenost bank a družstevních záložen na individuálním i na konsolidovaném základě tak, jak je upravuje vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání, odpovídají vymezení kapitálu, metodám výpočtu i minimální úrovni kapitálu požadovaným podle Basel II - viz základní kritérium č. 1. Zmíněná definice platí jak pro mezinárodně činné banky nebo družstevní záložny, tak i pro ty banky a družstevní záložny, které mezinárodně činnými institucemi nejsou.

3. Orgán dohledu má pravomoc zavést specifické kapitálové požadavky a/nebo limity k veškerým významným rizikovým expozicím

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání zavádí kapitálové požadavky ke každé z významných kategorií rizik, jimž je banka nebo družstevní záložna vystavena. Banky a družstevní záložny jsou pro výpočet kapitálové přiměřenosti povinny stanovit kapitálové požadavky k úvěrovému, tržnímu i k operačnímu riziku a průběžně k těmto požadavkům alokovat kapitál v objemu, jenž se minimálně rovná těmto požadavkům a představuje kapitálovou přiměřenost minimálně 8 %. Vyhláška přitom v § 75 podrobně vymezuje jednotlivé kategorie úvěrového a tržního rizika. ČNB je zároveň oprávněna k tomu, aby v závislosti na tom, jak vyhodnotí rizikový profil té které banky nebo družstevní záložny, požadovala po určité bance anebo družstevní záložně dodržování kapitálové přiměřenosti vyšší než 8 %. Viz níže dodatečné kritérium č. 5.

4. Požadovaná kapitálová přiměřenost odráží rizikový profil jednotlivých bank. Zahrnuta jsou jak rozvahová, tak i podrozvahová rizika.

SPLNĚNO

Regulace:

Podle zákona o bankách (§ 12c) a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 8a) má banka nebo družstevní záložna povinnost přijmout a uplatňovat spolehlivé a účinné strategie a postupy pro stanovení a průběžné udržování vnitřně stanoveného kapitálu v takové výši, struktuře a rozložení, aby dostatečně pokrýval rizika, kterým je nebo by mohla být vystavena. ČNB je oprávněna v závislosti na tom, jak vyhodnotí rizikový profil dané banky nebo družstevní záložny, požadovat po bance anebo družstevní záložně dodržování kapitálové přiměřenosti vyšší než 8 %. Viz níže dodatečné kritérium č. 5.

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání ukládá bance nebo družstevní záložně, aby každou expozici, kterou se rozumí aktivum nebo podrozvahová položka, přiřadila do stanovených kategorií expozic, z nichž se vychází při výpočtu kapitálových požadavků

k úvěrovému nebo k tržnímu riziku. Kromě toho jsou banky a družstevní záložny povinny alokovat kapitál k operačnímu riziku. Kapitálový požadavek k operačnímu riziku spolu s kapitálovými požadavky k jednotlivým kategoriím úvěrového a tržního rizika (viz výše základní kritérium č. 3), stanovenými k jednotlivým rozvahovým a podrozvahovým položkám anebo portfoliím těchto položek, vyjadřují rizikový profil jednotlivé banky nebo družstevní záložny.

5. Kapitálové požadavky berou v úvahu podmínky, ve kterých bankovní sektor působí. Zákony a předpisy v určité jurisdikci mohou tedy stanovit vyšší standardy kapitálové přiměřenosti než relevantní Basilejská dohoda o požadavcích na minimální kapitál bank.

SPLNĚNO

Regulace:

Směrnice ES o KP obsahují řadu ustanovení, jež umožňují členskému státu nebo příslušnému orgánu dohledu, aby se rozhodl mezi dvěma i více přístupy, tzv. národní diskrece. Po zvážení podmínek, ve kterých působí bankovní sektor České republiky, a na základě diskusí s vládou [viz Princip č. 1(6)] i s profesními organizacemi úvěrových institucí [viz Princip č. 1(3)] byly z alternativ nabízených v rámci národních diskrecí do vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání převedeny ty, které:

- pokud možno nezavádějí neopodstatněné kapitálové požadavky,
- podporují flexibilitu přístupů bank a družstevních záložen při aplikaci konceptu kapitálové přiměřenosti,
- zachovávají přístup, který ČNB dlouhodobě uplatňovala k určitým důležitým oblastem.

Na základě těchto zásad byla přísnější varianta nabízená v rámci národních diskrecí využita zejména pro zohledňování zajištění ve formě nebytových nemovitostí. V jiných případech se naopak uplatnila liberálnější alternativa a vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání povoluje např. využívání nevyžádaných ratingů.

6. Zákony a předpisy jasně zmocňují orgán dohledu k přijetí opatření, pokud kapitálová přiměřenost banky klesne pod požadovanou minimální úroveň.

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon o bankách (§ 26a) stanoví, že jestliže kapitál banky na individuálním základě klesne pod dvě třetiny součtu jednotlivých kapitálových požadavků, je bance uloženo jedno nebo více z v tomto paragrafu uvedených opatření. Souběžně s tím může ČNB bance uložit některé z opatření k nápravě podle zákona o bankách § 26 odst. 1 písm. b) až i). Podle zákona o bankách (§ 34 odst. 3) je ČNB povinna odejmout licenci, jestliže zjistí, že kapitál banky na individuálním základě je menší než jedna třetina součtu jejích jednotlivých kapitálových požadavků, s výjimkou banky v nucené správě nebo banky zvláštního určení.

Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 28 odst. 3) charakterizuje porušení nebo obcházení zmíněného zákona, zvláštních zákonů i prováděcích předpisů vydaných podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech, jakož i rozhodnutí vydaných ČNB jako nedostatek v činnosti družstevní záložny. Proto v případě, pokud by kapitál družstevní záložny klesl pod požadovanou minimální úroveň stanovenou vyhláškou o pravidlech obezřetného podnikání, anebo rozhodnutím ČNB (viz základní kritérium č. 4 a dodatečné kritérium č. 5), šlo by o nedostatek v činnosti dotčené družstevní záložny. ČNB by v takovém případě mohla podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech [§ 28 odst. 1 písm. a)]

vyžadovat, aby družstevní záložna ve stanovené lhůtě zjednala nápravu, nebo podle povahy zjištěného nedostatku družstevní záložně uložit opatření podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech [§ 28 odst. 1 písm. b) až g)]. Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 28g) ukládá ČNB povinnost odejmout družstevní záložně povolení, jestliže její kapitál klesne pod jednu třetinu součtu jednotlivých kapitálových požadavků.

7. V případě, že orgán dohledu povolí bankám používat vnitřní hodnocení rizik jako vstupy do výpočtu regulatorního kapitálu, musí taková hodnocení splňovat přísné kvalifikační standardy a musí být schválena orgánem dohledu. Jestliže banky přestanou průběžně plnit tyto kvalifikační standardy, může orgán dohledu svůj souhlas s vnitřním hodnocením zrušit.

SPLNĚNO

Regulace:

Banky nebo družstevní záložny mohou používat speciální přístupy (vnitřní hodnocení rizik) za účelem výpočtu kapitálových požadavků. Mohou tak postupovat

- na základě rozhodnutí o udělení předchozího souhlasu ČNB podle zákona o bankách (§ 12a odst. 4) nebo zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 8 odst. 5), přičemž ČNB je oprávněna v rozhodnutí o udělení souhlasu stanovit závazné podmínky, za nichž je banka nebo družstevní záložna oprávněna používat vnitřní hodnocení rizik v rámci speciálního přístupu (viz výše základní kritérium č. 2), anebo
- na základě kladného vyřízení žádosti podané oprávněnému orgánu dohledu z jiné členské země EU podle zákona o bankách (§ 12a odst. 5) nebo zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 8 odst. 6), přičemž oprávněný zahraniční orgán dohledu při vyřizování žádosti spolupracuje s ČNB v rozsahu, jenž je vymezen směrnicemi o KP. Tato spolupráce se v praxi řídí dohodami, které ČNB uzavřela se zahraničními orgány dohledu z členských zemí EU [viz princip č. 1(6)].

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (§ 78 až 82) podrobně upravuje náležitosti žádosti o souhlas s používáním speciálního přístupu nebo se změnou používaného přístupu. ČNB může žádost o souhlas s používáním speciálního přístupu nebo změnu používaného přístupu zamítnout, přičemž podle zákona o bankách (§38i) nebo zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 25i) tuto skutečnost konzultuje s orgánem dohledu vykonávajícím dohled na konsolidovaném základě nad konsolidačním celkem, jehož členem je dotčená banka nebo družstevní záložna, popřípadě i s dalšími orgány dohledu, kterých se tato skutečnost rovněž týká. V případě, že věc nesnese odkladu, může ČNB zamítnout žádost i bez takových konzultací. Jestliže banka nebo družstevní záložna přestane průběžně plnit shora zmíněné kvalifikační standardy, může ČNB tuto skutečnost kvalifikovat jako nedostatek v její činnosti a uložit opatření k nápravě podle zákona o bankách, resp. zákona o spořitelních a úvěrních družstvech. I když ani zákon o bankách ani zákon o spořitelních a úvěrních družstvech výslovně neupravují odnětí souhlasu s použitím speciálních přístupů, ČNB disponuje širokou škálou jiných účinných opatření ke zjednání nápravy (viz princip č. 23).

Dodatečná kritéria

1. Pro banky, které nejsou mezinárodně činné, jsou definice kapitálu, metoda výpočtu a požadovaná výše kapitálu víceméně konzistentní se zásadami, které relevantní Basilejská dohoda o minimálních požadavcích na kapitál bank uplatňuje pro mezinárodně činné banky.

SPLNĚNO

Regulace:

Zákony a na ně navazující vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání, které implementují směrnice o KP a tudíž i dohodu Basel II, vymezují definici kapitálu, metody výpočtu kapitálových požadavků i požadovanou výši kapitálu bank a družstevních záložen, aniž by se rozlišovalo, zda se jedná o banky nebo družstevní záložny mezinárodně činné či nikoliv.

- 2. Pro banky, které nejsou mezinárodně činné, a jejich holdingové společnosti, se kapitálová přiměřenost vypočítává a aplikuje způsobem, který je celkově konzistentní s relevantní Basilejskou dohodou o minimálních požadavcích na kapitál bank, jak je uvedeno v poznámce pod čarou k tomuto Principu.**

SPLNĚNO

Viz komentář k dodatečnému kritériu 1.

- 3. Orgán dohledu má pravomoc požadovat, aby banky přistupovaly k řízení kapitálu z perspektivy budoucího vývoje a aby při stanovení výše kapitálu zohlednily možné budoucí události nebo změny v tržních podmínkách, které by mohly mít negativní vliv.**

SPLNĚNO

Regulace:

Podle zákona o bankách (§ 25 odst. 3) a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 22 odst. 8) je ČNB oprávněna přezkoumávat a vyhodnocovat, zda uspořádání, strategie, postupy a mechanismy zavedené bankou nebo družstevní záložnou a jejich kapitál zajišťují bezpečný a spolehlivý provoz a krytí rizik, kterým jsou nebo mohou být vystaveny. ČNB má pravomoc požadovat, aby banky i družstevní záložny přistupovaly k řízení kapitálu z perspektivy budoucího vývoje a aby při stanovení výše kapitálu zohlednily možné budoucí události nebo změny v tržních podmínkách, které by mohly mít negativní vliv. Oba předmětné zákony stanovují, že zmíněný přezkum a vyhodnocování se provádí v rozsahu a periodicitě přiměřené velikosti, významu a postavení banky nebo družstevní záložny na finančním trhu a charakteru, rozsahu a složitosti jejich činností, minimálně však jednou ročně. Tomu odpovídá i povinnost pravidelně v roční periodicitě předkládat ČNB informaci o systému vnitřně stanoveného kapitálu, která má vyhodnocovat adekvátnost kapitálového vybavení banky jak daném okamžiku, tak v následujících letech. Významným nástrojem aplikovaným při vyhodnocování adekvátnosti kapitálového vybavení bank a jiných regulovaných subjektů z pohledu možných budoucích rizik jsou pravidelně prováděné zátěžové testy.

- 4. Orgán dohledu vyžaduje odpovídající rozložení kapitálu v rámci různých subjektů bankovní skupiny podle alokace rizik.**

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon o bankách (§ 12a odst. 1) a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 8 odst. 2) ukládá bance nebo pobočce zahraniční banky, která nepožívá výhody jednotné licence podle práva EU, a družstevní záložně, aby na individuálním základě průběžně udržovala kapitál ve výši součtu jednotlivých kapitálových požadavků. ČNB má tudíž právo vyžadovat umístění kapitálu přímo u banky nebo družstevní záložny, která je součástí bankovní skupiny, resp.

regulovaného konsolidačního celku, a to s ohledem na rizika, kterým je daný subjekt vystaven.

5. Orgán dohledu může požadovat, aby každá banka nebo bankovní skupina udržovala kapitál vyšší než je minimální požadavek, tak aby se zajistilo, že jednotlivé banky nebo bankovní skupiny operují s odpovídající výší kapitálu.

SPLNĚNO

Regulace:

Podle zákona o bankách (§ 25 odst. 3) a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 22 odst. 8) je ČNB oprávněna přezkoumávat a vyhodnocovat, zda uspořádání, strategie, postupy a mechanismy zavedené bankou nebo družstevní záložnou a jejich kapitál zajišťují jejich bezpečný a spolehlivý provoz a krytí rizik, kterým jsou nebo mohou být vystaveny. Zákon o bankách [§ 26 odst. 1 písm. a)] a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech [§ 28 odst. 1 písm. a)] opravňují ČNB k tomu, aby po posouzení konkrétních okolností požadovala po určité bance nebo družstevní záložně takové zvýšení kapitálu, jež zajistí kapitál nad minimální požadovanou úroveň kapitálové přiměřenosti 8 %. Podle zákona o bankách [§ 26 odst. 1 písm. h)] a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech [§ 28 odst. 1 písm. g)] může ČNB zmíněné zvýšení kapitálu bance nebo družstevní záložně uložit jako opatření k nápravě [viz též princip č. 1(4) a princip č. 23]. Takto může ČNB postupovat zejména tehdy, když banka nebo družstevní záložna má neúčinné uspořádání, strategii, postupy nebo mechanismy a jiná opatření k nápravě se jeví jako nedostatečná k dosažení nápravy v přiměřeném čase.

Princip 7: Proces řízení rizik

Orgány dohledu se musí ujistit, že banky a bankovní skupiny uplatňují komplexní postupy řízení rizik (včetně dohledu ze strany představenstva a vrcholného vedení) s cílem zjistit, zhodnotit, sledovat a řídit nebo snížit všechna významná rizika a posoudit celkovou kapitálovou přiměřenost bank a bankovních skupin ve vztahu k jejich rizikovému profilu. Tyto postupy musí odpovídat velikosti a složitosti dané instituce.

Souhrnné vyhodnocení principu:
SPLNĚNO

[Zákon o č. 21 /1992 Sb., bankách ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o bankách“), [zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen zákon o „spořitelních a úvěrních družstvech“) ukládají bankám, pobočkám zahraničních bank, které nepožívají výhody jednotné licence podle práva EU, a spořitelním a úvěrním družstvům povinnost zřídit a udržovat adekvátní řídicí a kontrolní systém. Řídicí a kontrolní systém bank a družstevních záložen musí být ucelený a přiměřený charakteru, rozsahu a složitosti jejich činností. Jednou z klíčových součástí tohoto systému je systém řízení rizik. Shora zmíněné úvěrové instituce jsou proto povinny zřídit a udržovat takový systém řízení rizik, jenž odpovídá povaze, rozsahu a složitosti jejich činností. Podle zákona o bankách a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech je banka a družstevní záložna povinna dodržovat právními předpisy stanovené požadavky na systém řízení rizik na individuálním základě, ale i na konsolidovaném základě.

[Vyhláška č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry](#) (dále jen „vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání“) podrobně upravuje požadavky na řídicí a kontrolní systémy banky a družstevní záložny a to včetně požadavků na systém řízení rizik. Podle této vyhlášky je systém řízení rizik banky nebo družstevní záložny založen na strategii řízení rizik a tato strategie musí být uskutečňována adekvátními postupy řízení rizik. Strategie i postupy řízení rizik musí být komplexní a musí pokrývat všechny relevantní kategorie rizik. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání zároveň stanoví, že banky i družstevní záložny jsou povinny (§ 222) informovat ČNB o svém systému vnitřně stanoveného kapitálu, zavedeném a udržovaném na základě zákona o bankách (§ 12c), resp. zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 8a).

Při výkonu dohledu formou kontroly na místě ČNB ověřuje, zda banky a družstevní záložny a skupiny, jíž jsou součástí, mají odpovídající systém řízení rizik, zda představenstvo tento systém pravidelně schvaluje a hodnotí, zda o řízení rizik pravidelně jedná s vrcholným vedením a zda představenstvo nebo vrcholné vedení zjednává nápravu zjištěných nedostatků. Včasná identifikace rizik finančních institucí a přijímání adekvátních opatření je hlavním cílem kontrol na místě. Těžištěm kontrol na místě je dodržování pravidel obezřetného podnikání se zaměřením na stav vnitřních řídicích a kontrolních systémů s důrazem na úroveň systémů řízení jednotlivých rizik. ČNB vychází z toho, že úroveň systémů řízení jednotlivých rizik významně ovlivňuje rizikový potenciál subjektů podnikajících na finančním trhu a věnuje proto této oblasti značnou pozornost. V této souvislosti se zaměřuje na způsob, jakým kontrolované subjekty identifikují, měří resp. hodnotí, sledují a omezují jednotlivá podstupovaná rizika. Útvar zajišťující dohled obezřetnostních pravidel je dále členěn a specializován na jednotlivé typy rizik. Pro jednotlivé oblasti je vypracována metodika kontrol a zaměstnanci jsou systematicky vzděláváni dle jejich zaměření. To umožňuje získání

a udržení vysoké odbornosti zaměstnanců provádějících kontroly na místě v jednotlivých oblastech řízení rizik a kvalitní výstup kontrolní činnosti. Na základě kontrol jsou ukládána opatření k nápravě zjištěných nedostatků, jejichž odstraňování je průběžně monitorováno a důsledně kontrolováno. V případě závažných nedostatků nebo neplnění nápravných opatření jsou uplatňovány další nástroje až po odnětí licence.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. V jednotlivých bankách a bankovních skupinách musí existovat komplexní strategie a postupy pro řízení rizik, jež umožňují zjistit, zhodnotit, sledovat a řídit nebo snížit velká rizika. Orgán dohledu stanoví, že tyto postupy musí odpovídat rozsahu a povaze činností banky a bankovní skupiny a že musí být pravidelně upravovány v souladu s měnícím se rizikovým profilem banky nebo bankovní skupiny a vývojem na zahraničních trzích. Jestliže orgán dohledu zjistí, že postupy řízení rizik nejsou adekvátní, má pravomoc požadovat, aby je banka nebo bankovní skupina posílila.

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon o bankách (§ 8b) a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 7a) ukládají bankám a družstevním záložnám povinnost zřídit a udržovat adekvátní řídicí a kontrolní systém.

Podle zákona o bankách [§ 8b odst. 1 písm. b) a c)] a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech [§ 7a odst. 1 písm. b a c)] systém řízení rizik bank a družstevních záložen zahrnuje:

- pravidla přístupu instituce k rizikům, kterým je nebo může být vystavena, včetně rizik vyplývajících z vnějšího prostředí a rizika likvidity,
- účinné postupy rozpoznávání, vyhodnocování, měření, sledování a ohlašování rizik,
- účinné postupy přijímání opatření vedoucích k omezení případných rizik a
- systém vnitřní kontroly, jehož součástí jsou vnitřní audit a průběžná kontrola dodržování právních povinností instituce.

Zákon o bankách (§ 8b odst. 2) a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 7a odst. 2) stanoví, že řídicí a kontrolní systém, včetně systému řízení rizik, musí být ucelený a přiměřený charakteru, rozsahu a složitosti činností banky nebo družstevní záložny. Banky a družstevní záložny, které jsou součástí finanční skupiny, resp. konsolidačního celku s odpovědností za plnění požadavků na konsolidované bázi, jsou podle zákona o bankách (§ 8b odst. 3) a podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 7b odst. 3) povinny zavést a udržovat funkční a efektivní řídicí a kontrolní systém jak na individuálním základě, tak také na konsolidovaném základě.

Podrobnější požadavky na řídicí a kontrolní systém bank a družstevních záložen jsou upraveny ve vyhlášce o pravidlech obezřetného podnikání. Tato vyhláška (§ 26 odst. 1) obsahuje požadavek, aby banka nebo družstevní záložna měla takovou strategii řízení rizik, která odpovídá povaze, rozsahu a složitosti jejích činností a aby vypracovala konkrétní postupy pro naplňování této strategie. Strategie řízení rizik musí pokrývat všechny relevantní kategorie rizik (úvěrové riziko, tržní riziko, operační riziko, riziko likvidity, riziko koncentrace a další významná rizika, kterým banka nebo družstevní záložna je nebo může být vystavena, zejména riziko reputační, strategické, spojené se zdroji kapitálu a financováním nebo spojené s účastí v konsolidačním celku, včetně rizika operací se členy téhož konsolidačního celku, ledaže pro banku nebo družstevní záložnu nepřichází toto riziko

v úvahu nebo není významné). Vyhláška (§ 26 odst. 2) také stanoví, že strategie řízení rizik, postupy a limity týkající se řízení rizik mají být pravidelně vyhodnocovány a případně upravovány.

Jestliže ČNB zjistí, že některá banka nebo družstevní záložna nemá adekvátní postupy řízení rizik, může v souladu se zákonem o bankách (§ 26) nebo zákonem o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 28) uplatnit opatření k nápravě včetně uložení pokuty.

2. Orgán dohledu ověřuje, zda banky a bankovní skupiny mají odpovídající strategii pro řízení rizik, která byla schválena představenstvem. Orgán dohledu rovněž ověřuje, zda představenstvo zajišťuje, aby byly vytvořeny strategie a postupy pro přijetí rizik, zda jsou stanoveny příslušné limity, a zda vrcholné vedení činí v souladu se schválenou strategií nezbytné kroky k sledování a řízení všech významných rizik.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (§ 16) ukládá představenstvu bank a družstevních zálož, aby pravidelně schvalovalo a vyhodnocovalo:

- strategii řízení rizik (viz výše základní kritérium č. 1), jakož i nové produkty, činnosti a systémy mající pro banku nebo družstevní záložnu zásadní význam,
- soustavu limitů (viz výše základní kritérium č. 1), kterou banka nebo družstevní záložna bude používat pro omezení rizik, v tom vždy pro riziko úvěrové, tržní, koncentrace a likvidity, včetně požadavků na strukturu aktiv, závazků a podrozvahových položek, tuto pravomoc může představenstvo přenést na jím určený výbor, konečná odpovědnost představenstva však tím není dotčena.

V souladu s vyhláškou o pravidlech obezřetného podnikání (§ 16) musí představenstvo pravidelně jednat s vrcholným vedením o záležitostech, které se týkají řídicího a kontrolního systému včetně řízení rizik, alespoň jednou ročně vyhodnocovat celkovou funkčnost a efektivnost řídicího a kontrolního systému, zajistit případné kroky k nápravě případných nedostatků, včas vyhodnotit pravidelné zprávy i mimořádná zjištění, která jsou mu předkládána buď vrcholným vedením anebo v rámci vnitřního auditu, dozorcím orgánem, externím auditorem anebo orgánem dohledu, a na základě těchto vyhodnocení přijmout přiměřená opatření, která jsou realizována bez zbytečného odkladu.

Podle zákona o bankách (§ 8b odst. 3) a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 7a odst. 3) je banka nebo družstevní záložna povinna zajistit dodržování požadavků na řízení rizik nejen na individuálním základě, ale v zákonem stanovených případech i na konsolidovaném základě.

Výkon dohledu:

Při výkonu dohledu formou kontroly na místě ČNB ověřuje, zda banky, družstevní záložny a skupiny, jíž jsou součástí, mají odpovídající strategii pro řízení rizik, která byla schválena představenstvem, zda představenstvo zajišťuje, aby byly vytvořeny strategie a postupy pro přijetí rizik, zda jsou stanoveny příslušné limity, a zda vrcholné vedení činí v souladu se schválenou strategií nezbytné kroky ke sledování a řízení všech významných rizik na individuálním i konsolidovaném základě.

3. Orgán dohledu zjišťuje, zda strategie, zásady, postupy a limity řízení rizik jsou řádně zdokumentovány, ověřovány a aktualizovány, zda se o nich informuje v rámci banky

a bankovní skupiny a zda jsou dodržovány v praxi. Orgán dohledu zjišťuje, zda výjimkám z těchto zásad, postupů a limitů a jejich schvalování věnuje příslušná úroveň vedení, a v případě nutnosti představenstvo, okamžitou pozornost.

SPLNĚNO

Regulace:

Podle vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání (§ 10) musí být strategie, zásady, postupy a limity řízení rizik bank i družstevních záložen řádně zdokumentovány. Tato vyhláška ukládá bankám a družstevním záložnám povinnost zabezpečit, aby veškeré schvalovací a rozhodovací procesy a kontrolní činnosti bylo možné zpětně vysledovat (rekonstruovat), a to včetně souvisejících odpovědností, pravomocí a vnitřních předpisů. K zabezpečení tohoto požadavku slouží též systém uchovávání informací, který banka nebo družstevní záložna musí zavést a udržovat. Tyto požadavky platí jak pro řízení rizik, tak i pro systém vnitřní kontroly. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání dále stanoví (§ 23 odst. 4), že banka nebo družstevní záložna uchovává data potřebná pro sledování dodržování obezřetnostních limitů nejméně po dobu pěti let. Banka i družstevní záložna jsou rovněž povinny (§ 33 odst. 1 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání) zajistit trvalý a účinný výkon vnitřního auditu, jemuž podléhá kromě jiného i systém řízení rizik. Externí auditor musí jednou ročně - k 31. 12. kalendářního roku - ověřit řídicí a kontrolní systém banky, a jednou za tři roky provést takové ověření u družstevní záložny, a to včetně systému řízení rizik (§ 35 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání). Banky a družstevní záložny jsou dále povinny zajistit pravidelné vyhodnocování a případné úpravy strategie řízení rizik i postupů a limitů pro řízení rizik (§ 26 odst. 2 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání). V souladu s vyhláškou o pravidlech obezřetného podnikání (§ 26 odst. 3) musí být všichni pracovníci, jejichž činnost má vliv na řízení rizik, seznámeni se strategií řízení rizik v potřebném rozsahu a musí postupovat v souladu s touto strategií, jakož i v souladu s postupy a limity, které z ní vyplývají. Představenstvo banky nebo družstevní záložny bez zbytečného odkladu musí být informováno o všech překročeních limitů ohrožujících dodržení akceptované míry úvěrového, tržního a dalších významných podstupovaných rizik, včetně rizika likvidity. V případech, kdy se likvidní situace výrazně nepříznivě mění, je představenstvo informováno neprodleně [§ 21 odst. 2 písm. b) vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání]. Ze zákona o bankách (§ 8b odst. 3) a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 7a odst. 3) jsou banky a družstevní záložny povinny dodržovat požadavky na řízení rizik na individuálním základě i na konsolidovaném základě.

Výkon dohledu:

ČNB při výkonu dohledu formou kontroly na místě ověřuje, zda banka, družstevní záložna a skupiny, jíž jsou součástí, mají strategie, zásady, postupy a limity řízení rizik, zda tyto jsou řádně zdokumentovány, ověřovány a aktualizovány, zda se o nich informuje v rámci banky, družstevní záložny a skupiny, a zda jsou tyto strategie, zásady, postupy a limity řízení rizik dodržovány v praxi. ČNB rovněž zjišťuje, jak je v praxi upravena možnost poskytovat výjimky z přijatých zásad, postupů a limitů, kdo schvaluje limity apod.

4. Orgán dohledu zjišťuje, zda vrcholné vedení a představenstvo zná povahu a úroveň rizika, které banka přijímá, i to, jaký je vztah mezi tímto rizikem a adekvátní výši kapitálu. Orgán dohledu rovněž stanoví, že vrcholné vedení má zajistit, aby strategie a postupy řízení rizik odpovídaly rizikovému profilu banky a obchodnímu plánu a aby byly efektivně aplikovány. To zahrnuje požadavek, aby vrcholné vedení pravidelně ověřovalo informace o řízení rizik, které obdrží, a znalo jejich implikace (a omezení). Tentýž požadavek platí i pro představenstvo ve vztahu k informacím

o řízení rizik, které jsou mu předkládány ve formátu vhodném pro jím vykonávaný dohled.
SPLNĚNO

Regulace:

Požadavek, aby dozorčí orgán a představenstvo banky a družstevní záložny znalo povahu a úroveň rizika, které banka nebo družstevní záložna přijímá, a aby tyto orgány byly seznámeny i s tím, jaký je vztah mezi tímto rizikem a adekvátní výši kapitálu, je v obecném kontextu formulován ve vyhlášce o obezřetném podnikání (§ 21 odst. 1). Zde se ukládá bance a družstevní záložně zajistit, aby představenstvo i dozorčí orgán, dále pracovníci a konečně i různé útvary a výbory, pokud je banka nebo družstevní záložna zřídila, měli pro své rozhodování a další stanovené činnosti k dispozici informace, které jsou aktuální, spolehlivé a ucelené. Dle vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání (§ 14 odst. 2) odpovídá představenstvo za trvalé udržování funkčnosti a efektivnosti řídicího a kontrolního systému včetně nastavení, udržování a uplatňování řídicího a kontrolního systému tak, aby zajistil adekvátnost informací a komunikace při výkonu činností povinné osoby. Představenstvo také zajistí (§ 15 odst. 4 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání), aby byly stanoveny požadavky na znalosti a zkušenosti osob, jimiž zabezpečuje výkon svých činností, které jsou aktuální a přiměřené rozsahu, povaze a složitosti činností.

Představenstvo musí být pravidelně informováno mimo jiné o dodržování pravidel angažovanosti a o riziku koncentrace, o míře podstupovaného úvěrového, tržního a operačního rizika, o likvidní situaci, o celkové míře podstupovaných rizik i při zohlednění vlivu mechanismů vnitřní kontroly, tj. o celkovém rizikovém profilu banky nebo družstevní záložny, jakož i o vztahu mezi rizikovým profilem banky nebo družstevní záložny na straně jedné a adekvátní výši jejího kapitálu na straně druhé, tj. o její kapitálové přiměřenosti. Vrcholné vedení odpovídá za realizaci představenstvem schválených strategií, zásad a cílů, jakož i postupů pro naplňování těchto strategií, zásad a cílů včetně řízení rizik a zároveň i za každodenní vedení banky nebo družstevní záložny (§ 18 odst. 1 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání). Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání požaduje, aby vrcholné vedení pravidelně ověřovalo informace o řízení rizik, které obdrží, a znalo jejich implikace a omezení. Tentýž požadavek platí i pro představenstvo ve vztahu k informacím o řízení rizik, které jsou mu předkládány a to hlavně proto, že představenstvo není odkázáno jen na to, aby věřilo informacím, které mu předkládá vrcholné vedení, ale může se opřít i o vnitřní audit. Nezávislému prověření vnitřním auditem podléhají veškeré činnosti banky nebo družstevní záložny a to včetně systému řízení rizik. Banka nebo družstevní záložna musí zajistit, aby při výkonu vnitřního auditu byla vždy sestavena analýza rizik, a to alespoň jednou ročně (§ 33 odst. 5 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání).

Výkon dohledu:

Při výkonu dohledu formou kontroly na místě ČNB ověřuje, zda představenstvo a vrcholné vedení banky nebo družstevní záložny znají povahu a úroveň rizika, které banka nebo družstevní záložna přijímá, zda tyto orgány vědí, jaký je vztah mezi tímto rizikem a adekvátní výši kapitálu, zda vrcholné vedení zajišťuje, aby strategie a postupy řízení rizik odpovídaly rizikovému profilu banky nebo družstevní záložny a obchodnímu plánu a zda vrcholné vedení pečuje o to, aby tyto postupy byly efektivně aplikovány. ČNB ověřuje i to, zda představenstvo banky nebo družstevní záložny i její vrcholné vedení pravidelně ověřuje informace o řízení rizik, které obdrží, a zda zná jejich implikace a omezení.

5. Orgán dohledu stanoví, že banky mají mít vnitřní proces pro hodnocení celkové kapitálové přiměřenosti ve vztahu k jejich rizikovému profilu, a ověřuje a posuzuje vnitřní hodnocení a strategii pro kapitálovou přiměřenost banky. Povaha specifické metodologie používané pro toto hodnocení bude záviset na velikosti, složitosti a obchodní strategii banky. Banky s jednodušší strukturou si mohou zvolit kvalitativnější přístup k plánování kapitálu.

SPLNĚNO

Regulace:

Podle zákona o bankách (§ 12c) a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 8a) je každá banka a družstevní záložna povinna přijmout a uplatňovat spolehlivé, účinné a úplné strategie a postupy pro stanovení, průběžné posuzování a udržování vnitřně stanoveného kapitálu v takové výši, struktuře a rozložení, aby dostatečně pokrýval rizika, kterým je nebo by mohla být vystavena, a zároveň tyto strategie pravidelně prověřovat tak, aby bylo zajištěno, že jsou funkční, účinné a přiměřené charakteru, rozsahu a složitosti činností banky, nebo družstevní záložny.

Banka nebo družstevní záložna musí zajistit, aby sledování a vyhodnocování funkčnosti systému vnitřně stanoveného kapitálu bylo prováděno průběžně na všech řídicích a organizačních úrovních (§ 34 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání). Vnitřně stanovený kapitál musí

- odpovídat velikosti, způsobu řízení, počtu pracovníků, povaze, rozsahu a složitosti činností, které banka nebo družstevní záložna vykonává nebo hodlá vykonávat (§ 8 vyhlášky o obezřetném podnikání),
- musí být zaveden na individuálním, případně i na konsolidovaném základě (zákon o bankách a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech - viz kritérium č. 1).

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání stanoví, že banka nebo družstevní záložna jednou ročně písemně informuje ČNB o svém systému vnitřně stanoveného kapitálu (§ 222 odst. 4). Banka nebo družstevní záložna je povinna sama přijmout opatření k nápravě v případě, že celková míra podstupovaných rizik i při zohlednění vlivu mechanismů vnitřní kontroly (celkový rizikový profil) není přiměřeně kryta kapitálem nebo jiným způsobem (§ 29 odst. 4 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání).

Podle zákona o bankách (§ 25 odst. 3) a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 22 odst. 8) je ČNB oprávněna přezkoumávat a vyhodnocovat, zda uspořádání, strategie, postupy a mechanismy zavedené bankou nebo družstevní záložnou a kapitál banky nebo družstevní záložny zajišťují jejich bezpečný a spolehlivý provoz a krytí rizik, kterým je nebo může být vystavena. Zákon o bankách v § 26 odst. 1 písm. a) bod 8 a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech v § 28 odst. 1 písm. a) bod 9 opravňují ČNB k tomu, aby po posouzení konkrétních okolností požadovala po určité bance nebo družstevní záložně takové zvýšení kapitálu, jež zajistí kapitál nad minimální požadovanou úroveň 8 % - viz též Princip č. 1 (4).

6. Pokud banky a bankovní skupiny používají k měření jednotlivých složek rizika modely, orgán dohledu zjišťuje, zda banky provádějí periodickou a nezávislou validaci a testování modelů a systémů.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (§ 76 a § 77) stanoví, jaké přístupy a s nimi související modely pro výpočet kapitálových požadavků může banka nebo družstevní záložna používat.

Jestliže banka nebo družstevní záložna používá na základě souhlasu ČNB speciální přístupy pro měření rizika, ať už na individuálním nebo na konsolidovaném základě, pak je povinna jí používané modely periodicky a nezávisle validovat a testovat podle požadavků stanovených vyhláškou o pravidlech obezřetného podnikání.

Požadavky na vnitřní validaci a na testování modelů pro měření úvěrového rizika stanoví vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání v příloze č. 10 (bod D). V této příloze vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání (bod E) se bance nebo družstevní záložně kromě jiného ukládá zajistit, aby útvar vnitřního auditu nebo jiný obdobně nezávislý útvar alespoň jednou ročně ověřil modely pro úvěrové riziko, provádět stresové testování modelů pro úvěrové riziko a pravidelně informovat vedení banky nebo družstevní záložny o výsledcích těchto testů.

Podrobné požadavky na validaci a na testování modelů pro měření tržních rizik stanoví vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání v příloze č. 21 (bod VII). Banka nebo družstevní záložna je povinna VaR model pro tržní rizika pravidelně podrobovat stresovému testování a pravidelně informovat o jeho výsledcích vrcholné vedení. ČNB může navíc požadovat i to, aby banka nebo družstevní záložna doložila záměr používat vlastní VaR model zprávou o ověření přesnosti modelu. Dále VaR model pro tržní rizika musí ověřit osoba, která je nezávislá na procesu vývoje tohoto modelu. Model se ověřuje pravidelně a toto ověření se neomezuje pouze na zpětné testování, ale musí obsahovat i ověření předpokladů, na nichž je model vybudován, dodatečnou validaci nad rámec zpětného testování a používání hypotetických portfolií.

V příloze č. 22 (bod IV) vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání ukládá bance nebo družstevní záložně, která používá pro měření operačního rizika vlastní modely (tzv. AMA), aby zřídila nezávislou funkci s odpovědností za řízení operačního rizika a aby modely, které banka nebo družstevní záložna v rámci speciálních přístupů používá pro výpočet kapitálového požadavku k operačnímu riziku, podléhaly pravidelné validaci a aby data a procesy spojené se systémem měření operačního rizika byly transparentní a dostupné.

Výkon dohledu:

Ověření, zda banky provádějí periodickou a nezávislou validaci a testování modelů a systémů, patří do náplně výkonu dohledu nad bankami a družstevními záložnami. Při schvalování pokročilých přístupů (IRB, VaR, AMA) ČNB ověřuje, zda existuje nezávislá funkce, která má odpovědnost za pravidelnou validaci modelů použitých pro tyto přístupy. V případě kontrol na místě a v případě následných kontrol implementace pokročilých přístupů ČNB také ověřuje, zda a jak často jsou prováděny validace a testování modelů a zda jsou prováděny nezávislým orgánem.

7. Orgán dohledu stanoví, že banky a bankovní skupiny mají mít odpovídající informační systémy pro měření, hodnocení a vykazování velikosti, skladby a kvality expozic. Musí se ujistit, že hlášení jsou představenstvu nebo vrcholnému vedení poskytována včas a že odrážejí rizikový profil banky a její potřeby kapitálu.

SPLNĚNO

Regulace:

Podle vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání (§ 21 odst. 1) je banka nebo družstevní záložna povinna zajistit, aby příslušné orgány včetně dozorců, dále pracovníci a útvary a konečně i výbory, pokud jsou zřízeny, měli pro své rozhodování a další stanovené činnosti k dispozici informace, které jsou aktuální, spolehlivé a ucelené. Zmíněná vyhláška rovněž stanoví, že vrcholné vedení odpovídá za vytvoření a udržování funkčního a efektivního systému získávání, využívání a uchovávání informací (§ 18 odst. 3). Obě zmíněná ustanovení se v plné míře vztahují i na informační systémy pro měření, hodnocení a vykazování velikosti, skladby a kvality expozic a informace o velikosti, skladbě a kvalitě expozic. Banky nebo družstevní záložny musí zajistit, že představenstvo je pravidelně informováno o rizikovém profilu banky nebo družstevní záložny a o kapitálové přiměřenosti (§ 21 odst. 3 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání). V příloze č. 1 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání stanoví podrobné požadavky na systémy pro měření, hodnocení a vykazování velikosti, skladby a kvality expozic, jakož i podrobné požadavky na informace o velikosti, skladbě a kvalitě expozic v členění podle základních rizik (úvěrové, tržní, operační riziko, riziko likvidity a riziko koncentrace).

Ze zákona o bankách (§ 8b odst. 3) a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 7a odst. 3) jsou banky a družstevní záložny povinny zajistit dodržování požadavků na řízení úvěrového, tržního a dalších rizik včetně rizika likvidity nejen na individuálním základě, nýbrž i na konsolidovaném základě.

Výkon dohledu:

Při výkonu dohledu formou kontroly na místě ČNB ověřuje, zda banka, družstevní záložna a skupiny, jíž jsou součástí, mají odpovídající informační systémy pro měření, hodnocení a vykazování velikosti, skladby a kvality expozic a zda zajistily pravidelné a včasné předávání hlášení o svém rizikovém profilu a o potřebě kapitálu představenstvu a vrcholnému vedení.

8. Orgán dohledu stanoví, že banky mají mít strategii a postupy k tomu, aby zajistily, že nové produkty a zásadní projekty v oblasti řízení rizik jsou schváleny představenstvem nebo jeho zvláštním výborem.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání stanoví, že nové produkty, činnosti a systémy mající pro banku nebo družstevní záložnu zásadní význam schvaluje představenstvo, pokud tato pravomoc nebyla přenesena představenstvem na jím určený výbor [§ 16 odst. 2 písm. a)].

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (§ 30) upravuje klíčové aspekty inovací produktů a systémů, konkrétně rozpoznávání rizik spojených se změnou nebo novou podobou produktů, aktivit a systémů, Banka nebo družstevní záložna změny nebo nové produkty, činnosti a systémy jasně definuje a prověří před jejich zavedením do praxe. Vyhláška rovněž vymezuje náležitosti postupů kontroly a schvalování nového produktu, aktivity nebo systému a ukládá bance nebo družstevní záložně, aby vyhlásila zákaz sjednávání transakcí s neschválenými produkty.

Výkon dohledu:

Při výkonu dohledu formou kontroly na místě ČNB ověřuje, že banka, družstevní záložna a skupiny, jíž jsou součástí, mají odpovídající strategii a postupy, jež zajišťují, že

představenstvo, popř. jím určený výbor, schvaluje nové produkty a zásadní projekty v oblasti řízení rizik.

9. Orgán dohledu stanoví, že banky a bankovní skupiny mají mít útvary pro hodnocení, sledování a řízení nebo snižování rizika s povinnostmi jasně oddělenými od útvarů, jež jménem banky přijímají rizika, přičemž hlášení prvně jmenovaných útvarů jsou předkládána přímo vrcholnému vedení a představenstvu.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání obecně stanoví, že vrcholné vedení odpovídá za udržování funkčního a efektivního organizačního uspořádání včetně oddělení neslučitelných funkcí a zamezování vzniku možného střetu zájmů (§ 18 odst. 2). Dále uvádí řadu činností, jejichž provádění musí být zajištěno nezávisle na obchodní činnosti. K těmto činnostem patří kromě jiného vytváření kvantitativních a kvalitativních informací o úvěrovém a tržním riziku, jakož i o riziku koncentrace a ohlašování zmíněných informací členům vrcholného vedení a představenstvu. K právě zmíněným činnostem patří i měření a sledování likvidní pozice a ohlašování této pozice členům vrcholného vedení a představenstvu.

10. Orgán dohledu vydává standardy týkající se zejména úvěrového rizika, tržního rizika, rizika likvidity, úrokového rizika v investičním portfoliu a operačního rizika.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání v příloze č. 1 část 1 stanoví standardy pro řízení úvěrového rizika, v části 2 standardy pro řízení tržního rizika s tím, že tyto požadavky se vztahují jak k úrokovému riziku v investičním portfoliu, tak i k úrokovému riziku v obchodním portfoliu a k akciovému, měnovému a komoditnímu riziku. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání v příloze č. 1 dále stanoví standardy pro řízení operačního rizika (část 3) a standardy pro řízení rizika likvidity (část 4).

Dodatečná kritéria

1. Orgán dohledu požaduje, aby velké banky se složitou strukturou měly specializovaný útvar (útvary) odpovědný (odpovědné) za hodnocení, sledování a řízení nebo snižování významných rizik. Orgán dohledu dohled ověřuje, zda je tento útvar (útvary) pravidelně kontrolován vnitřním auditem.

SPLNĚNO

Regulace:

Povinnost oddělit útvar (útvary) odpovědný (odpovědné) za hodnocení, sledování a řízení nebo snižování významných rizik od obchodní činnosti a v tomto smyslu zajistit, aby šlo o specializovaný útvar, vyplývá z vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání (§ 20) - viz kritérium č. 9. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (§ 8) ukládá bance nebo družstevní záložně, aby naplňovala požadavky stanovené na řídicí a kontrolní systém s ohledem na svou velikost a strukturu (způsob řízení, počet pracovníků) a navíc i s ohledem povahu, rozsah a složitost činností, které vykonává nebo hodlá vykonávat. V návaznosti na tento požadavek je ČNB oprávněna vyžadovat, aby velké banky se složitou strukturou měly specializovaný útvar (útvary) odpovědný (odpovědné) za hodnocení, sledování a řízení nebo snižování významných rizik.

Výkon dohledu:

Toto oprávnění však zatím nemá praktický význam pro výkon dohledu, protože banky licencované v České republice nepatří ani co do velikosti a ani co do své struktury mezi velké mezinárodně činné instituce; tento závěr platí tím spíše o družstevních záložnách.

2. Orgán dohledu požaduje, aby banky prováděly rigorózní stresové testování s výhledem do budoucna, jež by identifikovalo možné události nebo změny tržních podmínek, jež by mohly mít negativní vliv na banku.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání požaduje, aby banka nebo družstevní záložna při hodnocení kapitálové přiměřenosti používala spolehlivé procesy stresového testování a aby při stresovém testování zohlednila možné události nebo změny tržních podmínek, jež by mohly mít negativní vliv na banku nebo družstevní záložnu. Pro stresové testování v oblasti úvěrového rizika je tento požadavek formulován v příloze č. 10 (A. 7.), podle něhož stresové testování zahrnuje identifikaci možných událostí nebo budoucích změn ekonomických podmínek, které mohou nepříznivě ovlivnit úvěrové expozice, a hodnocení schopnosti povinné osoby odolávat těmto změnám. Pro stresové testování tržních rizik, specifického úrokového či akciového rizika je předmětný požadavek zformulován v příloze č. 21 (V.4), v němž se požaduje, aby banka nebo družstevní záložna ověřovala prostřednictvím vlastní série stresových scénářů svoji odolnost vůči nepříznivým tržním podmínkám a stanovovala takové stresové testy, které ovlivní hodnotu jejího portfolia nejnepříznivěji. Pro operační riziko naplnění tohoto kritéria vyplývá zejména z požadavku formulovaného v příloze č. 22 (IV. c. 1.), totiž, aby měření operačního rizika při použití vlastního modelu podchytilo možné málo četné události s velkým dopadem a aby bylo dosaženo standardu srovnatelného s hladinou spolehlivosti 99,9% v průběhu časového období jednoho roku.

3. Orgán dohledu požaduje, aby banky a bankovní skupiny měly odpovídající strategii a postupy pro hodnocení jiných významných rizik, než jsou ta, jimiž se explicitně zabývají následující základní principy, jako je např. reputační a strategické riziko.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání jako jeden z řady požadavků na systém řízení stanoví, aby banka nebo družstevní záložna kromě úvěrového, tržního, operačního rizika a kromě rizika likvidity a koncentrace soustavně řídila další významná rizika, kterým je nebo může být vystavena, zejména riziko reputační, strategické, riziko spojené se zdroji kapitálu a financováním nebo spojené s účastí v konsolidačním celku, včetně rizika operací se členy téhož konsolidačního celku, ledaže pro banku nebo družstevní záložnu nepřichází toto riziko v úvahu nebo není významné [§ 27 odst. 1 písm. b)].

Princip 8: Úvěrové riziko

Orgány dohledu si musí být jisty, že banky mají zaveden systém řízení úvěrového rizika, jenž zohledňuje rizikový profil instituce a zahrnuje obezřetnou strategii a postupy pro zjišťování, měření, sledování a řízení úvěrového rizika (včetně rizika protistrany). Tento systém by měl zahrnovat poskytování úvěrů a investování, hodnocení kvality zmíněných úvěrů a investic i operativní řízení úvěrových a investičních portfolií.

Souhrnné vyhodnocení principu:

SPLNĚNO

[Zákon o č. 21/1992 Sb., bankách ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o bankách“), [zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“) ukládají bankám, pobočkám zahraničních bank, které nepožívají výhody jednotné licence podle práva EU, a spořitelním a úvěrním družstvům (dále jen „družstevní záložna“) povinnost zřídit a udržovat adekvátní řídicí a kontrolní systém, který musí být ucelený a přiměřený charakteru, rozsahu a složitosti jejich činností. Tato povinnost se vztahuje i na systém pro řízení úvěrového rizika, jenž je podstatnou součástí řídicího a kontrolního systému výše zmíněných institucí. Systém řízení úvěrového rizika musí zohlednit rizikový profil dané instituce.

[Podle vyhlášky č. 123/2007 Sb., o obezřetném podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry](#) (dále jen „vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání“) systém řízení úvěrového rizika musí podchycovat všechny významné zdroje úvěrového rizika. Tento systém musí zahrnovat poskytování úvěrů i investování, dále hodnocení kvality úvěrů a investic a také operativní řízení úvěrových a investičních portfolií. Pokud jde o řízení úvěrového rizika, vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (§ 26) stanoví, že celková strategie řízení rizik banky nebo družstevní záložny musí vždy obsahovat strategii řízení úvěrového rizika včetně vnitřní definice úvěrového rizika, zásad pro určování, resp. posuzování významnosti úvěrového rizika, zásad řízení úvěrového rizika, metod řízení úvěrového rizika, stanovení akceptované míry úvěrového rizika a konečně i zásad pro vymezení povolených produktů, měn, států, zeměpisných oblastí, trhů a protistran. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání stanoví kromě obecných požadavků na řízení, přijímání, měření a sledování úvěrového rizika, také požadavky na limity pro řízení úvěrového rizika a na analýzy a stresové testování portfolií finančních nástrojů, s nimiž je spojeno úvěrové riziko. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání část šestá hlava II stanoví i podrobná pravidla pro posuzování aktiv včetně podrozvahových položek, přičemž tato pravidla zahrnují pravidla pro klasifikaci, resp. kategorizaci pohledávek z finančních činností, postupy pro určení ztrát ze znehodnocení vybraných expozic investičního portfolia a požadavky na tvorbu rezerv k podrozvahovým položkám. Podrobněji viz princip č. 9.

Podle zákona o bankách a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech je každá banka a družstevní záložna povinna zajistit dodržování požadavků na řízení úvěrového rizika na individuálním i konsolidovaném základě. Tuto povinnost blíže specifikuje i vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání.

Při výkonu dohledu formou kontroly na místě ČNB ověřuje, zda banky, družstevní záložny a skupiny, jichž jsou součástí, mají vytvořenu odpovídající strategii pro řízení úvěrového rizika (včetně rizika protistrany), zda se tato strategie promítá do organizačního řádu a dalších

vnitřně stanovených zásad, pravidel a postupů a zda jsou tyto uplatňovány a dodržovány v každodenní činnosti banky nebo družstevní záložny.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Orgán dohledu stanoví, a pravidelně ověřuje, že představenstvo banky schvaluje a pravidelně kontroluje strategii řízení úvěrového rizika i zásady a postupy důležité pro přijímání, určování, měření, řízení a srozumitelné vykazování úvěrového rizika (včetně rizika protistrany). Orgán dohledu také stanoví, a pravidelně ověřuje to, že vrcholné vedení realizuje strategii úvěrového rizika schválenou představenstvem a že rozvíjí shora uvedenou politiku a postupy.

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon o bankách (§ 8b) a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 7a) ukládají bankám a družstevním záložnám povinnost zřídit a udržovat adekvátní řídicí a kontrolní systém - viz princip č. 7. Tato povinnost se vztahuje i na systém pro řízení úvěrového rizika, jenž je podstatnou součástí řídicího a kontrolního systému úvěrové instituce. Ve výše uvedeném kontextu vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání stanoví bankám a družstevním záložnám, že strategie řízení rizik banky nebo družstevní záložny musí vždy obsahovat strategii řízení úvěrového rizika, jejíž součástí jsou vnitřní definice úvěrového rizika, zásady pro určování, resp. posuzování významnosti úvěrového rizika, zásady řízení úvěrového rizika, metody řízení úvěrového rizika, stanovení akceptované míry úvěrového rizika a zásady pro vymezení povolených produktů, měn, států, zeměpisných oblastí, trhů a protistran (§ 26 odst. 4). Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání stanoví obecné požadavky na řízení úvěrového rizika (příloha č. 1 část 1.A.) a rovněž podrobněji specifikuje požadavky na systém provádění úvěrových obchodů (příloha č. 1 část 1. B), tj. na přijímání úvěrového rizika, na měření a sledování úvěrového rizika, dále na limity pro řízení úvěrového rizika a také na analýzy a stresové testování úvěrového portfolia. Představenstvo banky nebo družstevní záložny je povinno pravidelně schvalovat a vyhodnocovat strategii řízení úvěrového rizika. Představenstvo banky nebo družstevní záložny - pokud tuto pravomoc nepřenesl na jím určený výbor - schvaluje rovněž nové produkty, činnosti a systémy i soustavu limitů, kterou banka nebo družstevní záložna bude používat pro omezení úvěrového rizika (§ 16 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání). Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání ukládá bance nebo družstevní záložně zajistit i to, aby příslušné orgány měly pro své rozhodování a další stanovené činnosti k dispozici informace, které jsou aktuální, spolehlivé a ucelené (§ 21 odst. 1).

Vrcholné vedení banky nebo družstevní záložny má odpovědnost za realizaci představenstvem schválených strategií (to znamená i za rozvoj strategie řízení úvěrového rizika), zásad a cílů, včetně rozpracování postupů pro jejich naplňování (§ 18 odst. 1 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání). V příloze č. 1 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání, kde se podrobněji vymezují požadavky na řízení úvěrového rizika, je vznesen požadavek na vytvoření systému, který bude jednoznačně stanovovat zásady a postupy přijímání, určování, měření a řízení úvěrového rizika. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (příloha č. 1 část 1. B. II. bod 4) ukládá bankám a družstevním záložnám zabezpečit, aby příslušní pracovníci, včetně členů vrcholného vedení (a příslušných výborů, pokud jsou zřízeny) rozuměli předpokladům, z nichž systém měření a sledování úvěrového rizika vychází, a aby tyto předpoklady byly dostatečně zdokumentovány.

Podle zákona o bankách (§ 8b odst. 3) a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 7a odst. 3) je každá banka i družstevní záložna povinna dodržování požadavků na řízení úvěrového rizika zajistit nejen na individuálním základě, nýbrž i na konsolidovaném základě.

Výkon dohledu:

Při výkonu dohledu formou kontroly na místě ČNB ověřuje, zda banka, družstevní záložna a skupiny, jichž jsou součástí, mají odpovídající strategii pro řízení úvěrového rizika, která byla schválena představenstvem, zda představenstvo banky naplňování této strategie i její aktuálnost a adekvátnost pravidelně kontroluje. Zároveň je ověřováno, zda má každá banka a družstevní záložna vytvořen účinný systém kontroly souladu vlastních zásad a postupů důležitých pro přijímání, určování, měření, řízení a vykazování úvěrového rizika (včetně rizika protistrany) s platnými legislativními a regulačními normami i s vlastní strategií řízení rizika, stejně jako kontroly dodržování uvedených zásad a postupů v každodenní činnosti banky.

2. Orgán dohledu stanoví a pravidelně ověřuje, že takové zásady a postupy mají vytvářet příslušné a řádně řízené prostředí úvěrového rizika, včetně:

- **dobře dokumentované strategie a zdravých zásad a postupů pro přijímání úvěrového rizika;**
- **správně stanovených kritérií, zásad a postupů pro schvalování nových angažovaností, jakož i pro obnovování a refinancování stávajících angažovaností i určení náležitého schvalovacího orgánu vzhledem k výši a složitosti angažovaností;**
- **efektivních zásad a postupů pro správu úvěrů, včetně soustavné analýzy schopnosti a ochoty dlužníka splatit dluh podle stanovených podmínek a termínů, sledování dokumentace, právních smluv, smluvních požadavků a kolaterálu, a systému klasifikace, který je konzistentní s charakterem, velikostí a složitostí bankovních aktivit, nebo alespoň se systémem hodnocení aktiv nařízeným orgánem dohledu;**
- **komplexních zásad a postupů pro soustavné vykazování angažovaností;**
- **komplexních zásad a postupů pro určování problémových aktiv; a**
- **obezřetných kontrol poskytování úvěrů a limitů, včetně zásad a postupů pro sledování angažovaností souvisejících s limity, povoleními a výjimkami z limitů.**

SPLNĚNO

Regulace:

Podrobněji k jednotlivým požadavkům.

- **dobře dokumentovaná strategie a zdravé zásady a postupy pro přijímání úvěrového rizika;**
- **správně stanovená kritéria, zásady a postupy pro schvalování nových angažovaností, jakož i pro obnovování a refinancování stávajících angažovaností i určení náležitého schvalovacího orgánu pro rozměr složitosti angažovaností;**

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (příloha č. 1. část 1. A. I) ukládá bance nebo družstevní záložně, aby poskytovala úvěry podle spolehlivých a jednoznačně stanovených kritérií a aby byl jasně stanoven postup pro schvalování, doplňky, změny, obnovu a refinancování úvěrů. Zároveň vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (příloha č. 1 část 1 B) upravuje řadu podrobnějších požadavků, k nimž patří mimo jiné:

- omezení nevhodných subjektivních aspektů rozhodovacího procesu, které nepřispívají k jeho kvalitě,

- respektování tržních podmínek v obchodech s osobami (fyzickými nebo právníckými) se zvláštním vztahem k bance nebo družstevní záložně (srovnej kritérium č. 11),
- vyhodnocení bonity protistrany, a to i v případě syndikátních úvěrů, použití technik a nástrojů, jež omezují úvěrové riziko, například zajištění, s tím, že použití těchto technik a nástrojů nemůže nahradit vyhodnocení bonity protistrany,
- posuzování obchodu s ohledem na jeho výši a složitost, a to zejména z hlediska finanční a ekonomické situace protistrany, účelu provedení obchodu, zdrojů splácení, kvality a dostatečnosti zajištění, situace v ekonomickém odvětví protistrany a navrhovaných podmínek pro provedení obchodu

Všechny uvedené požadavky se vztahují jak k novým expozicím, tak i k refinancování stávajících expozic.

- **efektivní zásady a postupy pro správu úvěrů, včetně soustavné analýzy schopnosti a ochoty dlužníka splatit dluh podle stanovených podmínek a termínů, sledování dokumentace, smluv, smluvních požadavků a kolaterálu, a systému klasifikace, který je konzistentní s charakterem, velikostí a komplexností bankovních aktivit, nebo alespoň se systémem hodnocení aktiv nařízeným orgánem dohledu;**

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (příloha č. 1. část 1 B. II. bod. 3) ukládá bankám a družstevním záložnám, aby jejich systém měření a sledování úvěrového rizika zajistil zejména:

- sledování finanční a ekonomické situace protistrany s ohledem na typ obchodů sjednaných s touto protistranou,
- sledování plnění podmínek smlouvy protistranou,
- sledování ocenění hodnoty zajištění,
- sledování aktuálních problémů, které bezodkladně vyžadují opatření k nápravě,
- sledování přiměřenosti výše opravných položek a rezerv.

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání dále stanoví podrobná pravidla pro posuzování aktiv, přičemž tato pravidla zahrnují pravidla pro klasifikaci, resp. kategorizaci pohledávek z finančních činností, dále postupy pro určení ztrát ze znehodnocení vybraných expozic investičního portfolia a konečně i požadavky na tvorbu rezerv k podrozvahovým položkám (§ 194 až § 205).

- **komplexní zásady a postupy pro soustavné vykazování angažovaností;**

Podle vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání (příloha č. 1. část 1. B. II. bod 1) musí mít banka nebo družstevní záložna takový systém měření a sledování úvěrového rizika, který je přiměřený povaze, rozsahu a složitosti činností, podchytí všechny významné zdroje úvěrového rizika a umožňuje vyhodnotit dopad na výnosy a náklady a na hodnotu aktiv, závazků a podrozvahových položek tak, aby poskytl nezkreslený obraz o míře podstupovaného rizika. Pro podrobnosti k angažovanosti viz princip č. 10.

- **komplexní zásady a postupy pro určování problémových aktiv;**

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání v části šesté hlavě II stanoví podrobná pravidla pro posuzování aktiv včetně tvorby rezerv u podrozvahových položek, přičemž tato pravidla zahrnují pravidla pro klasifikaci, resp. kategorizaci pohledávek. Kategorizace pohledávek se vztahuje na pohledávky z finančních činností, a to bez ohledu na to, zda banka nebo družstevní záložna používá pro výpočet kapitálového požadavku k úvěrovému riziku investičního portfolia standardizovaný přístup nebo přístup IRB (§ 194 odst. 1).

Pohledávkami z finančních činností jsou zejména poskytnuté úvěry, pohledávky z finančního leasingu, pohledávky z vkladu, pohledávky ze záruky, pohledávky z akreditivu, pohledávky z faktoringu, zálohy na pořízení cenných papírů poskytnuté na dobu delší než 30 kalendářních dnů, pohledávky z prodeje cenných papírů s odkladem splatnosti prodejní ceny na dobu delší než 30 kalendářních dnů, pohledávky z prodeje cenných papírů nevypořádaných do 30 dnů po stanoveném dni vypořádání. Kategorizace se naopak nevztahuje na pohledávky z držení cenných papírů, pohledávky z derivátů a pohledávky z jiných než finančních činností, zejména pohledávky z pracovněprávních a obdobných vztahů, poskytnuté provozní zálohy nebo zálohy na pořízení hmotného a nehmotného majetku, pohledávky z prodeje zásob, hmotného a nehmotného majetku (§ 194 odst. 2). Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání rozlišuje dvě kategorie pohledávek, první z nich zahrnuje pohledávky bez selhání dlužníka, které se dále dělí na dvě podkategorie - na standardní pohledávky a sledované pohledávky (§ 195). Druhou kategorií tvoří pohledávky se selháním dlužníka, které se zařazují do tří podkategorií pohledávek - nestandardních, pochybných a ztrátových (§ 197). Banky a družstevní záložny mohou posuzovat to, zda došlo ke snížení účetní hodnoty pohledávky buď u jednotlivých pohledávek, anebo u portfolií pohledávek s obdobnými charakteristikami (§ 199). Při určení ztráty ze znehodnocení pohledávky, resp. portfolia pohledávek mohou banky a družstevní záložny použít metodu diskontování očekávaných budoucích peněžních toků, metodu koeficientů, nebo metodu statistických modelů (§ 201). Podrobněji viz princip č. 9.

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (příloha č. 1. část 1. B III.) požaduje, aby soustava limitů a postupy používané pro měření a sledování úvěrového rizika byly ucelené a propojené a aby soustava limitů brala v úvahu ostatní rizika, kterým banka nebo družstevní záložna je nebo může být vystavena, zejména riziko tržní a riziko likvidity. Soustava limitů musí odpovídat velikosti a způsobu řízení banky nebo družstevní záložny, povaze, rozsahu a složitosti činností, které vykonává i kapitálové přiměřenosti, kterou má dodržovat. V závislosti na těchto faktorech musí být stanoveny dílčí limity, například pro jednotlivé protistrany, jednotlivé státy, zeměpisné oblasti nebo pro jednotlivé činnosti. Dílčí limity úvěrového rizika musí být využívány tak, aby nebyla překročena celková akceptovaná míra úvěrového rizika a aby se při stanovování limitů zohlednily pozice vyplývající z celkové struktury aktiv, závazků a podrozvahových položek. Banka nebo družstevní záložna musí zároveň u každého limitu stanovit přiměřené postupy při jeho překročení. O všech překročeních limitů ohrožujících dodržení akceptované míry úvěrového rizika musí být bez zbytečného odkladu informováno představenstvo banky nebo družstevní záložny (§ 21 odst. 2 písm. b) vyhlášky o pravidlech obezřetném podnikání).

Podle zákona o bankách a podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech je každá banka a družstevní záložna povinna zajistit dodržování požadavků na řízení úvěrového rizika na individuálním i konsolidovaném základě. Tuto povinnost ukládá také vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání.

Výkon dohledu

Při výkonu dohledu formou kontroly na místě ČNB ověřuje, zda banka, družstevní záložna nebo skupiny, jichž jsou součástí, mají takové zásady a postupy, které jsou v souladu s platnými legislativními i regulačními normami i s vlastní strategií řízení rizika. Je rovněž ověřována adekvátnost nastaveného systému měření a řízení úvěrového rizika vůči rizikovému profilu konkrétní banky nebo družstevní záložny a dodržování stanovených zásad a postupů v každodenní praxi uvedených institucí.

3. Orgán dohledu vyžaduje, a pravidelně ověřuje, že se banky při rozhodování o poskytnutí úvěrů vyhýbají střetu zájmů, a že úvěry jsou poskytovány za běžných tržních podmínek.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání ukládá bance nebo družstevní záložně zajistit, aby orgánům, pracovníkům, útvarům a výborům, pokud jsou zřízeny, byly na všech řídicích a organizačních úrovních přidělovány odpovědnosti a pravomoci tak, aby bylo dostatečně zamezeno vzniku možného střetu zájmů, dále včas identifikovat oblasti, kde existuje možnost vzniku střetu zájmů, a stanovit postupy tak, aby banka nebo družstevní záložna omezila možnosti střetu zájmů (§ 20 odst. 1). Oblasti střetu zájmů a oblasti jeho možného vzniku jsou rovněž předmětem průběžného nezávislého sledování vnitřním auditem. Tyto povinnosti stanovené vyhláškou se v plné míře vztahují i na řízení úvěrového rizika. Nezávisle na obchodních činnostech, které banku nebo družstevní záložnu vystavují úvěrovému riziku, se provádí schvalování systémů a metod pro oceňování zajištění, vypořádání a kontrola souladu údajů (rekonciliace) sjednaných úvěrových obchodů nebo obchodů sjednaných na finančních trzích, uvolňování poskytnutých prostředků, schvalování limitů pro řízení úvěrového rizika, schvalování oceňovacích systémů a modelů používaných pro měření a sledování úvěrového rizika, řízení úvěrového rizika, vytváření kvantitativních a kvalitativních informací o úvěrovém riziku pro členy vrcholného vedení a představenstva (§ 20 odst. 2) .

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání rovněž ukládá bance nebo družstevní záložně zajistit až do úrovně vrcholného vedení oddělení odpovědnosti za řízení obchodních činností od odpovědnosti za řízení úvěrového rizika i to, aby vývoj informačních systémů byl zajišťován odděleně od provozu těchto systémů. Banka nebo družstevní záložna musí rovněž zabezpečit odpovídající nezávislost a zamezit střetu zájmů při zajišťování kontrolních mechanismů a činností, přičemž vnitřní audit je vykonáván nezávisle na veškerých výkonných činnostech (§ 20 odst. 3 až 5 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání).

Výkon dohledu:

Při výkonu dohledu formou kontroly na místě ČNB ověřuje, zda je organizační struktura (včetně definované náplně činností jednotlivých útvarů) bank a družstevních záložen v souladu se zásadami stanovenými vyhláškou o obezřetném přístupu a zda je rovněž ve vnitřních předpisech i v každodenní praxi v procesech poskytování a sledování úvěrů vyloučen potenciální konflikt zájmů. Spolu s tím je ověřováno i dodržení principu poskytování úvěrových nebo jim podobných obchodů za běžných tržních podmínek a za srovnatelných podmínek všem klientům banky nebo družstevní záložny

4. Orgán dohledu má snadný přístup k informacím o úvěrovém a investičním portfoliu a k pracovníkům banky, kteří se zabývají přijímáním, řízením, kontrolou a vykazováním úvěrového rizika.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

ČNB je oprávněna vyžadovat od úvěrových institucí, nad nimiž vykonává dohled, všechny informace a dokumenty, které potřebuje k výkonu dohledu na individuálním i na konsolidovaném základě, včetně informací o úvěrovém a investičním portfoliu. V rámci pravidelného reportingu podle opatření ČNB o předkládání výkazů jsou k dispozici informace o objemu poskytnutých úvěrů, jejich kategorizaci, odvětvové a sektorové struktuře apod.

Kromě výkazů, které banka nebo družstevní záložna ČNB pravidelně zasílá v rámci výkonu dohledu na dálku, si ČNB pravidelně vyžaduje další podklady před kontrolou na místě. Jejich rozsah a charakter závisí především na stanoveném cíli kontroly na místě, částečně i na charakteru prověřované finanční instituce a jejím rizikovém profilu. ČNB rovněž může od členů představenstva a vrcholného vedení, kteří nesou konečnou odpovědnost za řízení úvěrového rizika banky nebo družstevní záložny, vyžadovat vysvětlení, dodatečné informace nebo opatření, a to včetně umožnění pohovoru s pracovníky banky nebo družstevní záložny, kteří se zabývají přijímáním, řízením, kontrolou a vykazováním úvěrového rizika. Řízené rozhovory s těmito pracovníky jsou zpravidla obvyklou součástí kontrol na místě. Bankovní dohled má rovněž možnost v případech specifikovaných ve vnitřním předpisu dohledu využít informace obsažené v Centrálním registru úvěrů, který ČNB provozuje pro výměnu informací o úvěrovém portfoliu mezi jednotlivými bankami (týká se pouze pohledávek vůči právnickým osobám a fyzickým osobám - podnikatelům).

Dodatečná kritéria

1. Orgán dohledu vyžaduje, aby úvěrová politika stanovila, že o velkých úvěrových angažovanostech převyšujících určitou částku nebo procento bankovního kapitálu má rozhodovat vrcholné vedení banky. Totéž platí o úvěrových angažovanostech, které jsou obzvláště rizikové nebo nejsou zcela v souladu s hlavním zaměřením činnosti banky.

NESPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání stanoví, že vrcholné vedení odpovídá za realizaci představenstvem schválených strategií, zásad a cílů, to znamená i za realizaci zásad a cílů stanovených ve strategii řízení rizik pro úvěrové riziko, dále i za stanovení postupů pro naplňování zmíněných zásad a cílů, tedy i za postupy pro přijímání a řízení úvěrového rizika, a konečně i za každodenní vedení banky nebo družstevní záložny (§ 18 odst. 1). Zmíněná vyhláška však explicitně neukládá bance nebo družstevní záložně, aby její úvěrová politika stanovila, že o velkých úvěrových angažovanostech převyšujících určitou částku nebo procento bankovního kapitálu a o úvěrových angažovanostech, které jsou obzvláště rizikové nebo nejsou zcela v souladu s hlavním zaměřením činnosti banky, rozhodovalo vrcholné vedení banky nebo družstevní záložny. Z tohoto důvodu je hodnoceno jako „nesplněno“.

2. Orgán dohledu stanoví, že banky mají mít zavedenou takovou strategii a postupy pro určování, měření, sledování a řídit expozici vůči úvěrovému riziku protistrany, včetně potenciálních budoucích expozic vůči tomuto riziku, která dostahuje k zachycení významných rizik v jednotlivých produktech nebo transakcích. Tyto postupy musí odpovídat velikosti banky a složitosti její struktury.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (příloha č. 1. část 1. B. II.) stanoví podrobnější požadavky na řízení úvěrového rizika. Systém měření a sledování úvěrového rizika má být přiměřený povaze, rozsahu a složitosti činnosti konkrétní banky nebo družstevní záložny. Uvedený systém má podchycovat všechny významné zdroje úvěrového rizika a poskytovat nezkrácený obraz podstupovaného rizika. Uvedený systém má dále zajistit, aby bylo zajištěno:

- sledování finanční a ekonomické situace protistrany s ohledem na typ obchodů sjednaných s touto protistranou,

- sledování plnění podmínek smlouvy protistranou,
- sledování ocenění hodnoty zajištění,
- sledování aktuálních problémů, které bezodkladně vyžadují opatření k nápravě,
- sledování přiměřenosti výše opravných položek a rezerv.

V souladu s ustanovením zákona o bankách (§ 8b) a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 7a) musí mít každá banka a družstevní záložna postupy pro sledování a měření rizika, které jsou součástí uceleného vnitřního řídicího a kontrolního systému, přiměřeného charakteru, rozsahu a složitosti činností konkrétní banky nebo družstevní záložny. Stejně požadavky klade na banky a družstevní záložny vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (§ 25), strategii řízení rizik a její obsah pak dále upravuje § 26 vyhlášky – viz základní kritérium 1 a 2.

3. Orgán dohledu stanoví, že banky mají mít svoji strategii a postupy pro sledování celkové zadluženosti subjektů, kterým poskytují úvěr.

SPLNĚNO

Regulace:

Celková zadluženost subjektů, kterým banka nebo družstevní záložna poskytuje úvěr, je významným parametrem finanční a ekonomické situace protistrany a hodnocení této situace je podle přílohy č. 1 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání nedílnou součástí systému, který je banka nebo družstevní záložna povinna zřídit pro provádění obchodů, s nimiž je spojeno úvěrové riziko. Viz též výše, dodatečné kritérium č. 2 a základní kritérium č. 2

Princip 9: Problémová aktiva, rezervy a opravné položky

Orgán dohledu si musí být jist, že banky mají zavedenou a dodržují strategii a postupy pro řízení problémových aktiv a hodnocení přiměřenosti opravných položek a rezerv.⁴⁾

Souhrnné hodnocení principu

SPLNĚNO

[Vyhláška č. 123/2007, o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry](#) (dále jen „vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání“) stanoví pro banky, pobočky zahraničních bank, které nepožívají výhody jednotné licence podle práva EU, a pro spořitelní a úvěrní družstva (dále jen „družstevní záložna“) povinnost, aby v rámci strategie řízení úvěrového rizika zavedly a v praxi dodržovaly strategii a postupy pro řízení problémových aktiv a pro dostatečnou tvorbu opravných položek a rezerv. Banky a družstevní záložny jsou povinny soustavně a včas identifikovat problémová aktiva, a to podle pravidel, která stanovuje vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání. Podle těchto pravidel podléhají hodnocení nejen úvěry, nýbrž všechny pohledávky z finančních činností v investičním portfoliu. Tyto pohledávky se rozlišují podle dvou kategorií - pohledávky bez selhání dlužníka, dále členěné na standardní a sledované pohledávky, a pohledávky se selháním dlužníka, resp. ohrožené pohledávky (v rámci tohoto principu problémové pohledávky), dále členěné na nestandardní, pochybné a ztrátové pohledávky. Definice selhání je obdobná jako pro účely kapitálové přiměřenosti. V případě retailových expozic mohou banky a družstevní záložny definici selhání aplikovat na úrovni transakce, ale za předpokladu, že takto postupují i pro účely kapitálové přiměřenosti. Při posuzování, zda pohledávka je v selhání či nikoliv, se nezohledňuje zajištění. Banky a družstevní záložny mohou posuzovat, zda došlo ke snížení účetní hodnoty pohledávky buď u jednotlivých pohledávek, nebo u portfolií pohledávek s obdobnými charakteristikami. V tomto druhém případě se však portfolio musí skládat z pohledávek s obdobnými charakteristikami vzhledem k úvěrovému riziku (portfolio stejnorodých pohledávek), a zároveň se musí jednat o jednotlivě nevýznamné pohledávky nebo pohledávky, u nichž nebylo jednotlivě identifikováno znehodnocení. Pokud dojde ke znehodnocení pohledávky, banky a družstevní záložny jsou povinny provést úpravu ocenění její hodnoty. Pokud se pohledávky nebo jejich části, které odpovídají ztrátě ze znehodnocení, neodepíší, musí se na tuto ztrátu vytvářet opravné položky. Ztráta se může určit metodou diskontování očekávaných budoucích peněžních toků, metodou koeficientů anebo použitím statistických modelů pro portfolia jednotlivě nevýznamných pohledávek, vždy však konzistentně s používanými účetními metodami. Soulad s účetními metodami je žádán i při zohledňování zajištění pro účely vyčíslení ztráty ze znehodnocení pohledávek. Každá banka nebo družstevní záložna je povinna alespoň jednou za čtvrtletí prověřit správnost zařazení pohledávek do kategorií a podkategorií a ve shodě s výsledky prověření provést příslušné změny v jejich zařazení. Správnost zařazení objemově nevýznamných pohledávek lze prověřovat i v delší periodě než je čtvrtletí, nejméně však jednou ročně, pokud je banka nebo družstevní záložna schopna prokázat dostatečnou obezřetnost při uplatnění tohoto postupu. Banka nebo družstevní záložna je povinna zajistit, aby její představenstvo bylo pravidelně informováno o míře podstupovaného úvěrového rizika. V bance nebo družstevní záložně musí být také k dispozici informace o srovnání míry podstupovaného úvěrového rizika s vnitřními limity a regulatorními požadavky a informace o výsledku analýz úvěrového portfolia. Banka nebo družstevní záložna musí také zajistit, aby byly vytvořeny a udržovány mechanismy vnitřní kontroly zajišťující úplnost a správnost výpočtu opravných položek. Banky

⁴⁾ Oceňováním aktiv se detailněji zabývá princip č. 8; princip č. 9 pojednává o řízení problémových aktiv.

a družstevní záložny jsou povinny předávat ČNB měsíčně hlášení o struktuře pohledávek podle selhání a podle znehodnocení. Předkládají také informaci o rekongraci opravných položek (informaci o stavu opravných položek k počátku a konci sledovaného období, informaci o tvorbě a použití opravných položek, informaci o rozpuštění opravných položek pro nepotřebnost). Banky a družstevní záložny jsou také povinny čtvrtletně na své webové stránce uveřejňovat informaci o pohledávkách z finančních činností v členění podle selhání a v členění podle znehodnocení, včetně informací o opravných položkách.

Při výkonu bankovního dohledu ČNB prověřuje adekvátnost zařazování jednotlivých pohledávek do příslušných kategorií a podkategorií, výpočtu potřeby a tvorby opravných položek a správy problémových aktiv. Jestliže ČNB považuje opravné položky anebo ocenění hodnoty nástrojů ke snížení rizika za neadekvátní, je oprávněna vyžadovat, aby banka nebo družstevní záložna přijala přísnější pravidla pro tvorbu opravných položek a vytvořila opravné položky ve výši, která odpovídá podstupovanému riziku. V takovém případě může ČNB uložit i další opatření k nápravě.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Zákony, předpisy nebo orgán dohledu vyžadují, aby si banky vytvořily specifickou strategii a postupy pro identifikaci a řízení problémových aktiv. Zákony, předpisy nebo orgán dohledu dále vyžadují, aby banky pravidelně kontrolovaly svá problémová aktiva (na individuální úrovni nebo, u úvěrů s homogenními charakteristikami, na úrovni portfolia), jakož i klasifikaci aktiv, tvorbu opravných položek a odpisy pohledávek.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (§ 25 a § 26) ukládá bankám a družstevním záložnám, aby měly strategii a postupy pro řízení úvěrového rizika, jejichž součástí musí být kromě jiného i postupy pro správu úvěrů včetně problémových úvěrů - viz princip 8, základní kritérium 2. To samozřejmě předpokládá, že problémová aktiva jsou včas a soustavně identifikována. Za tím účelem vyhláška stanovuje pravidla a postupy pro posuzování vybraných expozic investičního portfolia (§194 až § 205), určující zejména:

- rozsah aplikace pravidel pro jejich kategorizaci,
- kategorie a podkategorie uvedených expozic,
- kritéria pro jejich posuzování podle selhání, to znamená pro jejich zařazení do kategorií a k nim příslušných podkategorií (kategorizace slouží jako nástroj identifikace problémových aktiv),
- kritéria a zásady posuzování expozic podle znehodnocení, a to individuálně nebo na úrovni portfolia,
- minimální frekvenci posuzování uvedených expozic,
- metody pro výpočet potřeby a tvorbu opravných položek.

Kategorizace pohledávek se vztahuje na pohledávky z finančních činností investičního portfolia, a to bez ohledu na to, zda konkrétní banka nebo družstevní záložna používá pro měření úvěrového rizika standardizovaný přístup nebo přístup IRB. Kategorizace se naopak nevztahuje na pohledávky z držení cenných papírů, pohledávky z derivátů a pohledávky z jiných než finančních činností, zejména pohledávky z pracovněprávních a obdobných

vztahů, poskytnuté provozní zálohy nebo zálohy na pořízení hmotného a nehmotného majetku, pohledávky z prodeje zásob, hmotného a nehmotného majetku.

V souladu s vyhláškou o pravidlech obezřetného podnikání (§ 195) se rozlišují dvě kategorie pohledávek - pohledávky bez selhání dlužníka a pohledávky se selháním dlužníka. Jako základní kritérium pro posouzení pohledávky slouží to, zda dlužník řádně plní své závazky s pohledávkou spojené, resp. zda při plnění těchto závazků selhává či neselhává. Selháním dlužníka se rozumí situace, kdy je splněna alespoň jedna z následujících podmínek:

- lze předpokládat, že dlužník pravděpodobně nesplatí svůj závazek řádně a včas, aniž by věřitel přistoupil k uspokojení své pohledávky ze zajištění,
- alespoň jedna splátka jistiny nebo příslušenství jakéhokoliv závazku dlužníka vůči věřiteli je po splatnosti déle než 90 dnů; k této podmínce povinná osoba nemusí přihlížet, pokud částka po splatnosti není významná s tím, že práh významnosti stanoví povinná osoba s ohledem na to, jakou částku nevymáhá při odpisu pohledávky.

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání podrobně vymezuje kritéria selhání u kontokorentních úvěrů a obdobných nástrojů, jakož i u jiných pohledávek, a stanoví podmínky, za nichž může banka nebo družstevní záložna pohlížet na expozici, u které došlo předtím k selhání, jako na expozici bez selhání (§ 49).

Pohledávky bez selhání dlužníka (§ 196 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání) se zařazují do dvou podkategorií (standardní pohledávky a sledované pohledávky). Toto členění se vztahuje jen na jednotlivě posuzované pohledávky. Portfolia jednotlivě nevýznamných pohledávek bez selhání dlužníka se na podkategorie nečlení.

Pohledávky se selháním dlužníka (§ 197 odst. 1 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání) se považují za ohrožené a jsou zařazovány do tří podkategorií (nestandardní pohledávky, pochybné pohledávky a ztrátové pohledávky). Podrobněji viz základní kritérium 10.

Pokud jde o kritéria a zásady posuzování vybraných expozic investičního portfolia podle znehodnocení, banky a družstevní záložny posuzují snížení jejich účetní hodnoty buď na úrovni jednotlivých pohledávek (viz výše), anebo na úrovni portfolií stejnorodých pohledávek (§ 199 odst. 1 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání). Podmínky, za nichž banka nebo družstevní záložna uplatňuje druhý jmenovaný přístup a za nichž využívá statistické modely pro posuzování portfolií jednotlivě nevýznamných pohledávek, upravuje vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (§ 199 odst. 2 a § 204).

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (§ 201) umožňuje použít několik metod pro tvorbu opravných položek - metodu diskontování očekávaných budoucích peněžních toků, metodu koeficientů a metodu statistických modelů. Podrobněji viz kritérium 4.

Banka nebo družstevní záložna je povinna v souladu s vyhláškou o pravidlech obezřetného podnikání (§ 198 odst. 5) alespoň jednou za čtvrtletí prověřit správnost zařazení pohledávek do kategorií a podkategorií a ve shodě s výsledky tohoto prověření provést příslušné změny v jejich zařazení. Správnost zařazení objemově nevýznamných pohledávek může prověřovat banka nebo družstevní záložna i v delší periodě, než je čtvrtletí, nejméně však jednou ročně, pokud to odpovídá charakteru pohledávky nebo dlužníka a pokud je schopna prokázat dostatečnou obezřetnost při uplatňování takového postupu. Banka nebo družstevní záložna je povinna podle vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání (§ 198 odst. 5) zařadit

pohledávku do příslušné kategorie a podkategorie a toto zařazení pravidelně prověřovat. Analogicky i při použití portfoliového přístupu je banka nebo družstevní záložna povinna podle této vyhlášky (§ 204 odst. 4) pravidelně ověřovat statistický model, který používá ke statistickému odhadu ztrát a v návaznosti na to i ke stanovení opravných položek k portfoliu jednotlivě nevýznamných pohledávek.

2. Orgán dohledu ověřuje adekvátnost zásad klasifikace a tvorby opravných položek a postupů banky a jejich realizaci v praxi; názor orgánu dohledu se může opírat o kontroly dodržování těchto zásad prováděné externími odborníky.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

Ověřování adekvátnosti zásad kategorizace pohledávek a tvorby opravných položek a postupů v bankách a družstevních záložnách patří ke standardní činnosti ČNB jako orgánu provádějícího dohled nad těmito subjekty a to zejména při kontrolách na místě. ČNB v rámci uvedených kontrol prověřuje vytvořený systém zařazování pohledávek do příslušných kategorií, systém výpočtu potřeby opravných položek a jejich adekvátnost rizikového profilu kontrolované instituce. Zároveň je prověřován nejen soulad uvedených postupů s platnými regulatorními pravidly a účetními postupy, ale i jejich funkčnost v každodenní praxi. Při ověřování postupů souvisejících s klasifikací a tvorbou opravných položek ČNB nevyužívá služeb externích odborníků, zajímá se však o to, jakým způsobem posuzoval uvedené postupy v konkrétní bance nebo družstevní záložně např. externí auditor nebo auditor mateřské společnosti.

3. Systém klasifikace a tvorby opravných položek zohledňuje podrozvahové expozice.

SPLNĚNO

Regulace:

K podrozvahovým položkám, u nichž je banka nebo družstevní záložna povinna podle vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání (§ 205 odst. 1 a 2) čtvrtletně prověřovat dostatečnost a odůvodněnost rezerv a případně upravit výši těchto rezerv, patří zejména pohledávky ze záruky, pohledávky z akreditivu a pohledávky z faktoringu. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (příloha č. 1 část 1 A. I.) navíc výslovně ukládá bankám a družstevním záložnám, aby prostřednictvím účinných systémů zajišťovaly průběžnou správu a sledování různých portfolií a expozic, a to včetně těch expozic, které mají povahu podrozvahových položek.

4. Orgán dohledu stanoví, že banky mají mít vhodnou strategii a postupy, které zajistí, aby opravné položky a odpisy pohledávek odrážely realistická očekávání splácení a výtěžku pohledávek.

SPLNĚNO

Regulace:

Banka nebo družstevní záložna může použít k určení ztráty ze znehodnocení pohledávky, resp. portfolia pohledávek metodu diskontování očekávaných budoucích peněžních toků, metodu koeficientů anebo metodu statistických modelů – viz základní kritérium 1. Pro účely plnění pravidel obezřetného podnikání banka nebo družstevní záložna stanovuje výši ztráty ze znehodnocení stejnou metodou jako pro účely vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky (§ 201 odst. 1 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání). Konkrétní požadavky na aplikaci těchto metod tak, aby jejich použití zajistilo, že opravné položky a odpisy pohledávek

budou odrážet realistická očekávání splácení a výtěžku pohledávek, jsou upraveny vyhláškou o pravidlech obezřetného podnikání (§ 202 až § 204).

5. Orgán dohledu stanoví, že banky mají mít zavedenu vhodnou strategii, postupy a organizační zdroje pro včasnou indikaci zhoršení aktiv, pro soustavný dohled nad problémovými aktivy a pro vymáhání pohledávek po splatnosti.

SPLNĚNO

Regulace:

Banka nebo družstevní záložna je povinna mít v rámci systému řízení rizik vytvořen systém pro řízení úvěrového rizika a tento systém musí zahrnovat i zásady a postupy pro správu úvěrů a jiných expozic (včetně podrozvahových položek), s nimiž je spojeno úvěrové riziko, včetně včasného identifikování a řízení problémových expozic - viz základní kritérium 1. Tyto zásady jsou součástí systému správy úvěrů, jenž byl zmíněn u principu 8, základního kritéria 2, a tento systém musí kromě jiného zajistit soustavnou analýzu schopnosti a ochoty dlužníka splatit dluh podle stanovených podmínek a termínů, sledování dokumentace, právních smluv, smluvních požadavků a kolaterálu. To vše se v plné míře týká i problémových pohledávek včetně vymáhání pohledávek po splatnosti.

6. Orgán dohledu je pravidelně a podrobně informován o klasifikaci úvěrů, aktiv a tvorbě opravných položek anebo má přístup k těmto informacím.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

ČNB má jako orgán dohledu nad finančním trhem právo vyžadovat od úvěrových institucí pravidelné a podrobné informace – viz princip 1(3), základní kritérium 2. K těmto informacím patří i informace od bank a družstevních záložen týkající se struktury pohledávek podle kategorizace v členění podle kategorií a tvorbě opravných položek k jednotlivým kategoriím a podkategoriím pohledávek a v dalším členění na opravné položky tvořené k jednotlivě hodnoceným pohledávkám a k portfoliím pohledávek (Hlášení o kategorizaci pohledávek). Tyto informace jsou předkládány v rámci pravidelného reportingu vymezeného příslušným opatřením ČNB o předkládání výkazů v měsíční periodicitě. V rámci hlášení „Doplňkové informace k finančním výkazům“ banky a družstevní záložny předkládají informace o aktivech podle znehodnocení a dále rekondiliace opravných položek a rezerv. Každá banka nebo družstevní záložna je povinna ověřit úplnost a správnost údajů obsažených v předkládaných hlášeních a výkazech. Hlášení jsou vyhodnocována v rámci výkonu dohledu na dálku. Kvalita aktiv, tvorba opravných položek i správa problémových úvěrů jsou v každé bance nebo družstevní záložně jednou za dva až tři roky analyzovány při kontrolách na místě.

7. Orgán dohledu je oprávněn vyžadovat na bance zvýšení opravných položek a rezerv a/nebo její celkové finanční síly, pokud usoudí, že objem problémových aktiv zavdává podnět k znepokojení.

SPLNĚNO

Regulace:

Pravomoc ČNB uplatnit vůči bankám postup uváděný u tohoto kritéria vychází z příslušných ustanovení zákona o bankách (§ 26). V rámci opatření k nápravě může ČNB požadovat po bance vytvoření opravných položek a rezerv v takové výši, která odpovídá podstupovanému riziku, přijetí přísnějších pravidel pro tvorbu opravných položek k aktivům a rezerv nebo pro stanovení kapitálových požadavků nebo požadovat omezení poskytování úvěrů. ČNB může

nařídít mimořádný audit. Analogické pravomoci ČNB vůči družstevním záložnám jsou zakotveny v zákonu o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 28). Zákon o bankách [§ 26 odst. 1 písm. h)] a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech [§ 28 odst.1 písm. g)] opravňují ČNB požadovat po posouzení konkrétních okolností takové zvýšení kapitálu banky nebo družstevní záložny, jež zajistí kapitálovou přiměřenosti vyšší než je minimální požadovaná úroveň (viz též princip 1(4) a princip 6).

8. Orgán dohledu posuzuje, zda je klasifikace úvěrů a aktiv i tvorba opravných položek dostatečně obezřetná. Považuje-li orgán dohledu opravné položky za neadekvátní, je oprávněn vyžadovat tvorbu dodatečných opravných položek nebo uložit opatření k nápravě.

SPLNĚNO

Viz komentář k základnímu kritériu 7.

9. Orgán dohledu vyžaduje, aby banky měly zavedeny příslušný mechanismus pro pravidelné ocenění hodnoty nástrojů na snížení rizika, včetně záruk a kolaterálu. Ocenění kolaterálu musí odrážet čistou realizovatelnou hodnotu.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (příloha č.1. část 1. A. III. bod 2) ukládá bankám a družstevním záložnám zajistit vhodnost a spolehlivost zásad a postupů pro řízení zbytkového rizika spojeného s používáním uznatelných technik snižování úvěrového rizika a správnost jejich uplatňování. Podstatnou součástí těchto zásad a postupů představují pravidla, jimiž se banka nebo družstevní záložna řídí při pravidelném oceňování hodnoty nástrojů na snížení rizika, včetně přijatých záruk a kolaterálu, a to pro účely kapitálové přiměřenosti a angažovanosti. Tato pravidla jsou upravena ve vyhlášce o pravidlech obezřetného podnikání v příloze č. 16, kde se stanoví:

- zásady pro výběr metody pro zohledňování účinků zajištění, přičemž použití konkrétní metody se odvíjí od toho, zda se jedná o majetkové zajištění (např. hotovost, dohodu o započtení, cenné papíry, nemovitosti, pohledávky, movité věci a věci v leasingu) anebo o osobní zajištění (např. garance, úvěrové deriváty),
- metody, zásady a podmínky, za nichž se upravuje hodnota expozice v závislosti na zajištění.

10. Zákony, předpisy nebo orgán dohledu stanoví kritéria pro aktiva, která mají být identifikována jako ohrožená, např. úvěry jsou klasifikovány jako “ohrožené”, když se lze oprávněně domnívat, že alespoň některé ze splatných částek (včetně jistiny a úroku) nebudou inkasovány podle smluvních podmínek úvěrové smlouvy.

SPLNĚNO

Regulace:

Pohledávky se selháním dlužníka se podle vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání považují (§ 197 odst. 1) za ohrožené. Banky a družstevní záložny takovéto pohledávky zařazují do některé z následujících tří podkategorií - nestandardní pohledávky, pochybné pohledávky a nebo ztrátové pohledávky, přičemž:

- pohledávka se považuje za nestandardní, pokud její úplné splacení je zejména s ohledem na finanční a ekonomickou situaci dlužníka nejisté. Její částečné splacení je vysoce pravděpodobné, aniž by banka nebo družstevní záložna přistoupila

k uspokojení svého nároku ze zajištění. Pohledávka se považuje za nestandardní také tehdy, pokud jsou splátky jistiny nebo příslušenství hrazeny s problémy, avšak žádná z nich není po splatnosti déle než 180 dnů;

- pohledávka se považuje za pochybnou, pokud její úplné splacení je zejména s ohledem na finanční a ekonomickou situaci dlužníka vysoce nepravděpodobné. Její částečné splacení je možné a pravděpodobné, aniž by banka nebo družstevní záložna přistoupila k uspokojení svého nároku ze zajištění. Pohledávka se považuje za pochybnou také tehdy, pokud splátky jistiny nebo příslušenství jsou hrazeny s problémy, avšak žádná z nich není po splatnosti déle než 360 dnů;
- pohledávka se považuje za ztrátovou, pokud její úplné splacení je zejména s ohledem na finanční a ekonomickou situaci dlužníka nemožné. Předpokládá se, že tato pohledávka nebude uspokojena nebo bude uspokojena pouze částečně ve velmi malé částce, aniž by banka nebo družstevní záložna přistoupila k uspokojení svého nároku ze zajištění. Pohledávka se považuje za ztrátovou také tehdy, pokud jsou splátky jistiny nebo příslušenství po splatnosti déle než 360 dnů. Za ztrátovou se také považuje pohledávka za dlužníkem ve vyrovnacím řízení, nebo pohledávka za dlužníkem, na jehož majetek byl prohlášen konkurz, ledaže jde o pohledávku za podstatou vzniklou po prohlášení konkurzu.

Ve vyhlášce o pravidlech obezřetného podnikání (§ 198 odst. 1 až 4) se stanovují i další pravidla pro zařazování pohledávek do kategorií a podkategorií. Tato pravidla stanoví, jak posuzovat:

- více pohledávek za jedním dlužníkem,
- pohledávku, která splňuje kritéria pro zařazení do více než jedné podkategorie,
- restrukturalizovanou pohledávku,
- pohledávku, která vznikla bance nebo družstevní záložně v souvislosti s postoupením skupiny jiných jejích pohledávek.

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (§ 199 odst. 3 a 4) rovněž vymezuje, co je možné brát za objektivní důkaz znehodnocení portfolia stejnorodých pohledávek. Takovým důkazem je existence pozorovatelných dat, která indikují snížení očekávaných budoucích peněžních toků z tohoto portfolia, ačkoli toto snížení nelze ještě identifikovat podle jednotlivých pohledávek zařazených do portfolia. Indikátorem může být zejména:

- zvýšení nezaměstnanosti v relevantních oblastech,
- snížení cen nemovitostí v relevantních oblastech,
- nepříznivé podmínky v odvětvích, ve kterých působí dlužníci,
- zvýšení počtu dlužníků, kteří plně čerpají svůj limit a splácí své závazky v minimální možné výši.

11. Orgán dohledu stanoví, že představenstvo má dostávat aktuální a dostatečné informace o kvalitě aktiv banky, včetně klasifikace úvěrů, výše opravných položek a hlavních problémových aktiv.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (§ 21) ukládá bance nebo družstevní záložně zajistit, aby příslušné orgány včetně představenstva měly pro své rozhodování a další stanovené činnosti k dispozici informace, které jsou aktuální, spolehlivé a ucelené. Představenstvo musí být pravidelně informováno kromě jiného i o míře podstupovaného úvěrového rizika a bez zbytečného odkladu informováno o všech překročeních limitů

ohrožujících dodržení akceptované míry úvěrového rizika (a dalších významných podstupovaných rizik).

12. Orgán dohledu vyžaduje, aby oceňování, klasifikace a tvorba opravných položek pro velké angažovanosti probíhaly individuálně pro jednotlivé položky.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (§ 204) stanoví, že portfoliová metoda hodnocení pohledávek a s tím související statistická metoda pro určení ztráty ze znehodnocení pohledávky, resp. portfolia pohledávek, může být použita pouze pro portfolio jednotlivě nevýznamných pohledávek. Banka nebo družstevní záložna je povinna velké angažovanosti oceňovat a klasifikovat podle jednotlivých položek a k jednotlivým položkám také tvořit opravné položky, a to podle pravidel, která stanoví vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání - viz základní kritérium 4. V případě stejnorodých pohledávek, u nichž jednotlivě nebylo identifikováno znehodnocení, se dále posuzuje znehodnocení na portfoliovém základě.

Dodatečné kritérium

1. Úvěry musejí být klasifikovány, jestliže jsou jejich splátky ve srovnání s podmínkami stanovenými smlouvou v prodlení po určitý minimální počet dní (např. 30, 60, 90 dní). Refinancování úvěrů, jejichž splátky by se jinak dostaly do prodlení, nevede ke zlepšení klasifikace takových úvěrů.

SPLNĚNO

Regulace:

Povinnost klasifikovat pohledávky je dána vyhláškou o pravidlech obezřetného podnikání (§ 197) - viz základní kritérium 10. Banka nebo družstevní záložna je povinna podle této vyhlášky (§ 198 odst. 3) v okamžiku restrukturalizace zařadit restrukturalizovanou pohledávku do podkategorie, ve které tato pohledávka byla nebo měla být zařazena před restrukturalizací. Restrukturalizací je přitom míněna situace, ve které je dlužníkovi poskytnuta úleva, neboť věřitel vyhodnotil, že v opačném případě by mu pravděpodobně vznikla ztráta (z tohoto důvodu je i refinancování úvěrů, jejichž splátky by se dostaly do prodlení, pokud by k refinancování nedošlo, chápáno jako restrukturalizace). Pouze tehdy, jestliže je banka nebo družstevní záložna schopna prokázat, že míra rizika nesplacení této pohledávky oproti stavu před restrukturalizací poklesla, může ji zařadit do lepší podkategorie, pokud je přitom zároveň zachován soulad v přístupu k pohledávce i pro účely kapitálové přiměřenosti a pokud tím nejsou dotčena další ustanovení vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání, která vymezují charakteristiky pohledávek bez selhání dlužníka (§196).

Princip 10: Limity pro velké úvěrové angažovanosti

Orgány dohledu si musí být jisty, že banky mají strategii a postupy, které umožňují, aby vedení banky identifikovalo a řídilo koncentrace v portfoliu, a orgány dohledu musí stanovit obezřetnostní limity k omezení úvěrových angažovanosti banky vůči jednotlivým protistranám nebo skupinám ekonomicky spjatých protistran

Souhrnné vyhodnocení principu:

SPLNĚNO VE VELKÉM ROZSAHU

Základní kritéria

[Zákon o č. 21 /1992 Sb., bankách ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o bankách“), [zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen zákon o „spořitelních a úvěrních družstvech“) ukládají bankám, pobočkám zahraničních bank, které nepožívají výhody jednotné licence podle práva EU, a spořitelním a úvěrním družstvům (dále jen „družstevní záložna“) povinnost zřídit a udržovat adekvátní řídicí a kontrolní systém. Řídicí a kontrolní systém bank a družstevních záložen musí být ucelený a přiměřený charakteru, rozsahu a složitosti jejich činností. Tato povinnost se vztahuje i na systém pro řízení rizika koncentrace, jenž je podstatnou součástí řídicího a kontrolního systému výše zmíněných institucí. Systém řízení rizika koncentrace musí zohlednit rizikový profil dané instituce. Podrobnější regulatorní požadavky na tento systém stanoví pro banky a družstevní záložny [vyhláška č. 123/2007 Sb., o obezřetném podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry](#) (dále jen „vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání“).

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání ukládá bankám i družstevním záložnám, aby v rámci strategie řízení rizik (schválené představenstvem) byly stanoveny zásady a metody řízení rizika koncentrace. Odpovědnost za realizaci této strategie, včetně rozpracování postupů pro její naplňování, má vrcholné vedení. Banky a družstevní záložny musí stanovit postupy pro rozpoznávání, vyhodnocování či měření, sledování, ohlašování a popřípadě omezování rizik, dále soustavu limitů používanou pro řízení rizik a zásady kontrolních mechanismů a činností při řízení rizik. Na základě toho se bankám nebo družstevním záložnám ukládá, aby na individuálním a konsolidovaném základě dodržovala obezřetnostní limity angažovanosti jak vůči jednotlivé osobě, tak i vůči ekonomicky spjatým skupinám osob. Limity angažovanosti jsou stanoveny pro investiční portfolio a při splnění stanovených podmínek i pro obchodní portfolio. Limity pokrývají rozvahové i podrozvahové pohledávky a transakce. Banky a družstevní záložny musí limity dodržovat soustavně. O dodržování pravidel angažovanosti musí být pravidelně informováno představenstvo, které musí být neprodleně informováno i o všech překročeních limitů ohrožujících dodržení akceptovatelné míry úvěrového rizika. V případě, že koncentrace na individuálním nebo na konsolidovaném základě přesáhnou stanovené limity, zákon o bankách i zákon o družstevních záložnách opravňuje ČNB požadovat zjednání nápravy, popřípadě uložit bance nebo družstevní záložně další opatření k nápravě.

Při výkonu bankovního dohledu ČNB ověřuje, že banky nebo družstevní záložny mají strategii a postupy, které umožňují, aby jejich vedení identifikovalo a řídilo koncentrace v portfoliu, že jejich vrcholné vedení sleduje limity úvěrové angažovanosti a že tyto limity nejsou překračovány ani na individuálním ani na konsolidovaném základě. Banky a družstevní záložny v měsíční periodicitě na individuální bázi a v čtvrtletní periodicitě na

konsolidované bázi předkládají ČNB v rámci pravidelného reportingu přehled všech velkých angažovaností převyšujících 10 % kapitálu banky, a to jednotlivě i za skupinu ekonomicky spjatých osob. Ke sledování koncentrace jsou ve čtvrtletní periodicitě rovněž předkládány informace o 15 největších pohledávkách a závazcích vůči jednotlivým dlužníkům, resp. věřitelům v členění za banky a nebankovní klienty a vybraná aktiva, závazky a podrozvahové expozice podle zemí. V rámci měnové a bankovní statistiky jsou k dispozici i údaje o sektorovém a odvětvovém členění pohledávek a závazků, v rámci hlášení o kapitálové přiměřenosti je sledována i měnová struktura aktiv a závazků včetně podrozvahových.

Stupeň ohodnocení je snížen na základě ohodnocení kritéria 5, neboť družstevní záložny sice předkládají hlášení o kapitálové přiměřenosti družstevní záložny, avšak oproti bankám není sledovaná samotná měnová struktura aktiv a pasiv.

Dodatečné kritérium

Velkou angažovanost investičního portfolia vůči osobě nebo ekonomicky spjaté skupině osob definuje vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání v § 189a odst. 2. Rozumí se jí expozice, jejíž hodnota je rovna nebo je vyšší než 10 % součtu původního a dodatkového kapitálu na individuálním nebo na konsolidovaném základě. Od této expozice se odečítají položky odčitatelné od kapitálu. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání stanoví limit 25 % kapitálu banky nebo družstevní záložny pro jednotlivou velkou angažovanost banky nebo družstevní záložny vůči určité osobě nebo ekonomicky spjaté skupině osob.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Zákony nebo předpisy explicitně definují, nebo orgán dohledu je oprávněn definovat, ekonomicky spjatou skupinu osob k vyjádření skutečné úvěrové angažovanosti. Orgán dohledu má pravomoc aplikovat tuto definici případ od případu podle vlastního uvážení.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání [§ 2 odst. 1 písm. d)] definuje ekonomicky spjatou skupinou osob jako dvě nebo více fyzických nebo právnických osob, které, není-li prokázán opak, představují jediné riziko, neboť

1. jsou navzájem propojeny tím, že jsou ve vztahu ovládající a ovládané osoby, nebo
2. jejich vzájemné vztahy jsou takové povahy, že finanční těžkosti jedné z osob mohou způsobit platební potíže alespoň jedné z ostatních osob.

K problematice propojování subjektů do ekonomicky spjatých skupin je vydáno i úřední sdělení ČNB, které doplňuje a rozvádí uvedený paragraf citované vyhlášky.

2. Zákony, předpisy nebo orgán dohledu stanovují obezřetnostní limity pro velké úvěrové angažovanosti pro jednotlivou osobu nebo ekonomicky spjatou skupinu osob. “Angažovanosti” zahrnují všechny pohledávky a transakce, a to jak rozvahové, tak i podrozvahové. Orgán dohledu ověřuje, zda vrcholné vedení banky sleduje tyto limity, a zda tyto limity nejsou překračovány ani na individuálním, ani na konsolidovaném základě.

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon o bankách (§ 13) stanoví, že banka dodržuje pravidla, která omezují výši aktiv a podrozvahových položek vůči osobě nebo skupině osob v závislosti na kapitálu (pravidla angažovanosti) na individuálním základě. Banka dodržuje také pravidla angažovanosti na konsolidovaném základě, jestliže je

- tuzemskou ovládající bankou,
- ovládající bankou, avšak není tuzemskou ovládající bankou nebo odpovědnou bankou ve skupině finanční holdingové osoby, přičemž členem jejího konsolidačního celku je zahraniční banka nebo finanční instituce, které mají sídlo v jiném než členském státě,
- odpovědnou bankou ve skupině finanční holdingové osoby, nebo
- odpovědnou bankou ve skupině zahraniční ovládající banky.

Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 11 odst. 1) stanoví, že družstevní záložna dodržuje pravidla, která omezují výši aktiv a podrozvahových položek vůči osobě nebo skupině osob v závislosti na kapitálu (pravidla angažovanosti) na individuálním základě. Družstevní záložna dodržuje také pravidla angažovanosti na konsolidovaném základě, jestliže je odpovědnou úvěrovou institucí ve skupině finanční holdingové osoby nebo odpovědnou družstevní záložnou ve skupině ovládající úvěrové instituce.

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (§ 180) vymezuje angažovanosti investičního portfolia a ukládá bankám a družstevním záložnám dodržovat obezřetnostní limity úvěrové angažovanosti jak vůči jednotlivé osobě, tak i vůči ekonomicky spjaté skupině osob. Tyto limity jsou stanoveny pro investiční portfolio (§ 181 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání) a pro obchodní portfolio (§ 186 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání). Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání dále (§ 187 a § 188) rovněž uvádí podmínky, za kterých se stanoví kapitálový požadavek k riziku angažovanosti obchodního portfolia a jeho vlastní výpočet.

Angažovanost investičního a obchodního portfolia se podle vyhlášky o obezřetném podnikání (§ 180 odst. 1, resp. § 186 odst. 1) určuje v souladu s postupy podle § 44 až § 53 téže vyhlášky s tím, že v § 44 odst. 1 se uvádí, že součástí obchodního nebo investičního portfolia jsou aktiva, závazky a podrozvahové položky.

Za realizaci představenstvem schválených strategií, zásad a cílů včetně rozpracování postupů pro jejich naplňování a každodenní vedení banky nebo družstevní záložny odpovídá vrcholné vedení (§ 18 odst. 1 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání). Tato povinnost se v plné míře týká i řízení rizika koncentrace. Vrcholné vedení odpovídá i za plnění podrobnějších požadavků na řízení rizika koncentrace, které stanoví vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání v příloze č. 1 (část 5). Zde se kromě jiného ukládá bance nebo družstevní záložně, aby měla řádné řídicí, administrativní a účetní postupy a přiměřené mechanismy vnitřní kontroly ke zjištění a zaznamenání významných koncentrací, včetně všech angažovaností, a také ke sledování a vyhodnocování všech případů významných koncentrací a angažovaností, a to s ohledem na vnitřní zásady banky nebo družstevní záložny v této oblasti.

Banka nebo družstevní záložna vytvoří a udržuje soustavu limitů pro řízení úvěrového rizika a postupy pro jejich využívání a dodržování zajišťující, aby nebyla překročena míra úvěrového rizika akceptovaná představenstvem nebo stanovená příslušným orgánem dohledu (příloha č. 1 část 1. B III. vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání). Za tímto účelem mj. zajistí přiměřenost soustavy limitů vzhledem ke své velikosti, způsobu řízení, povaze, rozsahu

a složitosti činností a stanovení kapitálové přiměřenosti. Představenstvo včas a dostatečně vyhodnocuje pravidelné zprávy i mimořádná zjištění, která jsou předkládána např. vrcholným vedením. Jedná s ním o záležitostech, které se týkají řídicího a kontrolního systému (§ 16 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání).

Banka a družstevní záložna měsíčně vykazuje v datovém souboru *hlášení o angažovanosti* všechny velké angažovanosti podle vyhlášky o obezřetném podnikání (§ 189a odst. 2). Navíc podle § 221a odst. 2 téže vyhlášky povinná osoba informuje bez zbytečného odkladu ČNB o překročení limitů angažovanosti podle § 181.

3. Orgán dohledu stanoví, že manažerské informační systémy banky mají včas identifikovat a agregovat úvěrové angažovanosti vůči jednotlivým osobám i ekonomicky spjaté skupině osob.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (§ 21 odst. 1) ukládá bankám a družstevním záložnám zajistit, aby příslušné orgány včetně dozorců, pracovníci, útvary a výbory, pokud jsou zřízeny, měly pro své rozhodování a další stanovené činnosti k dispozici informace, které jsou aktuální, spolehlivé a ucelené. Toto se v plné míře týká i rizika koncentrace, včetně monitorování úvěrové angažovanosti na individuálním i na konsolidovaném základě.

4. Orgán dohledu ověřuje, zda systém řízení rizik banky stanoví hranice pro přijatelné koncentrace úvěrů a zároveň vyžaduje, aby všechny velké koncentrace byly pravidelně kontrolovány a vykazovány představenstvu banky.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání [§ 25 písm. b)] stanoví bankám a družstevním záložnám povinnost určit soustavu limitů používanou při řízení rizik, včetně postupů a informačních toků při překročení limitů. Soustavu limitů, kterou banka nebo družstevní záložna bude používat pro omezení rizik, schvaluje představenstvo banky nebo družstevní záložny, pokud tuto pravomoc nepřeneslo na jím určený výbor, viz § 16 odst. 2 písm. b) vyhlášky. Tato soustava limitů musí obsahovat limity pro riziko úvěrové, tržní, koncentrace a likvidity, včetně požadavků na strukturu aktiv, závazků a podrozvahových položek. Představenstvo musí být podle vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání (§ 21 odst. 3) pravidelně informováno o dodržování pravidel angažovanosti a o riziku koncentrace.

5. Orgán dohledu pravidelně dostává informace, které mu umožňují kontrolovat koncentrace v portfoliu banky, včetně sektorových, geografických a měnových expozic. Orgán dohledu je oprávněn požadovat, aby banky v případech, kdy se zdá, že koncentrace představují značná rizika, provedly opatření k nápravě.

SPLNĚNO VE VELKÉM ROZSAHU

Regulace:

Pravomoc ČNB požadovat po bance zjednání nápravy v případě, že koncentrace představují značná rizika, se opírá o příslušná ustanovení zákona o bankách (§ 26). Analogická pravomoc ČNB vůči družstevní záložně je zakotvena v zákonu o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 28). Kromě požadavku na zjednání nápravy může ČNB uložit i další opatření k nápravě - ustanovení zákona o bankách [§ 26 odst. 1 písm. h)] a zákona o spořitelních a úvěrních

družstvech [§ 28 odst.1 písm. g)] opravňují ČNB k tomu, aby po posouzení konkrétních okolností požadovala po bance nebo družstevní záložně omezení činnosti nebo takové zvýšení kapitálu, jež zajistí kapitálovou přiměřenost vyšší než je minimální požadovaná úroveň 8 %. Viz též princip č. 1(4) a princip č. 6.

Podle opatření České národní banky o předkládání výkazů bankami a pobočkami zahraničních bank České národní bance a opatření o předkládání výkazů družstevními záložnami (dále jen „opatření o předkládání hlášení“) banky a družstevní záložny v měsíční periodicitě na individuální bázi a ve čtvrtletní periodicitě na konsolidované bázi předkládají ČNB v rámci pravidelného reportingu přehled všech velkých angažovaností převyšujících 10 % kapitálu banky, a to jednotlivě i za skupinu ekonomicky spjatých osob. Ke sledování koncentrace předkládají banky i družstevní záložny ve čtvrtletní periodicitě rovněž informace o 15 dlužnících resp. věřitelích v členění za banky a nebankovní klienty s největším objemem pohledávek resp. závazků. Ke sledování koncentrace vůči jednotlivým zemím předkládají pouze banky ve čtvrtletní periodicitě hlášení obsahující vybraná aktiva, závazky a podrozvahové expozice v členění podle jednotlivých zemí. Riziko měnové koncentrace upravuje § 223 vyhlášky o obezřetném podnikání, který stanoví, že banka informuje bez zbytečného odkladu ČNB, pokud absolutní hodnota čisté měnové pozice banky přesáhne 15 % kapitálu na individuálním základě, nebo celková měnová pozice banky přesáhne 20 % kapitálu banky stanoveném na individuálním základě. V rámci měnové a bankovní statistiky jsou za banky k dispozici i údaje o sektorovém a odvětvovém členění pohledávek a závazků. V rámci hlášení o kapitálové přiměřenosti je za banky sledována měnová struktura aktiv a závazků vč. podrozvahových.

Družstevní záložny řídí stejně jako banky měnové riziko podle 2. části Přílohy č. 1 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání. Informace o měnovém riziku expozic je součástí pravidelného výkaznictví, konkrétně se jedná o hlášení o kapitálové přiměřenosti družstevní záložny. Oproti bankám ovšem není sledovaná samotná měnová struktura aktiv a pasiv (z tohoto důvodu splněno pouze ve velkém rozsahu).

Výkon dohledu:

ČNB příslušná hlášení analyzuje v rámci dohledu na dálku. V rámci kontrol na místě je prověřováno nastavení systémů, které banky nebo družstevní záložny používají pro měření a řízení rizika koncentrace. Zároveň je posuzováno, zda jsou uvedené systémy funkční, zda odpovídají rizikovému profilu kontrolované instituce a zda jsou informace uváděné v hlášeních (viz výše) předkládané ČNB úplné a věrohodné.

Dodatečné kritérium

1. Vyžaduje se, aby banky aplikovaly následující definice:

- **deset nebo více procent kapitálu banky je definováno jako velká angažovanost; a**
- **dvacet pět procent kapitálu banky je limit pro jednotlivou velkou angažovanost vůči nebankovním subjektům ze soukromého sektoru nebo ekonomicky spjaté skupině osob.**

Menší odchylky od těchto limitů jsou přípustné, a to zejména v případech, kdy se jedná o odchylky explicitně časově omezené, anebo v případech, kdy se jedná o velmi malé nebo specializované banky

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (§ 189 a odst. 2) stanoví, že se velkou angažovaností investičního portfolia vůči osobě nebo ekonomicky spjaté skupině osob rozumí expozice, jejíž hodnota je rovna nebo je vyšší než 10 % součtu původního a dodatkového kapitálu sníženého o odčitatelné položky. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání upravuje v jakém rozsahu a jaké expozice lze vyloučit z angažovanosti investičního portfolia. Zároveň tato vyhláška stanoví limit angažovanosti investičního portfolia vůči osobě nebo ekonomicky spjaté osobě, který nesmí přesáhnout 25% součtu původního a dodatkového kapitálu sníženého o odčitatelné položky.

Princip 11: Expozice vůči osobám se zvláštním vztahem k bance

Aby se zabránilo zneužívání expozič (jak rozvahových, tak i podrozvahových) vůči "osobám se zvláštním vztahem k bance" a možnému střetu zájmů, orgány dohledu musí požadovat, aby banky vstupovaly do expozič vůči osobám se zvláštním vztahem k bance za běžných tržních podmínek; aby tyto expozič byly efektivně sledovány; aby byly přijaty příslušné kroky k řízení nebo snížení rizik a aby se odpisy pohledávek z takových expozič prováděly podle standardních zásad a postupů.

Souhrnné vyhodnocení principu:

SPLNĚNO VE VELKÉM ROZSAHU

Základní kritéria:

[Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen zákon o bankách⁶⁾) a [zákon č. 87/1995 Sb., zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“) taxativně definuje osoby, které mají k bance nebo spořitelnímu úvěrnímu družstvu (dále jen „družstevní záložna“) "zvláštní vztah". ČNB nemá možnost nad rámec zákona do definice zahrnout osoby, které definici přesně neodpovídají. Poskytování úvěrů těmto osobám za nestandardních podmínek je zákonem zakázáno. Zákon o bankách a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech rovněž stanovuje, aby úvěry a záruky poskytnuté těmto osobám schvalovalo představenstvo. Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech dále stanoví, že členům představenstva, členům úvěrové komise družstevní záložny a osobám jim blízkým lze úvěr poskytnout pouze s předchozím souhlasem kontrolní komise.

Stupeň ohodnocení byl snížen v návaznosti na základní kritérium 3 a 5, a to z toho důvodu, že v zákonu o bankách není výslovně upravena povinnost (důvod pro snížení stupně hodnocení na: splněno ve velkém rozsahu), aby členové představenstva, u kterých dochází ke střetu zájmů, byli z tohoto schvalovacího procesu vyloučeni, a dále že limity angažovanosti se podle vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání [§ 182 odst. 2 písm. b) c) a d)] na některé osoby se zvláštním vztahem k bance nevztahují.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Zákony nebo předpisy explicitně stanovují, nebo orgán dohledu je oprávněn stanovit vyčerpávající definici, "skupiny osob se zvláštním vztahem k bance". Definice by měla vzít do úvahy osoby uvedené v poznámce pod čarou⁶⁾. Orgán dohledu má pravomoc aplikovat tuto definici případ od případu podle vlastního uvážení.

SPLNĚNO

⁶⁾ Pozn. – Výklad z Metodiky k BCP. Osobami se zvláštním vztahem k bance mohou být kromě jiného dceřiné banky a společnosti, jež patří do stejné skupiny, jakož i jakákoliv jiná osoba, kterou banka kontroluje anebo která kontroluje banku. K osobám se zvláštním vztahem mohou patřit také velcí akcionáři, členové představenstva, vrcholného vedení a další klíčoví pracovníci banky, společností, které banka kontroluje anebo jež nad ní vykonávají kontrolu a také nejbližší rodinní příslušníci právě uvedených osob.

Regulace:

Ustanovení § 19 zákona o bankách⁷⁾ definuje osoby se zvláštním vztahem k bance, kterými jsou:

- a) členové představenstva a vedoucí pracovníci banky,
- b) členové dozorčí rady banky,
- c) osoby ovládající banku, osoby s kvalifikovanou účastí na těchto osobách a členové vedení těchto osob,
- d) osoby blízké členům představenstva, dozorčí rady, vedoucím pracovníkům banky a osobám ovládajícím banku,
- e) právnické osoby, ve kterých některá z osob uvedených pod písm. a), b), c) má kvalifikovanou účast,
- f) osoby s kvalifikovanou účastí na bance a jakákoliv právnická osoba jimi ovládaná,
- g) členové bankovní rady ČNB,
- h) osoby, které banka ovládá.

Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 8b odst. 4) stanoví, že za osoby, které mají k družstevní záložně zvláštní vztah, se pro účely tohoto zákona považují členové družstevní záložny, členové volených orgánů družstevní záložny, řídicí osoby a osoby jim blízké podle občanského zákoníku. Podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 1 odst. 8) není družstevní záložna oprávněna nabývat podíl či jinak vykonávat vliv na jiné právnické osobě, tj. definice osob se zvláštním vztahem proto nezahrnuje osoby, které družstevní záložna ovládá.

Příslušné zákony stanoví taxativní výčet osob se zvláštním vztahem k bance nebo k družstevní záložně. ČNB jako orgán dohledu nemá ze zákona pravomoc nad zákonem stanovený výčet osob se zvláštním vztahem k bance nebo k družstevní záložně postupovat podle vlastního uvážení případ od případu.

2. Zákony, předpisy nebo orgán dohledu zakazují, aby úvěry osobám se zvláštním vztahem k bance byly poskytovány za výhodnějších podmínek (tj. hodnocení úvěru, doba trvání úvěru, úrokové sazby, splátkové kalendáře, požadovaný kolaterál) než jsou podmínky pro stejné úvěry poskytované osobám bez zvláštního vztahu k bance.

SPLNĚNO

Regulace:

§ 18 zákona o bankách stanoví, že banka nesmí provádět s osobami se zvláštním vztahem k bance obchody, které vzhledem ke své povaze, účelu či riziku by nebyly provedeny s ostatními klienty. Pokud by banka prováděla s osobami, které k ní mají zvláštní vztah, obchody, které by vzhledem ke své povaze, účelu nebo riziku nebyly provedeny s ostatními klienty, naplnilo by takové jednání znaky skutkové podstaty tzv. nedostatku v činnosti ve smyslu zákona o bankách [§ 26 odst. 3 písm. b)]. Jedním z opatření k nápravě, kterým lze takový nedostatek v činnosti odstranit, je institut zákazu či omezení provádění operací s osobami, které mají k bance zvláštní vztah [§ 26 odst. 1 písm. g) zákona o bankách].

Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 7 odst. 1) stanoví, že úvěry členům volených orgánů družstevní záložny, jejím členům, kteří mají pracovní poměr v družstevní záložně, a osobám jim blízkým podle občanského zákoníku lze poskytnout pouze za podmínek, za

⁷⁾ S odkazem na § 18d zákona o platebním styku platí přiměřeně tato definice i pro instituce elektronických peněz.

nichž jsou úvěry poskytovány ostatním členům družstevní záložny. Pokud by družstevní záložna těmto osobám poskytla úvěr za výhodnějších podmínek, než jsou podmínky, za jakých poskytuje úvěry ostatním svým členům (§ 7 odst. 1), dopustí se správního deliktu, za což jí hrozí pokuta až do výše 20 mil. Kč. Zároveň takové jednání naplňuje znaky skutkové podstaty nedostatku v podnikání podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech [§ 28 odst. 4 písm. c)].

Z § 27 [vyhlášky č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry](#) (dále jen „vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání“) vyplývá, že banka a družstevní záložna soustavně řídí úvěrové riziko. Podrobnější požadavky související s řízením úvěrového rizika jsou obsaženy v příloze č. 1 této vyhlášky. Mezi tyto požadavky např. patří, že banka nebo družstevní záložna zajistí, aby obchody s osobami (fyzickými nebo právníckými) se zvláštním vztahem k bance nebo družstevní záložně byly sjednávány na základě podmínek obvyklých na daném trhu (příloha č. 1 část 1, B I bod 2 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání).

- 3. Orgán dohledu požaduje, aby transakce s osobami se zvláštním vztahem k bance a odpisy pohledávek za těmito osobami, v případě, že převyšují specifikované částky anebo představují jiná zvláštní rizika, podléhaly předchozímu schválení představenstvem banky. Orgán dohledu požaduje, aby členové představenstva, u kterých dochází ke střetu zájmů, byli z tohoto schvalovacího procesu vyloučeni.**

SPLNĚNO VE VELKÉM ROZSAHU

Regulace:

Zákon o bankách (§ 18 odst. 2) stanoví, že banka může poskytnout osobám se zvláštním vztahem k bance úvěry nebo zajištění závazků, jen rozhodne-li o tom představenstvo na základě rozboru příslušného bankovního obchodu a finanční situace žadatele. V zákonu o bankách není výslovně upravena povinnost (důvod pro snížení stupně hodnocení na: splněno ve velkém rozsahu), aby členové představenstva, u kterých dochází ke střetu zájmů, byli z tohoto schvalovacího procesu vyloučeni. Ostatní transakce nejsou přímo upraveny v zákonu, nicméně se požaduje, aby vnitřní metodika takovéto operace pokrývala – viz základní kritérium 4.

Ustanovení zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 7 odst. 1) stanoví, že úvěry a záruky lze poskytnout členům kontrolní komise, členům v pracovním poměru a osobám jim blízkým pouze s předchozím souhlasem představenstva. Členům představenstva, členům úvěrové komise družstevní záložny a osobám jim blízkým lze úvěr poskytnout pouze s předchozím souhlasem kontrolní komise. Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 7 odst. 2) dále stanoví, že člen úvěrové komise a člen, jemuž byla podle stanov svěřena pravomoc rozhodovat o poskytnutí úvěru, nemohou být ručiteli za úvěr, o jehož poskytnutí rozhodovali. Podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 7 odst. 3) je z jednání a rozhodování voleného orgánu družstevní záložny vždy vyloučen člen tohoto orgánu, o jehož zájmu se rozhoduje. Ve výroční zprávě musí být vždy uvedeny údaje o poskytnutí úvěrů osobám se zvláštním vztahem k družstevní záložně (§ 7 odst. 4 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech).

- 4. Orgán dohledu vyžaduje, aby banky měly zavedenou politiku a postupy, které zabrání tomu, aby se osoby mající prospěch z expozice a/nebo osoby mající vztah k takové osobě, podílely na procesu poskytování a řízení expozice.**

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon o bankách (§ 8b odst. 1 písm. a) bod 2) stanoví, že banka musí mít řídicí a kontrolní systém, který zahrnuje organizační uspořádání s řádným, průhledným a uceleným vymezením působnosti a rozhodovací pravomoci, v rámci kterého se současně vymezí funkce, jejichž výkon je neslučitelný, a postupy pro zamezení vzniku možného střetu zájmů.

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání stanoví, že představenstvo zodpovídá za vytvoření a vyhodnocování řídicího a kontrolního systému a trvalé udržování jeho funkčnosti a efektivnosti. Banka a družstevní záložna je povinna mít strategii řízení rizik a postupy a limity týkající se řízení rizik, které jsou pravidelně vyhodnocovány. Představenstvo je odpovědné za schvalování a pravidelné vyhodnocování celkové strategie, organizační struktury, zásad mechanismů vnitřní kontroly včetně zásad pro zamezování vzniku možného střetu zájmu. S tím souvisí povinnost banky a družstevní záložny zajistit, aby orgánům, pracovníkům, útvarům a výborům, pokud jsou zřízeny, byly přidělovány odpovědnosti a pravomoci tak, aby bylo dostatečně zamezeno vzniku možného střetu zájmů. Oblasti, kde existuje možnost vzniku střetu zájmů musí být včas identifikovány. Postupy musí být stanoveny tak, aby omezily možnosti střetu zájmů, a oblasti jeho možného vzniku jsou předmětem průběžného nezávislého sledování. K zamezení střetu zájmů musí být nezávisle na obchodních činnostech prováděno schvalování limitů, systémů a modelů pro měření a sledování úvěrového a tržního rizika a rizika koncentrace, systémů a metod pro oceňování zajištění a vypořádání obchodů.

Výkon dohledu:

Při výkonu dohledu formou kontroly na místě ČNB prověřuje, zda banka nebo družstevní záložna má vytvořenu takovou organizaci celého úvěrového procesu, která v maximální možné míře snižuje riziko zneužití pravomocí při poskytování úvěrů. Je zejména prověřováno adekvátní rozdělení pravomocí a systém limitů při schvalování úvěrů.

5. Zákony nebo předpisy nebo orgán dohledu stanoví, že orgán dohledu je oprávněn stanovit, obecně nebo případ od případu, limity pro expozice vůči osobám se zvláštním vztahem k bance, odečíst takové expozice od kapitálu při hodnocení kapitálové přiměřenosti nebo požadovat jejich zajištění. Jsou-li pro agregované expozice vůči osobám se zvláštním vztahem k bance stanoveny limity, jsou minimálně stejně tak přísné jako limity pro jednotlivé osoby nebo skupiny ekonomicky spjatých osob.

SPLNĚNO VE VELKÉM ROZSAHU

Regulace:

Podle vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání nesmí angažovanost investičního portfolia banky a družstevní záložny vůči osobě nebo ekonomicky spjaté skupině osob přesáhnout 25 % součtu původního a dodatkového kapitálu. Limity angažovanosti se však podle vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání [§ 182 odst. 2 písm. b) c) a d)] na některé osoby se zvláštním vztahem k bance nevztahují (důvod pro snížení stupně hodnocení na: splněno ve velkém rozsahu).

V souladu se zákonem o bankách (§ 26a) je ČNB oprávněna k tomu, aby v případě, že kapitálová přiměřenost banky na individuálním základě je menší než dvě třetiny poměru stanoveného ČNB, zakázala bance poskytovat úvěr jakékoliv osobě se zvláštním vztahem k bance. Zákon o bankách, zákon o spořitelních a úvěrních družstvech ani jiný právní předpis neopravňují ČNB k tomu, aby kladla specifické požadavky na zajištění úvěru poskytnutého

osobě se zvláštním vztahem k bance. Tyto úvěry jsou hodnoceny stejně jako jiné úvěry a v plné míře se na ně vztahují pravidla pro posuzování pohledávek z finančních činností a tvorbu opravných položek a rezerv i pravidla pro řízení úvěrového rizika. Kapitálové investice do institucí, pojišťoven, zajišťoven, pojišťovacích holdingových osob se smíšenou činností, nebo ostatních finančních institucí, pokud přesáhnou 10 % základního kapitálu jednotlivých osob, jsou podle vyhlášky odčitatelnou položkou od kapitálu. Pokud povinná osoba udržuje kapitálovou přiměřenost na konsolidovaném základě a osoby, v nichž má kapitálovou investici zahrnuje do konsolidačního celku plnou nebo poměrnou metodou, pak tyto investice nejsou zařazeny do odčitatelných položek.

V souladu se zněním zákona o bankách (§ 15) a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 11 odst.) upravuje vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (§ 190 až § 193) pravidla pro nabývání a financování aktiv bankou a družstevní záložnou. Tato část vyhlášky omezuje nebo zakazuje některé operace mezi bankou nebo družstevní záložnou a právníckými osobami s kvalifikovanou účastí a mezi bankou nebo družstevní záložnou a osobami, které jednájí ve shodě a mají nad ní kontrolu. Problematiku nabývání podílu v jiných právníckých osobách a stanovení limitů těchto podílů dále řeší zákon o bankách (§ 17). U družstevních záložen je tato oblast upravena v zákoně o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 1 odst. 8), který družstevním záložnám zakazuje nabývat podíly na základním kapitálu právníckých osob a stát se členem, společníkem, akcionářem právnícké osoby, či jiným způsobem nabývat vliv na řízení právnícké osoby.

6. Orgán dohledu vyžaduje, aby banky měly zásady a postupy pro určení jednotlivých expozic vůči osobám se zvláštním vztahem k bance a pro celkový objem takových expozic, jakož i pro sledování a vykazování těchto expozic prostřednictvím nezávislé kontroly úvěrů. Orgán dohledu ověřuje, zda výjimky ze zásad, postupů a odchylky od limitů jsou oznamovány příslušné úrovni vedení banky a, je-li to třeba, také představenstvu banky, tak aby bylo možné včas přijmout nezbytná opatření. Orgán dohledu rovněž ověřuje, zda vedoucí pracovníci banky průběžně sledují transakce s osobami se zvláštním vztahem k bance a zda na tyto transakce dohlíží i představenstvo.

SPLNĚNO

Regulace:

Požadavky jsou v obecné podobě upraveny vyhláškou o pravidlech obezřetného podnikání. V souladu s touto vyhláškou musí mít banka nebo družstevní záložna schválenou strategii řízení rizik a postupy naplňující tuto strategii. Strategie řízení rizika musí mimo jiné obsahovat zásady řízení úvěrového rizika, metody řízení úvěrového rizika, systém měření a sledování úvěrového rizika a akceptovanou míru úvěrového rizika. Banka a družstevní záložna je povinna vytvořit a udržovat soustavu limitů pro řízení úvěrového rizika a postupy používané pro měření a sledování úvěrového rizika. Soustava limitů podléhá schválení a pravidelnému přehodnocování představenstvem, případně výborem, na který představenstvo tuto pravomoc delegovalo [§ 16 odst. 2 písm. b) vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání]. U každého limitu musí být stanoveny přiměřené postupy při jeho překročení, včetně informačních toků [§ 25 písm. b) vyhlášky o pravidlech obezřetného]. Banka nebo družstevní záložna je dále povinna provádět pravidelné analýzy úvěrového portfolia, včetně odhadů jeho budoucího vývoje a stresového testování. Výsledky této analýzy by pak měla vzít do úvahy při stanovování a ověřování spolehlivosti postupů a limitů pro řízení úvěrového rizika.

Výkon dohledu:

V rámci výkonu dohledu nad bankou nebo družstevní záložnou ČNB prověřuje vnitřní předpisy upravující limity a omezení pro schvalování úvěrů, tzn. že je prověřována, zda je písemně stanoven seznam všech platných limitů, jaké limity jsou stanoveny včetně omezení, jak jsou limity nastavovány a jaká je jejich závaznost, jakým způsobem a jak často jsou přehodnoceny, zda jsou limity ve vzájemném souladu a kdo, jakým způsobem a jak často provádí kontrolu dodržování limitů. ČNB také prověřuje, zda má banka nebo družstevní záložna upraveny postupy při poskytování úvěrů pracovníkům, členům jejich skupiny, osobám se zvláštním vztahem k bance apod. a zda banka a družstevní záložna má schválené písemné vnitřní předpisy, které by upravovaly postupy ve výjimečných případech např. poskytnutí úvěru nad limit pro dobrého klienta.

7. Orgán dohledu dostává a kontroluje informace o agregovaných expozicích vůči osobám se zvláštním vztahem k bance.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

Banka nebo družstevní záložna předkládá ČNB výkaz angažovanosti. V případě, že angažovanost vůči osobě se zvláštním vztahem k bance nebo družstevní záložně převyšuje 10 % kapitálu banky nebo družstevní záložny, je zachycena v měsíčním výkazu o angažovanosti na individuálním základě, resp. ve čtvrtletním výkazu o angažovanosti pro konsolidační celek. Naplňování kritéria se prověřuje při kontrolách na místě (viz základní kritérium č. 6).

Princip 12: Riziko země a riziko transferu

Orgány dohledu si musí být jisty, že banky mají odpovídající strategii a postupy pro zjišťování, měření, sledování a řízení rizika země a rizika transferu v jejich mezinárodních úvěrových a investičních činnostech, i pro udržování odpovídajících opravných položek a rezerv na krytí takových rizik.

Souhrnné vyhodnocení principu:

SPLNĚNO

Základní kritéria:

Riziko země a riziko transferu jsou regulovány [vyhláškou č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstevch a obchodníků s cennými papíry](#) (dále jen „vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání“). Tato vyhláška stanovuje požadavky na všechny klíčové aspekty řízení úvěrového rizika. Tyto požadavky se v plné míře vztahují i na riziko země a riziko transferu, která jsou specifickými typy úvěrového rizika. Banka a spořitelna a úvěrní družstvo (dále jen „družstevní záložna“) musí mít zaveden takový systém měření a sledování rizika, který je přiměřený povaze, rozsahu a složitosti činností, podchytí všechny významné zdroje rizika a umožní vyhodnotit dopad na výnosy a náklady a na hodnotu aktiv, závazků a podrozvahových položek tak, aby poskytl nezkreslený obraz o míře postupovaného rizika. Vyhláška rovněž upravuje požadavky na banky a družstevní záložny související s omezováním a krytím rizik a ukládá jim zohledňovat faktory, které ovlivňují výsledky vyhodnocování či měření podstupovaných rizik. Vyhláška rovněž upravuje podrobná pravidla pro posuzování pohledávek z finančních činností, tvorbu opravných položek a rezerv. Banky předkládají ČNB čtvrtletní výkaz, který sleduje celkovou angažovanost vybraných položek bank. Tento výkaz je analyzován a hodnocen v rámci výkonu dohledu na dálku. Při kontrolách na místě je řízení rizika země posuzováno jako součást úvěrového rizika a systému jeho řízení v bance nebo družstevní záložně. Poruchy fungování systému řízení rizik vzhledem k riziku země anebo vzhledem k riziku transferu jsou posuzovány jako neobezřetné chování.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

- 1. Orgán dohledu stanoví, že bankovní politika a postupy mají věnovat náležitou pozornost zjišťování, měření, sledování a kontrole rizika země a rizika transferu. Angažovanosti jsou zjišťovány a sledovány nejen podle konečného dlužníka nebo konečné protistrany, nýbrž i podle jednotlivých zemí. Požaduje se, aby banky hodnotily vývoj rizika země a rizika transferu a používaly vhodná protipatření.**

SPLNĚNO

Regulace:

Riziko země a riziko transferu jsou regulovány vyhláškou o pravidlech obezřetného podnikání. Tato vyhláška stanoví (§ 24 až § 30) obecné požadavky na řízení rizik a strategií řízení rizik i podrobná pravidla pro posuzování pohledávek z finančních činností, tvorbu opravných položek a rezerv. Podrobnější vymezení některých požadavků na řízení vybraných rizik, včetně úvěrového rizika, jsou v příloze č. 1 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání.

Požadavky na riziko země a riziko transferu jsou součástí požadavků na řízení úvěrového rizika. Podle vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání (§ 26) by banka a družstevní záložna měly mít strategii řízení rizik, která je přiměřená povaze, rozsahu a složitosti jejich činností. Banka a družstevní záložna by měly vypracovat konkrétní postupy pro naplňování této strategie. Strategie mimo jiné obsahuje zásady a metody pro řízení úvěrového rizika a akceptovanou míru úvěrového rizika. Strategii řízení úvěrového rizika, nové produkty, soustavu limitů pro omezení úvěrového rizika a požadavky na strukturu aktiv, závazků a podrozvahových položek schvaluje a průběžně kontroluje představenstvo (§ 16 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání). Nezbytným předpokladem řízení úvěrového rizika je zajištění fungování informačního systému poskytujícího dostatečnou podporu pro řízení úvěrového rizika s tím, že informační systém musí zejména poskytovat představenstvu, příslušným členům vrcholného vedení, útvarům odpovědným za řízení rizik a obchodním útvarům informace nezbytné pro rozhodování a řízení úvěrového rizika.

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání v příloze č. 1 stanovuje též požadavky na systém měření a sledování úvěrového rizika. K dalším požadavkům patří to, aby byla stanovena a dodržována taková soustava limitů, která je přiměřená s ohledem na velikost a způsob řízení, povahu, rozsah a složitost činností a stanovenou kapitálovou přiměřenost banky nebo družstevní záložny. V závislostech na těchto faktorech banka nebo družstevní záložna stanoví dílčí limity, např. pro jednotlivé smluvní strany, jednotlivé státy a zeměpisné oblasti či pro jednotlivé činnosti [příloha č. 1 část 1 B III bod 1 písm. b) vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání]. Všechny tyto i další požadavky stanovené vyhláškou o pravidlech obezřetného podnikání se v plné míře vztahují i na riziko země a riziko transferu.

Výkon dohledu:

ČNB zavedla pro banky (družstevní záložny vzhledem k minimální angažovanosti obdobný výkaz nepředkládají) čtvrtletní výkaz, který sleduje angažovanost podle zemí a strukturu angažovanosti dle vybraných typů rozvahových a podrozvahových aktiv a závazků; tento výkaz je analyzován a hodnocen v rámci dohledu na dálku a na místě. Při výkonu dohledu formou kontroly na místě je řízení rizika země posuzováno jako součást úvěrového rizika a systému jeho řízení v bance. Poruchy fungování systému řízení rizik vzhledem k riziku země anebo vzhledem k riziku transferu jsou posuzovány jako neobezřetné chování.

2. Orgán dohledu ověřuje, zda banky mají informační systémy, systémy řízení rizik a systémy vnitřní kontroly, které přesně sledují a vykazují úvěrové angažovanosti země a zajišťují dodržování limitů úvěrových angažovaností stanovených vůči jednotlivým zemím.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

Prověřováno v rámci výkonu dohledu formou kontroly na místě jako součást posouzení úvěrového rizika a systému jeho řízení v bance.

3. Orgán dohledu dohlíží na stanovení příslušných opravných položek pro krytí rizika země a rizika transferu. Existují různé mezinárodní praktiky, které jsou akceptovatelné, pokud vedou k smysluplným výsledkům. Mezi tyto praktiky patří, že:

- **Orgán dohledu (nebo jiný úřední orgán) rozhoduje o tvorbě příslušných**

minimálních opravných položek nastavením fixního procenta pro angažovanost vůči každé zemi.

- **Orgán dohledu (nebo jiný úřední orgán) stanoví procentní intervaly pro každou zemi, a banky se v rámci těchto intervalů mohou rozhodnout, jaké opravné položky použijí pro jednotlivé angažovanosti.**
- **Samotná banka (nebo jiný subjekt jako je bankovní asociace) stanoví procenta nebo vydá směrnice anebo dokonce rozhodne o výši příslušných opravných položek pro každý jednotlivý úvěr. Tvorba opravných položek bude potom posouzena vnějším auditorem a/nebo orgánem dohledu.**

SPLNĚNO

Regulace:

Podrobná pravidla pro posuzování pohledávek z finančních činností, tvorbu opravných položek a rezerv stanovuje vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (§ 194 až § 205). Tato pravidla jsou popsána a zhodnocena v souvislosti s principem č. 9 (problémová aktiva, opatření a rezervy). V zásadě jde o postup uvedený ve třetí odrážce, česká regulace je však založena na vyšším standardu obezřetnosti než tento postup, protože se týká pohledávek z finančních činností, tj. širšího okruhu položek než jsou jen úvěry.

Výkon dohledu:

Systém tvorby opravných položek je prověřován v rámci dohledu formou kontroly na místě jako součást posouzení úvěrového rizika, včetně namátkové kontroly dostatečné výše opravných položek k pohledávkám z finančních činností. Dostatečnost tvorby opravných položek je rovněž součástí ověření účetní závěrky banky za příslušný rok.

4. Orgán dohledu dostává od jednotlivých bank dostatečné a včasné informace o riziku země a riziku transferu a tyto informace přezkoumává.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

ČNB pro sledování rizika země a rizika transferu zavedla výkaz o angažovanosti banky vůči jednotlivým zemím, který sleduje angažovanost dle zemí a strukturu angažovanosti dle typů rozvahových a podrozvahových aktiv a závazků; tento výkaz je analyzován a hodnocen v rámci dohledu na dálku. Je předkládán čtvrtletně a kdykoli na vyžádání. Družstevní záložny vzhledem k zaměření své činnosti na domácí trh toto hlášení nepředkládají. Při kontrolách na místě je řízení rizika země posuzováno jako součást úvěrového rizika a systému jeho řízení v bance nebo družstevní záložně.

Princip 13: Tržní riziko

Orgány dohledu si musí být jisty, že banky mají zavedenou strategii a postupy pro přesné zjištění a měření i pro sledování a řízení tržního rizika; jestliže to situace vyžaduje, měly by být orgány dohledu oprávněny uložit specifické limity a/nebo zvláštní kapitálové požadavky k expozicím vůči tržnímu riziku.

Souhrnné vyhodnocení principu:

SPLNĚNO

Základní kritéria a dodatečné kritérium

Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o bankách“) a zákon č. 87/1995 Sb., zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“) ukládají bankám, spořitelním a úvěrním družstvům (dále jen „družstevní záložna“) a pobočkám zahraničních bank, které nepoživají výhody jednotné licence podle práva EU povinnost zavést a udržovat adekvátní řídicí a kontrolní systém, a to včetně strategie a postupů pro přesné zjištění a měření i pro sledování a řízení tržního rizika. Podrobnější regulační požadavky na systém pro řízení tržního rizika stanoví pro banky a družstevní záložny vyhláška č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry (dále jen „vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání“).

ČNB je podle zákona o bankách a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech oprávněna k tomu, aby jestliže to situace vyžaduje, uložila bance nebo družstevní záložně specifické limity nebo zvláštní kapitálové požadavky k expozicím vůči tržnímu riziku. Takto může ČNB postupovat zejména tehdy, když banka nebo družstevní záložna má neúčinné uspořádání, strategii, postupy nebo mechanismy pro řízení rizik, v daném případě tržního rizika a jiná opatření k nápravě se jeví jako nedostatečná k dosažení nápravy v přiměřeném čase. Srovnej princip č. 1 (4), princip č. 6 a princip č. 23.

Při výkonu dohledu formou kontroly na místě ČNB ověřuje, zda banky a bankovní skupiny mají odpovídající strategii pro řízení tržního rizika, která byla schválena představenstvem, zda představenstvo strategii pravidelně kontroluje a zda kontroluje i zásady a postupy důležité pro zjišťování, měření, sledování a řízení tržního rizika. Prověřováno je i stresové testování a způsob využití jeho výsledků.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Orgán dohledu stanoví, že banka má mít vhodnou strategii a postupy, které jasně definují úlohy a odpovědnosti související se zjišťováním, měřením, sledováním a řízením tržního rizika. Orgán dohledu si musí být jist, že tato strategie a postupy jsou v praxi dodržovány, a že podléhají příslušnému dohledu představenstva a vrcholného vedení banky.

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon o bankách, zákon o spořitelních a úvěrních družstvech ukládají bankám a družstevním záložnám zavést a udržovat adekvátní řídicí a kontrolní systém a protože systém řízení tržního rizika patří k podstatným složkám řídicího a kontrolního systému, vztahuje se tato povinnost i na řízení tržního rizika, jemuž banka nebo družstevní záložna je nebo může být vystavena.

Zmíněné zákony stanoví, že řídicí a kontrolní systém banky nebo družstevní záložny musí být ucelený a přiměřený charakteru, rozsahu a složitosti jejích činností. Banka podle zákona o bankách (§ 8b odst. 3) a družstevní záložna podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 7b odst. 3) je povinna zavést a udržovat efektivní řídicí a kontrolní systém na individuálním základě, a pokud je součástí finanční skupiny, resp. regulovaného konsolidačního celku, i na konsolidovaném základě, a tento požadavek v plné míře platí i pro strategii a postupy pro zjištění, měření, sledování a řízení tržního rizika. Posledně jmenovaná povinnost je blíže specifikována v § 7 odst. 2 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání.

Ve výše uvedeném kontextu vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání bankám a družstevním záložnám v § 26 odst. 4 stanoví, že jejich strategie řízení rizik musí vždy zahrnovat i strategii řízení tržního rizika, jejíž součástí jsou vnitřní definice tržních rizik, zásady pro určování resp. posuzování významnosti tržního rizika, zásady a metody řízení tržního rizika, stanovení akceptované míry tržního rizika a zásady pro vymezení povolených produktů, měn, států, zeměpisných oblastí, trhů a protistran, jejichž prostřednictvím banka přijímá tržní riziko.

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání požaduje, aby strategie řízení tržního rizika pokryla všechny významné zdroje tržního rizika, a současně stanoví podrobnější požadavky na systém měření a sledování tržního rizika, na limity pro řízení tržního rizika a na stresové testování tržního rizika. Vyhláška dále bance nebo družstevní záložně ukládá zajistit, aby příslušné orgány, tedy i představenstvo, měly pro své rozhodování a další stanovené činnosti k dispozici informace, které jsou aktuální, spolehlivé a ucelené. Představenstvo banky nebo družstevní záložny je povinno pravidelně schvalovat a vyhodnocovat:

- strategii řízení tržního rizika,
- soustavu limitů, kterou banka nebo družstevní záložna bude používat pro omezení tržního rizika.

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání dále stanoví (§ 18 odst. 1), že vrcholné vedení odpovídá za realizaci představenstvem schválených strategií, zásad a cílů včetně rozpracování postupů pro jejich naplňování a každodenní vedení banky nebo družstevní záložny i v oblasti řízení tržního rizika.

Výkon dohledu:

Při výkonu dohledu formou kontroly na místě je ČNB v bankách a družstevních záložnách prověřováno, zda kontrolovaná instituce má vhodnou strategii a postupy, která jasně definují úlohy a odpovědnosti související se zajišťováním měření, a sledováním a řízením tržního rizika. Zároveň je kontrolováno dodržování těchto postupů v praxi.

2. Orgán dohledu stanoví, že banka má určit takové limity na tržní rizika, které odpovídají velikosti a komplexnosti instituce, a které odrážejí veškerá závažná tržní rizika. Limity by měly být schváleny představenstvem nebo vrcholným vedením banky. Orgán dohledu ověřuje, zda jsou dodržovány všechny limity ať už jde o limity vnitřní anebo limity jím stanovené.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška (§ 24 odst. 2) stanoví, že banka nebo družstevní záložna zavede a udržuje systém řízení rizik, který odpovídá povaze, rozsahu, složitosti činností a s nimi spjatých rizik, a který poskytuje nezkreslený obraz o míře podstupovaných rizik. Ustanovení § 16 odst. 2 písm. b) a příloha č. 1. [část 2. B. II. bod 2 písm. b)] vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání výslovně stanoví, že představenstvo schvaluje a pravidelně přehodnocuje soustavu limitů, kterou banka nebo družstevní záložna bude používat pro omezení tržního rizika, ledaže tuto pravomoc představenstvo přeneslo na jím určený výbor. Dále upravuje i zodpovědnost pracovníků, tedy i vrcholného vedení banky nebo družstevní záložny, za to, aby byly stanovené limity pravidelně a při významných změnách podmínek na trhu přehodnocovány tak, aby byly v souladu s tržními podmínkami a celkovou strategií banky nebo družstevní záložny.

Výkon dohledu:

Při výkonu dohledu formou kontroly na místě v bankách a družstevních záložnách ČNB prověřuje systém limitů přijatých kontrolovanou institucí z hlediska adekvátnosti vzhledem k jejímu rizikovému profilu, rozsahu a komplexnosti činností. Prověřován je rovněž systém přijímání a schvalování limitů, jakož i to, zda jsou limity dodržovány.

3. Orgán dohledu si musí být jist, že jsou zavedeny takové systémy a kontrolní postupy, které umožňují včasné zachycení všech transakcí, a že tržně oceněné pozice banky jsou pravidelně přeceňovány na základě spolehlivých a obezřetných tržních dat (nebo, v případě neexistence tržních dat, s použitím vnitřních modelů nebo modelů uznávaných odbornými kruhy v bankovním sektoru). Orgán dohledu vyžaduje, aby banky vytvořily a dodržovaly strategii a postupy pro přeceňování anebo tvorbu rezerv k pozicím, které nelze obezřetně oceňovat jiným způsobem a to včetně koncentrovaných, méně likvidních a starých pozic.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (příloha č. 1 část 2. B. II. 2) požaduje, aby banka nebo družstevní záložna měla takový systém měření a sledování tržního rizika, který umožňuje včasné, přesně a úplně zaznamenat všechny transakce tak, aby bylo možno podchytit veškeré s nimi spojené podstupované tržní riziko. Systém měření a sledování tržního rizika musí zároveň tyto transakce správně ocenit, přičemž uvedená vyhláška bance a družstevní záložně ukládá, aby používala oceňování, které se provádí nezávisle na obchodních činnostech (útvarech). Pokud banka nebo družstevní záložna používá pro přeceňování svých pozic modely, musí tyto splňovat náročné požadavky stanovené vyhláškou o pravidlech obezřetného podnikání (příloha č. 21).

Výkon dohledu:

V rámci výkonu dohledu formou kontroly na místě v bankách a družstevních záložnách ČNB prověřuje, zda systémy kontrolované instituce umožňují zachytit všechny transakce. Prověřovány jsou rovněž způsoby ocenění jednotlivých transakcí a systém tvorby rezerv k pozicím, které nelze ocenit tržní cenou, nebo obecně akceptovatelným oceňovacím modelem.

4. Orgán dohledu stanoví, že banky mají provádět jak analýzu scénářů, stresové testování a pohotovostní plánování pro případ mimořádných situací, tak i pravidelnou validaci nebo testování systémů pro měření tržního rizika. Orgán

dohledu ověřuje, že tyto přístupy jsou začleněny do strategie a postupů řízení rizik a že výsledky jsou zohledněny ve strategii banky pro přijímání rizik.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (příloha č. 1 část 2 B III) ukládá bance nebo družstevní záložně, aby pravidelně prováděla stresové testování pro posouzení dopadů mimořádně nepříznivých tržních podmínek a aby začlenila výsledky stresového testování do postupů řízení tržního rizika. Vyhláška ukládá bance nebo družstevní záložně, aby vzala výsledky stresového testování do úvahy při stanovování a ověřování spolehlivosti postupů a limitů pro řízení tržního rizika tak, aby ztráty, které utrpí v důsledku nepříznivých prudkých změn v tržních podmínkách, nezpůsobily její platební neschopnost či nesnížily její kapitálovou přiměřenost pod úroveň stanovenou orgánem dohledu. Dále vyhláška ukládá v příloze č. 21 částech VI a VII, povinnost provádět pravidelné zpětné testování a ověření interních modelů pro měření tržního rizika, jejichž použití pro výpočet kapitálových požadavků k tržnímu riziku bylo schváleno oprávněným orgánem dohledu.

Výkon dohledu:

V rámci výkonu dohledu formou kontroly na místě v bankách a družstevních záložnách je ČNB prověřováno provádění stresového testování, jeho začlenění do strategie a postupů řízení rizik a způsob využití jeho výsledků. Dále ČNB ověřuje, zda banky provádějí pravidelné zpětné testování a ověření interních modelů, jejichž použití pro výpočet kapitálových požadavků k tržnímu riziku bylo schváleno oprávněným orgánem dohledu.

Dodatečné kritérium

1. Orgán dohledu vyžaduje, aby tržní data používaná k oceňování pozic v obchodním portfoliu byla ověřována útvarem nezávislým na obchodních útvarech. V případě, že banka při oceňování pozic spoléhá na model, se vyžaduje, aby model byl nezávisle testován.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání v § 20 odst. 2 písm. g) řadí schvalování oceňovacích systémů a modelů používaných pro měření a sledování tržního rizika mezi činnosti, které musí banka nebo družstevní záložna provádět nezávisle na obchodní činnosti. Vyhláška zároveň stanoví požadavky na ověření modelu osobou, která je nezávislá na procesu vývoje dotčeného modelu.

Výkon dohledu:

V rámci zajišťování výkonu dohledu formou kontroly na místě v bankách a družstevních záložnách ČNB kontroluje i nezávislost oceňování tržních pozic na obchodních útvarech, stejně jako schvalování a testování modelů používaných pro oceňování jednotlivých pozic.

Princip 14: Riziko likvidity

Orgány dohledu si musí být jisty, že banky mají strategii řízení likvidity, která zohledňuje rizikový profil instituce, a že mají obezřetné zásady a postupy k zjišťování, měření, sledování a řízení rizika likvidity i k řízení likvidity na každodenní bázi. Orgány dohledu vyžadují, aby banky měly pohotovostní plány pro řešení problémů s likviditou.

Souhrnné vyhodnocení principu:

SPLNĚNO

Zákon o č. 21 /1992 Sb., bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o bankách“) a zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“), ukládají bankám a spořitelním a úvěrním družstvům (dále jen „družstevní záložna“) povinnost zřídit a udržovat adekvátní řídicí a kontrolní systém, a to včetně systému pro řízení rizika likvidity. Zmíněné zákony a také vyhláška č.123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry (dále jen „vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání“) ukládají úvěrovým institucím povinnost zavést a udržovat efektivní řídicí a kontrolní systém na individuálním základě a pokud jsou součástí finanční skupiny, resp. regulovaného konsolidačního celku, i na konsolidovaném základě. Tento požadavek v plné míře platí i pro systém řízení rizika likvidity.

Podrobnější regulatorní požadavky na systém řízení likvidity stanoví vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (příloha č. 1 část 4 body 16 – 27). Tato vyhláška ukládá bankám i družstevním záložnám, aby v rámci strategie řízení rizik odsouhlasené představenstvem měly zásady a postupy k zjišťování, měření, sledování a řízení rizika likvidity, včetně řízení likvidity na každodenní bázi. Odpovědnost za realizaci této strategie a vypracování postupů pro její naplňování má vrcholné vedení. Vyhláška také požaduje, aby banky a družstevní záložny měly pohotovostní plány pro řešení problémů s likviditou. Při výkonu dohledu formou kontroly na místě ČNB ověřuje, zda banky a bankovní skupiny mají odpovídající strategii a postupy pro řízení rizika likvidity, jakož i pohotovostní plány pro řešení problémů s likviditou.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Orgán dohledu stanoví směrnice pro řízení likvidity bank. Tyto směrnice zohledňují jak nevyčerpané přísliby a jiná podrozvahová pasiva, tak i stávající rozvahová pasiva.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání stanoví požadavky na řídicí a kontrolní systém bank a družstevních záložen, a to včetně systému pro řízení rizika likvidity. V § 27 odst. 1 písm. a) této vyhlášky se ukládá bance nebo družstevní záložně, aby kromě jiných rizik, soustavně řídila i riziko likvidity, a dále stanoví jak obecné (příloha č.1 část 4.A), tak i podrobnější (příloha č.1 část 4.B) požadavky na řízení rizika likvidity. Mezi tyto požadavky patří kromě jiného i to, aby banka nebo družstevní záložna sestavila scénář řízení likvidity,

který musí zohlednit kromě jiných pasiv i nevyčerpané přísliby, jiná podrozvahová pasiva i stávající rozvahová pasiva.

Zákon o bankách (§ 14) a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 11 odst. 2) stanoví, že banka a družstevní záložna je povinna udržovat trvale svou platební schopnost a dodržovat stanovená pravidla likvidity a bezpečného provozu, přičemž tato pravidla mohou mimo jiné upravovat i minimální výši likvidních prostředků, popřípadě skupiny těchto prostředků, ve vztahu k aktivům nebo ve vztahu k pasivům, popřípadě ke skupině aktiv nebo pasiv. Pro banky zákon o bankách navíc stanoví, že pravidla mohou upravovat i omezení a podmínky pro měnové pozice. Zákon o bankách (§ 15) a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 11 odst. 3) zmocňují ČNB ke stanovení těchto pravidel likvidity. V praxi tato zmocnění zůstávají nevyužita, neboť vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání pokrývá dostatečně všechny požadavky na řízení likvidity bank a družstevních záložen v souladu s požadavky obsaženými v basilejském dokumentu „Principles for Sound Liquidity Risk Management and Supervision, September 2008“.

Výkon dohledu:

Banky, pobočky zahraničních bank a družstevní záložny předkládají v rámci pravidelného výkaznictví vůči ČNB informace, které slouží pro sledování rizika likvidity. Jedná se zejména o přehled aktiv a závazků vč. vybraných podrozvahových aktiv a závazků podle zbytkové doby splatnosti rozčleněné do několika časových pásem v měsíční periodicitě na individuální bázi. Rovněž jsou pravidelně sledovány různé likvidní poměrové ukazatele, které poskytují informace pro dohled na dálku. Při kontrole na místě je dále ověřováno, zda banky a družstevní záložny při měření a řízení likvidity zohledňují veškerá rozvahová i podrozvahová aktiva a pasiva.

2. Orgán dohledu ověřuje, že banky mají strategii řízení likvidity, zásady a postupy pro řízení rizika likvidity, jež schválilo představenstvo. Orgán dohledu také ověřuje, zda představenstvo banky dohlíží na tvorbu takových zásad a postupů pro převzetí rizika, jež zajišťují sledování, řízení a omezení rizika likvidity, a ověřuje i to, že vrcholné vedení tyto zásady a postupy efektivně uplatňuje v praxi.

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon o bankách a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech ukládají bankám a družstevním záložnám zřídit a udržovat adekvátní řídicí a kontrolní systém, a protože řízení likvidity patří k podstatným složkám řídicího a kontrolního systému, vztahuje se tato povinnost i na sledování, řízení a omezení rizika likvidity, jemuž je banka nebo družstevní záložna vystavena.

Banka nebo družstevní záložna, která je součástí finanční skupiny, resp. regulovaného konsolidačního celku, je povinna podle zákona o bankách (§ 8b odst. 3) a podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 7b odst. 3) zavést a udržovat efektivní řídicí a kontrolní systém nejen na individuálním základě, nýbrž i na konsolidovaném základě, přičemž tento požadavek v plné míře platí i pro strategii a postupy pro sledování, řízení a omezení rizika likvidity. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání v § 7 odst. 2 tuto povinnost blíže upřesňuje.

Ve výše uvedeném kontextu vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání ukládá bance nebo družstevní záložně v § 26 odst. 1, aby měla strategii řízení rizik, která je přiměřená povaze, rozsahu a složitosti jejích činností a aby vypracovala konkrétní postupy pro naplňování této strategie. Strategie musí stanovit kromě jiného zásady řízení rizika likvidity, metody řízení rizika likvidity a zásady pro vymezení povolených produktů, měn, států, zeměpisných oblastí, trhů a protistran. Uvedené zásady mají velký význam nejen pro řízení úvěrového a tržního rizika, nýbrž i pro sledování, řízení a omezení rizika likvidity. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání dále ukládá bance nebo družstevní záložně, aby riziko likvidity – tak jako ostatní relevantní rizika - soustavně řídila.

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání rovněž stanoví požadavek, aby představenstvo banky nebo družstevní záložny dohlíželo na tvorbu takových zásad a postupů, jež zajišťují sledování, řízení a omezení rizika likvidity, aby představenstvo schvalovalo a pravidelně vyhodnocovalo strategii řízení rizik, která vždy musí pokrývat i riziko likvidity. Představenstvo je také povinno pravidelně schvalovat soustavu limitů, kterou banka nebo družstevní záložna bude používat pro omezení rizika likvidity. Představenstvo přitom může posledně jmenovanou pravomoc přenést na jím určený výbor.

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání dále stanoví, že vrcholné vedení banky nebo družstevní záložny dohlíží na tvorbu takových zásad a postupů, které zajišťují sledování, řízení a omezení rizika likvidity, a schvaluje strategii řízení rizik, která vždy musí pokrývat i riziko likvidity.

Podle vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání vrcholné vedení banky nebo družstevní záložny odpovídá za realizaci představenstvem schválených strategií, zásad a cílů včetně rozpracování postupů pro jejich naplňování a každodenní vedení banky nebo družstevní záložny. Tato ustanovení se v plné míře vztahují i na řízení rizika likvidity.

Výkon dohledu:

Při výkonu dohledu formou kontroly na místě ČNB ověřuje zda dohlížené instituce mají strategii řízení likvidity, jakož i zásady a postupy pro řízení rizika likvidity, jež schválilo představenstvo. Prověřováno je rovněž, zda vedení instituce dohlíží na tvorbu takových zásad a postupů pro převzetí rizika, jež zajišťují sledování, řízení a omezení rizika likvidity, a ověřuje i to, zda jsou tyto zásady a postupy efektivně uplatňovány v praxi.

3. Orgán dohledu stanoví, že vrcholné vedení banky má určit (nebo vytvořit) vhodnou strategii a postupy pro sledování, řízení a omezování rizika likvidity, že má tuto strategii a postupy efektivně uplatňovat v praxi a že musí znát povahu a úroveň rizika likvidity, které banka přijímá.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání stanoví, že vrcholné vedení banky nebo družstevní záložny odpovídá za realizaci představenstvem schválených strategií, zásad a cílů včetně rozpracování postupů pro jejich naplňování a každodenní vedení banky nebo družstevní záložny. Protože zmíněná strategie musí vždy zahrnovat i strategii pro řízení rizika likvidity (viz základní kritérium č. 1), vztahuje se příslušné ustanovení i na roli vrcholného vedení při řízení rizika likvidity.

Výkon dohledu:

Při výkonu dohledu formou kontroly na místě ČNB prověřuje, zda banky a družstevní záložny mají schváleny vhodné strategie a postupy pro sledování, řízení a omezování rizika likvidity a že je tato strategie a postupy efektivně uplatňovány v praxi. Rovněž je ověřováno, zda vedení má k dispozici informace o povaze a úrovni podstupovaného rizika likvidity.

4. Orgán dohledu vyžaduje, aby si banky vytvořily strategii a postupy pro soustavné měření a monitorování požadavků čistého financování. Tato strategie a postupy by měly vzít do úvahy i to, jak ostatní rizika (např. úvěrové riziko, tržní riziko a operační riziko) mohou ovlivnit celkovou strategii pro likviditu banky, a vyžadovat, aby požadavky na financování byly analyzovány za předpokladu alternativních scénářů a diverzifikace zdrojů financování, aby byly pravidelně kontrolovány limity koncentrace a konečně i to, aby bylo zajištěno stresové testování a častá kontrola toho, zda jsou základní předpoklady i nadále platné.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání stanoví, že banka nebo družstevní záložna má přiměřené postupy měření a sledování čistých peněžních toků a likvidní pozice tak, aby bylo možné určit kroky banky nebo družstevní záložny potřebné k řízení rizika likvidity. Tyto postupy musí umožňovat jak porovnání přílivu a odlivu peněžních prostředků, tak i sledování čistých peněžních toků na denní bázi pro období nejméně 5 pracovních dnů dopředu (příloha č. 1 část 4 B. I bod 2 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání), dále sestavení kalendáře splatností a konečně i propočet likvidní pozice. Současně vyhláška zohledňuje vliv tržního rizika na likviditu banky nebo družstevní záložny tím, že požaduje, aby k aktivům zařazeným do pásem s kratší splatností než by odpovídalo jejich skutečné splatnosti, stanovila daná úvěrová instituce systém diskontů odrážející tržní riziko v případě rychlého odprodeje jednotlivých aktiv. Vliv úvěrového rizika na likviditu banky nebo družstevní záložny je ve vyhlášce o pravidlech obezřetného podnikání ošetřen tak, že se bance nebo družstevní záložně ukládá, aby dostatečně stabilizovala a diverzifikovala své finanční zdroje. Vliv operačního rizika na likviditu banky nebo družstevní záložny se bere do úvahy zejména tím, že vyhláška požaduje, aby banka nebo družstevní záložna měla pohotovostní plán pro řízení rizika likvidity za mimořádných krizových okolností (viz i základní kritérium č. 6). Vyhláška v § 26 odst. 4 písm. d) bance nebo družstevní záložně výslovně ukládá, aby zajistila stresové testy scénáře likvidity. Navíc je banka nebo družstevní záložna povinna zajistit nejen pohotovostní plánování, ale také pravidelné prověřování správnosti předpokladů scénáře řízení rizika likvidity s ohledem na měnící se vnitřní nebo vnější podmínky. Změny předpokladů jsou podnětem pro úpravu scénáře (příloha č. 1 část 4 B IV bod 3 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání).

Výkon dohledu:

Při výkonu dohledu formou kontroly na místě ČNB prověřuje, zda má instituce vytvořenu strategii a postupy pro soustavné měření a monitorování požadavků čistého financování a zda tyto berou do úvahy i to, jak ostatní rizika (např. úvěrové riziko, tržní riziko a operační riziko) mohou ovlivnit celkovou strategii pro likviditu instituce. Prověřuje se také to, zda požadavky na financování byly analyzovány za předpokladu alternativních scénářů a diverzifikace zdrojů financování, zda limity koncentrace jsou pravidelně kontrolovány a i to, zda bylo zajištěno stresové testování a častá kontrola toho, že základní předpoklady jsou i nadále platné.

5. Orgán dohledu dostává dostatečné informace k identifikaci institucí, jež provádějí významné transformace devizové likvidity. Když v devizových operacích banky nebo bankovní skupiny mají významný podíl devizové půjčky domácím dlužníkům, anebo když nějaká měna, v níž má banka velkou expozici, zakouší problémy, orgán dohledu vyžaduje, aby banka analyzovala svou strategii zvláště pro každou měnu, a aby v případě potřeby stanovila a pravidelně kontrolovala limity pro nesoulad devizových toků vcelku i pro nesoulad těchto toků v jednotlivých měnách.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání stanoví bance nebo družstevní záložně (v příloze č. 1 části 4 B. II) požadavky na řízení rizika likvidity v jednotlivých hlavních měnách a na příslušné limity. Banka nebo družstevní záložna je povinna zavést postupy umožňující měření, sledování a kontrolu likvidity v každé z hlavních měn, se kterými pracuje. Pokud financuje aktiva držená v jedné měně závazky drženými v jiné měně, analyzuje tržní podmínky, které mohou ovlivnit její přístup na devizový trh, možné podmínky směny jedné měny za jinou při různých situacích a další podmínky, které mohou ovlivnit její přístup ke zdrojům v požadované měně. V závislosti na objemu činností v jednotlivých měnách banka nebo družstevní záložna stanoví limity pro řízení rizika likvidity, a to jak souhrnně za všechny měny, tak i jednotlivě pro každou hlavní měnu, se kterou pracuje, a při stanovení těchto limitů je povinna zohlednit dopad možných nestandardních podmínek nebo mimořádných krizových okolností vzhledem ke své velikosti, finanční situaci, povaze, rozsahu a složitosti vykonávaných činností.

Výkon dohledu:

Banky i družstevní záložny mají povinnost zasílat ČNB hlášení o likviditě podle zbytkové doby splatnosti. Toto hlášení podává informaci o objemu a struktuře aktiv a závazků včetně podrozvahových položek v členění podle jednotlivých časových pásem a v členění za české koruny a cizí měny celkem. Kromě toho i rozvaha a doplňkové informace o pohledávkách, závazcích a cenných papírech podávají informace v členění na české koruny a cizí měny. Banky také předkládají ČNB výkaz, v němž je souhrn aktiv a závazků včetně podrozvahových rozčleněn podle jednotlivých měn. Uvedené informace jsou předkládány na sólo bázi v měsíční periodicitě. ČNB tudíž dostává dostatečné informace k identifikaci institucí, jež provádějí významné transformace devizové likvidity.

Při výkonu dohledu formou kontroly na místě ČNB prověřuje, zda dohlížená instituce má vhodnou strategii a postupy pro všechny významné měny ve kterých operuje.

6. Orgán dohledu stanoví, že banky mají mít zavedeny pohotovostní plány pro řízení problémů likvidity, včetně informování bankovního dohledu.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (příloha č. 1 část 4 B V) ukládá bance nebo družstevní záložně vytvořit a udržovat pohotovostní plán pro případ krize likvidity, který obsahuje zejména zajištění přesných a včasných informačních toků v rámci banky nebo družstevní záložny, jasné vymezení odpovědností a pravomocí v rámci banky nebo družstevní záložny a také možné způsoby ovlivnění vývoje aktiv, závazků a podrozvahových položek, stejně jako i způsob komunikace s významnými věřiteli, obchodními partnery, dalšími osobami, klienty a veřejností při realizaci této strategie a konečně i specifikaci záložních

finančních zdrojů. Dále vyhláška ukládá bance nebo družstevní záložně zajistit pravidelnou aktualizaci pohotovostního plánu pro případ krize likvidity s ohledem na měnící se vnitřní nebo vnější podmínky. V rámci pravidelného hlášení banky a družstevní záložny předkládají ČNB hlášení o likviditě podle zbytkové splatnosti.

Výkon dohledu:

Při výkonu dohledu formou kontroly na místě ČNB prověřuje, zda instituce má zaveden odpovídající pohotovostní plán, který obsahuje náležitosti specifikované vyhláškou a provádí pravidelnou aktualizaci pohotovostního plánu s ohledem na měnící se vnitřní nebo vnější podmínky.

Dodatečná kritéria

1. Orgán dohledu stanoví, že když banka provádí obchody v různých měnách, má být strategie pro devizovou likviditu stresově testována separátně a že výsledky těchto testů mají posloužit pro stanovení přiměřených nesouladů devizových toků.

SPLNĚNO VE VELKÉM ROZSAHU

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání stanoví, že pro účely řízení rizika likvidity v jednotlivých měnách má banka nebo družstevní záložna postupy umožňující měření, sledování a kontrolu likvidity v každé z hlavních měn, se kterými pracuje, a že při řízení likvidity v různých měnách a stanovování příslušných limitů zohlední dopad možných nestandardních podmínek nebo mimořádných krizových okolností (viz výše základní kritérium č. 5). Nicméně vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání bance ani družstevní záložně výslovně neukládá zajistit separátní stresové testování likvidity v různých měnách a využít výsledky tohoto testování pro stanovení přiměřených nesouladů devizových toků.

Výkon dohledu:

V rámci kontrol na místě ČNB prověřuje řízení likvidity jako celek, včetně toho, zda je řízení devizové likvidity obezřetné. ČNB prověřuje zejména, zda instituce řídí riziko likvidity v každé z hlavních měn, zda analyzuje tržní podmínky, které mohou ovlivnit její přístup na devizový trh a zda má stanoveny limity pro řízení rizika likvidity souhrnně za všechny měny i jednotlivě pro každou hlavní měnu, se kterou pracuje. Dále ČNB posuzuje jak instituce zohledňuje expozice v cizích měnách ve svých scénářích pro řízení rizika likvidity.

2. Orgán dohledu ověřuje, zda banky pravidelně hodnotí výsledky dosažené při navazování a udržování vztahů se svými věřiteli, zda udržují diverzifikaci svých pasiv a zda se snaží udržet si schopnost prodat svá aktiva.

SPLNĚNO VE VELKÉM ROZSAHU

Výkon dohledu:

Při výkonu bankovního dohledu ČNB prověřuje, zda banky a družstevní záložny pravidelně hodnotí způsob komunikace s významnými věřiteli, obchodními partnery, dalšími osobami, klienty a veřejností, zda udržují diverzifikaci svých pasiv, zda hodnotí možné způsoby ovlivnění vývoje aktiv, závazků a podrozvahových položek včetně schopnosti prodat svá aktiva.

Princip 15: Operační riziko

Orgány dohledu si musí být jisty, že banky mají zavedenou strategii a postupy pro zjišťování, měření a řízení/zmírňování operačního rizika.⁸⁾ Tato politika a postupy by měly odpovídat velikosti a komplexnosti banky.

Souhrnné vyhodnocení principu:

SPLNĚNO

Základní a dodatečné kritérium:

[Zákon o č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o bankách“) a [zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“) ukládají bankám, spořitelním a úvěrním družstvům (dále jen „družstevní záložna“) a pobočkám zahraničních bank, které nepoživají výhod jednotné licence podle práva EU povinnost zřídit a udržovat adekvátní řídicí a kontrolní systém, a to včetně systému pro řízení operačního rizika. Podle zákona o bankách a zákona o družstevních záložnách musí být řídicí a kontrolní systém banky, resp. družstevní záložny, a to včetně systému řízení operačního rizika, ucelený a přiměřený charakteru, rozsahu a složitosti činností banky, resp. družstevní záložny. Zmíněné zákony a také [vyhláška č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry](#) (dále jen „vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání“) ukládají výše uvedeným úvěrovým institucím zavést a udržovat funkční a efektivní řídicí a kontrolní systém na individuálním základě, a pokud je součástí finanční skupiny, resp. regulovaného konsolidačního celku, i na konsolidovaném základě, a i tento požadavek v plné míře platí i pro řízení operačního rizika.

Podrobnější regulatorní požadavky na systém řízení operačního rizika stanoví pro banky a družstevní záložny vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání. Regulatorní požadavky v oblasti řízení operačního rizika, včetně rizika informačních systémů, byly součástí regulace ČNB již od února 2004 (účinnost požadavků na řízení operačního rizika od 1. 1. 2005).

Z regulatorního hlediska jsou ve vztahu k bankám a družstevním záložnám splněna všechna relevantní kritéria. Při výkonu dohledu formou kontroly na místě ČNB ověřuje, zda banky a bankovní skupiny mají odpovídající strategii a postupy pro řízení operačního rizika.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Orgán dohledu vyžaduje, aby jednotlivé banky měly zavedeny zásady a postupy pro zjišťování, hodnocení, sledování a zmírnění operačního rizika. Tyto zásady a postupy musí být adekvátní rozsahu a složitosti aktivit banky a orgán dohledu ověřuje, zda tyto zásady a postupy jsou pravidelně upravovány v souladu s měnícím se rizikovým profilem banky a vývojem na trzích.

SPLNĚNO

⁸⁾ Basilejský výbor definoval operační riziko jako riziko ztráty způsobené buď neadekvátností anebo selháním vnitřních procesů, lidí a systémů anebo vnějšími událostmi. Tato definice zahrnuje právní riziko, ale nezahrnuje strategické a reputační riziko.

Regulace:

Zákon o bankách a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech ukládají bankám a družstevním záložnám povinnost zřídit a udržovat adekvátní řídicí a kontrolní systém, jenž kromě jiného zahrnuje i systém řízení rizik. Protože řízení operačního rizika patří k podstatným složkám řídicího a kontrolního systému, vztahuje se tato povinnost i na zjišťování, hodnocení, sledování a zmírnění operačního rizika, kterému je banka, resp. družstevní záložna vystavena.

Zmíněné zákony výše stanoví, že řídicí a kontrolní systém banky nebo družstevní záložny musí být ucelený a přiměřený charakteru, rozsahu a složitosti jejích činností. Banka nebo družstevní záložna, která je součástí finanční skupiny, resp. konsolidačního celku, je podle zákona o bankách (§ 8b odst. 3) a podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 7b odst. 3) povinna zavést a udržovat efektivní řídicí a kontrolní systém nejen na individuálním základě, a pokud je součástí finanční skupiny, resp. konsolidačního celku, i na konsolidovaném základě. Tento požadavek v plné míře platí i pro strategii a postupy pro zjištění, měření, sledování a řízení tržního rizika. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání posledně jmenovanou povinnost blíže upřesňuje v § 7 odst. 2.

Ve výše uvedeném kontextu vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání v § 26 odst. 1 ukládá bance nebo družstevní záložně, aby měla strategii řízení rizik, která je přiměřená povaze, rozsahu a složitosti jejích činností a aby vypracovala konkrétní postupy pro naplňování této strategie. Podle vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání (§ 26 odst. 4) musí tato strategie stanovit kromě jiného zásady, metody a akceptovanou míru operačního rizika. V § 27 odst. 1 vyhláška o obezřetném podnikání ukládá bance nebo družstevní záložně, aby operační riziko – tak jako ostatní relevantní rizika - soustavně řídila. Ve vyhlášce o pravidlech obezřetného podnikání (příloha č.1 část 3. B. I.) se stanoví, že banka nebo družstevní záložna je povinna systém řízení operačního rizika pravidelně vyhodnocovat a případně upravovat.

Výkon dohledu:

ČNB při výkonu dohledu formou kontroly na místě ověřuje, zda banky a družstevní záložny mají zavedeny účinné systémy pro zjišťování, hodnocení, sledování a zmírnění operačního rizika a hodnotí naplnění všech výše uvedených regulatorních požadavků. Kontroly zaměřené na systém řízení operačního rizika provádí ČNB systematicky od roku 2005. Pro tyto účely je vytvořena metodika kontrol řízení operačního rizika a zajišťováno průběžné vzdělávání zaměstnanců, kteří zajišťují výkon dohledu v této oblasti. Postupy a metodika zohledňují všechny platné regulatorní požadavky a reflektují také řadu dalších standardů a best practice. ČNB disponuje dostatečnými znalostmi a zkušenostmi pro posouzení adekvátnosti systémů řízení operačního rizika a modelů používaných bankami a družstevními záložnami pro stanovení kapitálových požadavků k operačnímu riziku. Při kontrolách ČNB vždy zohledňuje rozsah a složitost aktivit kontrolovaných institucí, metodu použitou k výpočtu kapitálového požadavku a přihlíží k aktuálnímu vývoji vnitřních i vnějších zdrojů operačního rizika. Zjištěné nedostatky ČNB hodnotí dle závažnosti a komunikuje s kontrolovaným subjektem již v průběhu kontroly na místě. Následně pak ČNB vydává opatření k odstranění zjištěných nedostatků, jejichž plnění kontrolované subjekty pravidelně reportují. ČNB průběžně ověřuje průběh odstraňování nedostatků. U vybraných nedostatků se tak děje formou následných účelových kontrol.

2. Orgán dohledu vyžaduje, aby strategie, zásady a postupy banky pro řízení operačního rizika byly schváleny a pravidelně kontrolovány představenstvem banky. Orgán

dohledu vyžaduje také, aby představenstvo banky dohlíželo na zajištění efektivního využívání těchto zásad a postupů v praxi.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání [§ 16 odst. 1 písm. c)] stanoví, že představenstvo schvaluje strategii řízení rizik, která vždy musí podle § 26 odst. 4 této vyhlášky kromě ostatních významných rizik pokrývat i operační riziko. Z § 16 vyhlášky vyplývá povinnost představenstva:

- dohlížet na to, že strategie, jakož i zásady a postupy pro řízení operačního rizika byly v praxi efektivně uplatňovány,
- pravidelně jednat s vrcholným vedením o záležitostech, které se týkají řídicího a kontrolního systému,
- alespoň jednou ročně vyhodnotit celkovou funkčnost a efektivnost řídicího a kontrolního systému včetně systému řízení operačního rizika a zajistit případné kroky k nápravě zjištěných nedostatků,
- včas vyhodnocovat pravidelné zprávy i mimořádná zjištění o operačním riziku a jeho řízení, která jsou mu předkládána zejména vrcholným vedením, v rámci vnitřního auditu, dozorcím orgánem, auditorem nebo auditorskou společností nebo příslušnými orgány dohledu s tím, že na základě těchto vyhodnocení přijímá představenstvo přiměřená opatření, která jsou realizována bez zbytečného odkladu.

Výkon dohledu:

Předmětem kontrol na místě ČNB je ověření, zda představenstvo schválilo a vytvořilo předpoklady pro realizaci strategie řízení operačního rizika, strategie rozvoje informačních systémů a technologií a bezpečnostní zásady. V této souvislosti ČNB také ověřuje, zda představenstvo zajišťuje, dohlíží a vyhodnocuje, zda jsou strategie efektivně implementovány a dodržovány. Kromě toho jsou v rámci kontrol na místě posuzovány další skutečnosti, jako například informovanost orgánů a představenstva o operačním riziku, pravidelné přehodnocování strategických dokumentů a jejich aktualizace v reakci na změny vnějšího i vnitřního prostředí. K odstranění zjištěných nedostatků ukládá ČNB bankám a družstevním záložnám nápravná opatření a jejich plnění důsledně ověřuje a kontroluje.

3. Orgán dohledu si musí být jist, že vrcholné vedení banky efektivně zavádí do praxe schválenou strategii, jakož i zásady a postupy pro operační riziko.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání [§ 18 odst. 1] stanoví, že vrcholné vedení odpovídá za realizaci představenstvem schválených strategií, zásad a cílů včetně rozpracování postupů pro jejich naplňování a každodenní vedení banky nebo družstevní záložny. Tato ustanovení se v plné míře vztahují i na řízení operačního rizika.

Výkon dohledu:

ČNB v rámci kontrol na místě ověřuje, zda vrcholné vedení banky systémy a strategie schválené představenstvem v praxi důsledně uplatňuje a vytvořilo kontrolní mechanismy pro jejich účinnou kontrolu. K odstranění zjištěných nedostatků ukládá ČNB bankám a družstevním záložnám nápravná opatření a jejich plnění důsledně ověřuje a kontroluje.

4. Orgán dohledu kontroluje kvalitu a komplexnost pohotovostních plánů banky a plánů na obnovu jejích činností tak, aby se ujistil, že banka je schopna fungovat a minimalizovat ztráty, včetně těch, které mohou vzniknout v souvislosti s poruchami v platebních a vypořádacích systémech a v případě závažné krizové situace.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (příloha č. 1 část 3. A. 2.) ukládá bance nebo družstevní záložně vytvořit a udržovat pohotovostní plány pro mimořádné situace, včetně situací havarijních a krizových, a pro obnovu činností, k zajištění schopnosti průběžně vykonávat činnosti a k limitování ztrát v případě významného narušení činností. Dále se ve vyhlášce o pravidlech obezřetného podnikání (příloha č. 1 část 3. B. IV.) stanoví podrobnější požadavky na tyto plány, k nimž kromě jiného patří minimální požadavky na obsah pohotovostního plánu, dále požadavek, aby příslušní pracovníci byli s pohotovostními plány seznámeni a postupovali podle nich, a konečně i to, aby tyto plány byly pravidelně testovány, vyhodnocovány a v případě potřeby aktualizovány.

Výkon dohledu:

ČNB považuje tvorbu, aktualizace a testování pohotovostních plánů bank a družstevních záložen a plánů na obnovu jejích činností a systémů za velmi významnou oblast, na kterou se zaměřuje při výkonu dohledu na místě a které věnuje značnou časovou kapacitu své kontrolní činnosti. ČNB disponuje specialisty na tuto oblast a zajišťuje jejich systematické vzdělávání. Při kontrolách na místě ověřuje úroveň zajištění kontinuity automatizovaných i neautomatizovaných činností potřebných pro trvalé fungování kontrolovaných subjektů. K odstranění zjištěných nedostatků ukládá ČNB bankám a družstevním záložnám nápravná opatření a jejich plnění důsledně ověřuje a kontroluje.

5. Orgán dohledu stanoví, že banky mají mít vhodnou politiku pro informační technologie a postupy, jež řeší otázky bezpečnosti a dalšího vývoje informačních systémů, a že mají investovat do informační technologie v souladu s velikostí a komplexností svých operací.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (příloha č. 1 část 3 B.V.) stanoví bance nebo družstevní záložně podrobnější požadavky na informační systémy a technologie. Banka nebo družstevní záložna je povinna stanovit a dodržovat bezpečnostní zásady informačních systémů, provést analýzu rizik spjatých s informačními systémy, provést opatření k zajištění bezpečnosti přístupu k informacím i bezpečnosti komunikačních sítí i k fyzické ochraně informačních technologií, informací uložených v informačním systému a dokumentace k tomuto systému.

Výkon dohledu:

Bezpečnost a provozuschopnost informačních technologií je jednou z klíčových oblastí kontrolní činnosti ČNB v oblasti operačního rizika. Bezpečnostní zásady a zejména v oblasti informačních systémů a technologií musí schvalovat představenstvo a ČNB důsledně ověřuje nejen přijetí bezpečnostních zásad, ale i jejich zabezpečování v každodenní činnosti bank a družstevních záložen. ČNB prosazuje dodržování mezinárodně uznávaných standardů v dané oblasti. ČNB provádí systematický dohled v této oblasti od roku 2002 a disponuje vyspělou metodikou dohledu v této oblasti a specialisty pro tuto oblast. Tito specialisté jsou

součástí týmu, který zajišťuje dohled v oblasti operačního rizika. ČNB považuje riziko IS/IT za významnou podmnožinu operačního rizika. K odstranění zjištěných nedostatků ukládá ČNB bankám a družstevním záložnám nápravná opatření a jejich plnění důsledně ověřuje a kontroluje.

6. Orgán dohledu vyžaduje, aby bylo zavedeno adekvátní výkaznictví, jež by ho soustavně informovalo o změnách, které ovlivňují operační riziko bank podléhajících jeho dohledu.

SPLNĚNO

Regulace:

Základní informace o vývoji operačního rizika čerpá ČNB z povinně uveřejňovaných informací. Zákon o bankách (§ 11a odst. 1) a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 7 b odst. 1) ukládá bance, resp. družstevní záložně, aby uveřejňovala kromě jiného i údaje o své činnosti a finanční situaci, k nimž patří i údaje o plnění pravidel obezřetného podnikání. Podle § 11a odst. 3 zákona o bankách, resp. § 7b odst. 3 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech je banka nebo družstevní záložna, která je součástí finanční skupiny, resp. regulovaného konsolidačního celku, povinna zveřejňovat údaje o plnění pravidel obezřetného podnikání i na konsolidovaném základě. Zákon o bankách (§ 11 odst. 10) a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 7b odst. 10) ukládá bance a družstevní záložně zavést vnitřní postupy a zásady pro plnění požadavků na uveřejnění informací, včetně informací o plnění pravidel obezřetného podnikání, a pro hodnocení přiměřenosti uveřejňovaných údajů, včetně jejich ověřování a frekvence uveřejňování. Zákon o bankách (§ 11a odst. 9) a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 7b odst. 9) zmocňuje ČNB k tomu, aby prováděcím právním předpisem stanovila obsah údajů určených k uveřejnění na individuálním a konsolidovaném základě, jakož i obsah údajů ověřovaných auditorem. Na tomto základě vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání v § 208 odst. 1 stanoví, že banka nebo družstevní záložna čtvrtletně zveřejňuje údaje o plnění pravidel obezřetného podnikání uvedené v příloze č. 25 této vyhlášky. Zde se bance nebo družstevní záložně ukládá, aby uveřejnila informace o:

- strategii a procesech řízení operačního rizika,
- organizačním systémem řízení operačního rizika,
- rozsahu a charakteru systému vyhodnocování a měření operačního rizika a
- technikách snižování operačního rizika jakož i o strategii a sledování efektivnosti těchto technik.

Kromě toho banky pravidelně vykazují informace o kapitálových požadavcích (včetně informací o operačním riziku) a od roku 2008 ve formě komentáře čtvrtletně předkládají základní informace o třech největších událostech operačního rizika samostatně pro elektronické bankovníctví, informační systémy a technologie a ostatní.

Výkon dohledu:

Součástí kontroly výpočtu kapitálového požadavku k operačnímu riziku je i ověření údajů, které banky a družstevní záložny předkládají ČNB. Předmětem podrobné kontroly je celý proces tvorby výkazů. V této souvislosti je také kontrolována vazba údajů ve výkazech na účetní a operativní evidenci kontrolovaných osob a celková správnost a věrnost vykazovaných údajů. K odstranění zjištěných nedostatků ukládá ČNB bankám a družstevním záložnám nápravná opatření a jejich plnění důsledně ověřuje a kontroluje.

7. Orgán dohledu ověřuje, zda je právní riziko začleněno do procesu řízení operačního rizika banky.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání [§ 2 odst. 3 písm. f)] zahrnuje pod pojem operační riziko i riziko právní. Dále se v této vyhlášce v § 27 odst. 1 písm. b) ukládá bance nebo družstevní záložně, aby operační riziko soustavně řídila, a odkazuje na podrobnější vymezení některých požadavků na řízení vybraných rizik v příloze č. 1 vyhlášky. V této příloze (část. 3. B. III. 2.) vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání se v kontextu podrobnějších požadavků na řízení operačního rizika výslovně bance nebo družstevní záložně ukládá, aby řídila a udržovala postupy pro řešení operačního rizika, včetně rizika právního a compliance.

Výkon dohledu:

ČNB ověřuje postupy bank a družstevních záložen při usměrňování právního rizika. Ověřován je také rozsah a způsob řešení aktivních a pasivních právních sporů a tvorba rezerv pro účely řešení dopadů právních sporů na kontrolované osoby. K odstranění zjištěných nedostatků ukládá ČNB bankám a družstevním záložnám nápravná opatření a jejich plnění důsledně ověřuje a kontroluje.

8. Orgán dohledu stanoví, že banky mají mít vytvořenou vhodnou politiku a postupy pro hodnocení, řízení a sledování činností svěřených formou outsourcingu jiným subjektům. Program pro řízení rizika outsourcingu by měl zahrnovat:

- provedení hloubkové kontroly potenciálních poskytovatelů služeb před výběrem poskytovatele;
- jasnou organizaci operací svěřených formou outsourcingu jiným subjektům;
- řízení a sledování rizik souvisejících s dohodou o outsourcingu;
- zajištění efektivního kontrolního prostředí;
- zavedení životaschopného pohotovostního plánu pro případ selhání dodavatelů outsourcingu.

Zásady a postupy pro outsourcing by měly vyžadovat, aby instituce měly komplexní kontrakty a/nebo dohody o úrovni služeb s přesným vymezením odpovědností dodavatele outsourcingu.

SPLNĚNO

Regulace:

Podle vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání (§ 11) sama skutečnost, že banka nebo družstevní záložna svěřila formou outsourcingu nějakou činnost některému jinému subjektu, nezbavuje dotčenou banku nebo družstevní záložnu zodpovědnosti za to, aby tato činnost byla vykonávána v souladu s požadavky regulačních pravidel, jež stanovují příslušné právní předpisy. Banka musí zajistit stanovení kontroly činností, které jsou předmětem outsourcingu, včetně případné kontroly skutečností týkajících se outsourcingu u jeho poskytovatele. Banka nebo družstevní záložna je ve vztahu k uvedeným činnostem povinna zajistit i plnění informačních povinností vůči ČNB, výkon dohledu ze strany ČNB, včetně případné kontroly skutečností podléhajících dohledu u poskytovatele outsourcingu, a provedení auditu účetní závěrky a dalších ověření stanovených právními předpisy. Podle vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání (§ 216) je banka nebo družstevní záložna, která pro zajištění nějakých svých významných činností nebo k jejich podpoře sjednala outsourcing, povinna o tom bez zbytečného odkladu informovat ČNB.

Výkon dohledu:

ČNB ověřuje postupy řízení outsourcingových vztahů, jejich efektivnost a rizikovost pro kontrolované osoby. ČNB ověřuje, zda kontrolované osoby prověřují u poskytovatelů outsourcingu dodržování pravidel a postupů, které banky a družstevní záložny přijaly pro řízení svých činností a systémů, a to např. v oblasti informačních systémů a technologií, řízení rizik, auditu a kontrolních mechanismů. V případě přeshraničního outsourcingu spolupracuje ČNB při posuzování této oblasti s příslušnými zahraničními regulátory. K odstranění zjištěných nedostatků ukládá ČNB bankám a družstevním záložnám nápravná opatření a jejich plnění důsledně ověřuje a kontroluje.

Dodatečné kritérium

1. Orgán dohledu stanoví, že strategie a postupy pro řízení rizika zohledňují hlavní aspekty operačního rizika, včetně adekvátního rámce pro operační riziko aplikovaného v celé finanční skupině. Tato strategie a tyto postupy by měly zahrnovat další rizika vyskytující se v určitých operačně náročných činnostech jako je pronájem bezpečnostních schránek, a korespondenční bankovníctví a měly by pokrývat období, kdy by mohlo dojít ke zvýšení operačního rizika.

SPLNĚNO

Regulace:

Splnění tohoto kritéria pro finanční skupinu, resp. regulovaný konsolidační celek banky, resp. družstevní záložny vyplývá ze zákona o bankách (§ 8b odst. 3) a ze zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 7b odst. 3), které bance nebo družstevní záložně ukládají zavést a udržovat efektivní řídicí a kontrolní systém, včetně systému řízení rizik, jenž zahrnuje i řízení operačního rizika, nejen na individuálním základě, nýbrž i na konsolidovaném základě. Stejný požadavek vyplývá také z vyhlášky o obezřetném podnikání (§ 7 odst. 2).

Výkon dohledu:

ČNB v rámci kontrol na místě se zabývá problematikou souladu postupů kontrolovaných osob s postupy uplatňovanými ve skupině kontrolované osoby, a to například v oblasti návaznosti a souladu strategií řízení operačního rizika, strategie rozvoje informačních systémů a technologií, koordinace outsourcingových vztahů, vnitřních předpisů atd. K odstranění zjištěných nedostatků ukládá ČNB bankám a družstevním záložnám nápravná opatření a jejich plnění důsledně ověřuje a kontroluje.

Princip 16: Úrokové riziko v investičním portfoliu

Orgány dohledu si musí být jisty, že banky mají zavedeny účinné systémy ke zjišťování, měření, sledování a řízení úrokového rizika investičního portfolia, včetně správně definované strategie schválené představenstvem banky a v praxi uplatňované vrcholným vedením. Tyto systémy by měly odpovídat velikosti a komplexnosti rizika.

Souhrnné vyhodnocení principu:

SPLNĚNO

Základní kritéria

[Zákon č. 21 /1992 Sb., bankách, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o bankách“) a [zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“), ukládají bankám, pobočkám zahraničních bank, které nepoživají výhody jednotné licence podle práva EU, a spořitelním a úvěrním družstvům (dále jen „družstevní záložna“) povinnost zřídit a udržovat adekvátní řídicí a kontrolní systém. Řídicí a kontrolní systém bank a družstevních záložen musí být ucelený a přiměřený charakteru, rozsahu a složitosti jejich činností. Tato povinnost se vztahuje i na systém pro řízení úrokového rizika investičního portfolia, jenž je významnou součástí řídicího a kontrolního systému výše zmíněných institucí. Systém řízení úrokového rizika investičního portfolia musí zohlednit rizikový profil dané instituce.

Podrobnější požadavky na systém řízení úrokového rizika investičního portfolia stanoví bankám a družstevním záložnám [vyhláška č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry](#) (dále jen „vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání“). Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání stanoví, že řídicí a kontrolní systém banky nebo družstevní záložny včetně systému pro řízení úrokového rizika investičního portfolia musí odpovídat velikosti, způsobu řízení, počtu pracovníků, povaze, rozsahu a složitosti činností, které banka nebo družstevní záložna vykonává nebo hodlá vykonávat, a ukládá přitom bance nebo družstevní záložně, aby přihlížela k vývoji prostředí, v němž podniká. Zmíněná vyhláška dále stanoví, že představenstvo banky nebo družstevní záložny je povinno schvalovat a pravidelně vyhodnocovat strategii řízení rizik, včetně úrokového rizika investičního portfolia, a soustavu limitů, kterou banka nebo družstevní záložna bude používat pro omezení tohoto rizika. Představenstvo přitom může posledně jmenovanou pravomoc přenést na jím určený výbor. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání upravuje i zodpovědnost vrcholného vedení banky nebo družstevní záložny za rozvoj a praktickou aplikaci strategie, zásad a postupů pro zjišťování, měření, sledování a řízení rizik, včetně řízení úrokového rizika investičního portfolia, a zároveň stanovuje i podrobné požadavky na stresové testování pro úrokového riziko investičního portfolia.

Při výkonu dohledu formou kontroly na místě ČNB ověřuje, zda banky, bankovní skupiny a družstevní záložny mají zavedeny účinné systémy ke zjišťování, měření, sledování a řízení úrokového rizika investičního portfolia, zda mají odpovídající a představenstvem schválenou strategii pro řízení tržního rizika včetně úrokového rizika investičního portfolia a také to, zda vrcholné vedení banky zmíněné systémy a zmíněnou strategii v praxi důsledně uplatňuje. ČNB má rovněž dostatečné znalosti a zkušenosti pro posouzení adekvátnosti modelů používaných bankami a družstevními záložnami pro řízení úrokového rizika investičního

portfolia, jakož i pro stanovení kapitálových požadavků k úrokovému riziku v rámci konceptu kapitálové přiměřenosti.

Dodatečná kritéria:

ČNB má právo podle zákona o ČNB i podle příslušných ustanovení jiných zvláštních právních předpisů, k nimž patří zejména zákon o bankách a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech, požadovat informace. ČNB je oprávněna vyžadovat i veškeré informace od subjektů, nad nimiž vykonává dohled i v rámci kontrol na místě. Na základě opatření k výkaznictví předkládají banky ve čtvrtletní periodicitě výkaz obsahující aktiva a závazky v základní struktuře podle doby přecenění, typu úrokové sazby a výsledky standardizovaného šoku pro úrokové riziko investičního portfolia. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání požaduje, aby banka nebo družstevní záložna prováděla pravidelné stresové testy pro úrokové riziko investičního portfolia. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání ukládá bance nebo družstevní záložně zajistit, aby orgánům, pracovníkům, útvarům a výborům, pokud jsou zřízeny, byly na všech řídicích a organizačních úrovních přidělovány odpovědnosti a pravomoci tak, aby bylo dostatečně zamezeno vzniku možného střetu zájmů.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Orgán dohledu stanoví, že představenstvo banky schvaluje a pravidelně kontroluje strategii řízení úrokového rizika, jakož i zásady a postupy pro zjišťování, měření, sledování a řízení úrokového rizika. Orgán dohledu také stanoví, že vrcholné vedení zajišťuje rozvoj a praktickou aplikaci strategie, zásad a postupů pro zjišťování, měření, sledování a řízení úrokového rizika.

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon o bankách a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech ukládají bankám a družstevním záložnám zřídit a udržovat adekvátní řídicí a kontrolní systém a tato povinnost se vztahuje i na řízení úrokového rizika investičního portfolia. Zmíněné zákony stanoví, že řídicí a kontrolní systém banky nebo družstevní záložny musí být ucelený a přiměřený charakteru, rozsahu a složitosti jejich činností. Banka nebo družstevní záložna je podle zákona o bankách (§ 8b odst. 3), resp. podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 7a odst. 3) povinna zavést a udržovat efektivní řídicí a kontrolní systém nejen na individuálním základě, nýbrž i na konsolidovaném základě, pokud je součástí regulovaného konsolidačního celku, a tento požadavek v plné míře platí i pro řízení úrokového rizika investičního portfolia. Bankám a družstevním záložnám ukládá posledně jmenovanou povinnost také vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání, a to v § 7 odst. 2.

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání výslovně ukládá bance nebo družstevní záložně, aby vytvořila a udržovala systém řízení úrokového rizika. Na tento systém se jako na součást systému řízení tržního rizika vztahují ustanovení § 26 odst. 4 a § 16 odst. 2 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání, ze kterých vyplývá, že představenstvo banky nebo družstevní záložny je povinno pravidelně schvalovat a vyhodnocovat:

- strategii řízení tržního rizika včetně úrokového rizika,
- soustavu limitů, kterou banka nebo družstevní záložna bude používat pro omezení tržního rizika včetně úrokového rizika.

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (§ 18 odst. 1) stanoví, že vrcholné vedení odpovídá za realizaci představenstvem schválených strategií, zásad a cílů včetně rozpracování postupů pro jejich naplňování a každodenní vedení banky nebo družstevní záložny. Všechna tato ustanovení platí pro investiční i pro obchodní portfolio banky nebo družstevní záložny.

2. Orgán dohledu stanoví, že banky mají mít zavedeny komplexní a vhodné systémy pro řízení úrokového rizika a že všechny modely a předpoklady jsou pravidelně validovány. Orgán dohledu ověřuje i to, že limity stanovené bankou odrážejí její strategii pro rizika a že tyto limity jsou pravidelně oznamovány příslušným pracovníkům a že je tito pracovníci správně chápou. Orgán dohledu ověřuje také to, že vedoucí pracovníci, nebo, v případě potřeby, představenstvo banky, věnují okamžitou pozornost výjimkám souvisejícím se zmíněnou politikou, postupy a limity.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (příloha č. 1 část 2. A. I.) stanoví, že banka nebo družstevní záložna je povinna vytvořit a udržovat systém řízení úrokového rizika investičního portfolia (a také měnového, akciového a komoditního rizika tohoto portfolia). Kromě toho z vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání (příloha č. 1 část 2. B) vyplývá, že systém řízení úrokového rizika v investičním portfoliu musí zahrnovat:

- systém, jenž umožňuje měřit úrokové riziko v každé měně, ve které má banka nebo družstevní záložna úrokově citlivé pozice, samostatně. Pokud je úrokové riziko měřeno ve dvou či více měnách společně, je nutné tento postup odůvodnit;
- limity pro řízení úrokového rizika, které jsou příslušnými pracovníci nebo útvary pravidelně a při významných změnách podmínek na trhu přehodnocovány a které podléhají schválení a pravidelnému přehodnocování představenstvem s tím, že jsou u každého limitu stanoveny přiměřené postupy při jeho překročení, včetně informačních toků;
- stresové testování úrokového rizika, viz níže základní kritérium č. 3.

Výkon dohledu:

ČNB při výkonu dohledu formou kontroly na místě ověřuje, zda limity stanovené bankou nebo družstevní záložnou odrážejí její strategii řízení rizik a že odpovědní pracovníci jsou s těmito limity řádně seznámeni. Ověřováno je rovněž, zda vedení banky nebo družstevní záložny věnuje patřičnou pozornost výjimkám a překročením těchto limitů.

3. Orgán dohledu vyžaduje, aby banky pravidelně prováděly stresové testování tak, aby zjistily svou náchylnost ke ztrátám způsobeným nepříznivým vývojem úrokových sazeb.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (příloha č. 1.část 2.A.II.) stanoví podrobné požadavky na stresové testování pro úrokové riziko investičního portfolia. K těmto požadavkům patří zejména to, aby banka nebo družstevní záložna zajistila měření a zdokumentování dopadů úrokového šoku na kapitál alespoň jednou za 3 měsíce, a to samostatně pro každou měnu s minimálně 5% podílem na hodnotě aktiv či závazků investičního portfolia. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání přitom uvádí dvě metody pro stresové testování úrokového rizika investičního portfolia. První z těchto metod spočívá v paralelním posunu výnosové křivky o 200 bazických bodů oběma směry s tím, že v případě

významného zvýšení volatility změn úrokových sazeb banka nebo družstevní záložna provede kalibraci hodnoty posunu výnosové křivky. Druhá metoda spočívá ve stanovení dolní a horní hodnoty jednocentního kvantilu změn úrokových sazeb pro období 1 roku (240 dnů) zjištěného na základě minimálně pětiletého pozorování změn úrokových sazeb. Přitom v případě, kdy celkový dopad úrokového šoku by mohl způsobit pokles ekonomické hodnoty banky nebo družstevní záložny o více než 20 % součtu původního (složka tier 1) a dodatkového (složka tier 2) kapitálu, banka nebo družstevní záložna musí neodkladně přijmout opatření k nápravě a informovat ČNB o těchto opatřeních.

Výkon dohledu:

Při výkonu dohledu formou kontroly na místě ČNB ověřuje, zda banka či družstevní záložna provádí adekvátní stresové testování v oblasti úrokového rizika. Souhrnné výsledky standardizovaného šoku jsou čtvrtletně reportovány ČNB v rámci hlášení o úrokovém riziku banky.

Dodatečná kritéria

1. Orgán dohledu je oprávněn získávat od bank výsledky jejich vnitřních systémů pro měření úrokového rizika, vyjádřené z hlediska ohrožení ekonomické hodnoty, včetně použití standardizovaného úrokového šoku v investičních portfoliích.

SPLNĚNO

Regulace:

ČNB vyžaduje k zabezpečení svých úkolů potřebné informace a podklady od bank, poboček zahraničních bank, spořitelních a úvěrních družstev podnikajících na území České republiky. [Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance](#), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ČNB“) stanoví, že ČNB má právo požadovat informace i podle příslušných ustanovení jiných zvláštních právních předpisů, k nimž patří zejména zákon o bankách a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech. ČNB je oprávněna vyžadovat veškeré informace od subjektů, nad nimiž vykonává dohled i v rámci kontrol na místě. Zákony České republiky upravují i výměnu informací mezi ČNB a zahraničními orgány bankovního dohledu. Posledně jmenovaná úprava přitom implementuje příslušné směrnice EU. Srovnej princip č. 1(3), základní kritérium č. 3.

Výkon dohledu:

Banky předkládají ČNB v rámci pravidelného předkládání výkazů čtvrtletně výsledky standardizovaného úrokového šoku, a to nejen celkově, ale i podle jednotlivých měn v komentáři. Součástí komentáře je i popis použité metody pro výpočet standardizovaného šoku. Součástí výkazu je i přehled aktiv a závazků podle pásem přecenění resp. zbytkové splatnosti pro citlivostní analýzu úrokového rizika. V rámci kontrol na místě je ČNB oprávněna si vyžádat výsledky bankou nebo družstevní záložnou prováděných stresových testů.

2. Orgán dohledu hodnotí, zda vnitřní systémy měření kapitálu bank adekvátně zachycují úrokové riziko portfolia banky.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání požaduje, aby banka nebo družstevní záložna prováděla pravidelné stresové testy pro úrokové riziko investičního portfolia a aby v případě

nutnosti neprodleně přijala příslušná opatření a informovala o tom ČNB. Viz výše základní kritérium č. 3.

Výkon dohledu:

Informace o výsledcích regulatorního stresového testování pro úrokové riziko investičního portfolia je součástí pravidelného reportingu pro ČNB. Při výkonu dohledu formou kontrol na místě ČNB ověřuje zda vnitřní systémy měření kapitálu adekvátně zachycují riziko, zda jsou splněny požadavky vyhlášky na provádění stresového testování úrokového rizika investičního portfolia a dopad úrokového rizika portfolia banky do Pilíře I i Pilíře II včetně jeho agregace do celkového ekonomického kapitálu.

3. Orgán dohledu vyžaduje, aby stresové testování vycházelo z rozumně navržených nejhorších scénářů a aby zachycovalo všechny závažné zdroje rizika, včetně porušení zásadních předpokladů. Orgán dohledu vyžaduje, aby vrcholné vedení banky vzalo tyto výsledky do úvahy při tvorbě a kontrole strategie, postupů a limitů pro úrokové riziko.

SPLNĚNO

Regulace:

Viz výše základní kritérium č. 3.

Výkon dohledu:

Při výkonu dohledu formou kontroly na místě ČNB ověřuje, zda stresové scénáře vycházejí z reálných předpokladů a zachycují všechny zdroje úrokového rizika. Ověřováno je rovněž, zda výsledky stresového testování jsou brány do úvahy při tvorbě plánu a strategie řízení rizik.

4. Orgán dohledu vyžaduje, aby banky učinily odpovědným za řízení úrokového rizika osoby, které podávají zprávy představenstvu nezávisle na osobách, které zodpovídají za obchodní a/nebo jiné činnosti související s převzetím rizika. V případě že samostatná funkce řízení rizika včetně úrokového rizika neexistuje, orgán dohledu vyžaduje, aby banka zavedla pro osoby, které odpovídají za řízení rizika a činnosti související s převzetím rizika, mechanismus na zmírnění případného střetu zájmů.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (§ 20 odst. 1) ukládá bance nebo družstevní záložně zajistit, aby orgánům, pracovníkům, útvarům a výborům, pokud jsou zřízeny, byly na všech řídicích a organizačních úrovních přidělovány odpovědnosti a pravomoci tak, aby bylo dostatečně zamezeno vzniku možného střetu zájmů. Přitom oblasti, kde existuje možnost vzniku střetu zájmů musí být včas identifikovány, postupy stanoveny tak, aby omezily možnosti střetu zájmů, a oblasti střetu zájmů a jeho možného vzniku musejí být předmětem průběžného nezávislého sledování. V § 20 odst. 2 písm. f) a g) vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání se bance nebo družstevní záložně ukládá zajistit, aby schvalování limitů pro řízení tržního rizika, resp. schvalování oceňovacích systémů a modelů používaných pro měření a sledování tržního rizika včetně úrokového rizika, bylo prováděno nezávisle na obchodních činnostech, v jejichž přímém důsledku je banka nebo družstevní záložna vystavena úvěrovému nebo tržnímu riziku. Tato ustanovení se vztahují i na řízení úrokového rizika v investičním portfoliu.

Výkon dohledu:

Při výkonu dohledu formou kontroly na místě ČNB ověřuje, zda pravomoci a odpovědnosti za řízení úrokového rizika (jakož i přípravu podkladů) jsou jednoznačně stanoveny tak, aby nemohlo dojít ke konfliktu zájmů (kumulaci neslučitelných funkcí).

Princip 17: Vnitřní kontrola a audit

Orgány dohledu si musí být jisty, že banky mají zavedené systémy vnitřní kontroly odpovídající velikosti a složitosti jejich podnikání. Tyto systémy by měly zahrnovat jasné uspořádání pravomocí a odpovědností; oddělení funkcí pro vstup banky do závazků, pro platby z fondů banky, pro účtování aktiv a pasiv; odsouhlasení těchto procesů; správu aktiv banky, adekvátní nezávislé funkce vnitřního auditu a compliance, jež prověřují funkčnost systému vnitřní kontroly, jakož i dodržování platných zákonů a předpisů.

Souhrnné vyhodnocení principu:

SPLNĚNO

Základní kritéria:

Základní požadavky na řídicí a kontrolní systém jsou upraveny v [zákoně č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o bankách“) a v [zákoně č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“). Tyto požadavky, včetně zajištění odděleného výkonu neslučitelných funkcí, funkce vnitřního auditu a funkce compliance, jsou dále rozpracovány ve [vyhlášce č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry](#) (dále jen „vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání“). Stanovené požadavky jsou banky a spořitelni a úvěrní družstva (dále jen „družstevní záložny“) povinny naplňovat s ohledem na svou velikost, způsob řízení, počet pracovníků, povahu, rozsah a složitost činností, které vykonávají nebo hodlají vykonávat, a na s nimi spojená rizika. Při naplňování požadavků na řídicí a kontrolní systém jsou banky a družstevní záložny povinny přihlížet také k vývoji prostředí včetně vývoje v oblasti řádné správy a řízení společnosti (corporate governance). Hlavní povinnosti představenstva akciových společností a družstev, jakož i povinnosti dozorčích orgánů (dozorčí rada a kontrolní komise) stanoví zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obchodní zákoník“). Zákon o bankách a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech stanoví další požadavky na dozorčí orgán, představenstvo a jejich členy. Pravomoci představenstva, dozorčího orgánu, jakož i pravomoci a odpovědnosti vedoucích pracovníků a řídicích osob musí být upraveny ve stanovách banky nebo družstevní záložny. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání dále upřesňuje požadavky na dozorčí orgán a představenstvo v oblasti systému vnitřní kontroly banky nebo družstevní záložny. Požadavek zákona na mechanismy vnitřní kontroly, včetně oddělení neslučitelných funkcí a vnitřního auditu, jsou rovněž podrobněji specifikovány v rámci vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání. ČNB při výkonu dohledu prověřuje dodržování požadavků stanovených právními předpisy, včetně posouzení, zda útvar vnitřního auditu má nezávislé postavení v bance nebo družstevní záložně, zda má dostatečné zdroje a zda má vypracovávánu metodologii, která odhaluje klíčová rizika v bance nebo družstevní záložně.

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání rovněž upřesňuje náležitosti a postupy předkládání zprávy o ověření řídicího a kontrolního systému nebo některých jeho prvků externím auditorem. Toto ověření provádí externí auditor v souladu se zákonem o bankách zpravidla jednou ročně (§ 22 odst. 2 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání), respektive v souladu se zákonem o spořitelních a úvěrních družstvech zpravidla jednou za tři roky (§ 8b odst. 1 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání).

Dodatečná kritéria:

Pokud to není vyloučeno § 44 odst. 6 zákona č. 93/2009 Sb., o auditorech, v platném znění (dále jen „zákon o auditorech“), musí subjekty veřejného zájmu, tj. i banky a družstevní záložny, zřídit výbor pro audit. Podle vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání (§ 33 odst. 6) podává vnitřní auditor zprávy představenstvu a dozorčímu orgánu. Podle přílohy č. 2 bodu V. 1. vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání informuje osoba řídící výkon vnitřního auditu o zjištěních vnitřního auditu představenstvo, dozorčí orgán, případně výbor pro audit.

ČNB dostává zprávu externího auditora o ověření řídicího kontrolního systému banky jednou za rok a v případě družstevní záložny jednou za tři roky, pokud nebylo rozhodnuto v souladu se zákonem jinak. Významné skutečnosti, které byly zjištěny po předložení zprávy ČNB a mají podstatný vztah k jejímu obsahu, musí být oznámeny neprodleně ČNB. Podle zákona o auditorech [§ 21 odst. 3 písm. b)] je externí auditor rovněž povinen sdělit ČNB skutečnosti jím zjištěné při výkonu auditu, které mají zásadní negativní vliv na hospodaření regulovaného subjektu, tj. banky nebo družstevní záložny.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Zákony, předpisy nebo orgán dohledu stanoví zodpovědnosti představenstva a vrcholného vedení banky v oblasti její správy a řízení tak, aby byla zajištěna efektivní kontrola každého aspektu činnosti banky.

SPLNĚNO

Regulace:

Odpovědnost představenstva a dozorčí rady u bank jako akciových společností je obecně upravena především v ustanoveních § 191 až 201 obchodního zákoníku. Podle zákona o bankách (§ 8) pravomoci představenstva a dozorčí rady banky musí být upraveny ve stanovách banky. Zákon o bankách stanoví, že na dozorčí radu banky nesmějí být přenášeny pravomoci, které obchodní zákoník svěřuje představenstvu akciové společnosti. Členové představenstva, kteří porušili své povinnosti z titulu člena představenstva banky vyplývající pro ně z právních předpisů nebo stanov, odpovídají společně a nerozdílně za škodu, která vznikne věřitelům banky tím, že v důsledku porušení povinnosti těmito členy není banka schopna plnit své splatné závazky (§ 8a zákona o bankách). Banka je povinna ve stanovách upravit také pravomoc a odpovědnost vedoucích pracovníků banky a organizační zajištění řídicího a kontrolního systému (§ 9 odst. 1 zákona o bankách).

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání blíže upravuje povinnosti dozorčího orgánu, představenstva a vrcholného vedení, jakož i požadavky na vnitřní audit a funkci compliance v rámci organizačního zajištění řídicího a kontrolního systému banky nebo družstevní záložny. V § 14 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání je explicitně stanovena odpovědnost představenstva za vytvoření a vyhodnocování řídicího a kontrolního systému a za trvalé udržování jeho funkčnosti a efektivnosti. Zároveň je představenstvo povinno podle § 15 této vyhlášky zajistit, aby všichni pracovníci rozuměli své úloze v řídicím a kontrolním systému a aktivně se do tohoto systému zapojili. Podle § 18 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání vrcholné vedení odpovídá za realizaci představenstvem schválených strategií, zásad a cílů, včetně rozpracování postupů pro jejich naplňování, a za udržování funkčního a efektivního organizačního uspořádání, včetně oddělení neslučitelných funkcí a zamezování vzniku možného střetu zájmů.

Odpovědnost představenstva a kontrolní komise družstevní záložny je upravena především v ustanoveních § 243 až 244 obchodního zákoníku. Další pravomoci představenstva jsou upraveny v § 6 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech. Stejně jako v případě bank platí podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 6 odst. 11), že členové volených orgánů družstevní záložny, kteří porušili své povinnosti z titulu člena voleného orgánu družstevní záložny vyplývající pro ně z právních předpisů nebo stanov, odpovídají společně a nerozdílně za škodu, která vznikne věřitelům družstevní záložny tím, že v důsledku porušení povinností těmito členy volených orgánů není družstevní záložna schopna plnit své závazky. Požadavky na řídicí a kontrolní systém družstevní záložny jsou stanoveny v zákoně o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 7a). Další požadavky týkající se představenstva a kontrolní komise stanoví vyhláška o pravidlech o obezřetného podnikání a jsou stejné jako u bank – viz výše.

2. Orgán dohledu stanoví, že banky mají mít zavedeny systémy vnitřní kontroly, jež odpovídají charakteru a rozsahu jejich činností. Za tento systém zodpovídá představenstvo a/nebo vrcholné vedené banky a systém řeší organizační strukturu, účetní postupy, uplatnění principu „čtyř očí“ i zabezpečení aktiv a investic. Konkrétně se tento systém vztahuje na:

- **organizační strukturu: vymezení povinností a odpovědností, včetně jasného vymezení pravomocí (např. pro schválení konkrétních limitů na úvěry), zásad a postupů pro přijímání rozhodnutí, oddělení zásadních funkcí (např. uzavření obchodu, platby, odsouhlasení údajů, řízení rizika, účetnictví, auditu dodržování předpisů);**
- **účetní zásady a postupy: odsouhlasení účtů, kontrolní listy, manažerské informace;**
- **princip „čtyř očí“: oddělení povinností, křížové kontroly, dvojí kontrola aktiv, dva podpisy;**
- **zabezpečení aktiv a investic, včetně fyzické inventury.**

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon o bankách (§ 8b) a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 7a) stanoví bankám a družstevním záložnám povinnost mít řídicí a kontrolní systém, zároveň tyto zákony stanoví, co takový systém zahrnuje. Řídicí a kontrolní systém musí být ucelený a přiměřený charakteru, rozsahu, složitosti činností banky nebo družstevní záložny a s nimi spojených rizik. Další požadavky týkající se řídicího a kontrolního systému jsou podrobněji upraveny ve vyhlášce o pravidlech obezřetného podnikání v § 7 až § 36 a v přílohách 1 až 3 této vyhlášky. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání v § 8 stanoví, že banka a družstevní záložna naplňuje požadavky stanovené na řídicí a kontrolní systém s ohledem na svou velikost, způsob řízení, počet pracovníků, povahu, rozsah a složitost činností, které vykonává nebo hodlá vykonávat, a přihlíží přitom k vývoji prostředí včetně vývoje v oblasti řádné správy a řízení společnosti (corporate governance).

Organizační struktura, resp. organizační uspořádání instituce musí být nastaveno tak, aby poskytovalo jednoznačné a ucelené vymezení odpovědnosti, pravomoci a jejich přidělení tak, aby nedocházelo ke vzniku střetu zájmů. Banka a družstevní záložna jsou povinny zabezpečit, aby veškeré schvalovací a rozhodovací procesy a kontrolní činnosti včetně odpovědností a souvisejících vnitřních předpisů bylo možné zpětně vysledovat. Představenstvo podle § 16 odst. 1 písm. b) vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání schvaluje a pravidelně vyhodnocuje organizační uspořádání. Organizační uspořádání podle § 19 této vyhlášky

jednoznačně a konzistentně vymezuje odpovědnosti, hlavní informační toky a vazby orgánů, pracovníků, útvarů a výborů banky nebo družstevní záložny, pokud jsou zřízeny, a v rámci regulovaného konsolidačního celku. Podle § 20 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání banka nebo družstevní záložna zajistí, aby orgánům, pracovníkům, útvarům a výborům, pokud byly zřízeny, byly přidělovány odpovědnosti a pravomoci tak, aby bylo dostatečně zamezeno vzniku možného střetu zájmu. Oblasti, kde existuje možnost vzniku střetu zájmů, musí být včas identifikovány. Postupy jsou stanoveny tak, aby omezily možnosti střetu zájmů. Oblasti střetu zájmů a oblasti jeho možného vzniku jsou rovněž předmětem předběžného nezávislého sledování. Zákon o bankách (§ 8) a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 7) stanovují některá omezení, která mají zabránit tomu, aby ke střetu zájmu došlo.

Účetní postupy jsou stanoveny zákonem o účetnictví a navazujícími předpisy. Úplnost, průkaznost a správnost vedení účetnictví a spolehlivost informací poskytovaných orgánům banky nebo družstevní záložny podléhají dle § 33 odst. 4 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání nezávislému prověření vnitřním auditem. V § 21 odst. 1 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání je stanoveno, že banka nebo družstevní záložna zajistí, aby příslušné orgány včetně dozorcích, pracovníci, útvary a výbory, pokud jsou zřízeny, měli pro své rozhodování a další stanovené činnosti k dispozici informace, které jsou aktuální, spolehlivé a ucelené.

Princip čtyř očí je v právních normách zakotven jako nutná součást kontrolních mechanismů a postupů pro kontrolní činnost, které banka nebo družstevní záložna dle § 31 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání má zavést a udržovat na všech řídicích a organizačních úrovních. Kontrolní činnosti zahrnují zejména kontrolu po linii řízení a přiměřené kontrolní mechanismy pro jednotlivé procesy, například kontrolu dodržování právních a vnitřních předpisů a limitů, kontrolu schvalování a autorizace transakcí nad stanovené limity, kontrolu průběhu činností a transakcí, ověřování detailů transakcí, ověřování výstupů používaných systémů a modelů řízení rizik, pravidelnou rekongiliaci.

Zabezpečení aktiv a investic je upraveno rovněž v § 31 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání, který se zabývá fyzickou kontrolou jako součástí kontrolních činností. Fyzická kontrola se zaměřuje zejména na omezení přístupu k hmotnému majetku, cenným papírům a jiným finančním aktivům a na pravidelné inventury majetku.

Výkon dohledu:

V rámci výkonu dohledu formou kontroly na místě je ověřován řídicí a kontrolní systém včetně organizační struktury a její funkčnosti. Jednotlivé prvky řídicích a kontrolních systémů jsou podrobně ověřovány v rámci kontroly řízení jednotlivých rizik (jakožto integrální součást systémů řízení těchto rizik). Kromě toho jsou ověřovány klíčové souhrnné předpoklady řádné správy a řízení společnosti a systém vnitřní kontroly. V rámci systému vnitřní kontroly se jedná zejména o oblasti vnitřního auditu, compliance a systém odhalování a řešení nedostatků řídicích a kontrolních systémů. V oblasti předpokladů řádného řízení a správy společnosti jde pak o hodnocení role orgánů a výborů úvěrových institucí, celkové organizační struktury, nastavení informačních toků a vzájemných vazeb, zajištění dostatečné rekonstruovatelnosti, aj.

3. Zákony, předpisy nebo orgán dohledu stanoví, že představenstvo a vrcholné vedení banky zodpovídají za kontrolní prostředí. Orgán dohledu požaduje, aby představenstvo banky a vrcholné vedení mělo potřebné znalosti rizik souvisejících

s podnikáním banky a zavázalo se k vytvoření silného kontrolního prostředí.
SPLNĚNO

Regulace:

Požadavek orgánu dohledu (ČNB), aby představenstvo regulovaných subjektů a jejich vrcholné vedení mělo potřebné znalosti rizik souvisejících s podnikáním těchto subjektů, je promítnut do příslušných zákonů [§ 4 odst. 5 písm. d) zákona o bankách a § 2a odst. 4 písm. a) zákon o spořitelních a úvěrních družstvech]. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání v § 14 až 18 stanoví podrobnější požadavky na povinnosti a odpovědnosti představenstva a vrcholného vedení při řízení společnosti včetně řízení rizik. Tato ustanovení mj. stanoví, že představenstvo zajistí vytvoření a vyhodnocování řídicího a kontrolního systému, jehož povinnou součástí je i systém řízení rizik, a odpovídá za trvalé udržování jeho funkčnosti a efektivnosti a za trvalé a účinné fungování systému vnitřní kontroly. Představenstvo schvaluje a pravidelně vyhodnocuje strategii řízení rizik a zásady systému vnitřní kontroly. Představenstvo zajistí stanovení zásad řízení lidských zdrojů, jejichž součástí je též požadavek, aby veškeré činnosti prováděli kvalifikovaní pracovníci s odpovídajícími znalostmi a zkušenostmi. Vrcholné vedení pak odpovídá za realizaci představenstvem schválených strategií, zásad a cílů včetně rozpracování postupů pro jejich naplňování.

Výkon dohledu:

V rámci výkonu dohledu formou kontroly na místě je ověřován řídicí a kontrolní systém včetně potřebných znalostí řízení rizik příslušných vedoucích pracovníků banky.

4. V případě, že má obavy, zda banka plní kritéria obezřetného podnikání, je orgán dohledu oprávněn za účelem splnění těchto kritérií požadovat změny ve složení představenstva a vrcholného vedení banky.

SPLNĚNO

Regulace:

V případě zjištění nedostatků v činnosti regulované instituce, včetně nedostatků v řízení regulované instituce osobami, které nemají dostatečnou odbornou způsobilost nebo nejsou důvěryhodné, je ČNB v souladu se zákonem o bankách (§ 26 odst. 1) a zákonem o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 28 odst. 1 písm. a) bod 3 a 4) oprávněna vyžadovat, aby banka nebo pobočka zahraniční banky nebo družstevní záložna vyměnila osoby ve vedení nebo vyměnila členy představenstva, kontrolní nebo úvěrové komise. Z důvodu zjištěného nedostatku v činnosti banky je ČNB oprávněna požadovat i výměnu členů dozorčí rady banky.

5. Orgán dohledu stanoví, že má existovat příslušná rovnováha mezi dovednostmi a zdroji, jimiž jsou zajištěny funkce “back office” a kontrolní funkce na straně jedné a obchodními funkcemi na straně druhé.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (§ 20) stanoví požadavek na oddělení neslučitelných funkcí a rozpoznávání a řízení střetů zájmů. Podle tohoto ustanovení banka nebo družstevní záložna musí zajistit oddělení odpovědnosti za řízení obchodních činností od odpovědnosti za řízení rizika úvěrového, tržního a koncentrace a vypořádání a rekongraci obchodů sjednaných na finančních trzích až do úrovně vrcholného vedení. Zároveň je zde

upraven požadavek, aby banka nebo družstevní záložna zabezpečila odpovídající nezávislost a zamezení střetu zájmu při zajišťování kontrolních mechanismů a činností, a požadavek, aby vnitřní audit byl vykonáván nezávisle na veškerých výkonných činnostech.

Výkon dohledu:

Tento princip je součástí prověřování řízení rizik a rozdělení zodpovědností prováděného v rámci licenčního řízení a také v rámci výkonu dohledu formou kontroly na místě. Na nevhodné organizační uspořádání a rozdělení odpovědností a pravomocí mezi front a back officem by měla být ČNB rovněž upozorněna auditorem v rámci zprávy o ověření řídicího a kontrolního systému banky nebo družstevní záložny.

6. Orgán dohledu stanoví, že banky mají mít funkci compliance, (tj. soustavné kontroly dodržování předpisů, která pomáhá vrcholnému managementu efektivně řídit “compliance” rizika čili rizika právních či regulatorních sankcí, materiálních finančních ztrát nebo ztráty reputace, kterou banka utrpí v důsledku porušení zákonů, nástrojů regulace, pravidel, relevantních etických a seberegulačních standardů organizace). Funkce “compliance” musí být nezávislá na podnikatelských aktivitách banky. Orgán dohledu stanoví, že představenstvo vykonává dohled nad řízením funkce “compliance”.

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (§ 32) ukládá bance a družstevní záložně povinnost zavést a udržovat zásady a postupy pro zajišťování compliance, jejichž cílem je zejména zabezpečit soulad vnitřních předpisů s právními předpisy, vzájemný soulad vnitřních předpisů a soulad činností s právními a vnitřními předpisy. Dále je požadováno, aby zajišťování compliance a související kontroly byly nastaveny tak, aby bylo zabezpečeno:

- a) informování vrcholného vedení o veškerých zjištěných odchylkách a nesouladech, přičemž o významných odchylkách a nesouladech je informováno rovněž představenstvo,
- b) informování vrcholného vedení o připravovaných nebo nových právních předpisech a uznávaných standardech týkajících se činností banky nebo družstevní záložny,
- c) poskytování dalších účelných informací ohledně compliance představenstvu a vrcholnému vedení.

Uvedená vyhláška dále obsahuje požadavek, aby zásady a postupy pro compliance uceleně a propojeně pokrývaly veškeré činnosti banky nebo družstevní záložny. Z vymezení požadavků na funkci compliance ve spojení s požadavky na nezávislost kontrolních činností (§ 20 odst. 5) vyplývá, že jde o činnost, která není závislá na podnikatelských aktivitách banky. Za schvalování a pravidelné vyhodnocování zásad pro compliance je odpovědné představenstvo. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (§ 16 odst. 5) stanoví představenstvu alespoň jednou ročně vyhodnocovat celkovou funkčnost a efektivnost řídicího a kontrolního systému (jeho součástí je i compliance) a zajistit kroky k nápravě takto zjištěných nedostatků. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání (§ 13 odst. 1) dále ukládá dozorčímu orgánu, aby se podílel na směřování, plánování a vyhodnocování činnosti vnitřního auditu a vyhodnocování compliance.

Výkon dohledu:

ČNB v rámci výkonu dohledu formou kontroly na místě se zaměřuje na řídicí a kontrolní

system. ČNB prověřuje v rámci této kontroly zajištění funkce compliance, tj. způsob zajištění funkce compliance a úpravu compliance v bance a družstevní záložně, nastavení systému školení a „šíření povědomí“ o rámci funkce compliance, systém identifikace a promítnutí zákonných a regulatorních požadavků do vnitřní předpisové základny a systém sledování měkkých norem. Předmětem kontroly je rovněž předpisová základna hlavních útvarů zajišťujících v bance nebo družstevní záložně funkci compliance, vlastní výkon činností v rámci funkce compliance a informování o zajištění funkce compliance.

7. Orgán dohledu stanoví, že banky mají nezávislý, stálý a efektivní vnitřní audit, který (i) zajišťuje dodržování politiky a postupů banky a (ii) kontroluje, zda stávající politika, postupy a systém vnitřní kontroly jsou i neustále dostačující a vhodné pro činnost banky.

SPLNĚNO

Regulace:

Zajištění výkonu vnitřního auditu je nedílnou součástí řídicího a kontrolního systému, který musí mít banka (§ 8b zákona o bankách) i družstevní záložna (§ 7a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech) zaveden ze zákona. Podrobnější požadavky na vnitřní audit jsou upraveny ve vyhlášce o pravidlech obezřetného podnikání v § 33 a dále v příloze č. 2 této vyhlášky. Vnitřní audit musí být zajišťován na trvalé a soustavné bázi prostřednictvím alespoň jednoho pracovníka nebo prostřednictvím třetí osoby na smluvním základě nebo kombinací těchto způsobů. Nezávislému prověření vnitřním auditem podléhají veškeré činnosti banky nebo družstevní záložny, zejména dodržování pravidel obezřetného podnikání a vnitřně stanovených zásad, cílů a postupů, systém řízení rizik a systém vnitřní kontroly, finanční řízení, účetnictví, spolehlivost informací a funkčnost a bezpečnost informačních systémů.

8. Orgán dohledu stanoví, že vnitřní audit:

- **má být zajištěn dostatečnými zdroji a dostatečně vyškoleným personálem, jenž má příslušné zkušenosti na to, aby rozuměl činnostem, které podléhají auditu a mohl je posoudit;**
- **má mít odpovídající nezávislé postavení, včetně možnosti obracet se přímo na představenstvo, a že má v bance takové postavení, které zajistí, že vrcholné vedení bude reagovat na jeho doporučení a postupovat podle nich;**
- **má mít neomezený přístup jak ke všem pracovníkům a možnost komunikovat s nimi, tak i ke všem záznamům, dokumentům nebo údajům banky a jejích poboček, kdykoliv je to nezbytné pro výkon jeho funkce;**
- **má používat takovou metodologii, která umožňuje zjistit závažná rizika, kterým je banka vystavena;**
- **má zpracovávat plán auditu, jenž je založen na jeho vlastním hodnocení rizik a v souladu s tím alokovat své zdroje; a**
- **je oprávněn hodnotit všechny outsourcované činnosti.**

SPLNĚNO

Regulace:

Požadavky na vnitřní audit jsou upraveny vyhláškou o pravidlech obezřetného podnikání (§ 33 a příloha č. 2 této vyhlášky). Výkon vnitřního auditu je nezávislý na veškerých výkonných činnostech banky nebo družstevní záložny. Mezi požadavky na vnitřní audit patří zejména, že

- pro výkon vnitřního auditu banka nebo družstevní záložna má nebo získá takové kapacity, které jsou nezbytné pro plnění stanovených požadavků;
- osoby vykonávající vnitřní audit v bance nebo v družstevní záložně nebo pro banku nebo družstevní záložnu vykonávají při plnění svých úkolů nezávislou, objektivní, ujišťovací a případně konzultační činnost. Své výstupy poskytují orgánům banky nebo družstevní záložny popř. jiným osobám včas a musí být aktuální, spolehlivé a ucelené. Osoba vykonávající vnitřní audit musí být podřízena takovému organizačnímu stupni, který ji umožní plnění funkce vnitřního auditu;
- osoba provádějící vnitřní audit musí mít při provádění své činnosti přístup ke všem relevantním dokumentům banky nebo družstevní záložny. Musí být zajištěno, že osoba řídící výkon vnitřního auditu musí mít možnost zúčastnit se zasedání všech poradních a rozhodovacích orgánů a výborů banky nebo družstevní záložny, ledaže je toto právo jednotlivě omezeno odůvodněným rozhodnutím představenstva;
- osoba řídící výkon vnitřního auditu je povinna informovat o zjištěných skutečnostech představenstvo banky nebo družstevní záložny, dozorčí orgán a případně výbor pro audit; v případě zjištění, která mohou významným způsobem záporně ovlivnit finanční situaci banky nebo družstevní záložny, je povinna dát podnět k mimořádnému zasedání dozorčího orgánu;
- činnost vnitřního auditu vychází z analýzy rizik, která hodnotí míru rizik spojených s jednotlivými činnostmi banky nebo družstevní záložny a zohledňuje pravděpodobnost selhání řídicího a kontrolního systému v jednotlivých oblastech a míru možné ztráty vyplývající z tohoto selhání;
- na základě analýzy rizik sestavuje osoba řídící výkon vnitřního auditu návrh strategického a periodického plánu vnitřního auditu. Při jeho přípravě rovněž zohledňuje podněty dozorčího orgánu, představenstva a vrcholného vedení a požadavky příslušných právních předpisů na prověření vnitřním auditem. Při přípravě plánu dále přihlíží k dalším významným relevantním informacím a skutečnostem a bere v úvahu činnost a požadavky vnitřního auditu jiných osob, které jsou členem téhož konsolidačního celku a externího auditora. Plán činnosti vnitřního auditu jsou před schválením představenstvem předloženy k projednání dozorčímu orgánu, popř. výboru pro audit, je-li zřízen. Strategický plán se sestavuje na období tří až pěti let, periodický plán vnitřního auditu na období jednoho roku;
- nezávislému prověření vnitřním auditem podléhají veškeré činnosti banky nebo družstevní záložny tudíž i činnosti, které jsou předmětem outsourcingu. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání v § 11 stanoví, že pokud některou činnost, kterou by jinak vykonávala banka nebo družstevní záložna, zajišťuje pro banku nebo družstevní záložnu na smluvním základě jiná osoba, banka nebo družstevní záložna se tím nezbujuje žádné ze svých odpovědností vůči příslušným orgánům dohledu a třetím osobám za činnosti, které jsou předmětem outsourcingu.

Výkon dohledu:

Požadavky na vnitřní audit jsou prověřovány v rámci výkonu dohledu formou kontroly na místě. V rámci zprávy o řízení rizik je popisován i systém vnitřního auditu. Při této kontrole je v celé šíři prověřován vnitřní audit a je hodnocen vnitřní kontrolní systém jako celek.

Dodatečná kritéria

- 1. V zemích s řídicí strukturou tvořenou jediným orgánem (představenstvem), (oproti struktuře s dozorčí radou a představenstvem), orgán dohledu vyžaduje, aby v představenstvu byl určitý počet zkušených ředitelů bez přímé řídicí pravomoci.**

Irelevantní.

2. Orgán dohledu vyžaduje, aby vnitřní auditor podával zprávy výboru pro audit nebo útvaru s ekvivalentním postavením.

SPLNĚNO

Pokud to není vyloučeno § 44 odst. 6 zákona o auditorech, musí subjekty veřejného zájmu, tj. i banky i družstevní záložny, zřídit výbor pro audit. Podle § 33 odst. 6 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání podává vnitřní auditor zprávy představenstvu a dozorčímu orgánu. O zjištěních vnitřního auditu informuje, podle přílohy č. 2 bodu V. 1. vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání, osoba pověřená řízením výkonu vnitřního auditu představenstvo, dozorčí orgán, případně výbor pro audit.

3. V zemích s řídicí strukturou tvořenou jediným orgánem (představenstvem) orgán dohledu vyžaduje, aby ve výboru pro audit byli zkušení ředitelé bez přímé řídicí pravomoci.

Irelevantní.

4. Zákony nebo předpisy stanoví, nebo orgán dohledu zajistí, že banky mu musí neprodleně sdělit jakékoliv důležité informace, které by mohly vrhnout nepříznivé světlo na odbornou způsobilost a důvěryhodnost některého z členů představenstva nebo vrcholného vedení.

SPLNĚNO VE VELKÉM ROZSAHU

Regulace:

Podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 6 odst. 10) jsou členové volených orgánů družstevní záložny a řídicí osoby povinni neprodleně a úplně informovat ČNB o všech skutečnostech, které by mohly mít za následek ohrožení hospodaření družstevní záložny nebo uplatnění postupu při zjištění nedostatku v činnosti, a o ztrátě odborné způsobilosti nebo důvěryhodnosti členů volených orgánů družstevní záložny a řídicích osob. V zákonu o bankách obdobné ustanovení není, nicméně v rámci komunikace mezi ČNB a regulovanými subjekty je ČNB o takových skutečnostech neformálně informována. Z tohoto důvodu bylo sníženo stupně ohodnocení. Ve vyhlášce o pravidlech obezřetného podnikání v § 22 je stanoveno, že banka nebo družstevní záložna uveřejňuje informace o své současné situaci a o předpokládaném vývoji včas, dostupnou formou, dostatečně a vyváženě. Dále je v § 23 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání uloženo, že systém pro vytváření, kontrolu a předávání informací příslušným orgánům dohledu je vytvořen a udržován tak, aby poskytoval informace aktuálně, spolehlivě a uceleně.

Princip 18 Zneužívání finančních služeb

Orgány dohledu se musí ujistit, že banky mají přiměřené zásady a postupy, a to včetně přísných pravidel uplatňování zásady „poznej svého klienta“, které podporují vysoké etické a profesní standardy ve finančním sektoru a zabraňují úmyslnému nebo neúmyslnému zneužití banky k trestné činnosti.

Souhrnné vyhodnocení principu:

SPLNĚNO VE VELKÉM ROZSAHU

Základní kritéria

Oblast legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu („praní špinavých peněz“) je [upravena zákonem č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu](#) (dále jen „zákon proti legalizaci výnosů z trestné činnosti“). ČNB u povinných osob, vůči nimž vykonává dohled, je podle tohoto zákona dozorčím orgánem pro správný dozor nad plněním povinností stanovených tímto zákonem. Zákon proti legalizaci výnosů z trestné činnosti zmocňuje ČNB k vydání prováděcího předpisu, který stanoví některé požadavky na zavedení a uplatňování systému vnitřních zásad některými povinnými osobami, vůči nimž ČNB vykonává dohled. Zákon proti legalizaci výnosů z trestné činnosti obsahuje požadavek, aby povinné osoby oznamovaly podezřelé obchody [Ministerstvu financí \(dále jen „MF“\), a to prostřednictvím analytického útvaru \(dále jen „FAÚ“; obdoba FIU v zahraničí\), který je jeho součástí](#). ČNB oznamovacím místem není (není tedy osobou, kam se posílají oznámení).

ČNB zejména při kontrolách na místě prověřuje plnění povinností stanovených zákonem proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a požadavky na plnění těchto povinností stanovené [vyhláškou č. 281/2008 Sb., o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu](#) (dále jen „vyhláška k předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti“).

Důvodem pro snížení stupně splnění principu je skutečnost, že příslušné zákony upravující povinnosti související s problematikou předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti neobsahují požadavek, aby povinné osoby při dodržování zákonných povinností zároveň zajistily odpovídající ochranu svých zaměstnanců, kteří v dobré víře nahlásí podezřelou činnost. Dalším důvodem pro snížení stupně plnění principu je, že banky a družstevní záložny jsou povinny oznámit ČNB skutečnosti, které by mohly ohrozit bezpečnost banky nebo družstevní záložny, resp. jejich finanční stabilitu, nikoliv však spáchané skutečnosti trestně právního rázu podle trestního zákona.

Dodatečná kritéria:

Trestněprávní aspekty „praní špinavých peněz“ spadají do kompetence Ministerstva vnitra (vyšetřování) a Ministerstva spravedlnosti (trestání). ČNB nedisponuje kompetencemi ani žádnými experty, kteří by pokryli trestněprávní aspekty oblasti prání špinavých peněz. Zjistí-li MF (FAÚ) skutečnosti, nasvědčující tomu, že byl spáchan trestný čin, podá oznámení podle trestního řádu a současně orgánu činnému v trestním řízení poskytne všechny související informace z výsledků vlastního šetření (§ 32 odst. 1 zákona proti legalizaci výnosů z trestné činnosti). Pokud ČNB zjistí skutečnosti nasvědčující podezřelému obchodu ve smyslu zákona proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, ihned o tom informuje MF (FAÚ).

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria:

1. Právní předpisy vyjasňují povinnosti, odpovědnosti a pravomoci orgánu dohledu, případně dalších odpovědných orgánů, ve vztahu k vnitřním kontrolním mechanismům banky a vynuovení příslušných právních předpisů týkajících se problematiky trestné činnosti.

SPLNĚNO

Regulace:

Oblast přecházení legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu je upravena samostatným zákonem proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. Podle § 35 tohoto zákona je ČNB dozorcím orgánem pro správní dozor nad plněním povinností stanovených tímto zákonem povinným osobám, vůči nimž ČNB vykonává dohled, jimiž jsou banky, spořitelni a úvěrní družstva (dále jen „družstevní záložny“), pobočky zahraničních bank, instituce elektronických peněz, platební instituce, vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu, poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu, ale také obchodníci s cennými papíry, pojišťovny, zajišťovny atd. Ve vztahu k těmto osobám je ČNB podle zákona proti legalizaci výnosů z trestné činnosti (§ 56) zmocněna vydat vyhlášku, která stanoví požadavky na zavedení a uplatňování systému vnitřních zásad, postupů kontrolních opatření některými úvěrovými a finančními institucemi k naplnění některých povinností stanovených zákonem proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. ČNB je rovněž podle § 15 odst. 2 [zákona č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí](#), pověřena kontrolou dodržování tohoto zákona, který stanoví některé povinnosti fyzických a právnických osob při uskutečňování mezinárodních sankcí za účelem udržení nebo obnovení mezinárodního míru a bezpečnosti, ochrany základních lidských práv a boje proti terorismu, a to u bank, poboček zahraničních bank a osob, kterým uděluje povolení podle [devizového zákona](#) (zákon č. 219/1995 Sb.).

ČNB při výkonu své funkce úzce spolupracuje s FAÚ, jemuž povinné osoby oznamují podezřelé obchody (§ 18 zákona proti legalizaci výnosů z trestné činnosti). FAÚ je oprávněn v případě porušení povinností stanovených zákonem proti legalizaci výnosů z trestné činnosti ukládat pokuty za takový delikt. MF je oprávněno podle zákona proti legalizaci výnosů z trestné činnosti (§ 36) v případě, že zjistí, že právnická nebo fyzická osoba mající příjmy z podnikatelské a jiné samostatné výdělečné činnosti zvláště závažným způsobem nebo opětovně porušuje některou z povinností stanovených v tomto zákoně nebo uložených rozhodnutím vydaným podle tohoto zákona, předložit podnět ke zrušení nebo odnětí oprávnění k podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti orgánu, který je podle jiného právního předpisu oprávněn o jeho odnětí rozhodnout (půjde-li o subjekty spadající do kompetence ČNB, je tímto orgánem ČNB). ČNB je pak povinna do 30 dnů od doručení podnětu MF vyrozumět o svých opatřeních a o způsobu vyřízení podnětu. FAÚ poskytuje ostatním dozorcím úřadům informace z vlastní činnosti, které jsou potřebné pro výkon správního dozoru. Česká bankovní asociace pořádá akci „Prevence finanční kriminality“, která se koná každoročně na Policejním prezidiu.

ČNB je ze zákona proti legalizaci výnosů z trestné činnosti povinna informovat FAÚ, pokud při výkonu dohledu zjistí skutečnosti, které by mohly souviset s legalizací výnosů pocházejících z trestné činnosti nebo s financováním terorismu. ČNB před kontrolou na místě v konkrétní instituci žádá FAÚ o poskytnutí informací týkajících se dohlížené osoby. Závěry z kontroly na místě, které se váží k problematice legalizace výnosů, poskytuje ČNB na základě uzavřené dohody s MF (FAÚ).

ČNB se dále v rámci legislativního procesu v souladu s Legislativními pravidly vlády účastní připomínkového řízení k navrhovaným zákonům, tedy konkrétně k zákonu proti legalizaci výnosů z trestné činnosti.

2. Orgán dohledu se musí ujistit, že banky mají přiměřené zásady a postupy, které podporují vysoké etické a profesní standardy a zabraňují úmyslnému nebo neúmyslnému zneužití banky k trestné činnosti. To zahrnuje prevenci a odhalování trestné činnosti a informování příslušných orgánů o podezřelých aktivitách.

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon proti legalizaci výnosů z trestné činnosti (§ 21) ukládá bance a družstevní záložně zavést a uplatňovat odpovídající postupy vnitřní kontroly a komunikace za účelem naplnění povinností stanovených tímto zákonem (tato povinnost se vztahuje i na pobočky zahraničních bank). Zároveň v tomto paragrafu zákon ukládá povinnost vypracovat písemně v rozsahu platných povolení či oprávnění k činnostem podléhajícím působnosti zákona o legalizaci výnosů z trestné činnosti systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření k naplnění povinností stanovených tímto zákonem (dále jen „systém vnitřních zásad“). Dále tento zákon stanoví (§ 21 odst. 5), co musí systém vnitřních zásad obsahovat. Systém vnitřních zásad včetně oznámení o jejich změnách je příslušná instituce povinna doručit FAÚ a ČNB nejpozději do třiceti dnů ode dne, kdy se stala osobou, jenž podléhá zákonu proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, nebo od přijetí změny v systému vnitřních zásad.

Výkon dohledu:

Kontrola systému vnitřních zásad a kontrola plnění povinností stanovených zákonem proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a vyhlášky k předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti je zejména předmětem výkonu dohledu ČNB formou kontroly na místě. ČNB požaduje, aby banky a družstevní záložny měly stanoveny pravomoci a odpovědnosti jednotlivých pracovníků banky nebo družstevní záložny v systému vnitřních zásad dostatečně adresné a konkrétní, tj. musí být zřejmé, kde je za jakou oblast odpovědný. Očekává se, že systém vnitřních zásad nebude pouze v obecné rovině kopírovat ustanovení zákona, ale že bude detailněji rozpracován. Všichni pracovníci příslušné instituce, kteří se při výkonu své činnosti mohli setkat s podezřelými obchody, by měli být s tímto vnitřním předpisem seznámeni a dostatečně proškoleni. Nevypracování systému vnitřních zásad je podle zákona o legalizaci výnosů z trestné činnosti kvalifikováno jako správní delikt, za nějž se uloží pokuta do výše 1 mil. Kč.

3. Kromě poskytování informací útvaru pověřenému bojem s finanční kriminalitou či dalším určeným orgánům banky hlásí orgánu dohledu podezřelé aktivity a podvody, pokud významným způsobem ovlivňují bezpečnost, stabilitu nebo reputaci banky.

SPLNĚNO VE VELKÉM ROZSAHU

Regulace:

Banky a družstevní záložny jsou povinny oznámit ČNB skutečnosti, které by mohly ohrozit bezpečnost banky nebo družstevní záložny, resp. jejich finanční stabilitu. Neoznamují však ČNB spáchané skutečnosti trestně právního rázu podle trestního zákona, proto byl snížen stupeň ohodnocení na „splněno ve velkém rozsahu“. Tuto oznamovací povinnost plní povinné osoby vůči FAÚ. Nicméně, banky a družstevní záložny mají vůči ČNB čtvrtletní informační povinnost o největších ztrátových událostech operačního rizika za uplynulé období. Součástí je i hlášení případných podvodů s vysokou ztrátou, pokud se kvalifikují mezi největší ztrátové

události banky nebo družstevní záložny a ČNB je oprávněna případně si vyžádat doplňující informace k takto hlášeným ztrátovým událostem operačního rizika.

4. Orgán dohledu se musí ujistit, že banky mají zásady a postupy pro implementaci zásady „poznej svého klienta“, jež jsou dobře zdokumentovány a známy všem příslušným pracovníkům. Tyto zásady a postupy musejí být začleněny i do systému řízení rizik banky. Program uplatňování zásady „poznej svého klienta“ na bázi celé skupiny má následující podstatné prvky:

- **zásady přijatelnosti klienta, která vymezuje ty obchodní vztahy, které jsou pro banku nepřijatelné;**
- **program pro identifikaci klienta a pro ověřování a hloubkovou kontrolu; to zahrnuje ověřování skutečných vlastníků a také aktualizace založené na hodnocení rizik, tak aby bylo zajištěno, že záznamy jsou aktuální a relevantní;**
- **zásady a postupy pro sledování a rozpoznávání neobvyklých nebo potenciálně podezřelých transakcí, zejména u vysoce rizikových účtů;**
- **postoupení rozhodnutí o navázání obchodních vztahů s vysoce rizikovými klienty, např. politicky exponovanými osobami, nebo o udržování takových vztahů poté, co se stávající vztah stane vysoce rizikovým, na úroveň vrcholného vedení banky;**
- **jasná pravidla, jež stanoví, jaké záznamy o totožnosti klienta a o jednotlivých transakcích musí být vedeny a po jakou dobu musí být archivovány. Takové záznamy by měly být archivovány nejméně po dobu pěti let.**

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

ČNB při výkonu dohledu prověřuje naplňování § 21 odst. 5 a § 25 odst. 5 zákona proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, tj. zda systém vnitřních zásad povinné osoby obsahuje předepsané náležitosti a jak tento systém funguje v praxi. Jde zejména o

- a) **podrobný demonstrativní výčet znaků podezřelého obchodu, které se mohou vyskytovat při činnosti konkrétní povinné osoby,**
- b) **způsob identifikace klienta, zahrnující opatření k rozpoznání politicky exponovaných osob a subjektů, vůči nimž Česká republika uplatňuje mezinárodní sankce podle zákona o provádění mezinárodních sankcí,**
- c) **postupy pro provádění kontroly klienta a stanovování rozsahu kontroly klienta odpovídajícího riziku legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v závislosti na typu klienta, obchodního vztahu, produktu nebo obchodu,**
- d) **přiměřené a vhodné metody a postupy pro posuzování rizik, řízení rizik, vnitřní kontrolu a zajišťování kontroly nad dodržováním povinností stanovených zákonem proti legalizaci výnosů z trestné činnosti,**
- e) **postup pro zpřístupnění údajů uchovávaných podle části druhé hlavy II (uchovávání informací) zákona proti legalizaci výnosů z trestné činnosti příslušným orgánům,**
- f) **postup povinné osoby od zjištění podezřelého obchodu do okamžiku doručení oznámení MF tak, aby byly dodrženy lhůta stanovená v § 18 odst. 1, jakož i pravidla pro zpracování podezřelého obchodu a určení osob, které podezřelý obchod vyhodnocují,**
- g) **pravidla a postupy, kterými se při nabízení služeb nebo produktů povinné osoby řídí třetí osoby jednající jménem nebo na účet povinné osoby,**
- h) **opatření, která vyloučí zmaření nebo podstatně ztížení zajištění výnosu z trestné činnosti, bezodkladným splněním příkazu klienta,**
- i) **technická a personální opatření, která zajistí provedení odkladu splnění příkazu klienta podle § 20, a ve stanovené lhůtě splnění informační povinnosti podle § 24,**
- j) **v případech uvedených v zákoně proti legalizaci výnosů z trestné činnosti (§ 25 odst. 4),**

popis doplňkových opatření k účinnému zvládnání rizika legalizace výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu.

System vnitřních zásad banky nebo družstevní záložny schvaluje její představenstvo.

ČNB jako správní orgán prověřuje, zda banka, družstevní záložna, nebo pobočka zahraniční banky dodržují ustanovení vyhlášky k předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti. Jde zejména o plnění povinností při identifikaci klienta, podezřelém obchodu, zavádění a uplatňování systému vnitřních zásad.

ČNB dále při výkonu dohledu kontroluje naplňování ustanovení § 16 zákona o legalizaci výnosů z trestné činnosti týkající se uchovávání informací získaných při provádění identifikace klienta. Podle tohoto ustanovení zákona údaje a doklady o obchodech spojených s povinnostmi identifikace uchovává povinná osoba nejméně po dobu 10 let od ukončení vztahu s klientem.

5. Orgán dohledu se musí ujistit, že banky mají pokročilé zásady a postupy hloubkové kontroly pro korespondenční bankovníctví, jež zahrnují:

- **shromažďování dostatečných informací o svých korespondenčních bankách, tak aby plně pochopily podstatu jejich podnikání a klientské základny i to, jak je nad nimi vykonáván dohled, a**
- **neuzavírání či neprodlužování korespondenčních vztahů s takovými zahraničními bankami, které nemají dostatečné mechanismy pro kontrolu trestné činnosti, nepodléhají efektivnímu dohledu příslušných orgánů anebo jsou považovány za banky nevyvíjející žádnou činnost („shell banks“).**

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon proti legalizaci výnosů z trestné činnosti (§ 25) zakazuje bance, družstevní záložně nebo pobočce zahraniční banky působící na území České republiky vstoupit do korespondenčního bankovního vztahu se zahraniční úvěrovou nebo obdobnou institucí,

- a) která je zapsána do obchodního nebo obdobného rejstříku v zemi, v níž není fyzicky přítomna ani se zde nenachází její skutečné vedení, a které není přičleněna k žádné regulované finanční skupině,
- b) o níž je jí známo, že umožňuje využívání svých účtů, institucí uvedenou v písm. a), nebo
- c) která neuplatňuje opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu alespoň rovnocenná požadavkům práva ES.

Pokud banka, družstevní záložna nebo pobočka zahraniční banky působící na území České republiky již vstoupila do takového vztahu, musí jej ukončit v době co nejkratší.

Banka a družstevní záložna je před navázáním korespondenčního bankovního vztahu s korespondenční institucí povinna shromáždit dostatek informací o korespondenční instituci a povaze jejího podnikání, zjistit kvalitu dohledu, kterému korespondenční instituce podléhá, a zhodnotit opatření prováděná korespondenční institucí proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

K navázání korespondenčního bankovního vztahu musí vydat souhlas představenstvo úvěrové instituce nebo vedoucí pobočky zahraniční úvěrové instituce působící na území České republiky.

6. Orgán dohledu pravidelně ověřuje, zda banky mají dostatečné kontrolní mechanismy a systémy pro předcházení, rozpoznávání a hlášení potenciálního zneužití finančních služeb včetně praní špinavých peněz.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

Zneužití banky nebo družstevní záložny k legalizaci výnosů z trestné činnosti může ohrozit reputaci a následně i stabilitu těchto finančních subjektů. Rozhodující úlohu při zapojení ČNB v oblasti boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti představují především kontroly na místě. Při kontrole se ČNB řídí právními předpisy České republiky, současně přihlíží i k doporučením a standardům vydaným různými mezinárodními organizacemi např. Mezinárodním měnovým fondem, Světovou bankou a Bankou pro mezinárodní platby. ČNB dále vychází z doporučení Financial Action Task Force (FATF) vydaných v roce 2003 (Forty Recommendations) a jejich dodatků a revizí, které se týkají boje proti financování terorismu.

Pro zajištění plnění dozorových a dohledových funkcí vyplývajících ze zákona proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, ze [zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o bankách“) a ze [zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“) má ČNB zpracovanou vnitřní metodiku, ve které je velmi podrobně rozpracován postup ČNB při prověřování identifikace klientů bankami a družstevními záložnami, uplatňování zásady „poznej svého klienta“, uchovávání identifikačních údajů o klientech a záznamů o obchodech, zajišťování, vyhodnocování a oznamování podezřelých obchodů, systému vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření k předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, školení pracovníků v oblasti praní peněz, vnitřních kontrolních mechanismů.

7. Orgán dohledu má přiměřené donucovací pravomoci (v oblasti regulace nebo trestního stíhání), aby mohl zakročit proti bance, která neplní své povinnosti ve vztahu k trestné činnosti.

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon proti legalizaci výnosů z trestné činnosti stanoví, že dozorčím úřadem nad plněním povinností stanovených tímto zákonem je

- a) FAÚ, který současně kontroluje, zda nedochází k legalizaci výnosů nebo financování terorismu povinnými osobami, a
- b) ČNB u povinných osob, nad nimiž vykonává dohled.

V zákoně proti legalizaci výnosů z trestné činnosti jsou vymezeny skutkové podstaty správních deliktů souvisejících s nesplněním povinností podle tohoto zákona, jakož i sankce za takové delikty (pokuty). Tyto pokuty ukládá FAÚ. Zjistí-li FAÚ, že povinná osoba zvláště závažným způsobem nebo opětovně porušuje některou z povinností stanovených v tomto zákoně nebo uložených rozhodnutím vydaným podle tohoto zákona, předloží podnět ke zrušení nebo odnětí oprávnění k podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti orgánu, který je podle jiného právního předpisu oprávněn o jeho odnětí rozhodnout. Tento orgán je povinen do 30 dnů ode dne doručení podnětu MF vyrozumět o svých opatřeních a o způsobu jeho vyřízení.

Zákon o bankách [§ 26 odst. 3 písm. b)] a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech [§ 28 odst. 4 písm. b)] označují za nedostatek v činnosti porušování zvláštních zákonů (což v tomto případě je zákon proti legalizaci výnosů z trestné činnosti), jiných právních předpisů, například [vyhláška č. 123 /2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry](#) (dále jen „vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání“), vyhláška k předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti. Pokud ČNB zjistí, že banka nebo družstevní záložna porušuje zákon proti legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo příslušnou vyhlášku, je povinna učinit vůči danému subjektu nápravné nebo sankční opatření.

Pokud ČNB při výkonu dohledu zjistí, že v rámci banky nebo družstevní záložny dochází k trestné činnosti, vztahuje se na ČNB obecná oznamovací povinnost daná trestním zákonem.

8. Orgán dohledu se musí ujistit, že banky:

- **stanovily požadavky na vnitřní audit nebo externí odborníky, kteří nezávisle vyhodnocují příslušné zásady, postupy a kontrolní mechanismy řízení rizik. Bankovní dohled musí mít přístup k jejich zprávám;**
- **zavedly zásady a postupy jmenování pracovníků odpovídajících za compliance na úrovni managementu a jmenovaly pracovníky, kterému budou případy potenciálního zneužití finančních služeb banky (včetně podezřelých transakcí) hlášeny;**
- **uplatňují dostatečné zásady a prověřovací postupy k zajištění vysokých etických a profesních standardů při přijímání pracovníků, a**
- **soustavně poskytují svým pracovníkům školicí programy o zásadě „poznej svého klienta“ a o metodách rozpoznávání trestné a podezřelé činnosti.**

SPLNĚNO

Regulace:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání požaduje, aby banka nebo družstevní záložna zavedla a udržovala zásady a postupy pro zajišťování funkce řízení rizik, funkce vnitřního auditu a funkce compliance. Předmětem výkonu dohledu je kontrola, jak banka nebo družstevní záložna v praxi naplňuje stanovené požadavky související se zajišťováním funkce řízení rizik, funkce vnitřního auditu a funkce compliance. To obnáší prověření, zda banka nebo družstevní záložna má ucelený dokument o přístupu k zajišťování řízení rizik, vnitřního auditu a compliance, jak je zajišťování řízení rizik, vnitřního auditu a compliance organizováno, jak je zabezpečeno soustavné vzdělávání pracovníků zabývajících se zajišťováním řízení rizik, vnitřního auditu a compliance, jak je ve vnitřních předpisech upraven přístup pracovníků řízení rizik, vnitřního auditu a compliance k relevantním informacím, jakým způsobem je management informován o zjištěných učiněných při zajišťování výkonu funkce řízení rizik, funkce vnitřního auditu a funkce compliance atd. ČNB má z titulu výkonu dohledu přístup ke zprávám týkajícím se funkce řízení rizik, funkce vnitřního auditu a funkce compliance. ČNB prověřuje, zda banka nebo družstevní záložna v souladu s vyhláškou o předcházení legalizace z trestné činnosti určila pracovníky k zajišťování průběžného styku a výměně informací s FAÚ a plnění oznamovací povinnosti podle zákona o legalizaci výnosů z trestné činnosti, zda tento pracovník předkládá představenstvu a dozorcímu orgánu banky nebo družstevní záložny alespoň jednou ročně zprávu hodnotící činnost úvěrové instituce v oblasti předcházení legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a zda jsou splněny další požadavky stanovené vyhláškou o pravidlech obezřetného podnikání a vyhláškou č. 281/2008 Sb. V rámci výkonu dohledu ČNB rovněž prověřuje, zda banka nebo družstevní záložna má zpracovaný vnitřní předpis,

jehož součástí je postup rozpoznávání a popis transakcí, které mohou sloužit k praní špinavých peněz.

ČNB obecně, ale také v souvislosti se zajištěním prevence proti legalizaci výnosů z trestné činnosti prověřuje, zda banka nebo družstevní záložna má zpracovány a stanoveny zásady řízení lidských zdrojů pro výběr pracovníků, včetně zásady, aby veškeré činnosti prováděli kvalifikovaní pracovníci s odpovídajícími znalostmi a zkušenostmi, a jak jsou tyto zásady v praxi naplňovány a kontrolovány. ČNB prověřuje, zda jsou v bance nebo družstevní záložně stanovena a prosazována pravidla, která jednoznačně formulují etické zásady a předpokládané modely chování a jednání pracovníků v souladu s těmito zásadami. ČNB rovněž prověřuje, zda regulovaný subjekt má stanoveny zásady a vnitřní postupy upravující vnitřní hlášení o podezřelém obchodě.

Výkon dohledu:

ČNB v rámci prováděných kontrol také prověřuje, zda je naplňován požadavek zákona proti legalizaci výnosů z trestné činnosti týkající se povinnosti pravidelně školit pracovníky v oblasti boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, tj. prověřuje se, zda je v bance nebo družstevní záložně určena osoba zodpovědná za zabezpečení školicích programů a zda taková osoba své povinnosti skutečně plní. Tato osoba je zodpovědná za sestavení plánu školení, který by měl obsahovat jak školení určené pro specialisty v oblasti praní peněz, tak i pro vybrané pracovníky potenciálně přicházející do styku s podezřelými obchody nebo pro ostatní pracovníky, u nichž má školení zejména preventivně informační význam. ČNB kontroluje, zda povinná osoba zajistila v souladu se zákonem proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a vyhláškou k předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti provedení školení k prevenci legalizace výnosů z trestné činnosti, zda jsou školeny všechny osoby, které se mohou setkat s podezřelým obchodem, zda jsou školeny ještě před zařazením na pozici, ve které se mohou setkat s podezřelým obchodem, zda je o provedeném školení vedena evidence účastníků (prezenční listina), zda je školení doplňováno o nové poznatky a zda jsou průběžně ověřovány znalosti osob.

ČNB při výkonu dohledu pravidelně prověřuje, jak banky a družstevní záložny implementovaly požadavky na vnitřní audit stanovené vyhláškou o pravidlech obezřetného podnikání. Správné nastavení systému činnosti vnitřního auditu je nezbytným předpokladem spolehlivosti výstupů vnitřního auditu, jehož cílem je nezávislé prověření všech činností regulovaného subjektu v závislosti na jejich rizikovitosti. ČNB má z titulu výkonu dohledu přístup ke zprávám vnitřního auditu, popř. jiné osoby, např. externího auditora, pokud je banka nebo družstevní záložna pověřila externího auditora či jinou třetí osobu nějakým úkonem vnitřního auditu (outsourcing).

9. Orgán dohledu stanoví, zda banky mají jasné zásady a postupy pro hlášení pracovníků o zneužití finančních služeb banky buď regionálnímu vedení nebo pracovníku zodpovědnému za tuto oblast anebo oběma právě zmíněným instancím. Orgán dohledu rovněž ověřuje, zda banky mají dostatečné manažerské informační systémy, které manažerům a příslušným pracovníkům poskytují o těchto činnostech aktuální informace.

SPLNĚNO

Regulace:

Základní požadavky stanoví zákon proti legalizaci výnosů z trestné činnosti v § 18, § 21, § 22 a § 25.

Vyhláška k předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti pak dále specifikuje požadavky uvedeného zákona. Konkrétně stanoví, že pokud odpovědná osoba při vyhodnocování obchodu zjistí skutečnosti nasvědčující tomu, že klient provádí podezřelý obchod,

- a) vypracuje hlášení o podezřelém obchodu (dále jen „hlášení“) a zašle jej ve lhůtě stanovené systémem vnitřních zásad kontaktní osobě k dalšímu posouzení,
- b) navrhne v hlášení odklad splnění příkazu klienta, pokud by bezodkladným splněním příkazu mohlo být zmařeno nebo podstatně ztíženo zajištění výnosu z trestné činnosti.

Hlášení musí obsahovat takové údaje o klientovi a jeho obchodech, které kontaktní osobě umožní vyhodnotit, zda se jedná o podezřelý obchod. Odpovědné osoby musí mít přístup k informacím obsaženým v informačním systému, který umožní účinné vyhledávání, sledování a vyhodnocování informací potřebných pro dosažení účelu zákona a naplňování požadavků stanovených touto vyhláškou k předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti.

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání obsahuje požadavky na řízení rizik, jejichž součástí jsou i požadavky týkající se informačních systémů. Informační systém musí být podle této vyhlášky (§ 21 odst. 1) nastaven tak, aby poskytoval aktuální, spolehlivé a ucelené informace pro výkon stanovených činností a tím umožňoval managementu banky nebo družstevní záložny plnit efektivně své funkce, a to včetně oblasti předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti.

Výkon dohledu:

ČNB má pro výkon dohledu týkajícího se problematiky praní špinavých peněz zpracovanou vnitřní metodiku. Součástí kontroly na místě je hodnocení, jakým způsobem je vedena evidence vnitřních hlášení podezřelých obchodů zaslaných pracovníkem banky nebo družstevní záložny pověřené osobě této instituce k dalšímu posouzení a zda informační systém banky nebo družstevní záložny je nastaven tak, aby umožňoval vedení banky nebo družstevní záložny, popř. pověřeným pracovníkům získat včasné a úplné informace v případech, kdy může docházet ke zneužití finanční instituce k legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu. I pro tento proces platí požadavek rekonstruovatelnosti kontrolních rozhodovacích činností (vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání).

10. Zákony a právní předpisy zajišťují, že pracovník banky, který podezřelou činnost v dobré víře nahlásí, ať už interně nebo přímo příslušnému státnímu orgánu, nemůže být za to být hnán k zodpovědnosti.

NESPLNĚNO VE VELKÉM ROZSAHU

Regulace:

Kritérium požadující ochranu pracovníka za to, že v dobré víře nahlásí podezřelou činnost, zákony výslovně pokryto není. Zákon proti legalizaci výnosů z trestné činnosti ukládá povinné osobě povinnost oznamovat FAÚ podezřelé obchody, které povinná osoba zjistí v souvislosti se svou činností. Oznamení by mělo být učiněno bez zbytečného odkladu, nejpozději do pěti kalendářních dnů od zjištění obchodu. Vyžadují-li to okolnosti případu, zejména hrozí-li nebezpečí z prodlení, oznámí povinná osoba podezřelý obchod neprodleně po jeho zjištění. Neoznamením podezřelého obchodu se povinná osoba dopouští správního deliktu, a může být FAÚ sankcionována (§ 46) do výše 5 mil Kč. Jestliže by nesplněním oznamovací povinnosti bylo znemožněno nebo ztíženo zjištění nebo odčerpání výnosu z trestné činnosti nebo umožněno financování terorismu, je zákonem umožněno uložit pokutu až do 50 mil. Kč.

V § 38 zákona o bankách je stanoveno, že porušením povinnosti dodržet bankovní tajemství není sdělení údajů o klientovi a jeho obchodech při podání trestního oznámení nebo při plnění oznamovací povinnosti podle zákona proti legalizaci proti výnosů z trestné činnosti nebo zákona o provádění mezinárodních transakcí. Podle § 25b zákona o spořitelních a úvěrních družstvech je družstevní záložna povinna zachovávat v tajnosti a chránit před zneužitím údaje o svém členovi a o jeho obchodech s družstevní záložnou. Za porušení této povinnosti se nepovažuje sdělení údajů o členovi družstevní záložny a jeho obchodech při podání trestního oznámení nebo při plnění oznamovací povinnosti podle zvláštního zákona proti legalizaci výnosů z trestné činnosti.

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání požaduje (§ 15 odst. 2), aby představenstvo zajistilo stanovení pravidel, která jednoznačně formulují etické zásady a předpokládané modely chování a jednání pracovníků v souladu s těmito zásadami, a tato pravidla prosazovala. Zapracování obecné povinnosti upozorňovat na nedostatky v činnosti instituce nebo na pochybné obchody a operace by mělo být součástí systému vnitřní kontroly. Pokud banka nebo družstevní záložna zřídí v rámci systému vnitřní kontroly mechanismus whistle-blowing, je podle § 34 odst. 2 vyhlášky povinna zajistit dostupnost tohoto mechanismu všem pracovníkům a zachovat důvěrnost o pracovníkovi, který whistle-blowing využije pro oznámení význam obav ohledně funkčnosti nebo efektivnosti řídicího a kontrolního systému nebo jeho prvku, tj. včetně systému vnitřních zásad a postupů proti legalizaci výnosů z trestné činnosti.

Citované zákony upravují povinnosti související s problematikou předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti, nicméně již neupravují, aby povinné osoby při dodržování zákonných povinností zároveň zajistily odpovídající ochranu pracovníků, které v dobré víře nahlásí podezřelou činnost. Proto byl stupeň hodnocení stanoven jako „nesplněno ve velkém rozsahu“.

Výkon dohledu:

ČNB při výkonu dohledu v bankách a družstevních záložnách prověřuje, jak je vnitřními předpisy ošetřena povinnost oznamovat podezřelé obchody v příslušné instituci, resp. jak je v instituci naplňován zákon proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. Instituce by měla prokázat, že má vnitřní předpis, jehož obsahem je zakotvení povinnosti každého pracovníka nahlásit podezřelý obchod, pokud ho při výkonu své činnosti zjistí, a způsob, jakým má pracovník při nahlásování zjištěného podezřelého obchodu postupovat.

11. Orgán dohledu je schopen informovat útvar pověřený bojem s finanční kriminalitou, případně další určené orgány, o veškerých podezřelých transakcích. Dále je schopen přímo či nepřímo sdílet s příslušnými soudními orgány informace související s podezřením na trestnou činnost či se skutečnou trestnou činností.

SPLNĚNO

Podle § 25a zákona o bankách jsou všechny osoby provádějící bankovní dohled povinny zachovávat mlčenlivost o všech údajích získaných v souvislosti s výkonem svého povolání, zaměstnání nebo funkce. Za porušení povinnosti mlčenlivosti se však při dodržení zákonných podmínek nepovažuje poskytnutí informací získaných při výkonu bankovního dohledu:

- a) veřejným orgánům v souvislosti s bojem proti legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo provádění mezinárodních sankcí za účelem udržování mezinárodní míru a bezpečnosti,
- b) orgánu činném v trestním řízení.

Obdobná úprava týkající se průlomu do povinnosti mlčenlivosti je u družstevních záložen obsažena v § 25a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech.

12. Orgán dohledu je schopen přímo či nepřímo spolupracovat s příslušnými domácími i zahraničními orgány dohledu nad finančním trhem, případně s nimi sdílet informace související s podezřením na trestnou činnost nebo skutečnou trestnou činností, jestliže takové informace slouží účelům dohledu.

SPLNĚNO

Regulace:

Podle zákona o bankách (§ 25a) jsou všechny osoby provádějící bankovní dohled povinny zachovávat mlčenlivost o všech údajích získaných v souvislosti s výkonem svého povolání, zaměstnání nebo funkce. Za porušení povinnosti mlčenlivosti se při dodržení zákonných podmínek nepovažuje poskytnutí informací získaných v souvislosti s výkonem bankovního dohledu veřejným orgánům a dalším osobám v členských zemích EU v souvislosti s bojem proti legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo provádění mezinárodních sankcí za účelem udržování mezinárodního míru a bezpečnosti, ochrany základních lidských práv a boje proti terorismu. Informace získané v souvislosti s výkonem bankovního dohledu mohou být poskytnuty též mezinárodním organizacím, působícím na úseku boje proti trestné činnosti, a dále orgánům cizích států činným v trestním řízení pro plnění jejich funkce.

Obdobná úprava týkající se průlomu do mlčenlivosti je v zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 25a).

Podle zákona o bankách (§ 38) a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 25 odst. 3) se za porušení bankovního tajemství, resp. za porušení povinnosti mlčenlivosti, nepovažují informace o klientovi a jeho obchodech při podání trestního oznámení nebo při plnění oznamovací povinnosti podle zvláštního právního předpisu o boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo zvláštního právního předpisu o provádění mezinárodních sankcí za účelem udržování mezinárodního míru a bezpečnosti, ochrany základních lidských práv a boje proti terorismu.

Dodatečné kritérium

1. Jestliže tuto činnost nezajišťuje jiný orgán, orgán dohledu disponuje experty pro potírání trestné činnosti.

Irelevantní.

Oblast potírání trestné činnosti spadá do kompetence Ministerstva vnitra (vyšetřování) a Ministerstva spravedlnosti (trestání).

Princip 19: Obezřetnostní přístup

Efektivní systém bankovního dohledu vyžaduje, aby orgány dohledu důkladně porozuměly operacím jednotlivých bank a bankovních skupin, a také bankovnímu sektoru jako celku, s důrazem na jeho bezpečnost, finanční zdraví a stabilitu.

Souhrnné vyhodnocení principu:

SPLNĚNO

Základní kritéria:

ČNB má v souladu se [zákonem č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o ČNB“) pečovat o bezpečné fungování a rozvoj finančního trhu v České republice a přispívat ke stabilitě jejího finančního systému jako celku. K zajištění těchto úkolů musí být vytvořen odpovídající ucelený komplex nástrojů zabezpečujících získání dostatečného množství informací a údajů o dohlížených subjektech. Nezbytným předpokladem proto je, aby bankovní dohled disponoval dostatečnými a kvalifikovanými lidskými zdroji pro metodickou, analytickou a kontrolní činnost a aby tyto zaměstnanci byli schopni postihnout a rozumět nejnovějším trendům v činnostech bank a spořitelních a úvěrních družstvech (dále jen „družstevní záložna“) a jejich skupin včetně rizik spojených s těmito činnostmi, které by, pokud by nebyly řádně ošetřeny a popřípadě regulovány, mohly ohrozit bezpečnost, finanční zdraví a stabilitu jak samotného subjektu, tak i sektoru jako celku. K zajištění efektivní činnosti bankovního dohledu byla vytvořena celá škála metodických zásad a postupů pro podchycení a vyhodnocení všech činností regulovaných subjektů a postupy pro přijímání opatření, pokud by výsledky signalizovaly nějaké nebezpečí ohrožující regulovaný subjekt.

Dodatečné kritérium:

ČNB má k dispozici pro podporu stanovení rizikového profilu instituce automatizovaný informační systém, který umožňuje propočet hodnocení instituce z hlediska kvantitativních a kvalitativních aspektů. Metodologii s automatizovanou podporou, která by zcela umožnila komplexně posoudit budoucí vývoj rizikového profilu bank a družstevních záložen a předvídat a aktivně řešit jakékoli vážné ohrožení stability bankovního sektoru plynoucí ze stávajících či vznikajících rizik, ČNB zpracovanou nemá. ČNB nicméně disponuje automatizovaným systémem podporujícím hodnocení rizikového profilu (Risk Assessment System, RAS), provádí pravidelné analýzy finanční situace jednotlivých bank a družstevních záložen a prospektivní zátěžové testy jednotlivých bank i bankovního sektoru jako celku, které umožňují v nejvyšší možné míře a včas odhalit potenciální slabá místa a připravit vhodná opatření k nápravě.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Orgán dohledu disponuje zásadami a postupy, jež mu umožňují důkladně pochopit rizikový profil jednotlivých bank i bankovních skupin.

SPLNĚNO

Regulace:

Podle zákona o ČNB je ČNB ústřední bankou České republiky a zároveň i orgánem vykonávajícím dohled nad finančním trhem České republiky. Při výkonu bankovního dohledu

ČNB podle § 25 odst. 3 [zákona č. 21/1992 Sb. o bankách, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o bankách“) a podle § 28 odst. 1 písm.g) [zákona č. 87/1995 Sb. o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“) přezkoumává a vyhodnocuje, zda uspořádání, strategie, postupy a mechanismy zavedené bankou, resp. družstevní záložnou a kapitál banky, resp. družstevní záložny zajišťují jejich bezpečný a spolehlivý provoz a krytí rizik, kterým jsou nebo mohou být vystaveny. Podrobněji viz Princip č. 1 a jeho plnění.

Výkon dohledu:

Pro každou úvěrovou instituci je ve čtvrtletní periodicitě zpracovávána samostatná analýza její finanční situace a podstupovaných rizik. Tato analýza obsahuje jak vyhodnocení na individuální, tak konsolidované bázi. V případě identifikace nedostatků či rizik ve vývoji instituce jsou navrhována opatření k nápravě. V případě stavebních spořitelen jsou samostatné analýzy zpracovávány pouze ke konci kalendářního roku, v průběhu roku je čtvrtletně zpracovávána stručná souhrnná analýza vývoje tohoto subsektoru.

Pro podporu stanovení rizikového profilu banky je k dispozici rovněž automatizovaný informační systém, který umožňuje propočet hodnocení instituce z hlediska kvantitativních a kvalitativních aspektů. Systém posuzuje jak expozici banky vůči jednotlivým rizikům (především prostřednictvím kvantitativních ukazatelů vycházejících z pravidelného výkaznictví, případně doplněných o kvalitativní hodnocení expozice – např. v případě reputačního rizika), tak úroveň řídicího a kontrolního prostředí v bance (prostřednictvím kvalitativních otázek vycházejících z pravidla z obsahu kontrol prováděných v rámci dohledu na místě). Hodnocení jednotlivých prvků probíhá ve čtyřstupeňové škále (A-B-C-D) a tyto prvky jsou pak dále váženy až do konečného hodnocení. Výstupem systému je mj. rating instituce, na základě kterého jsou instituce rozděleny do pěti skupin charakterizovaných obdobnou mírou problémů. Rating bank je v pololetní periodicitě předkládán k projednání bankovní radě ČNB.

2. Orgán dohledu sleduje a vyhodnocuje vývoj, trendy a rizika v bankovním sektoru jako celku. Bere do úvahy i vývoj nebankovních finančních institucí a využívá k tomu intenzivní kontakty s jejich regulátory.

SPLNĚNO

Regulace:

Podle zákona o ČNB je ČNB integrovaným orgánem vykonávajícím dohled nad finančním trhem České republiky jako celkem. Podrobněji viz Princip č. 1 a jeho plnění.

Výkon dohledu:

V rámci výkonu bankovního dohledu ČNB průběžně vyhodnocuje rovněž vývoj bankovního sektoru jako celku z hlediska jeho finanční situace, podstupovaných rizik a vývojových trendů. Čtvrtletně je pro bankovní radu ČNB zpracovávána zpráva o vývoji bankovního sektoru a nejvýznamnějších bank.

Jedenkrát ročně je zpracovávána zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem, která je určena pro zákonodárné a výkonné orgány státní správy a odbornou i laickou veřejnost. V rámci této zprávy je popisován rovněž vývoj jednotlivých sektorů finančního trhu a podstupovaných rizik. Ve čtvrtletní periodicitě jsou na webových stránkách ČNB

zveřejňovány základní ukazatele o vývoji bankovního sektoru a sektoru družstevních záložen.

Při hodnocení vývoje bankovního sektoru spolupracuje dohled s dalšími útvary ČNB, zejména pak s útvarem finanční stability, který zpracovává vlastní analýzy z pohledu vzájemné interakce jednotlivých sektorů finančního trhu a reálné ekonomiky, včetně provádění pravidelného testování odolnosti sektoru bank a pojišťoven. Sekce dohledu nad finančním trhem se rovněž ve čtvrtletní periodicitě účastní jednání tzv. panelu makrofinanční stability, který byl v ČNB ustanoven v roce 2009 jako fórum pro výměnu aktuálních informací mezi relevantními sekcemi ČNB (finanční stabilita, měnová politika, bankovní obchody, řízení rizik, dohled nad finančním trhem).

Významným prvkem při hodnocení vývoje bankovního sektoru je také spolupráce na mezinárodní úrovni, ať již bilaterální se zahraničními partnerskými orgány dohledu, či v rámci struktur různých mezinárodních organizací či institucí. Příkladem může být aktivní zapojení pracovníků bankovního dohledu do činnosti pracovních skupin Evropské centrální banky (ECB) či Evropského orgánu dohledu v bankovníctví (EBA), zabývajících se vývojovými trendy v bankovníctví a jeho regulací a dohledem z hlediska jednotného evropského trhu finančních služeb. Bankovní dohled rovněž komunikuje s ratingovými agenturami a sleduje jimi vydávaná hodnocení vývoje jednotlivých bank i bankovního sektoru jako celku.

3. Orgán dohledu používá metodiku pro průběžné určování a vyhodnocování povahy, významu a rozsahu rizik, kterým jsou vystaveny jednotlivé banky či bankovní skupiny. Tato metodika by měla mimo jiné pokrývat obchodní zaměření, rizikový profil a vnitřní kontrolní prostředí a měla by umožňovat dostatečné porovnávání bank. Na základě výsledků takového hodnocení se stanovují priority pro výkon bankovního dohledu.

SPLNĚNO

Regulace:

Podle zákona o bankách (§ 25 odst. 3) a podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech [§28 odst. 1 písm.g)] ČNB přezkoumává a vyhodnocuje, zda uspořádání, strategie, postupy a mechanismy zavedené bankou, resp. družstevní záložnou a kapitál banky, resp. družstevní záložny zajišťují jejich bezpečný a spolehlivý provoz a krytí rizik, kterým jsou nebo mohou být vystaveny, přičemž přezkum a vyhodnocování se provádí v rozsahu a periodicitě přiměřené velikosti, významu a postavení banky, resp. družstevní záložny, na finančním trhu a charakteru, rozsahu a složitosti jejich činností, minimálně však jednou ročně. Dále rovněž viz Princip č. 1 a jeho plnění.

Výkon dohledu:

Praktický výkon dohledu nad bankami a družstevními záložnami je ve velkém rozsahu formalizován. Metodologie pro vymezení a vyhodnocení podstaty, důležitosti a rozsahu rizik, kterým jsou vystaveny jednotlivé banky, je obsažena v následujících vnitřních dokumentech ČNB:

- manuál pro výkon dohledu na dálku,
- manuál pro správní řízení, jenž obsahuje postupy při licencování a ukládání opatření k nápravě,
- metodika pro kontrolu řízení úvěrového rizika při dohlídce na místě,
- metodika pro kontrolu řízení tržních rizik při dohlídce na místě,
- metodika pro kontrolu vnitřního kontrolního systému a vnitřního auditu při dohlídce

na místě,

- metodika pro kontrolu řízení operačního rizika včetně informačních systémů a technologií při dohlídce na místě,
- metodika pro zohledňování zajištění v souladu s relevantní Basilejskou dohodou, t.č. Basel II,
- metodika systému hodnocení rizikového profilu RAS

Postupně se zpracovávají postupy a benchmarky pro stresové testování, compliance, legalizaci výnosů z trestné činnosti, hodnocení bank v oblasti jednotlivých rizik a vnitřního auditu. Tyto vnitřní dokumenty vymezují standardní postupy, jež jsou uplatňovány při výkonu dohledu. Aktualizují se podle potřeb a na základě zkušeností z výkonu dohledu.

Významným podkladem, který je využíván ke stanovení priorit pro výkon dohledu, jsou základní analýzy banky nebo družstevní záložny, které jsou zpracovávány na čtvrtletní, pololetní a roční bázi. Tyto analýzy obsahují zhodnocení všech oblastí aktivit banky nebo družstevní záložny včetně zhodnocení významných skutečností ovlivňujících vývoj banky nebo družstevní záložny a liší se pouze mírou podrobností.

4. Orgán dohledu ověřuje, zda banky a bankovní skupiny dodržují pravidla obezřetného podnikání a zda plní i ostatní povinnosti, které jim ukládají právní předpisy.

SPLNĚNO

Regulace:

Podle zákona o ČNB vykonává ČNB bankovní dohled na individuálním i konsolidovaném základě a tento dohled zahrnuje i kontrolu dodržování příslušných zákonů a kontrolu dodržování vyhlášek a opatření vydaných ČNB. Podrobněji viz Princip č. 1 a jeho plnění.

Výkon dohledu:

ČNB podle zákona o ČNB je orgánem vykonávajícím dohled nad finančním trhem. V § 44 tohoto zákona jsou vyspecifikovány osoby, nad kterými ČNB vykonává dohled, a co dohled zahrnuje. Patří sem mimo jiné kontrola dodržování zákonů, jestliže je k této kontrole a tímto zákonem nebo zvláštními právními předpisy zmocněna, a kontrola dodržování vyhlášek a opatření vydaných ČNB, získávání informací potřebných pro výkon dohledu podle zvláštních právních předpisů a jejich vymáhání, ověřování jejich pravdivosti, úplnosti a aktuálnosti, ukládání opatření k nápravě a sankcí podle tohoto zákona nebo zvláštních právních předpisů, řízení o správních deliktech a přestupcích. ČNB vykonává nad osobami uvedenými v § 44 odst. 1 zákona o ČNB též dohled na konsolidovaném základě nebo ve skupině a doplňkový dohled nad těmito osobami ve finančních konglomerátech v rozsahu stanoveném zvláštními právními předpisy. Ověřování dodržení pravidel obezřetného podnikání a dalších povinností bank a družstevních záložen provádí ČNB v rámci dohledu na dálku (zejména na základě kontroly hlášení a výkazů při využití informačního systému bankovního dohledu) a při kontrolách v rámci dohledu na místě.

5. Orgán dohledu vyžaduje, aby jej banky informovaly o veškerých závažných změnách ve své činnosti, struktuře a celkovém svém stavu nebo aby jej okamžitě informovaly o veškerých závažných nepříznivých událostech včetně porušení pravidel obezřetného podnikání či ostatních povinností, které jim ukládají právní předpisy.

SPLNĚNO

Regulace:

Obecně platí, že banky a pobočky zahraničních bank jsou povinny předložit ČNB na základě jejího požadavku veškeré informace potřebné pro výkon dohledu na individuálním a konsolidovaném základě (§ 24 zákon o bankách).

Podle zákona o bankách (§ 1 odst. 4) banka nesmí vykonávat jiné podnikatelské činnosti než ty, které má povoleny v licenci. Pokud hodlá banka provozovat činnosti nad rámec licence, je povinna v souladu s právní úpravou požádat o změnu licence. Okruh potenciálních činností, které může banka provádět, je však omezen zákony. Banky zpravidla oznamují změny v činnostech, které jsou vykonávány v souladu s vydanou licencí, např. zavedení nového produktu v rámci povolené činnosti, a to při jednání ČNB s vrcholným vedením banky o strategii banky anebo ve výročních zprávách, které jsou banky povinny předkládat ČNB podle § 23 odst. 1 zákona o bankách.

Banka je dále podle zákona o bankách (§ 9 odst. 2) povinna ukládat u ČNB ověřené kopie stanov a jejich změny, přičemž je banka o návrzích změn některých obligatorních ustanoveních stanov povinna předem informovat ČNB (§ 16 odst. 2 písm. a) zákona o bankách). Informační povinnosti podle zákona o bankách (§ 16 odst. 2) podléhají rovněž návrhy personálních změn v představenstvu banky a na místech vedoucích pracovníků banky a záměr založit právnickou osobu v zahraničí nebo se na ní majetkově podílet. Ve vymezených případech jsou nové osoby posuzovány v ČNB. Banka je dále podle zákona o bankách (§ 16a) povinna písemně informovat ČNB o záměru otevřít pobočku nebo zastoupení v zahraničí, o záměru poskytovat služby v zahraničí bez založení pobočky a o případných diskriminačních opatřeních státu, na jehož území pobočka nebo zastoupení v zahraničí působí nebo mají působit nebo na jehož území jsou nebo mají být poskytovány služby bez založení pobočky.

Zákon o bankách (§ 26b) stanoví bankám povinnost informovat neprodleně ČNB v případě, že představenstvo nebo dozorčí rada zjistí, že banka je nebo se stane platebně neschopnou nebo že bance vznikly nebo pravděpodobně vzniknou ztráty, které způsobily nebo mohou způsobit pokles kapitálu banky na individuálním základě pod dvě třetiny součtu jednotlivých kapitálových požadavků ve smyslu zákona. Další explicitní požadavek, který by ukládal bance, popř. jejím orgánům, povinnost oznamovat automaticky jakékoliv zhoršení v činnosti, včetně porušení zákonů a pravidel obezřetného podnikání, však stanoven není (tímto však není dotčena povinnost předkládat potřebné informace a podklady podle § 41 odst. 2 a 3 zákona o ČNB a každoroční písemnou zprávu, která obsahuje kvalitativní i kvantitativní informace o spolehlivých, účinných a úplných strategiích a postupech pro stanovení, průběžné posuzování a udržování vnitřně stanoveného kapitálu v takové výši, struktuře a rozložení, aby dostatečně pokrýval rizika, kterým je nebo by mohla být banka nebo družstevní záložna vystavena; tento systém vnitřně stanoveného kapitálu je banka a družstevní záložna povinna zavést a udržovat podle § 12c zákona o bankách, resp. podle § 8a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech, a povinnou součástí každoroční informace jsou informace o podstatných změnách oproti předcházejícímu období). ČNB má dále podle zákona o bankách (§ 24 odst. 1) a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 27 odst. 3) právo vyžadovat další informace, doklady a jiné materiály potřebné pro výkon dohledu. Porušení stanovených limitů a některé další informace charakterizující situaci banky jsou rovněž patrné z obsahu pravidelně předkládaných výkazů.

Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech zakotvuje některé informační povinnosti nebo požadavky související se změnami ve významných oblastech činnosti družstevní záložny.

Družstevní záložna je podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech [§ 1 odst. 5 písm. a)] oprávněna vykonávat pouze činnosti stanovené tímto zákonem, a to v rozsahu povolení působit jako družstevní záložna. Případné změny v rozsahu vydaného povolení podléhají schválení ČNB. V případě personálních změn v představenstvu, kontrolní a úvěrové komisi a řídicích pracovníků, družstevní záložna předkládá žádost ČNB o posouzení podmínek pro výkon funkce včetně listin osvědčujících splnění těchto podmínek (§ 7 odst. 7 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech). Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 28a) ukládá dále představenstvu nebo kontrolní komisi povinnost neprodleně informovat ČNB v případě, že družstevní záložna je nebo se stane platebně neschopnou nebo že družstevní záložně vznikly nebo pravděpodobně vzniknou ztráty, které způsobily nebo mohou způsobit pokles kapitálu k aktivům pod poměr stanovený ČNB.

ČNB při výkonu dohledu aktivně využívá kontakty s reprezentanty dohlížených úvěrových institucí a vede dialog s vedením všech úvěrových institucí k aktuální situaci v jednotlivých subjektech. V případě negativní informace je okamžitě vyvoláno jednání se zástupci příslušné úvěrové instituce, kde je otázka podrobně projednána. Na základě jednání je pak rozhodnuto o dalším postupu.

6. Orgán dohledu má dostačující informační systém, který umožňuje zpracování, sledování a analýzu informací pro obezřetnostní dohled. Tento systém pomáhá vymezit oblasti, jež vyžadují jeho zásah.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

Banky a pobočky zahraničních bank předkládají pro potřeby bankovního dohledu zejména informace v rámci pravidelného reportingu. Banky předkládají základní účetní výkazy, tj. rozvahu a výkaz zisku a ztráty a doplňkové informace k těmto výkazům, které detailněji rozvádějí např. pohledávky, závazky, cenné papíry, znehodnocení pohledávek, deriváty, repo-operace, rekongraci opravných položek a rezerv apod., dále pak výkazy a hlášení týkající se kapitálové přiměřenosti, angažovanosti, kategorizace pohledávek, úrokového rizika investičního portfolia, zbytkové splatnosti aktiv a závazků, koncentrace podle zemí a individuálních produktů, hypotéčních zástavních listů a hypotéčních úvěrů, elektronického bankovníctví, organizační struktury banky apod. Hlášení (v užším počtu) jsou vyžadována i na konsolidované bázi. Pro analýzu informací je využíván informační systém ICD (Informační centrum dohledu), který umožňuje efektivní práci s daty z pravidelných výkazů a hlášení uloženými v primární databázi. Tento systém umožňuje pružný výběr dat za jednotlivé subjekty finančního trhu (banky, pojišťovny, družstevní záložny atd.) i za jednotlivé sektory a definované skupiny subjektů. Dále umožňuje jednotnou tvorbu a použití odvozených propočtových ukazatelů, tvorbu standardních výstupních sestav, které umožňují jednotné hodnocení subjektů (např. tzv. signální informace, které se zaměřují na rychlé posouzení měsíčního vývoje v jednotlivých bankách a upozorňují na negativní vývoj, který je třeba urychleně prověřit, jednotné tabulky pro pravidelné čtvrtletní hodnocení banky, rating bank apod.). Hlášení na individuální bázi jsou převážně měsíční, konsolidované výkazy předkládají banky čtvrtletně.

Obdobný okruh informací předkládají i družstevní záložny, jejich rozsah je však v některých případech vzhledem k omezenému charakteru činnosti užší.

Dodatečné kritérium

1. Orgán dohledu používá propracovanou metodologii, jež umožňuje posoudit budoucí vývoj rizikového profilu bank a jež mu umožňuje předvídat a aktivně řešit jakékoli vážné ohrožení stability bankovního sektoru plynoucí ze stávajících či vznikajících rizik.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

Viz. částečně základní kritérium 1. Metodologii s automatizovanou informační podporou pro komplexní hodnocení budoucího vývoje rizikového profilu bank ČNB nemá a zatím se neuvažuje s její přípravou. ČNB nicméně provádí pravidelné analýzy finanční situace bank a družstevních záložen a zátěžové testy jednotlivých bank i bankovního sektoru jako celku, které umožňují včas zjistit jejich potenciální slabá místa a včas tak připravit vhodná opatření k nápravě.

Zátěžové testy jsou prováděny jednak samotnou ČNB na základě dat dostupných z pravidelného regulatorního reportingu dohlížených subjektů (tzv. top-down stress-test) pro všechny banky působící v ČR. ČNB také od roku 2009 zavedla bottom-up zátěžové testy ve spolupráci s významnými vybranými bankami reprezentujícími více než 70 % celkových aktiv bankovního sektoru v ČR. Banky počítají dopady úvěrového rizika plynoucí z makroekonomických scénářů stanovených ČNB do kapitálových požadavků jednotlivých portfolií v jednoletém horizontu., které počítají dopady makroekonomických scénářů stanovených ČNB (tzv. bottom-up stress-test).

Princip 20: Metody výkonu bankovního dohledu

Efektivní systém bankovního dohledu by měl zahrnovat dohled na místě, dohled na dálku a pravidelné kontakty s vrcholným vedením banky.

Souhrnné vyhodnocení principu:

SPLNĚNO

Základní kritéria:

Systém bankovního dohledu ČNB je postaven na kombinaci dohledu na dálku a na místě. V rámci činnosti bankovního dohledu je kladen velký důraz na přímý kontakt pracovníků bankovního dohledu s vrcholným vedením bank a spořitelních a úvěrních družstev (dále jen „družstevní záložna“). Bankovní dohled využívá rovněž zprávy externích auditorů o ověření účetní závěrky a o ověření řídicího a kontrolního systému, které představují doplňkový nástroj dohledu. Klíčovým faktorem pro naplnění tohoto kritéria je potenciál znalostí a schopností pracovníků ČNB, kteří pracují v oblasti bankovního dohledu. ČNB používá při výkonu dohledu ucelený soubor metod a nástrojů, které průběžně rozvíjí a zdokonaluje.

Dodatečné kritérium:

Jednání s vrcholným vedením bank a družstevních záložen se uskutečňuje pravidelně zpravidla minimálně jedenkrát ročně, přičemž v případě významnějších subjektů pro stabilitu sektoru jsou jednání četnější. Jednání s vedením banky nebo družstevní záložny se zpravidla soustředí zejména na vývoj její finanční situace (hospodářských výsledků) a podstupovaných rizik, na změny ve strategii a na finančně-obchodní plán na následující období. Součástí jednání je však také diskuse případných specifických aktuálních problémů banky nebo družstevní záložny.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Orgán dohledu používá k hodnocení stavu bank, rizik spojených s jejich aktivitami a opatření k nápravě k řešení problémů, jež zjistil, vhodnou kombinaci dohlídek na místě a dohledu na dálku. Konkrétní kombinace může být určena specifickými podmínkami dané země. Orgán dohledu disponuje zásadami a postupy pro vyhodnocování kvality, efektivnosti a propojenosti dohlídek na místě s dohledem na dálku i k řešení veškerých zjištěných slabin.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

Při výkonu bankovního dohledu ČNB usiluje o to, aby co nejhloběji porozuměla činnosti a rizikovému profilu jednotlivých bank a družstevních záložen. K dosažení tohoto cíle uplatňuje:

- dohled na dálku,
- dohled prováděný formou kontrol na místě přímo v bankách a družstevních záložnách,
- výstupy auditorů.

Stanovení metod, zaměření a forem dohledu nad jednotlivými bankami a družstevními záložnami je obsaženo v programu činnosti sekce dohledu nad finančním trhem na příslušný rok. V tomto programu činnosti jsou na základě poznatků a potřeb dohledu na dálku navrženy kontroly v bankách a v družstevních záložnách a dále je zde upřesněno zadání na ověření řídicího a kontrolního systému, vč. systému řízení rizik externími auditory. Pro tvorbu plánu

kontrol v bankách a v družstevních záložnách prováděných v rámci výkonu dohledu a jeho změny existuje vnitřní manuál.

Poznatky získané v průběhu provedených kontrol využívají při své práci i inspektoři v rámci dohledu na dálku a naopak poznatky získané při dohledu na dálku se využívají pro přípravu kontroly na místě v příslušné bance nebo družstevní záložně. Doplnkovým zdrojem informací pro bankovní dohled jsou zprávy o ověření účetní závěrky a o ověření řídicího a kontrolního systému, včetně řízení rizik, zpracované externími auditory. Požadavky na ověření řídicího a kontrolního systému banky a družstevní záložny včetně systému řízení rizik jsou obsaženy ve [vyhlášce č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry](#) (dále jen „vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání“). ČNB je podle § 22 odst. 3 ze [zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o bankách“) a podle § 8b odst. 2 [zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“) oprávněna ověření řídicího a kontrolního systému banky nebo družstevní záložny včetně systému řízení rizik prominout nebo požadavek omezit pouze na některé jejich součásti.

Propojení informací získaných při výkonu dohledu (na dálku a kontroly na místě) se uskutečňuje i v rámci automatizovaného systému pro hodnocení rizikového profilu instituce (RAS), který obsahuje jak kvantitativní údaje zejména z pravidelného reportingu, tak kvalitativní informace vycházející z výsledků dohlídek na místě.

V rámci systému RAS je pak na základě vyhodnocení všech výše uvedených zdrojů stanoveno hodnocení jednotlivých rizikových oblastí příslušné banky nebo družstevní záložny a její celkový rating.

2. Orgán dohledu disponuje uceleným postupem pro plánování a výkon dohledu na místě i na dálku. Jsou k dispozici zásady a postupy, které zajišťují, že tyto činnosti jsou prováděny důkladně a konzistentně s jasně vymezenou odpovědností, cíli a výstupy, a že existuje efektivní koordinace a sdílení informací mezi útvary pro dohled na dálku a pro dohlídky na místě.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

Aktivity v rámci výkonu bankovního dohledu jsou součástí programu činnosti sekce dohledu nad finančním trhem, který se sestavuje na příslušný rok. ČNB má zpracovány vnitřní manuály upravující tvorbu plánu kontrol prováděných v rámci zajišťování výkonu dohledu na místě a jeho případné změny, podrobné postupy pro tyto kontroly a postupy stanovující hlavní úkoly inspektora při provádění dohledu na dálku.

Plán kontrol v bankách a v družstevních záložnách se sestavuje pro následující rok tak, aby byl k dispozici nejpozději první pracovní den v prosinci běžného roku. Případné změny plánu kontrol zpravidla reagují na aktuální potřeby ověření situace dohlíženého subjektu, např. v případě nepříznivého vývoje v dohlíženém subjektu. Vlastní dohled na místě probíhá v souladu s plánem kontrol a vnitřním manuálem upravujícím cíle a zaměření kontrol na příslušná rizika, odpovědnosti a pravomoci, proces kontroly, prověřování, zpracování protokolu z kontroly a návrhu opatření k nápravě na základě zjištěných nedostatků atd.

Dohled na dálku je soustavná činnost, nicméně základním časovým intervalem je jeden měsíc, případně čtvrtletí (zejména v případě konsolidačních celků), v návaznosti na periodicitu předkládání většiny výkazů, které jsou nezbytné k analýze banky a družstevní záložny. V nutných případech je však možné požadovat předložení podkladů s kratší periodicitou (zhoršení finanční situace příslušné instituce, nebo nepříznivý externí vliv s potenciálním dopadem na příslušnou instituci). Podrobnější požadavky související s výkonem dohledu na dálku jsou upraveny ve vnitřním manuálu, jenž obsahuje hlavní úkoly inspektora při provádění dohledu na dálku. Součástí tohoto manuálu je i úprava spolupráce s inspektory, kteří provádějí kontrolu v bankách a v družstevních záložnách.

Kromě již zmíněných vnitřních manuálů upravujících procesně výkon dohledu na dálku a na místě má bankovní dohled vnitřní metodiku pro určení a ohodnocení podstaty, důležitosti a rozsahu rizik, kterým jsou vystaveny jednotlivé banky a družstevní záložny, včetně zaměření aktivit, rizikového profilu a vnitřního kontrolního systému. Tyto vnitřní dokumenty vymezují standardní postupy, jež jsou uplatňovány při výkonu dohledu. Aktualizují se podle potřeb a na základě zkušeností z výkonu dohledu.

Za účelem lepšího přenosu mezi dohledem na místě a dohledem na dálku se kontrol na místě zpravidla účastí také pracovníci dohledu na dálku, kteří nad kontrolovaným subjektem vykonávají dohled na dálku. To umožňuje jejich bližší poznání kontrolovaných subjektů a detailní znalost o nedostacích zjištěných kontrolním týmem.

3. Dohlídky na místě, prováděné buď pracovníky orgánu dohledu nebo externími odborníky, jsou využívány k:

- **nezávislému ověření existence odpovídající správy a řízení společnosti (včetně vnitřního řídicích a kontrolních systémů) v jednotlivých bankách;**
- **ověření, zda informace poskytované bankami jsou spolehlivé;**
- **získání dodatečných informací o bance a s ní spojených společnostech, které jsou zapotřebí ke zhodnocení stavu banky, posouzení významných rizik a ke stanovení nezbytných opatření k nápravě a dalších kroků, včetně posílení dohledu na dálku, a**
- **sledování reakce banky na problémy zjištěné orgánem dohledu.**

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

Kontroly v bankách a v družstevních záložnách prováděné v rámci výkonu dohledu ČNB mohou být komplexní, tj. zaměřené na veškerou činnost banky nebo družstevní záložny, nebo specializované, které se zaměřují na jednotlivé oblasti rizik podstupovaných bankou či družstevní záložnou (úvěrové riziko, tržní rizika včetně likvidity, operační riziko, řídicí a kontrolní systém včetně předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti apod.).

V rámci dohledu prováděného formou kontroly na místě se ověřuje způsob, jakým banky a družstevní záložny identifikují, měří, sledují a omezují jednotlivá podstupovaná rizika. Předmětem posuzování jsou strategie řízení rizik, metody používané pro měření, hodnocení a sledování rizik, dále úplnost, spolehlivost a aktuálnost informací používaných při řízení rizik, jednoznačné vymezení a přidělení pravomocí příslušným útvarům a pracovníkům, včetně oddělení neslučitelných funkcí, a dostatečnost předpisové základny.

Ověření funkčnosti a účinnosti řídicího a kontrolního systému je prováděno v rámci kontroly systémů řízení jednotlivých rizik i jako samostatná oblast dohlídky. Ověřovány jsou pak následující komponenty tohoto systému:

- aplikace principů správy a řízení společnosti z hlediska posouzení organizační struktury, fungování dozorcí rady a jejich poradních orgánů, efektivnosti kontrolního prostředí včetně nastavení kontrolních mechanismů,
- zajištění funkce compliance, zejména systém sledování vývoje legislativy a zapracování změn do předpisové základny, úplnost a srozumitelnost předpisů a jejich dodržování, uplatňování etického kodexu apod.,
- fungování vnitřního auditu, zejména organizační, metodické a personální zajištění, proces plánování a zaměření činnosti, kvalita výstupů a systém odstraňování zjištěných nedostatků.

Ověření věcné správnosti informací předkládaných bankovnímu dohledu ve formě výkazů a hlášení je standardní součástí kontrol na místě. Hlavní pozornost je věnována ověření postupů spojených s agregací primárních dat a zachováním jejich integrity a věcné správnosti při sestavování jednotlivých výkazů. Ověření se netýká správnosti primárních účetních dat, které je prováděno externími auditory v rámci ověřování účetních závěrek.

Při vyhodnocování spolehlivosti předkládaných informací a ověření řídicího a kontrolního systému vychází bankovní dohled nejen z vlastních zjištění, ale využívá též výstupy externího auditora. Podle zákona o bankách (§ 22 odst. 1) a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 8b odst. 1) jsou banka a družstevní záložna povinny zajistit, aby právnická osoba popř. fyzická osoba vykonávající auditorskou činnost podle zvláštního právního předpisu provedla ověření řídicího a kontrolního systému včetně řízení rizik a ověření účetní závěrky. Zpráva o ověření řídicího a kontrolního systému včetně systému řízení rizik a zpráva o ověření účetní závěrky se předkládají ČNB ve stanovených termínech. ČNB může podle zákona ověření řídicího a kontrolního systému banky nebo družstevní záložny prominout nebo požadavek omezit pouze na některé jejich součásti.

Nezbytnou součástí výkonu dohledu je vyhodnocování reakce kontrolovaného subjektu na nedostatky zjištěné ČNB včetně plnění opatření, která ČNB subjektu uložila k nápravě. Banky a družstevní záložny předkládají zpravidla harmonogram kroků vedoucích k odstranění nedostatků a v pravidelných intervalech odpočet jejich plnění, který bankovní dohled vyhodnocuje.

Ověření, jak banky nebo družstevní záložny plní uložená opatření k nápravě uložená na základě zjištění z minulých kontrol, je standardní součástí kontroly na místě. V případě zjištění závažných nedostatků, je kromě pravidelného monitoringu, jejich odstraňování předmětem kontrol na místě, které jsou prováděny speciálně za účelem kontroly plnění opatření k nápravě.

4. Dohled na dálku je využíván k:

- **pravidelnému posuzování a analýze finanční situace jednotlivých bank na základě hlášení o obezřetnosti podnikání, statistických výkazů a dalších potřebných informací včetně veřejně dostupných údajů;**
- **sledování záležitostí vyžadujících pozornost, hodnocení vznikajících rizik a ke stanovení priorit a rozsahu další práce, a**
- **stanovení priorit a rozsahu dohlídek na místě.**

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

Dohled na dálku zabezpečuje pravidelný monitoring činnosti jednotlivých bank a družstevních záložen, skupin bank i celého sektoru. Jeho základem je průběžné vyhodnocování všech dostupných informací o činnosti bank a družstevních záložen. Jedná se zejména o pravidelné výkazy a hlášení na individuálním i konsolidovaném základě, účetní závěrky a výroční zprávy, auditorské zprávy, prezentace bank, veřejně dostupné zprávy a informace získané při jednání se zástupci bank a družstevních záložen. Základním nástrojem jsou pravidelné komplexní analýzy k posouzení finanční situace při zohlednění podstupovaných rizik. Pro včasné zachycení případných negativních tendencí jsou pravidelně vyhodnocovány měsíční „Signální informace“ o vývoji jednotlivých bank pro vedení bankovního dohledu s návrhy na postup a opatření k nápravě u bank s negativním vývojem. Pololetně jsou rovněž zpracovávány zprávy o vývoji bankovního sektoru a sektoru družstevních záložen vč. jednotného ratingu bank. Ve čtvrtletní periodicitě jsou navíc zpracovávány informace o stavu a vývoji systémově relevantních bank.

Dohled na dálku využívá při své činnosti automatizovaný systém Informační centrum dohledu (ICD), který soustřeďuje údaje ze všech výkazů a hlášení a poskytuje standardní výstupní sestavy i možnost vytváření individuálních sestav pro analytické hodnocení. Tento systém umožňuje rychlý přehled o vývoji základních ukazatelů charakterizujících finanční situaci a dodržování pravidel obezřetného podnikání. Dalším informačním systémem je RAS, který slouží k hodnocení rizikového profilu instituce na základě jednotných kritérií pro jednotlivé skupiny subjektů vycházejících z kvalitativních i kvantitativních informací. Tento systém rovněž napomáhá tvorbě plánu kontrol na místě.

Stanovení priorit a rozsahu dohlídek na místě je součástí tvorby plánu kontrol.

5. V závislosti na rizikovém profilu jednotlivých bank orgán dohledu udržuje dostatečně časté kontakty s představenstvem banky, jejími řediteli, jejím výborem pro audit a jejím vrcholným i středním vedením (včetně vedoucích jednotlivých obchodních míst a kontrolních funkcí) tak, aby poznal a posoudil takové záležitosti jakými jsou např. strategie, struktura skupiny, správa a řízení banky, její výkonnost, kapitálová přiměřenost, likvidita, kvalita aktiv a systémy řízení rizik.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

Princip je naplňován v rámci výkonu dohledu prováděného formou kontroly na místě, jejichž součástí jsou jednání na všech úrovních řídicí struktury banky, včetně dozorčí rady jako kontrolního orgánu banky. V rámci těchto kontrol jsou ověřovány všechny významné oblasti, tj. strategie banky, systémy řízení rizik včetně posuzování kvality aktiv a likvidity, správa a řízení banky.

Při dohledu na dálku se uskutečňují jednání s vrcholným vedením jednotlivých bank a družstevních záložen zpravidla minimálně jedenkrát ročně, přičemž v případě bank významných pro stabilitu sektoru jsou jednání četnější. Jednání se zaměřují zejména na diskusi výsledků hospodaření dané instituce za příslušné období a jejich budoucích záměrů. Jednání s vedením banky nebo družstevní záložny se využívá např. v případech potřeby vyjasnit určitý specifický problém pro zjištění nebo ověření relevantních informací, vysvětlení strategie a obchodního plánu banky nebo družstevní záložny, hodnocení jejich systému řízení (corporate governance) a pro projednání dalších otázek, které jsou předmětem oboustranného zájmu. Pravidelným tématem jednání s dohlíženými subjekty je také otázka jejich

kapitálového vybavení. V této souvislosti je kromě standardního reportingu o kapitálové přiměřenosti podle pilíře 1 regulace Basel II na bankách vyžadováno také roční předkládání informace o systému vnitřně stanovené kapitálové přiměřenosti podle pilíře 2 (ICAAP). Tato informace je podrobena detailnímu vyhodnocení a jednotlivým bankám je následně poskytována zpětná vazba o zjištěných nedostatecích a názoru ČNB na adekvátnost jejich kapitálového vybavení (Pozn.: U bank, které jsou součástí evropské finanční skupiny, je tento proces od roku 2011 prováděn koordinovaně ve spolupráci s ostatními regulátory v rámci kolegií dohledů.).

V případě potřeby jsou využívány rovněž informační návštěvy v bance a družstevní záložně. Informační návštěvy lze charakterizovat jako mezistupeň mezi dohledem na dálku a kontrolami na místě. Z právního hlediska se informační návštěvy od kontroly v bance nebo v družstevní záložně v rámci výkonu dohledu na místě podstatně liší tím, že se neopírají o pověření na základě zákona o státní kontrole. Cílem informačních návštěv je seznámit se podrobněji s klíčovými aspekty činnosti banky, a to prostřednictvím jednání, která probíhají na různých úrovních vrcholného vedení banky a případně i s řadovými pracovníky banky.

6. Při výkonu dohledu na místě i na dálku orgán dohledu průběžně posuzuje kvalitu představenstva a vedení banky.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

Zákon o bankách i zákon o spořitelních a úvěrních družstvech požadují, aby osoby navrhované do vrcholných funkcí a představenstvo banky a řídicí osoby ve vedení družstevní záložny byly osobami s odbornou způsobilostí, důvěryhodností a zkušenostmi. Kvalita navrhovaného vrcholného vedení je posuzována v rámci licenčního řízení (tj. při vzniku banky nebo družstevní záložny) i v případě personálních změn ve vedení dohlížených subjektů, tj. při zajišťování průběžného výkonu dohledu nad dohlíženými subjekty. Podrobnější požadavky na osoby navrhované do vedení bank a družstevních záložen jsou popsány v Principu 3.

Kvalita vrcholného vedení i vedení na nižší úrovni je hodnocena rovněž v rámci výkonu dohledu při kontrolách na místě (podrobněji viz bod 3).

Podle zákona o bankách [§ 26 odst. 1 písm. a)] a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech [§28 odst. 1 písm. a) bod. 3 a 4] je ČNB oprávněna v případě, že zjistí nedostatky v činnosti banky nebo pobočky zahraniční banky, požadovat personálu výměnu. Konkrétně jde o osoby ve vedení banky nebo pobočky zahraniční banky (jde o pobočky zahraniční banky ze třetích zemí) nebo ve vedení družstevní záložny nebo v představenstvu, kontrolní nebo úvěrové komisi družstevní záložny.

7. Orgán dohledu posuzuje práci vnitřního auditu banky a určuje, zda a v jakém rozsahu se může spolehnout na práci vnitřních auditorů při zjišťování potenciálních rizikových oblastí.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání bank upravuje požadavky na banky a družstevní záložny týkající se výkonu vnitřního auditu (§ 33 a příloha č. 2 a 3). V rámci výkonu dohledu formou kontroly na místě je v těchto institucích ověřováno plnění

stanovených požadavků na výkon vnitřního auditu, včetně jeho funkčnosti a spolehlivosti, jako jedné z klíčových složek systému vnitřní kontroly (viz bod 3 – ověřování funkčnosti a účinnosti řídicího a kontrolního systému). Důležitým zdrojem informací o činnosti vnitřního auditu a kvalitě jeho výstupů jsou též zprávy o ověření řídicího a kontrolního systému zpracované externím auditorem na základě požadavku stanoveného v zákoně o bankách a zákoně o spořitelních a úvěrních družstvech. Poznatky vnitřního auditu jsou využívány při výkonu dohledu, neboť jsou považovány za významný zdroj informací především pro přípravu kontrol v bance nebo v družstevní záložně v rámci výkonu dohledu na místě.

8. Orgán dohledu sděluje bance závěry analýz z dohledu na místě i na dálku formou písemných zpráv nebo při diskuzích či setkáních s vedením banky.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

ČNB o závěrech z analýz provedených v rámci výkonu dohledu na dálku informuje vedení banky nebo družstevní záložny. Pro tato sdělení využívá ČNB obě formy komunikace, tj. písemnou formu i osobní jednání. V případě výkonu dohledu formou kontroly na místě seznamuje kontrolní tým po ukončení kontroly se svými závěry představenstvo banky nebo družstevní záložny. V případě zjištění nedostatků zástupci ČNB sdělují hodnocení jejich závažnosti a jak hodnotí jejich úměrnost. Následně je pak zpracován protokol z kontroly s hlavními zjištěními, který obdrží banka, resp. družstevní záložna k případným námitkám. V případě obdržení námitek k protokolu z kontroly připraví ČNB po jejich vyhodnocení rozhodnutí o námitkách, ve kterém buď námitkám vyhoví a protokol upraví, nebo námitky odmítne.

Dodatečné kritérium

1. Orgán dohledu na pravidelných setkáních projednává s vrcholným vedením a představenstvem banky výsledky dohlídek na místě a externího auditu. V případě potřeby se orgán dohledu musí sejít s jednotlivými členy představenstva, kteří nemají přímé řídicí pravomoci.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

Na základě výstupů externího auditu iniciuje orgán dohledu rovněž ad hoc jednání (na základě auditu účetní závěrky nebo ověření systémů řízení rizik). Tato jednání bývají zpravidla jak za účasti zástupců dohlíženého subjektu, tak jeho externího auditora. Dále viz. základní kritérium č. 5 a 8.

Princip 21: Výkaznictví pro bankovní dohled

Orgány dohledu musejí mít prostředky pro shromažďování, přezkoumávání a analýzu výkazů o obezřetnosti podnikání a statistických výkazů předkládaných bankami na individuálním i konsolidovaném základě, a také prostředky pro nezávislé ověření těchto hlášení prostřednictvím kontrol na místě nebo spolupráce s externími odborníky.

Souhrnné vyhodnocení principu:

SPLNĚNO

Základní kritéria

Česká národní banka (dále jen „ČNB“) má ze [zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o ČNB“) právo požadovat informace od bank i od spořitelních a úvěrních družstev (dále jen „družstevní záložna“). Banky a družstevní záložny pravidelně zasílají řadu výkazů, které podávají mj. informace o finanční situaci banky nebo družstevní záložny a předkládají výkazy sestavované ve vazbě na pravidla obezřetného podnikání, a to na individuálním i konsolidovaném základě. Tyto výkazy se vyhodnocují a jsou podkladem pro pravidelná hlášení a analýzy v rámci dohledu na dálku. Pobočky zahraničních bank předkládají výkazy a hlášení v obdobném rozsahu jako banky s výjimkou výkazů založených na sledování kapitálu, který nejsou povinny držet. V návaznosti na implementaci nového konceptu kapitálové přiměřenosti (dále jen „Basel II“) do právních předpisů České republiky byly příslušné výkazy týkající se obezřetného podnikání bank a družstevních záložen upraveny tak, aby pokryly požadavky související se stanovením nových kapitálových požadavků. Pro účely plnění kapitálové přiměřenosti a angažovanosti předepisuje ČNB zachycovat nástroje v souladu s mezinárodními účetními standardy. Stejně tak pro konsolidaci dat předepisuje plnou a poměrnou metodu konsolidace v souladu s mezinárodními účetními standardy. Základní finanční výkazy a výkazy k Basel II vycházejí z jednotných reportovacích rámců doporučených CEBS (nyní EBA). ČNB ověřuje výkazy a jiná hlášení předkládaná bankami a družstevními záložnami rovněž v rámci dohledu na dálku a na místě. Zároveň prověřuje činnost vnitřního auditu, do jehož náplně spadá prověření spolehlivosti účetních, statistických a provozních informací, spolehlivost informací poskytovaných orgánům banky nebo družstevní záložny, prověření spolehlivosti systému sestavování a předkládání výkazů ČNB a funkčnosti a bezpečnosti informačních systémů. Dalším nezávislým zdrojem ověření dat jsou zprávy auditorů, které pro banku nebo družstevní záložnu ověřují účetní závěrky těchto institucí a jejich řídicí a kontrolní systém a které jsou povinny informovat ČNB, pokud by zjistily závažné skutečnosti, které mohou ohrozit hospodaření daného subjektu.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

- 1. Orgán dohledu je oprávněn vyžadovat, aby banky v pravidelných intervalech předkládaly informace o své finanční situaci, hospodaření a rizicích na individuálním i na konsolidovaném základě. Tyto výkazy poskytují informace o oblastech jako jsou aktiva, závazky a vlastní kapitál a podrozvahové položky, výsledek hospodaření, kapitálová přiměřenost, likvidita, velké angažovanosti, koncentrace aktiv (včetně členění podle ekonomického sektoru, teritoria a měny), kvalita aktiv, opravné položky na ztráty z úvěrů, transakce s osobami se zvláštním vztahem k bance, úrokové riziko a tržní riziko.**

SPLNĚNO

Regulace:

ČNB podle zákona o ČNB (§ 41) vyžaduje k zabezpečení svých úkolů potřebné informace a podklady od bank, poboček zahraničních bank, družstevních záložen a dalších osob podléhajících jejímu dohledu. ČNB stanoví opatřeními vyhlášenými ve Věstníku ČNB obsah, formu, termíny a způsob sestavování a předkládání informací a podkladů vyžadovaných od bank a poboček zahraničních bank a od družstevních záložen vč. organizačních a komunikačních podmínek pro jejich předávání ČNB. V souladu se zákonem o ČNB je ČNB oprávněna vyžádat si odpovídající upřesnění nebo vysvětlení, pokud předložené informace a podklady neodpovídají stanoveným požadavkům nebo pokud vzniknou důvodné pochybnosti o správnosti nebo úplnosti předložených informací a podkladů. ČNB ověřuje výkazy v rámci výkonu dohledu na dálku i na místě. Výkazy o plnění pravidel obezřetného podnikání byly přepracovány v souladu s doporučením COREP (**C**ommon solvency ratio **R**eporting). Obdobně finanční výkazy byly přepracovány v souladu s doporučením FINREP (**F**inancial **R**eporting). Systém výkazů a hlášení obsahuje informace odpovídající požadavkům uvedeným v principu. Výkazy na individuálním základě jsou zpravidla předkládány v měsíční periodicitě, výkazy na konsolidovaném základě ve čtvrtletní periodicitě.

2. Orgán dohledu poskytuje pokyny, které jasně definují účetní standardy, které mají být použity při přípravě výkazů pro bankovní dohled. Tyto standardy vycházejí z účetních zásad a pravidel obecně uznávaných v mezinárodním měřítku.

SPLNĚNO

Struktura finančních výkazů odpovídá doporučení FINREP a je založena na mezinárodních účetních standardech (dále jen „IFRS“) upravených právem EU. Údaje obsažené ve finančních výkazech banky nebo družstevní záložny čerpají ze svého účetnictví. Banky, které jsou emitentem kótovaných cenných papírů, vedou účetnictví podle IFRS. Ostatní banky a družstevní záložny postupují podle vyhlášky a standardů Ministerstva financí (dále jen „MF“) s tím, že stanovené účetní metody jsou srovnatelné s metodami podle IFRS. Konsolidovaná hlášení jsou sestavována s využitím metod konsolidace podle IFRS. Pro účely kapitálové přiměřenosti a angažovanosti předepisuje ČNB zachycovat nástroje v souladu s IFRS. Stejně tak pro konsolidaci dat předepisuje plnou a poměrnou metodu konsolidace v souladu s IFRS.

3. Orgán dohledu vyžaduje, aby banky používaly konzistentní, realistická a obezřetná pravidla oceňování, a je-li to možné, braly v úvahu současnou hodnotu.

SPLNĚNO

Regulace:

[Vyhláška č. 123/2007 Sb. o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry](#) (dále jen „vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání“) ukládá bankám a družstevním záložnám posuzovat, zda došlo ke snížení účetní hodnoty jednotlivých pohledávek nebo portfolia pohledávek s obdobnými charakteristikami vzhledem k jejich úvěrovému riziku. Pro toto posuzování banka nebo družstevní záložna použije individuální nebo portfoliový přístup. Podmínky pro použití těchto metod jsou stanoveny vyhláškou.

Výkon dohledu:

Dodržování výše zmíněných ustanovení vyhlášky je zajišťováno v rámci výkonu dohledu ČNB formou kontroly na místě. Kontrola systému, které úvěrové instituce požívají k přípravě hlášení a výkazů pro ČNB je standardní a důležitou součástí kontrol na místě, jelikož získané

informace slouží jako podstatné indikátory zdraví jednotlivých institucí. Pozornost je přitom věnována ověření postupů spojených s agregací primárních dat a zachováním jejich integrity a věcné správnosti při sestavování jednotlivých výkazů. Kontrolu provádějí specializovaní pracovníci, a to obvykle v rámci kontroly systému jednotlivých relevantních rizik.

4. Orgán dohledu získává informace od bank a analyzuje je v takové periodicitě (např. měsíční, čtvrtletní a roční), která je v souladu s povahou vyžadovaných informací a s velikostí, aktivitami a rizikovým profilem jednotlivých bank.

SPLNĚNO

Regulace:

ČNB jsou na základě zákona o ČNB (§ 41 odst. 2 a 3) zasílána za banky a pobočky zahraničních bank (s výjimkou výkazů týkajících se kapitálu a angažovanosti a konsolidovaných výkazů) tato hlášení

a) výkazy a hlášení na individuální bázi

- měsíčně - rozvaha, výkaz zisků a ztrát, hlášení s doplňujícími informacemi k finančním výkazům, hlášení o kapitálové přiměřenosti, o angažovanosti, o kategorizaci pohledávek, o likviditě podle zbytkové doby splatnosti, přehled jednotlivých cenných papírů v držení banky,
- čtvrtletně - hlášení o koncentraci úvěrů a vkladů, o úrokovém riziku investičního portfolia, o hypotéčních zástavních listech a hypotéčních úvěrech, o angažovanosti vůči jednotlivým zemím, o elektronickém bankovníctví a bankovních účtech, o organizační struktuře a kvalifikovaných účastech,
- ročně - doplňkové údaje pro stanovení kapitálového požadavku k operačnímu riziku (hodnoty relevantního ukazatele), rozdělení zisku

b) výkazy a hlášení na konsolidované bázi

- čtvrtletně - rozvaha, výkaz zisků a ztrát, hlášení s doplňujícími informacemi k finančním výkazům, o kapitálové přiměřenosti, o angažovanosti, o operacích uvnitř skupiny smíšené holdingové osoby,
- ročně - doplňkové údaje pro stanovení kapitálového požadavku k operačnímu riziku (hodnota relevantního ukazatele), hlášení o struktuře konsolidačního celku (aktualizace při změně).

V případě potřeby může ČNB pro výkon dohledu využívat i další informace, které jsou ČNB předkládány v rámci měnové a bankovní statistiky (např. struktura úvěrů a vkladů podle sektorů, odvětví, původní doby splatnosti, účelu, úrokové sazby z úvěrů a vkladů, informace o cenných papírech apod.).

Družstevní záložny předkládají ČNB podle zákona o ČNB (§ 41 odst. 2 a 3) tato hlášení:

a) výkazy a hlášení na individuální bázi

- měsíčně - rozvaha, výkaz zisků a ztrát, hlášení s doplňujícími informacemi k finančním výkazům, hlášení o kapitálové přiměřenosti, o angažovanosti, o kategorizaci pohledávek, o likviditě podle zbytkové doby splatnosti,
- čtvrtletně - hlášení o koncentraci úvěrů a vkladů, o organizační struktuře,
- ročně - doplňkové údaje pro stanovení kapitálového požadavku k operačnímu riziku (hodnoty relevantního ukazatele),

b) výkazy a hlášení na konsolidované bázi

- čtvrtletně - rozvaha, výkaz zisků a ztrát, hlášení s doplňujícími informacemi k finančním výkazům, o kapitálové přiměřenosti, o angažovanosti, o operacích uvnitř skupiny smíšené holdingové osoby,

- ročně - doplňkové údaje pro stanovení kapitálového požadavku k operačnímu riziku (hodnota relevantního ukazatele), hlášení o struktuře konsolidačního celku (aktualizace při změně).

Výkon dohledu:

Logická a věcná kontrola předkládaných výkazů a hlášení, vytipování neobvyklých pohybů a provádění analýz na základě získaných informací patří ke standardní činnosti inspektorů dohledu na dálku. Na měsíční bázi jsou vyhodnocovány signální informace o vývoji bank, čtvrtletně jsou zpracovávány standardní analýzy a ročně komplexní analýzy jednotlivých bank.

5. Aby bylo možné smysluplně srovnávat banky, družstevní záložny a skupiny, získává orgán dohledu údaje od všech bank a družstevních záložen a všech relevantních subjektů, které spadají pod konsolidovaný dohled, na srovnatelném základě a ke stejným datům (stavy) a obdobím (toky).

SPLNĚNO

Regulace:

Pravidelné výkazy a hlášení jsou vyžadována od všech bank, poboček zahraničních bank, družstevních záložen a konsolidačních celků a jsou předkládány ve standardizované podobě a k pevně stanoveným termínům. ČNB má podle zákona o ČNB (§ 41 odst. 2) právo vyžadovat informace a podklady kromě bank, poboček zahraničních bank, družstevních záložen také od dalších osob podléhajících jejímu dohledu. Podle § 26f odst. 2 zákona [č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o bankách“) osoby zahrnuté do konsolidačního celku jsou povinny na vyžádání sdělovat ČNB přímo nebo prostřednictvím banky, která je součástí tohoto konsolidačního celku a je určena ČNB, veškeré informace potřebné pro provádění dohledu na konsolidovaném základě. Stejná povinnost je upravena i v § 25f odst. 2 [v zákoně č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“). Osoby zahrnuté do konsolidačního celku musejí zároveň vytvořit odpovídající kontrolní mechanismy zajišťující správnost poskytovaných informací pro účely dohledu na konsolidovaném základě.

6. Když se orgán dohledu domnívá, že takové informace jsou důležité pro finanční situaci banky, družstevní záložny či skupiny nebo pro hodnocení rizik banky, družstevní záložny či skupiny, je oprávněn vyžadovat a získávat veškeré relevantní informace od bank, družstevních záložen i od všech s nimi propojených společností, ať už jsou jejich aktivity jakékoliv. To zahrnuje i vnitřní informace o řízení.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

Viz. základní kritérium č. 5 - Pokud ČNB při výkonu dohledu na základě provedené analýzy nebo při vyhodnocení došlých informací usoudí, že jsou nutné další informace, požádá o tyto informace s odvoláním na příslušná ustanovení zákonů (§ 24 a § 26f odst. 2 zákona o bankách a § 25f odst. 2 a § 27 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech), z kterých vyplývá, že osoby zahrnuté do konsolidačního celku jsou povinny pravidelně nebo na vyžádání sdělovat ČNB přímo nebo prostřednictvím banky nebo družstevní záložny, které jsou součástí konsolidačního celku, veškeré informace potřebné pro provádění dohledu na konsolidovaném základě. Mezi těmito informacemi mohou být i informace týkající se řízení.

7. Pro podporu výkonu dohledu je orgán dohledu oprávněn mít plný přístup k veškeré dokumentaci banky nebo družstevní záložny. Je-li toho zapotřebí, má orgán dohledu podobný přístup také k představenstvu, managementu a pracovníkům banky nebo družstevní záložny.

SPLNĚNO

Regulace:

Při výkonu dohledu se ČNB řídí zákonem zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státní kontrole“), jenž v § 11 až 14 stanoví práva a povinnosti kontrolních pracovníků a kontrolovaných osob. V souladu se zákonem o státní kontrole (§11) jsou zaměstnanci orgánu dohledu oprávněni požadovat na kontrolovaných osobách, aby ve stanovených lhůtách předložily originální doklady a další písemnosti, záznamy dat na paměťových médiích prostředků výpočetní techniky, jejich výpisy a zdrojové kódy programů, seznamovat se s utajovanými informacemi, prokáží-li se osvědčením pro příslušný stupeň utajení těchto informací, vydaným podle zvláštního právního předpisu, požadovat na kontrolovaných osobách poskytnutí pravdivých a úplných informací o zjišťovaných a souvisejících skutečnostech, zajišťovat v odůvodněných případech doklady; jejich převzetí musí kontrolované osobě písemně potvrdit a ponechat jí kopie převzatých dokladů, požadovat, aby kontrolované osoby podaly ve stanovené lhůtě písemnou zprávu o odstranění zjištěných nedostatků. Podle § 12 zákona o státní kontrole je povinností kontrolních pracovníků zjistit při kontrole skutečný stav věci.

8. Orgán dohledu má prostředky k vynucení plnění požadavku na včasné a přesné předkládání informací. Orgán dohledu stanoví, že za přesnost jemu předkládaných výkazů odpovídají pracovníci zařazení na určitou, vhodně zvolenou úroveň vrcholného vedení banky nebo družstevní záložny, může uložit sankce za chybné vykazování a opakující se chyby a může také vyžadovat, aby nepřesné informace byly opraveny.

SPLNĚNO

Regulace:

Podle § 41 odst. 5 zákona o ČNB je ČNB oprávněna vyžádat si odpovídající upřesnění nebo vysvětlení, pokud předložené informace a podklady neodpovídají požadavkům stanoveným v prováděcích předpisech k předkládání výkazů nebo pokud vzniknou důvodné pochybnosti o správnosti nebo úplnosti předložených informací a podkladů. Chybné vykazování je porušením příslušných opatření ČNB a tedy nedostatkem v činnosti ve smyslu zákona o bankách [§ 26 odst. 3 písm. b)] nebo zákona o spořitelních a úvěrních družstvech [§ 28 odst. 4 písm. b)]. ČNB může za tento nedostatek uložit pokutu nebo uplatnit jiné opatření k nápravě dle zákona o bankách nebo zákona o spořitelních a úvěrních družstvech.

9. Orgán dohledu využívá zásady a postupy pro ověřování platnosti a úplnosti informací pro bankovní dohled. To zahrnuje program pravidelného ověřování výkazů pro bankovní dohled pracovníky orgánu dohledu nebo externími odborníky.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

Výkazy a hlášení jsou předkládány prostřednictvím automatizovaného informačního systému, který umožňuje nastavení kontrolních mechanismů ověřujících správnost zasílaných dat

a který zároveň umožňuje odmítnutí přijetí výkazu, který nevyhovuje nastaveným kontrolám, které lze automatizovat. Systém rovněž sám zajišťuje kontrolu, zda byly předloženy požadované výkazy včetně dodržení termínů a automaticky urguje předložení výkazu apod.

ČNB má vytvořeny a využívá při své činnosti výkonu dohledu vnitřní manuály (hlavní úkoly inspektora při provádění dohledu na dálku a postupy při kontrole na místě), které obsahují požadavek na inspektora dohledu na dálku provést logickou a věcnou kontrolu, i kontrolu úplnosti předkládaných informací.

Ověření věcné správnosti informací předkládaných bankovnímu dohledu ve formě výkazů a hlášení je standardní součástí výkonu dohledu na místě formou kontrol. Hlavní pozornost je věnována ověření postupů spojených s agregací primárních dat a zachováním jejich integrity a věcné správnosti při sestavování jednotlivých výkazů. Ověření se netýká správnosti primárních účetních dat, které je prováděno externími auditory v rámci ověřování účetních závěrek.

Dále je v rámci výkonu dohledu ověřována činnost vnitřního auditu, mezi jehož povinnosti patří nezávislé prověření spolehlivosti systému sestavování a předkládání výkazů ČNB. Dalším zdrojem nezávislého posouzení správnosti a úplnosti informací pro bankovní dohled jsou zprávy externích auditorů a auditorských společností zaměřené na ověření řídicího a kontrolního systému banky a družstevní záložny. Vzhledem k tomu, že informace ve výkazech a hlášeních v převážné míře vycházejí z účetnictví banky, jsou zprostředkovaně ověřovány i externím auditorem, který provádí audit účetní závěrky.

10. Jsou-li pověřeni prováděním úkolů bankovního dohledu externí odborníci, orgán dohledu jasně definuje a dokumentuje jejich úlohu a odpovědnost včetně rozsahu jejich práce, a sleduje kvalitu jejich práce. Externí odborníci mohou být využiti pro rutinní ověřování anebo k přezkoumání specifických aspektů operací bank.

SPLNĚNO

Regulace:

Externí auditoři jsou do výkonu dohledu zapojeni zejména na základě zákona o bankách (§22) a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 8b), podle nichž banka a družstevní záložna jsou povinny zajistit, aby auditor provedl ověření účetní závěrky, ověření řídicího a kontrolního systému, včetně řízení rizik a vypracování zpráv o ověření účetní závěrky a řídicího a kontrolního systému včetně rizik. Výběr auditora je banka a družstevní záložna povinna oznámit ČNB. ČNB má 30 dnů na to, aby se vyjádřila k tomuto auditorovi, kterého může odmítnout. Zákon o bankách a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech stanoví, že uvedená ověření nesmí v bance nebo družstevní záložně vykonávat auditorská společnost, která má k bance nebo družstevní záložně zvláštní vztah. Podle zákona o bankách a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech může ČNB ověření řídicího a kontrolního systému prominout nebo požadavek omezit pouze na některé činnosti.

11. Orgán dohledu vyžaduje, aby jej externí odborníci neprodleně upozornili na jakýkoliv závažný nedostatek zjištěný při jakékoli činnosti, kterou provádějí pro účely bankovního dohledu.

SPLNĚNO

Regulace:

Podle § 21 zákona 93/2009 Sb. Sb., o auditorech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o auditorech“) zjistí-li auditor při provádění auditorské činnosti v účetní jednotce, jejíž činnost podléhá podle jiných právních předpisů státnímu dozoru nebo dohledu ČNB, skutečnosti, které

- a) nasvědčují tomu, že došlo k porušení jiných právních předpisů upravujících podmínky její činnosti,
- b) mají zásadní negativní vliv na její hospodaření,
- c) mohou ohrozit její časově neomezené trvání, nebo
- d) mohou vést k vyjádření výroku s výhradami, zápornému výroku nebo odmítnutí vyjádření výroku,

je povinen neprodleně písemně informovat příslušný orgán státního dozoru nebo ČNB, pokud jde o účetní jednotku, nad kterou vykonává dohled.

Uvedenou informační povinnost má též auditor, pokud zjistí výše uvedené skutečnosti v účetní jednotce, ve vztahu k níž účetní jednotka, jejíž činnost podléhá podle jiných právních předpisů státnímu dozoru nebo dohledu ČNB, disponuje 20 % nebo více hlasovacích práv nebo má obchodní podíl ve výši 20 % nebo více základního kapitálu nebo pokud jde o ovládající nebo ovládanou osobu.

Princip 22: Účetnictví a zveřejňování informací

Orgány dohledu se musí ujistit, že každá banka vede příslušné účetní záznamy na náležité úrovni a v souladu s všeobecně mezinárodně uznávanými účetními pravidly a postupy a že pravidelně zveřejňuje informace, které věrně odrážejí její finanční situaci a výsledek hospodaření.

Souhrnné vyhodnocení principu:

SPLNĚNO

Základní kritéria

Podle zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obchodní zákoník“) zabezpečuje obchodní vedení akciové společnosti včetně řádného vedení účetnictví představenstvo společnosti. Účetní závěrky bank, poboček zahraničních bank a spořitelních a úvěrních družstev (dále jen „družstevní záložna“) jsou pravidelně ověřovány externími auditory. ČNB vydává opatření a na ni navazující detailní metodiku zveřejňovanou na webových stránkách ČNB resp. předávanou vykazujícím subjektům prostřednictvím používaného automatizovaného reportovacího systému, která obsahuje definice všech požadovaných položek, číselníky, kontrolní vazby pro všechny požadované výkazy a hlášení pro potřeby dohledu i pro statistické účely. Banky, které jsou emitentem kótovaných cenných papírů, vedou účetnictví podle mezinárodních účetních standardů (dále jen „IFRS“) upravených právem EU. Ostatní banky a družstevní záložny postupují podle vyhlášky a standardů Ministerstva financí (dále jen „MF“) s tím, že stanovené účetní metody jsou srovnatelné s metodami IFRS. Banky a družstevní záložny jsou povinny uveřejňovat údaje o sobě, o složení akcionářů nebo o svých členech s kvalifikovanou účastí na družstevní záložně, o struktuře konsolidačního celku, jehož jsou součástí, o své činnosti a finanční situaci. Banka a družstevní záložna také uveřejňuje údaje o plnění pravidel obezřetného podnikání a o řízení rizik.

Dodatečná kritéria

Jednání ČNB s auditory probíhají nepravidelně dle potřeby, zpravidla po obdržení zpráv o ověření účetní závěrky bank nebo zpráv o ověření řídicího a kontrolního systému banky. Pokud auditor zjistí při provádění auditorské činnosti v účetní jednotce, jejíž činnost podléhá podle jiných právních předpisů státnímu dozoru nebo dohledu České národní banky, skutečnosti, které

- a) nasvědčují tomu, že došlo k porušení jiných právních předpisů upravujících podmínky její činnosti,
- b) mají zásadní negativní vliv na její hospodaření,
- c) mohou ohrozit její časově neomezené trvání, nebo
- d) mohou vést k vyjádření výroku s výhradami, zápornému výroku nebo odmítnutí vyjádření výroku,

je povinen neprodleně písemně informovat příslušný orgán státního dozoru nebo Českou národní banku, pokud jde o účetní jednotku, nad kterou vykonává dohled. Auditři nemají stanovenou explicitní povinnost zpřístupnit ČNB svoji pracovní dokumentaci, rotace auditorů po určitém časovém období není stanovena. Podle zákona o bankách a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech je banka nebo družstevní záložna povinna zavést vnitřní postupy a zásady pro plnění požadavků na uveřejnění stanovených těmito zákony nebo prováděcí vyhláškou.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Orgán dohledu je oprávněn činit vedení a představenstvo banky odpovědnými za zajištění spolehlivosti systémů finančního účetnictví a jimi poskytovaných údajů.

SPLNĚNO

Regulace:

Z obecně platných právních předpisů vyplývá zodpovědnost vedení banky, pobočky zahraniční banky a družstevní záložny za spolehlivost účetních dat (zákon o účetnictví, zákon o bankách, obchodní zákoník). Pokud shledá ČNB nedostatky v činnosti těchto subjektů (např. informace nejsou předávány včas a v odpovídající formě), může tyto subjekty postihnout jako právnickou osobu. ČNB však může požadovat výměnu osoby ve vedení banky, pobočky zahraniční banky nebo družstevní záložny nebo výměnu osob v dozorčí radě - § 26 odst. 1 písm. a) bod 3 a 4 [zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o bankách“) a § 28 odst. 1 písm. a) bod 3 a 4 [zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“). Možnost sankcionování připouští pouze zákon o spořitelních a úvěrních družstvech, kdy podle § 27a odst. 3 se člen voleného orgánu družstevní záložny nebo řídící osoba se dopustí přestupku tím, že neinformuje neprodleně ČNB o skutečnostech, o uplatňování postupu stanoveném ČNB v souvislosti se zjištěnými nedostatky v činnosti družstevní záložny a o ztrátě odborné způsobilosti nebo důvěryhodnosti členů volených orgánů družstevní záložny a řídících osob. Za tento přestupek lze podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech uložit pokutu do 1 mil Kč.

Banky, pobočky zahraničních bank a družstevní záložny jsou povinny vést účetnictví podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o účetnictví“). Požadavky na informace určené pro výkon bankovního dohledu jsou upraveny [vyhláškou č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry](#) (dále jen „vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání“).

2. Orgán dohledu je oprávněn činit vedení a představenstvo banky odpovědným za to, že každoročně zveřejňované účetní závěrky jsou řádně externě ověřeny a že je k nim připojen výrok externího auditora.

SPLNĚNO

Regulace:

Na základě zákona o bankách (§ 22) a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 8b) je banka a družstevní záložna povinna zajistit, aby auditor provedl ověření účetní závěrky banky nebo družstevní záložny, řídicího a kontrolního systému banky nebo družstevní záložny a vypracoval o tomto ověření zprávu. Zpráva o auditu je součástí uveřejňované výroční zprávy, jejíž náležitosti upravuje zákon o účetnictví.

3. Orgán dohledu vyžaduje, aby banky používaly konzistentní, realistická a obezřetná pravidla oceňování, a všude kde je to zapotřebí, braly v úvahu současnou hodnotu.

Dále vyžaduje, aby banky vykazovaly zisk očištěný o příslušné opravné položky.
SPLNĚNO

Regulace:

Banky, které jsou emitenty kótovaných cenných papírů, jsou povinny vést účetnictví podle IFRS, ostatní banky a družstevní záložny vedou účetnictví podle národních předpisů, ve kterých jsou metody oceňování srovnatelné s IFRS. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání stanoví, že pokud dojde ke znehodnocení pohledávky, banka nebo družstevní záložna provede úpravu ocenění (§ 200 odst. 1). Pokud banka nebo družstevní záložna pohledávku nebo její část, která odpovídá ztrátě ze znehodnocení, neodepíše, tvoří k pohledávce na tuto ztrátu opravnou položku, která tvoří nákladovou položku v rámci výkazu zisku a ztráty. Tato vyhláška dále v § 200 odst. 2 a 3 stanoví, že banka nebo družstevní záložna alespoň jednou za čtvrtletí posuzuje dostatečnost a odůvodněnost vytvořených opravných položek k pohledávkám a upravuje jejich výši. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání v § 201 až § 204 rovněž upravuje metody pro stanovení výše ztráty ze znehodnocení, kterou lze stanovit pomocí diskontování očekávaných budoucích peněžních toků, koeficientů, nebo statistických modelů.

4. Zákony nebo předpisy stanoví rozsah externího auditu jednotlivých bank a standardy, které mají být při takovém auditu dodržovány. V odůvodněných případech může být tato pravomoc svěřena orgánu dohledu.

SPLNĚNO

Regulace:

Audit je upraven zákonem č. 93/2009 Sb., o auditorech., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o auditorech“) a směrnicemi Komory auditorů České republiky. Podle ustanovení § 22 zákona o bankách a § 8b zákona o spořitelních a úvěrních družstvech je banka a družstevní záložna povinna zajistit, aby auditor ověřil:

- účetní závěrku banky,
- řídicí a kontrolního systém banky včetně systému řízení rizik (dále „ověření systémů“),
- uveřejňované údaje v rozsahu stanoveném vyhláškou.

Banka a družstevní záložna je povinna zajistit, aby auditor vypracoval zprávy o ověření účetní závěrky a ověření systémů, a předložit tyto zprávy ČNB. ČNB může ověření systémů prominout nebo požadavek omezit pouze na některé jejich součásti. Konkrétní náležitosti zprávy o ověření systému stanoví vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání. Podle ustanovení § 9 odst. 3 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání ČNB zveřejňuje ve Věstníku ČNB přehled vybraných uznávaných standardů a přehled vybraných vydavatelů uznávaných standardů a dále srovnávací standardy (benchmark), jejichž obsahem jsou očekávání ČNB při naplňování požadavků stanovených vyhláškou. Zpráva o ověření řídicího a kontrolního systému auditorem je podle vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání (§ 35) výsledkem ověření, které vyhovuje těmto požadavkům:

- a) ověření bylo provedeno podle stavu k 31. prosinci daného roku,
- b) systém byl porovnán s právními předpisy a standardy podle § 9 takto:
 1. základní součástí ověření systému bylo porovnání a vyhodnocení souladu systému s regulačními požadavky vyplývajícími z právních předpisů,
 2. zvolené standardy podle § 9, které byly použity pro ověření systému, podle odborného úsudku auditora nejlépe odrážely velikost, organizační uspořádání, povahu, rozsah a složitost činností, které banka nebo družstevní záložna vykonává;

auditor může použít i uznávané standardy neuvedené v přehledu uveřejňovaném ČNB,

- c) byla vyhodnocena funkčnost a efektivnost kontrolních mechanismů a specifikovány chybějící mechanismy vnitřní kontroly,
- d) bylo vyjádřeno, jaké riziko zjištěné nedostatky představovaly a představují pro řídicí a kontrolní systém, a
- e) byla vyhodnocena funkčnost a efektivnost řídicího a kontrolního systému v daných oblastech jako celku.

Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání dále v příloze č. 3 obsahuje podrobnější vymezení požadavků na zprávu o ověření řídicího a kontrolního systému auditorem.

Obsah údajů o plnění pravidel obezřetného podnikání na individuálním nebo konsolidovaném základě ke dni 31. prosince daného roku určených k uveřejnění, které jsou ověřovány auditorem, je uveden v příloze č. 30 vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání. Tyto údaje ověřené auditorem banka nebo družstevní záložna uvádí ve své výroční zprávě.

5. Směrnice orgánu dohledu nebo místní auditorské standardy stanoví, že audit musí zahrnovat oblasti jako úvěrové portfolio, opravné položky na ztráty z úvěrů, ohrožená aktiva, oceňování aktiv, obchodování a jiné transakce s cennými papíry, deriváty, sekuritizace aktiv a přiměřenost vnitřních kontrolních mechanismů v oblasti finančního výkaznictví.

SPLNĚNO

Viz základní kritérium 4.

6. Orgán dohledu je oprávněn odmítnout a zrušit jmenování auditora, o kterém se domnívá, že není dostatečně kvalifikovaný či nezávislý, nepodléhá uznávaným profesním standardům nebo tyto standardy nedodrжуje.

SPLNĚNO

Regulace:

Banka nebo družstevní záložna je podle zákona (§ 22 zákona o bankách a § 8b zákona o spořitelních a úvěrních družstvech) povinna oznámit vybraného auditora ČNB. ČNB auditora přímo nejmenuje, ale může odmítnout jeho jmenování do 30 dnů od oznámení banky nebo družstevní záložny. ČNB tohoto práva v praxi využívá. Zákon stanoví, že auditory nemohou být osoby se zvláštním vztahem k bance nebo k družstevní záložně. Vztahy mezi bankovním dohledem a auditory upravuje směrnice Komory auditorů č. 51, která je závazná pouze pro auditory, nikoliv pro ČNB. Uvedené zákony neupravují možnost zrušit jmenování auditora.

Výkon dohledu:

Výsledky práce auditora porovnává ČNB s vlastními zjištěními v průběhu a v rámci dohlídek na místě. Toto porovnání se dělá nejen pro audit výkaznictví, ale i pro statutární audit, tj. z hlediska posouzení celkové finanční situace banky nebo družstevní záložny, zejména kvality aktiv (výše opravných položek). Porovnávána jsou rovněž zjištění ČNB získaná z kontrol na místě se zjištěními auditora v rámci ověření systému řízení rizik (pokud byla dané bance v minulosti uložena povinnost nechat si toto ověření auditorem zpracovat). V případě zjištění významných rozdílů ČNB tyto rozdíly projednává s auditory.

- 7. Orgán dohledu vyžaduje, aby banky sestavovaly ověřené roční závěrky na základě účetních zásad a pravidel, která jsou všeobecně mezinárodně uznávána, a aby účetní závěrky byly ověřeny podle mezinárodně uznávaných auditorских standardů a v souladu mezinárodně uznávanými auditorскими postupy.**

SPLNĚNO

Regulace:

Banky a družstevní záložny jsou povinny sestavovat účetní závěrky podle zákona o účetnictví. Tento zákon stanoví účetním jednotkám, které jsou obchodní společnostmi, a které jsou emitentem cenných papírů registrovaných na regulovaném trhu cenných papírů v členských státech EU, povinnost používat pro účtování a sestavení účetní závěrky IFRS. Dále zákon o účetnictví umožňuje použití IFRS pro sestavení konsolidované účetní závěrky. O použití IFRS může také rozhodnout účetní jednotka, pokud lze předpokládat, že k rozvahovému dni bude povinna podrobit se sestavení konsolidované účetní závěrky za použití IFRS nebo účetní jednotka, která sestavuje konsolidovanou účetní závěrku za použití IFRS. V obou případech použití IFRS podléhá schválení nejvyšším orgánem této účetní jednotky. Ostatní účetní jednotky se řídí vyhláškami a standardy pro účetnictví, které vydává MF České republiky s tím, že stanovené účetní metody jsou srovnatelné s metodami IFRS. Tyto účetní závěrky jsou podle zákona o bankách (§ 22) a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 8b) ověřovány auditorem. Auditor, kterého si banka nebo družstevní záložna vybírá a oznamuje ČNB, by měl účetní závěrky ověřovat podle mezinárodně uznávaných auditorских standardů a v souladu s mezinárodně uznávanými auditorскими postupy.

- 8. Právní předpisy nebo orgán dohledu vyžadují, aby banka pravidelně zveřejňovala informace, které podávají věrný obraz o skutečné finanční situaci banky. Aplikované požadavky by měly podporovat srovnatelnost, relevantnost, spolehlivost a včasnost zveřejňovaných informací.**

SPLNĚNO

Regulace:

Banky (§ 11a odst. 1 zákona o bankách) a družstevní záložny (§ 7b odst. 1 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech) jsou povinny uveřejňovat údaje o sobě, o složení akcionářů nebo o svých členech s kvalifikovanou účastí na družstevní záložně a o svých členech s dalším členským vkladem, o struktuře konsolidačního celku, jehož je součástí, a o své činnosti a finanční situaci. Banka a družstevní záložna uveřejňuje údaje o plnění pravidel obezřetného podnikání a o řízení rizik na individuálním základě, pokud nejsou informace zveřejňovány již na konsolidovaném základě. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání stanoví v § 206 až § 213, včetně navazujících příloh, obsah údajů určených k uveřejnění, periodicitu, lhůty a způsob jejich uveřejňování, jakož i strukturu a obsah údajů ověřovaných auditorem. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání obsahuje v § 22 požadavek, aby banky a družstevní záložny zveřejňovaly informace o své současné situaci a o předpokládaném vývoji včas, dostupnou formou, dostatečně a vyváženě. Kvantitativní údaje, které musí banka nebo družstevní záložna zveřejňovat navazují z metodického hlediska na výkazy a hlášení předkládané ČNB, čímž je zaručena srovnatelnost zveřejňovaných údajů mezi jednotlivými bankami nebo družstevními záložnami.

- 9. Požadavky na zveřejňování informací zahrnují kvalitativní i kvantitativní informace o finančním hospodaření banky, její finanční situaci, strategii a praxi řízení rizik, rizikových expozicích, transakcích s osobami se zvláštním vztahem k bance**

a účetních zásadách, jakož i o základních parametrech podnikání, řízení a správy banky. Rozsah, obsah a úroveň desagregace a podrobnosti poskytovaných informací by měly být v souladu s velikostí a složitostí operací banky.

SPLNĚNO

Regulace:

Informace zveřejňované bankou, pobočkou zahraniční banky, která nepoživá výhody jednotné licence, a družstevní záložnou podle zákona o bankách a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech – viz výše - musí odrážet velikost, způsob řízení, počet pracovníků, povahu, rozsah a složitost činností, které banka nebo družstevní záložna vykonává. Podrobnější výčet všech zveřejňovaných informací je upraven vyhláškou o pravidlech obezřetného podnikání v přílohách (přílohy č. 24 až 28).

10. Právní předpisy nebo orgán dohledu zajišťují efektivní kontrolní a vynucovací mechanismy, pro dodržování standardů zveřejňování informací.

SPLNĚNO

Regulace:

Povinnost uveřejňování informací bankou, pobočkou zahraniční banky, která nepoživá výhody jednotné licence, a družstevní záložnou ukládá zákon. Porušení nebo obcházení zákona je posuzováno jako nedostatek v činnosti. V takovém případě ČNB může v souladu se zákonem o bankách a zákonem o spořitelních a úvěrních družstvech přistoupit k opatřením k nápravě a sankcím (pokutám).

Výkon dohledu:

Banka je povinna zajistit, aby správnost vybraných povinně zveřejňovaných údajů k 31. 12. příslušného kalendářního roku ověřil její externí auditor. V rámci výkonu průběžného dohledu nad bankami pak ČNB během kalendářního roku porovnává bankou zveřejňované informace s údaji získanými z pravidelného reportingu banky zasílané ČNB.

11. Orgán dohledu nebo jiné příslušné orgány zveřejňují souhrnné údaje o bankovní soustavě tak, aby posílily dodržování tržní disciplíny a povědomí veřejnosti o bankovním sektoru. Tyto údaje zahrnují agregátní údaje o rozvahových ukazatelích a statistické ukazatele, které odrážejí základní aspekty podnikání bank (struktura rozvahy, ukazatele kapitálové přiměřenosti, schopnost dosahovat zisku a rizikové profily).

SPLNĚNO

Regulace:

Viz CP 1 (1) kritérium 4 a CP 19 základní kritérium 2.

ČNB pravidelně čtvrtletně zveřejňuje způsobem umožňující dálkový přístup základní kvantitativní informace o bankovním sektoru a skupinách bank a sektoru družstevních záložen, které v zásadě odpovídají struktuře kvantitativních informací, které jsou povinny zveřejňovat jednotlivé banky nebo družstevní záložny. Další informace pro veřejnost jsou obsaženy v pravidelné roční publikaci o výkonu dohledu nad finančním trhem. Kromě toho ČNB na svých webových stránkách zveřejňuje aktualizovaný seznam odkazů na stránky jednotlivých bank a družstevních záložen, kde jsou zveřejněny informace podle vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání (viz kritérium 8).

Dodatečná kritéria

1. Orgán dohledu se pravidelně setkává s externími auditory a diskutuje s nimi o tématech společného zájmu ve vztahu k podnikání bank.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

Jednání ČNB, resp. pracovníků dohledu s externími auditory probíhá nepravidelně dle potřeby, zpravidla po obdržení zpráv auditorů o ověření účetní závěrky bank nebo o zpráv ověření řídicího a kontrolního systému bank.

2. Bez ohledu na to, zda orgán dohledu využívá externí auditory pro výkon bankovního dohledu, jsou mu tito povinni hlásit závažné záležitosti, např. neplnění kritérií licence, porušení zákona o bankách či jiných zákonů nebo další záležitosti, o nichž se domnívají, že pravděpodobně budou závažné pro výkon bankovního dohledu. Právní předpisy zajišťují, že auditori, kteří podají takové hlášení v dobré víře, nemohou být hnáni k zodpovědnosti za porušení povinnosti mlčenlivosti.

SPLNĚNO

Regulace:

Na základě zákona o auditorech (§ 21 odst. 3) je auditor povinen písemně informovat ČNB o závažných skutečnostech, které nasvědčují tomu, že došlo k porušení zvláštních právních předpisů upravujících podmínky činnosti banky nebo družstevní záložny a dalších závažných skutečnostech, které mají zásadní negativní vliv na její hospodaření, mohou ohrozit její časově neomezené trvání nebo mohou vést k odmítnutí výroku, zápornému výroku nebo vyslovení výhrad.

3. Právní předpisy nebo orgán dohledu vyžadují, aby banky po určité době měnily své externí auditory (ať již společnosti nebo jednotlivce v rámci společnosti).

SPLNĚNO VE VELKÉM ROZSAHU

Regulace:

Zákon o bankách ani zákon o spořitelních a úvěrních družstvech nestanoví požadavek, aby banky nebo družstevní záložny měnily po určité době auditory. Takovýto výslovný požadavek není obsažen ani ve vyhlášce o pravidlech obezřetného podnikání. Nicméně ČNB, která podle zákona o bankách (§ 22) a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (8b) má právo se k navrženému auditorovi do 30 dnů od jeho návrhu vyjádřit, může auditora odmítnout, přičemž důvody odmítnutí zákon nestanoví. Důvodem odmítnutí auditora by proto mohla být např. ztráta objektivit a vybudování příliš úzkých personálních vazeb ovlivňujících konečné výstupy. Kromě toho by banky a družstevní záložny měly při výběru auditora promítnout uznávanou praxi, podle které by měla být zajištěna rotace auditorů s tím, že maximální doba auditora vykonávající audit pro jednu společnost by se měla pohybovat od 5 do 7 let.

4. Orgán dohledu vyžaduje, aby banky nebo družstevní záložny měly stanoveny závazné zásady pro zveřejňování informací.

SPLNĚNO

Regulace:

Podle zákona o bankách (§ 11a odst. 10) a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 7b odst. 10) je banka nebo družstevní záložna povinna zavést vnitřní postupy a zásady pro plnění požadavků na uveřejnění informací stanovených těmito zákony nebo vyhláškou o pravidlech

obezřetného podnikání, a pro hodnocení přiměřenosti uveřejňovaných údajů, včetně jejich ověřování a frekvence uveřejňování.

Výkon dohledu:

ČNB v rámci výkonu dohledu ověřuje, zda byly v bance nebo družstevní záložně vytvořeny postupy pro uveřejňování včetně kontroly těchto postupů.

5. Orgán dohledu má v nezbytných případech právo přístupu k pracovní dokumentaci externích auditorů.

SPLNĚNO

Regulace:

ČNB má právo být v souladu s § 21 zákona o auditorech neprodleně písemně informována o skutečnostech zásadního charakteru – viz dodatečné kritérium 2. Auditor je také povinen pro potřeby výkonu dohledu poskytnout ČNB na základě její žádosti informace a vysvětlení týkající se průběhu povinného auditu a poznatky získané na základě povinného auditu prováděného v bance nebo družstevní záložně.

Princip 23: Pravomoci orgánů dohledu v oblasti opatření k nápravě

Orgány dohledu musí mít k dispozici náležitou škálu nástrojů k zajištění včasných opatření k nápravě. To zahrnuje pravomoc v odůvodněných případech odejmout bankovní licenci nebo doporučit její odnětí.

Souhrnné vyhodnocení principu:

SPLNĚNO VE VELKÉM ROZSAHU

Základní kritéria:

Česká národní banka (dále jen „ČNB“) disponuje na základě [zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů](#), (dále jen „zákon o bankách“) a [zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#), (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“) širokou škálou nápravných a sankčních opatření. Jedná se zejména o požadavky na zjednání nápravy nedostatků v činnosti ve stanovené lhůtě (např. omezení činností, výměna vedoucích pracovníků a dozorčí rady, úprava strategií, postupů a mechanismů, vytvoření opravných položek a rezerv a použití zisku k doplnění rezervních fondů nebo zvýšení kapitálu). Dalším stupněm jsou pak opatření sankčního typu, která zahrnují nejen uložení peněžní pokuty, omezení licence, zákaz provádět některé operace, nařízení mimořádného auditu nebo povinnost udržovat kapitál nad stanovenou minimální úroveň, ale také odejmutí licence nebo povolení. V případě bank může ČNB rovněž využít institut uvalení nucené správy. ČNB tyto pravomoci v praxi využívá. Uplatnění opatření k nápravě a sankcí se odvíjí od struktury nedostatků definovaných zákonem a jejich závažnosti z hlediska dopadů na činnost a finanční situaci banky a spořitelního a úvěrního družstva (dále jen „družstevní záložna“).

ČNB snížila stupeň ohodnocení plnění principu z důvodu, že ČNB nemůže vydat zákaz působení některých osob v bankovníctví nebo v sektoru družstevních záložen, může avšak zohlednit v rámci posuzování způsobilosti osob navržených do vedoucích pozic banky nebo družstevní záložny při licenčním řízení a při změnách ve vedení banky nebo družstevní záložny předchozí aktivity těchto osob. ČNB dále nemůže ze zákona uplatňovat sankce vůči osobám ve vrcholném vedení banky. Změna legislativy se v současné době nepřipravuje.

Dodatečná kritéria:

Zákon o bankách i zákon o spořitelních a úvěrních družstvech vytváří podmínky, aby ČNB neodkládala opatření k nápravě, resp. ČNB umožňují uložit opatření k nápravě okamžitě, jakmile zjistí nedostatky v činnosti banky nebo v podnikání družstevní záložny. V případě poklesu kapitálu banky pod dvě třetiny stanovené výše je ČNB ze zákona povinna uplatnit jedno nebo více stanovených opatření. V případě poklesu kapitálu banky nebo družstevní záložny pod jednu třetinu je ČNB povinna odejmout licenci, resp. povolení. Pokud by mohla být ohrožena bezpečnost a stabilita banky nebo družstevní záložny, je ČNB oprávněna zakázat nebo omezit operace příslušného regulovaného subjektu nebo zakázat nebo omezit operace s osobami, stejného konsolidačního celku.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Jakmile orgán dohledu zjistí problémy, upozorní na ně vedení (nebo v případě

potřeby představenstvo) banky a vyžaduje, aby byly včas řešeny. Jestliže orgán dohledu požaduje, aby banka provedla zásadní opatření k nápravě, písemně o tom informuje představenstvo. Orgán dohledu vyžaduje, aby banka předkládala pravidelné písemné zprávy o realizaci opatření k nápravě a kontroluje, zda jsou opatření k nápravě uspokojivě provedena.

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon o bankách, zákon o spořitelních a úvěrních družstvech, [vyhláška č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry](#), ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání“) a další právní předpisy stanovují nebo dále upřesňují povinnosti, které banky a družstevní záložny musí při výkonu své činnosti plnit. Plnění těchto povinností ČNB sleduje průběžně zpravidla v rámci dohledu na dálku. Některé z nich však lze ověřit pouze v rámci dohledu prováděného formou kontroly na místě.

Výkon dohledu:

ČNB musí při výkonu dohledu identifikovat a reagovat na negativní tendence, které sice v danou chvíli nemusí ještě znamenat přímé porušení povinností, ale v dalším vývoji by jejich porušení již mohly vést. Pokud ČNB při výkonu dohledu má pochybnosti o dodržování stanovených povinností a požadavků nebo by vývoj určitých skutečností mohl mít za následek zhoršení finanční situace nebo stability regulovaného subjektu, zejména z hlediska ovlivnění budoucího vývoje banky nebo družstevní záložny a dopadů do jejich celkového hospodaření, využívá ČNB svého zákonného práva přijmout odpovídající opatření. Konkrétní zvolené nástroje odpovídají závažnosti situace, přičemž rozlišování závažnosti situací je důležité pro uplatnění konkrétních nápravných či sankčních opatření.

ČNB obvykle nejdříve upozorní banku nebo družstevní záložnu na nedostatky a současně požaduje jejich vysvětlení, případně podle charakteru nedostatku stanoví termín, ve kterém bude banka nebo družstevní záložna informovat ČNB o přijatých vnitřních opatřeních směřujících k odstranění tohoto nedostatku. ČNB může zjištěný nedostatek, včetně schopnosti banky nebo družstevní záložny analyzovat a řešit daný problém, projednat přímo s vrcholným vedením banky nebo družstevní záložny a stanovit konkrétní kroky ke zlepšení situace. ČNB může dále požadovat, aby banka nebo družstevní záložna zpracovala a písemně předložila opatření a časový harmonogram k odstranění nedostatků, včetně povinností pravidelně písemně informovat ČNB o výsledku přijatých opatření. ČNB následně kontroluje, zda opatření k odstranění nedostatků byla skutečně bankou nebo družstevní záložnou přijata.

2. Orgán dohledu se účastní rozhodování o termínu a způsobu řádného vyřešení problémové situace banky (což může zahrnovat uzavření, pomoc při restrukturalizaci či fúzi se silnější institucí).

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

Pokud se banka nebo družstevní záložna dostanou do problémové situace, vyžaduje ČNB, aby banka nebo družstevní záložna navrhla opatření včetně konkrétních termínů k odstranění nežádoucího stavu. Pokud je vzniklá situace natolik závažná a dosavadní kroky vedení banky nebo družstevní záložny i akcionářů nebo členů družstva nebyly účinné a nevedly k nápravě, existují další zákonné možnosti, které přisuzují aktivnější roli ČNB. Jde zejména o ukončení některé z činností, požadavek na zvýšení kapitálu, ale i zavedení nucené správy či odejmutí

licence nebo povolení.

- 3. Orgán dohledu má k dispozici odpovídající škálu nástrojů pro případ, že podle jeho názoru banka nedodrží právní předpisy, neplní jeho rozhodnutí, používá nebezpečné či nezdravé praktiky nebo pro případ, že jsou zájmy vkladatelů ohroženy jiným způsobem. Tyto nástroje zahrnují možnost požadovat, aby banka okamžitě zjednala nápravu, a ukládat sankce. Tato škála nástrojů je v praxi aplikována podle závažnosti situace.**

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon o bankách zmocňuje ČNB k tomu, aby využívala řadu nápravných opatření a sankcí, a to podle závažnosti nedostatků zjištěných v činnosti banky nebo pobočky zahraniční banky. Podle zákona o bankách (§ 26 odst. 3) se nedostatkem v činnosti banky rozumí:

- a) porušení podmínek stanovených v licenci či neplnění podmínek, za nichž byla licence udělena,
- b) porušení nebo obcházení zákona o bankách, zvláštních zákonů, jakož i právních předpisů a opatření vydaných ČNB,
- c) porušení nebo obcházení povinnosti či podmínek stanovených v rozhodnutí ČNB nebo v opatřeních obecné povahy (ohrožení stability bankovního nebo finančního systému),
- d) provedení nebo rozhodnutí o provedení obchodu nebo obchodů, převodu nebo převodů finančních prostředků nebo jiné transakci či transakcí bankou nebo pobočkou zahraniční banky způsobem, který poškozuje zájmy jejích vkladatelů nebo ohrožuje bezpečnost a stabilitu banky nebo pobočky zahraniční banky,
- e) řízení banky nebo pobočky zahraniční banky osobami, které nemají dostatečnou odbornou způsobilost nebo nejsou důvěryhodné,
- f) jestliže bankou vytvořený souhrn rezerv a opravných položek nepostačuje k pokrytí rizik vyplývajících z bankou vykázaného objemu klasifikovaných aktiv,
- g) porušení právního předpisu státu, na jehož území má banka pobočku, a to při podnikání na území tohoto státu,
- h) pokles kapitálu pod minimální výši kapitálu (výše odpovídající součtu jednotlivých kapitálových požadavků s tím, že kapitál nesmí zároveň klesnout pod minimální výši základního kapitál stanovenou v zákonu, tj. pod 500 mil. Kč),
- i) porušení povinností stanovených zvláštním právním předpisem pro uzavírání smluv o finančních službách uzavíraných na dálku,
- j) použití úvěrového hodnocení pro výpočet kapitálových požadavků v rozporu s tímto zákonem.

1. V případě zjištění výše uvedených nedostatků v činnosti je ČNB oprávněna vyžadovat, aby banka nebo pobočka zahraniční banky ve stanovené lhůtě zjednala nápravu, zejména aby,

- a) omezila některé povolené činnosti, ukončila nepovolené činnosti nebo neprováděla některé obchody, převody finančních prostředků nebo jiné transakce,
- b) omezila distribuční síť, včetně snížení počtu obchodních míst,
- c) vyměnila vedoucí pracovníky banky nebo osoby ve vedení pobočky zahraniční banky,
- d) vyměnila členy dozorčí rady,
- e) uvedla uspořádání, strategie, postupy a mechanismy do souladu se zákonem o bankách,
- f) přijala přísnější pravidla likvidity, přísnější pravidla pro tvorbu opravných položek k aktivům banky a rezerv nebo pro stanovení kapitálových požadavků,
- g) vytvořila odpovídající výši opravných položek a rezerv,
- h) udržovala kapitál nad minimální úrovní stanovenou zákonem,

- i) snížila základní kapitál ve stanoveném rozsahu, nebo
- j) použila zisk po zdanění přednostně k doplnění rezervních fondů nebo ke zvýšení základního kapitálu, nebo
- k) snížila výši svého podílu v jiné osobě nebo převede svůj podíl v této osobě na jinou osobu anebo jinak omezí rizika plynoucí z podílu banky v této osobě.

2. V případě, že požadavek ČNB (viz výše bod 1) není splněn, nebo pokud to vyžaduje povaha zjištěného nedostatku, obzvláště když věc nesnese odkladu, zákon o bankách opravňuje ČNB k uplatnění jednoho nebo více z následujících sankčních opatření:

- a) změnit licenci vyloučením nebo omezením některých činností v ní uvedených,
- b) nařídit mimořádný audit na náklady banky nebo pobočky zahraniční banky,
- c) zavést nucenou správu (nelze uplatnit vůči pobočce zahraniční banky) - nucenou správu může ČNB zavést za situace, kdy nedostatky v činnosti banky ohrožují stabilitu bankovního systému a akcionáři neučinili potřebné kroky k odstranění těchto nedostatků,
- d) uložit pokutu do výše 50 mil. Kč,
- e) snížit základní kapitál banky za účelem úhrady ztráty o částku odpovídající ztrátě po jejím zúčtování s rezervními a dalšími fondy za předpokladu, že ztráta přesahuje 20 % vlastního kapitálu banky,
- f) zakázat nebo omezit provádění operací s osobami, které jsou spjaty úzkým propojením s bankou nebo které jsou součástí stejného konsolidačního celku jako banka nebo mají k bance zvláštní vztah (nelze uplatnit vůči pobočce zahraniční banky),
- g) požadovat navýšení kapitálu nad úroveň stanovenou v zákoně o bankách (§ 12a), zejména pokud má banka neúčinné uspořádání, strategie, postupy nebo mechanismy a uložení opatření podle předchozích bodů se jeví jako nedostatečné k dosažení nápravy v přiměřeném čase,
- h) požadovat zvýšení likvidních prostředků banky nebo pobočky zahraniční banky alespoň na výši stanovenou ČNB.

3. Pokud kapitál banky na individuálním základě poklesne pod dvě třetiny součtu jejich jednotlivých kapitálových požadavků, je ČNB povinna uplatnit jedno nebo více následujících opatření k nápravě: zvýšení kapitálu, pořizování pouze aktiv s rizikovou vahou nižší než 100 %, zákaz nabývat podíl na jiné právnické osobě, zákaz poskytovat úvěry osobám se zvláštním vztahem, zákaz poskytovat úrokové sazby z vkladů převyšující současné běžné úrokové sazby – viz základní kritérium č. 5. Souběžně lze uplatňovat i opatření k nápravě podle § 26 odst. 1 zákona o bankách.

4. Odejmout licenci může ČNB podle § 34 odst. 1 zákona o bankách při přetrvávání závažných nedostatků v činnosti banky nebo pobočky zahraniční banky. Dále může být licence odňata podle § 34 odst. 2 písm. a) zákona o bankách, pokud banka nebo pobočka zahraniční banky nezahájila činnost do 12 měsíců ode dne udělení licence nebo jestliže po dobu 6 měsíců nepřijímá vklady od veřejnosti nebo neposkytuje úvěry nebo jestliže licence byla získána na základě nepravdivých údajů uvedených v žádosti. Odejmout licenci je ČNB povinna podle ustanovení § 34 odst. 3 zákona o bankách v případě, že kapitál banky na individuálním základě poklesne pod jednu třetinu součtu jejich jednotlivých kapitálových požadavků.

Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech rovněž ČNB zmocňuje k využívání řady nápravných opatření a sankcí, a to podle závažnosti nedostatků zjištěných v činnosti

družstevní záložny. Podle § 28 odst. 4 tohoto zákona se nedostatkem v podnikání družstevní záložny rozumí:

- a) porušení podmínek stanovených v povolení nebo podmínek pro vydání souhlasu,
- b) porušení nebo obcházení tohoto zákona, zvláštních zákonů, prováděcích předpisů vydaných podle tohoto zákona a právních předpisů a opatření ČNB vydaných podle tohoto zákona, jakož i rozhodnutí vydaných ČNB,
- c) provádění obchodů družstevní záložnou způsobem, který poškozuje nebo může poškodit zájmy jejích vkladatelů a členů nebo ohrožuje bezpečnost a stabilitu družstevní záložny,
- d) řízení podnikání a hospodaření družstevní záložny osobami, které nemají dostatečnou odbornou způsobilost nebo jsou nedůvěryhodné,
- e) jestliže družstevní záložna nevytvořila odpovídající výši opravných položek a rezerv podle zvláštních právních předpisů,
- f) jestliže volený orgán družstevní záložny nevykonává svou funkci dále než 60 dnů,
- g) odepření při kontrole vyžádaných informací a listin či prodlení při jejich předání nebo odepření vstupu do prostorů či prodlení při umožnění vstupu,
- h) porušování pravidel a ukazatelů určených podle § 11 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (pravidla angažovanosti, platební schopnost),
- i) neschválení řádné účetní závěrky družstevní záložny do 6 měsíců od posledního dne účetního období,
- j) nesplnění informační povinnosti družstevní záložnou (§ 27).

Oprávnění přijmout opatření k nápravě jsou upravena v § 28 odst. 1 písm. a) až g) zákona o spořitelních a úvěrních družstvech. Jejich rozsah je v zásadě stejný jako u bank, s tím, že jsou zohledněna specifika právní formy družstevních záložen.

4. Orgán dohledu disponuje širokou škálou možných opatření k řešení situací popsaných v základním kritériu č. 3 a určuje jasné omezitelné cíle nebo stanovuje kroky, které mají být provedeny. Ty mohou zahrnovat omezení současných aktivit banky, neudělení souhlasu s novými aktivitami či akvizicemi, omezení nebo pozastavení plateb akcionářům či odkupů akcií, omezení převodů aktiv, zákaz působení jednotlivých osob v bankovníctví, nahrazení či omezení pravomocí manažerů, členů představenstva nebo vlastníků s kontrolním vlivem, umožnění převzetí nebo fúze se zdravější institucí, zajištění přechodného řízení banky, odnětí bankovní licence nebo doporučení na odnětí bankovní licence.

SPLNĚNO VE VELKÉM ROZSAHU

Regulace:

Podle zákona o bankách (§ 26) a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 28) je ČNB oprávněna vyžadovat, aby banka nebo družstevní záložna omezila některé povolené činnosti, ukončila nepovolené činnosti nebo neprováděla některé obchody a operace. Dále je ČNB podle uvedených ustanovení oprávněna změnit licenci, anebo povolení vyloučením, anebo omezením některých činností uvedených v licenci nebo povolení. Zákon o bankách [§ 26 odst. 1 písm. g)] opravňuje ČNB zakázat nebo omezit provádění operací s osobami, které jsou spjaty úzkým propojením s bankou nebo které jsou součástí stejného konsolidačního celku jako banka nebo mají k bance zvláštní vztah. Obdobné oprávnění je v zákoně o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 27f odst. 2), který opravňuje ČNB, pokud zjistí nedostatky v činnosti osoby zahrnuté do konsolidačního celku, ve vztahu k ovládající osobě podle povahy zjištěného nedostatku zakázat nebo omezit provádění operací s osobami, které jsou součástí stejného konsolidačního celku.

Podle zákona o bankách (§ 26) může ČNB při zjištění nedostatku v činnosti banky požadovat, aby banka použila zisk po zdanění přednostně k doplnění rezervních fondů nebo ke zvýšení základního kapitálu, tj. omezit možnost rozdělení zisku akcionářům ve formě dividend.

Hlasovací práva může ČNB pozastavit akcionářům nebo členům družstva (§ 20a odst. 1 zákona o bankách a § 2c odst. 1 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech), kteří nabyli na bance nebo na družstevní záložně podíl bez předchozího souhlasu ČNB nebo pokud je jejich působení na újmu řádnému a obezřetnému podnikání banky nebo družstevní záložny, příp. lze takové důsledky jejich působení důvodně očekávat; toto pozastavení práv zahrnuje právo účastnit se a hlasovat na valné hromadě, resp. členské schůzi a požádat o svolání mimořádné valné hromady, resp. členské schůze.

V rámci uložení opatření k nápravě [§ 26 odst. 1 písm. a) bod 1 zákona o bankách, anebo § 28 odst. 1 písm. a) bod 1) zákona o spořitelních a úvěrních družstvech] je možno vyžadovat, aby banka nebo družstevní záložna omezila některé povolené činnosti nebo ukončila nepovolené činnosti, tj. i převody aktiv.

V rámci opatření k nápravě má ČNB právo požadovat výměnu vedení banky a dozorčí rady banky, výměnu člena představenstva, kontrolní nebo úvěrové komise družstevní záložny nebo výměnu osoby ve vedení družstevní záložny. ČNB však nemůže vydat zákaz působení některých osob v bankovníctví nebo v sektoru družstevních záložen, proto je snížen stupeň ohodnocení. Avšak v rámci posuzování způsobilosti osob navržených do vedoucích pozic banky nebo družstevní záložny při licenčním řízení a při změnách ve vedení banky nebo družstevní záložny může ČNB zohlednit předchozí aktivity těchto osob.

Nahrazení či omezení pravomocí vrcholného vedení, členů představenstva nebo vlastníků s kontrolním vlivem, umožnění převzetí nebo fúze se zdravější institucí, zajištění přechodného řízení banky je možné prostřednictvím zavedení nucené správy za situace, kdy nedostatky v činnosti banky ohrožují stabilitu bankovního systému a akcionáři neučinili potřebné kroky k odstranění těchto nedostatků. Nucený správce, jmenovaný ČNB, má postavení statutárního orgánu a rozhoduje také o věcech v působnosti valné hromady, neboť ta se po dobu nucené správy nesvolává.

Zákon o bankách (§ 34) a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 28g) stanoví, v jakých případech ČNB odejme licenci, resp. povolení.

5. Orgán dohledu je oprávněn přijmout opatření, pokud kapitálová přiměřenost banky klesne pod požadovanou minimální úroveň a snaží se zakročit včas, aby k poklesu pod minimální úroveň nedošlo. Bankovní dohled má k dispozici více možností řešení takových případů.

SPLNĚNO

Regulace:

Pokles kapitálu banky pod stanovenou minimální úroveň tj. 500 mil. Kč je nedostatkem v činnosti podle zákona o bankách a ČNB je v tomto případě oprávněna použít nápravná a sankční opatření – viz základní kritérium č. 3.

Zákon o bankách (§ 26a odst. 1) stanoví, že pokud ČNB zjistí, že kapitál banky na individuálním základě je menší než dvě třetiny součtu jednotlivých kapitálových požadavků stanovených zákonem, uloží ČNB bance ve správním řízení jedno nebo více z těchto opatření k nápravě:

- a) zvýšit základní kapitál tak, aby kapitál banky na individuálním základě dosahoval nejméně výše odpovídající součtu jednotlivých kapitálových požadavků ve smyslu § 12a odst. 1 zákona o bankách,
- b) pořizovat pouze aktiva která mají podle vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání rizikovou váhu nižší než 100 %,
- c) nezískávat žádný podíl na základním kapitálu a hlasovacích právech v žádné právnické osobě s výjimkou smluv uzavřených před uložením tohoto opatření, nezaložit ani nezískat žádnou další právnickou osobu nebo její organizační jednotku,
- d) neposkytovat žádný úvěr osobě se zvláštním vztahem k bance,
- e) neposkytovat úrokové sazby z vkladů převyšující současné běžné úrokové sazby z vkladů srovnatelných částek a se srovnatelnou splatností tak, jak budou zjištěny ČNB.

Souběžně s těmito opatřeními lze rovněž ukládat opatření k nápravě podle § 26 odst. 1 zákona o bankách.

Zákon o bankách (§ 34 odst. 3) stanoví ČNB povinnost odejmout licenci, jestliže kapitálová přiměřenost banky na individuálním základě je menší než jedna třetina součtu jejich jednotlivých kapitálových požadavků.

Podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 8 odst. 2) je družstevní záložna povinna udržovat průběžně na individuálním základě kapitál ve výši odpovídající součtu jednotlivých kapitálových požadavků. Kapitál družstevní záložny nesmí klesnout pod minimální výši kapitálu stanovenou v zákoně (35 mil. Kč). Pokud by družstevní záložna uvedená ustanovení zákona neplnila, lze to podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech [§ 28 odst. 3 písm. b)] považovat za nedostatek v podnikání družstevní záložny. V takovémto případě je ČNB oprávněna [§ 28 odst. 1 písm. a) bod 9] požadovat zjednání nápravy ve stanovené lhůtě tím, že družstevní záložna bude udržovat kapitál nad minimální úroveň stanovenou zákonem. Pokud ČNB zjistí, že družstevní záložna má neúčinné strategie nebo postupy týkající se řídicího a kontrolního systému nebo družstevní záložna nepřijme a neuplatňuje spolehlivé, účinné a úplné strategie pro stanovení, průběžné posuzování a udržování vnitřně stanoveného kapitálu v takové výši, struktuře a rozložení, aby dostatečně pokrýval rizika, kterým je družstevní záložna vystavena, je ČNB oprávněna požadovat [§ 28 odst. 1 písm. g)] zvýšení kapitálu nad 35 mil. Kč. ČNB zároveň uloží podle § 27b odst. 3 tohoto zákona pokutu do 20 mil. Kč.

Podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 28g) ČNB odejme povolení, jestliže zjistí, že kapitálová přiměřenost družstevní záložny je menší než jedna třetina součtu jejich jednotlivých kapitálových požadavků.

6. Orgán dohledu uplatňuje sankce nejen vůči bance, ale je-li to nezbytné, pak také vůči vedení a/nebo představenstvu či jejich jednotlivým členům.

SPLNĚNO VE VELKÉM ROZSAHU

Regulace:

ČNB může uplatňovat sankce vůči bance, nikoliv však vůči osobám ve vrcholném vedení banky, proto byl snížen stupeň ohodnocení. Podle zákona o bankách [§ 26 odst.1 písm. a) bod

3] však může vyžadovat, aby banka nebo pobočka zahraniční banky vyměnila vedoucí zaměstnance banky nebo osoby ve vedení pobočky zahraniční banky. Možnost osobních pokut je možná pouze, pokud příslušné osoby neposkytnou součinnost. Navíc se musí prokázat jednoznačná spojitost (příčinná souvislost) mezi nedostatkem a osobní odpovědností, funkční odpovědnost nelze v těchto případech uplatňovat. Úplné naplnění tohoto kritéria by vyžadovalo hluboký zásah do legislativy. Takováto změna se v současné době nepřipravuje.

Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech [§ 28 odst. 1 písm. a) bod 3 a 4] obsahuje právo ČNB požadovat výměnu členů představenstva, kontrolní nebo úvěrové komise družstevní záložny a výměnu osob ve vedení družstevní záložny. Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech dále vymezuje, kdy se pracovník družstevní záložny, člen voleného orgánu družstevní záložny nebo člen úvěrové komise dopustí přestupku. Za tyto přestupky lze udělit pokutu. Maximální výše těchto pokut podle jednotlivých přestupků se pohybuje v rozmezí od 200 tis. až do 1 mil. Kč.

Výkon dohledu:

ČNB používá sankce v rozsahu, které umožňuje platná legislativa.

Dodatečná kritéria

1. Právní předpisy zabraňují orgánu dohledu nepřiměřeně odkládat náležitá opatření k nápravě.

SPLNĚNO

Regulace a výkon dohledu:

Opatření k nápravě jsou ukládána v souladu se zákonem, tj. podle povahy zjištěného nedostatku a v co nejkratší lhůtě poté, kdy ČNB tento nedostatek zjistí. Banka nebo družstevní záložna je povinna uložené opatření splnit v požadovaném termínu. Zákony současně stanoví případy, kdy ČNB je povinna přijmout opatření k nápravě (pokles kapitálu pod dvě třetiny, resp. jednu třetinu minimální výše dle kapitálových požadavků).

2. V záležitostech, které by mohly narušit bezpečnost a stabilitu banky, je orgán dohledu oprávněn přijmout opatření k nápravě včetně ochrany aktiv banky (tzv. ring-fencing) před využitím mateřskou společností, dceřinými společnostmi, paralelně vlastněnými bankovními strukturami a dalšími společnostmi se vztahem k bance.

SPLNĚNO

Regulace:

Podle § 26h odst. 2 písm. d) a § 26 odst. 1 písm. g) zákona o bankách může ČNB bance (ovládající i ovládané) a finanční holdingové společnosti zakázat nebo omezit provádění operací s osobami, které jsou součástí stejného konsolidačního celku (v případě banky též s osobami, které jsou s ní spjaty úzkým propojením nebo které k ní mají zvláštní vztah). Ve vztahu k akcionářům s kvalifikovanou účastí na bance, kteří nabyli účast na bance bez předchozího souhlasu ČNB nebo nesplnili příslušnou oznamovací povinnost, je ČNB na základě § 20a zákona o bankách oprávněna ve správním řízení pozastavit vlastníkově akcií, který má sám nebo jedním ve shodě s jinou osobou kvalifikovanou účast na bance, výkon některých akcionářských práv (účast a hlasování na valné hromadě a požádat o svolání mimořádné valné hromady). Rovněž podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech [§ 27f odst. 2 písm. c)] je ČNB oprávněna zakázat nebo omezit družstevní záložně provádět operace s osobami, které jsou součástí stejného konsolidačního celku, nebo podle § 28 odst. 1 písm. a)

bodů 1 vyžadovat, aby neprováděla některé obchody a operace. ČNB je v případě osoby s kvalifikovanou účastí rovněž oprávněna rozhodnout o pozastavení práva účastnit se členské schůze a hlasovat na ní, pokud byly naplněny podmínky stanovené zákonem.

Je-li banka součástí konsolidačního celku se statutem dceřiné společnosti, má ČNB k dispozici dostatečné množství opatření k nápravě, a to včetně opatření směřujících k ochraně aktiv této banky.

3. Když orgán dohledu přijímá zákonem stanovená opatření k nápravě vůči bance, zajistí, aby o jeho krocích byli zpraveni regulátoři souvisejících nebankovních finančních institucí a v případě potřeby své kroky s těmito regulátory koordinuje.

SPLNĚNO

V ČR je od 1. dubna 2006 dohled nad finančním trhem integrován v ČNB – viz CP 2.

Princip 24: Dohled na konsolidovaném základě

Dohled nad bankovní skupinou na konsolidovaném základě, přiměřené sledování a podle potřeby i používání pravidel obezřetného podnikání na všechny aspekty globálního podnikání skupiny patří k základním prvkům bankovního dohledu.

Souhrnné vyhodnocení principu:

SPLNĚNO

Základní kritéria

Obecné zmocnění k výkonu dohledu na konsolidovaném základě a k výkonu doplňkového dohledu je upraveno [v zákoně č. 6/1993 Sb., o České národní bance](#) (dále jen „zákon o ČNB“). Rozsah konsolidovaného a doplňkového dohledu je pak upřesněn [v zákoně č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o bankách“), [zákoně č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“), v zákoně č. [377/2005 Sb. o finančních konglomerátech, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o finančních konglomerátech“) a [ve vyhlášce č. 347/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o finančních konglomerátech](#). Podrobné vymezení rozsahu dohledu na konsolidovaném základě je obsahem [vyhlášky č. 123/2007 Sb. o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry](#) (dále jen „vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání“). Zákon o bankách a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech specifikují, kdy a v jakých případech je možné upustit od výkonu dohledu na konsolidovaném základě.

Na základě zákona o bankách, zákona o spořitelních a úvěrních družstvech a vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání získává ČNB informace o všech členech konsolidačního celku a vazbách mezi nimi. Ovládající banka a finanční holdingová osoba jsou povinny dodržovat kapitálovou přiměřenost a pravidla angažovanosti na konsolidovaném základě. Konsolidované výkazy za regulované konsolidační celky jsou předkládány ČNB čtvrtletně.

ČNB může za účelem výkonu bankovního dohledu na konsolidovaném základě dohlížet nad aktivitami prováděnými pobočkami i dceřinými společnostmi banky, jejími ovládajícími osobami či jinými osobami zahrnutými do konsolidačního celku. Totéž platí i pro spořitelní a úvěrní družstva (dále jen „družstevní záložna“). ČNB může za účelem výkonu bankovního dohledu na konsolidovaném základě provést kontrolu na místě v osobách zahrnutých do konsolidačního celku (včetně dceřiných společností banky) nebo požádat o její provedení příslušný orgán dozoru.

ČNB je podle zákona o bankách a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech oprávněna vydat pravidla obezřetného podnikání. Vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání zahrnuje požadavky související s výkonem individuálního a konsolidovaného dohledu vč. požadavků vyplývajících ze Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/48/ES ze dne 14. června 2006 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu (přepracované znění), dále jen „směrnice 2006/48/ES“

V rámci výkonu konsolidovaného dohledu je ČNB ze zákona oprávněna spolupracovat a vyměňovat si informace se zahraničními regulátory. Tato spolupráce při výměně informací

je zpravidla podpořena dohodou o spolupráci tzv. Memorandum of Understanding. Nicméně ČNB s těmito orgány spolupracuje též neformálně.

Při výkonu dohledu ČNB ověřuje, zda banka nebo družstevní záložna dodržuje všechny požadavky stanovené zákony nebo jinými právními předpisy. Vnitřní postupy musí pokrýt všechny činnosti včetně zahraničních. K vyhodnocení plnění obezřetnostních limitů konsolidačním celkem a k posouzení jeho finanční situace slouží zejména data získaná z pravidelného čtvrtletního výkaznictví pro ČNB.

ČNB může ze zákona, zjistí-li nedostatky v činnosti banky, družstevní záložny nebo osoby zahrnuté do konsolidačního celku, která není bankou, vyžadovat, aby ve stanovené lhůtě zjednala nápravu, včetně omezení nebo ukončení činnosti.

Dodatečná kritéria

ČNB má zmocnění prověřovat aktivity mateřských společností a podniků, které jsou spojeny s mateřskými společnostmi. ČNB může bance (ovládající i ovládané), družstevní záložně (odpovědné družstevní záložně) a finanční holdingové společnosti zakázat nebo omezit provádění operací s osobami, které jsou součástí stejného konsolidačního celku (v případě banky též s osobami, které jsou s ní spjaty úzkým propojením nebo které k ní mají zvláštní vztah). ČNB má zmocnění posuzovat členy vrcholného vedení finanční holdingové osoby a dále osoby ve vedení společností, které nabývají kvalifikovanou účast na bance nebo družstevní záložně z hlediska jejich integrity a odborné způsobilosti, tj. zda jsou „fit and proper.“

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Orgán dohledu je obeznámen s celkovou strukturou bankovních skupin a rozumí domácím i zahraničním aktivitám všech podstatných součástí těchto skupin.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

Na základě § 26f odst. 2 zákona o bankách, § 25f odst. 2 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech a vyhlášky ČNB o pravidlech obezřetného podnikání (§ 214 a násl.) získává ČNB komplexní informace o všech členech konsolidačního celku, tedy o ovládaných osobách a přidružených společnostech ovládající banky, finanční holdingové společnosti a smíšené holdingové společnosti, a vazbách mezi nimi, včetně grafického znázornění struktury skupiny, alespoň jednou ročně, vždy pak bez zbytečného odkladu po změně v poskytnutých informacích. Základní část údajů je požadována prostřednictvím standardizovaného výkazu automatizovaně, což usnadňuje další zpracování dat. Určitým zdrojem získání informací a především jejich verifikace jsou i zahraniční regulátoři.

2. Orgán dohledu je oprávněn sledovat domácí i mezinárodní činnosti bankovní skupiny. Je oprávněn vykonávat dohled nad zahraničními aktivitami bank, které jsou inkorporovány v jeho jurisdikci.

SPLNĚNO

Regulace:

ČNB podle § 2 odst. 2 písm. d) a § 44 odst. 1 písm. a) zákona o ČNB vykonává bankovní dohled nad bankami, pobočkami zahraničních bank, družstevními záložnami a nad bezpečným fungováním bankovního systému.

Podle zákona o bankách (§ 25 odst. 1) činnost bank včetně jejich poboček působících na území cizího státu podléhá bankovnímu dohledu vykonávanému ČNB, včetně kontrol na místě. Činnost konsolidačních celků, jejichž součástí je banka, podléhá bankovnímu dohledu na konsolidovaném základě vykonávanému ČNB včetně kontrol na místě, pokud zákon nestanoví jinak. Zákon o bankách (§ 26e odst. 1 a 2) stanoví, v jakých případech a kdo nepodléhá bankovnímu dohledu na konsolidovaném základě vykonávaném ČNB.

Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 22 odst. 1) stanoví, že dohled nad činností družstevních záložen vykonává ČNB. Podle § 25e odst. 1 a 2 a 4 tohoto zákona vykonává ČNB dohled na konsolidovaném základě nad skupinou ovládající úvěrové instituce, jejímž členem je odpovědná družstevní záložna ve skupině ovládající úvěrové instituce a nad skupinou finanční holdingové osoby, jejímž členem je odpovědná družstevní záložna ve skupině finanční holdingové osoby, a nad skupinou smíšené holdingové osoby.

Zákon o bankách i zákon o spořitelních a úvěrních družstvech rovněž upravují, v jakých případech je možné od výkonu dohledu na konsolidovaném základě nad konsolidačním celkem upustit.

Výkon dohledu:

Výkon dohledu na konsolidovaném základě se v praxi realizuje. Byl zpracován vnitřní manuál k výkonu bankovního dohledu na konsolidovaném základě, který obsahuje i praktické zkušenosti a údaje získané na základě informační povinnosti. V rámci pravidelných čtvrtletních analýz jednotlivých bank jsou vyhodnocovány údaje o finanční situaci a plnění obezřetnostních limitů jak na individuálním, tak konsolidovaném základě.

3. Orgán dohledu disponuje dostatečnými pravomocemi, jež umožňují vyhodnotit rizika, která mohou pro banku nebo bankovní skupinu představovat nebankovní aktivity, které provozují.

SPLNĚNO

Zákon o bankách a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech omezuje plošně a v určité míře rizika plynoucí z nebankovních aktivit. Banka a družstevní záložna může provádět pouze aktivity, které má uvedeny v licenci. Banka však může vykonávat podnikatelské činnosti, které souvisejí se zajištěním provozu banky nebo i provozu jiné osoby, nad kterou banka vykonává kontrolu. Nabývání účastí v nebankovních a nefinančních subjektech je však omezeno (§ 12 odst. 1 a § 17 zákona o bankách). Družstevní záložna má ze zákona obecně zakázáno se majetkově účastnit na jiných právnických osobách nebo jiným způsobem nabývat vliv na řízení jiných právnických osob (§ 1 odst. 8 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech) - viz Princip 5. V rámci konsolidovaného dohledu získává ČNB informace o činnostech skutečně prováděných členy konsolidačního celku a transakcích v rámci konsolidačního celku. Ovládající banka, odpovědná družstevní záložna a finanční holdingová společnost jsou povinny dodržovat kapitálovou přiměřenost a pravidla angažovanosti na konsolidovaném základě, tj. v podstatě při zohlednění aktivit relevantních dceřiných společností a společně řízených podniků.

Výkon dohledu:

Byl zpracován vnitřní manuál ke konsolidovanému dohledu, který zohledňuje praktické zkušenosti při zavádění relevantního konceptu kapitálové přiměřenosti (Basel II) atd.

- 4. Orgán dohledu je oprávněn stanovit pravidla obezřetného podnikání na konsolidovaném základě pro celou bankovní skupinu. Orgán dohledu využívá své pravomoci stanovovat pravidla obezřetného podnikání na konsolidovaném základě pro oblasti jako kapitálová přiměřenost, velké angažovanosti, angažovanost vůči osobám se zvláštním vztahem k bance a úvěrové limity. Orgán dohledu shromažďuje konsolidované finanční údaje o každé bankovní skupině.**

SPLNĚNO

Regulace:

Podle § 26f zákona o bankách ovládající banka, odpovědná banka ve skupině finanční holdingové osoby a banka ve skupině smíšené holdingové osoby, jež jsou členy konsolidačního celku, který podléhá bankovnímu dohledu ČNB, jsou povinny dodržovat na konsolidovaném základě požadavky na řídicí a kontrolní systém, pravidla pro uveřejňování informací, pravidla pro stanovení kapitálu, pravidla pro stanovení kapitálových požadavků a kapitálové přiměřenosti, strategie a postupy pro vyhodnocení a změny kapitálu, pravidla angažovanosti, omezení kvalifikovaných účastí a požadavky na operace v rámci konsolidačního celku. Obdobná povinnost je stanovena odpovědné družstevní záložně v § 25f odst. 1 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech.

Detailnější pravidla týkající obezřetného podnikání na konsolidovaném základě týkající se kapitálové přiměřenosti včetně stanovení kapitálu na konsolidovaném základě a angažovanosti jsou vymezena ve vyhlášce o pravidlech obezřetného podnikání. Informace a údaje, které jsou osoby zahrnuté do konsolidačního celku povinny ze zákona ČNB posílat, jsou zasílány elektronicky prostřednictvím výkazů a dodatečných grafických a jiných informací podle opatření k předkládání výkazů. Tyto informace ČNB shromažďuje a využívá pro účely výkonu dohledu na konsolidovaném základě.

- 5. Orgán dohledu uzavřel dohody s dalšími příslušnými domácími i zahraničními orgány dohledu o získávání informací o finanční situaci a přiměřenosti řízení rizik a kontrolních mechanismů u různých subjektů bankovní skupiny.**

SPLNĚNO

ČNB se aktivně zapojuje do činnosti celkem sedmi kolegií orgánů dohledu a v jejich rámci se také zavázala ke vzájemné spolupráci podpisem mnohostranné dohody, která využívá vzorovou smlouvu European Banking Authority o spolupráci a koordinaci při dohledu přeshraničních bankovních skupin. Jedná se o spolupráci při výkonu bankovního dohledu se zahraničními orgány bankovního dohledu nad skupinami Erste Bank, Volksbank, Raiffeisenbank, Société Générale, UniCredit, KBC a ING. Obsahem uzavřených dohod je kromě jiného výkon bankovního dohledu nad ovládanými bankami a pobočkami, včetně výměny informací a kontrol na místě podle dohodnutých podmínek. Podrobněji viz princip 25.

- 6. Orgán dohledu je oprávněn omezit škálu činností, které konsolidovaná skupina smí vykonávat, a míst, kde je smí vykonávat. Tuto pravomoc využívá k tomu, aby zajistil to, že nad činnostmi je vykonáván řádný dohled a aby nebyla ohrožena bezpečnost a stabilita banky.**

SPLNĚNO

Regulace:

ČNB, pokud zjistí nedostatky v činnosti banky, má ze zákona k dispozici poměrně širokou škálu opatření, mezi které patří i oprávnění vyžadovat omezení některých povolených činností nebo ukončení nepovolených činností [§ 26 odst. 1 písm. a) zákona o bankách]. ČNB je dále ze zákona oprávněna omezit činnosti, resp. zakázat nebo omezit provádění operací s osobami, které jsou součástí stejného konsolidačního celku, pokud zjistí nedostatky v činnosti osoby zahrnuté do konsolidačního celku, které mohou negativně ovlivnit hospodaření banky, která je součástí konsolidačního celku (§ 26h odst. 2 zákona o bankách). Rovněž zákon o spořitelních a úvěrních družstvech dává ČNB pravomoc vyžadovat zjednání nápravy omezením některé povolené činnosti nebo její ukončení k odstranění zjištěného nedostatku v činnosti družstevní záložny [§ 28 odst. 1 písm. a)]. Tato opatření jsou však opatření sankční resp. nápravná, nikoliv opatření preventivní. Není možné předem teritoriálně omezit aktivity banky, družstevní záložny nebo osoby zahrnuté do konsolidačního celku. Takováto regulace podnikání by byla v rozporu se zásadami právní kultury, z nichž vychází český právní řád. Za opatření preventivního rázu lze však považovat např. zákonnou povinnost oznámit ČNB založení pobočky či dceřiné společnosti v zahraničí.

Zajištění, aby nad činnostmi byl vykonáván řádný dohled a aby nebyla ohrožena bezpečnost a stabilita banky nebo družstevní záložny vyplývá z podstaty dohledu a konsolidovaného dohledu, který je definován v zákonu o bankách (§ 26c odst. 1) a v zákonu § o spořitelních a úvěrních družstvech (25d odst. 1) jako sledování a regulace rizik u konsolidačních celků, jejichž součástí je banka, za účelem omezení rizik, kterým je banka vystavena z hlediska její účasti v konsolidačním celku. Mezi způsoby naplnění této pravomoci patří i vyhláška o pravidlech obezřetného podnikání.

7. Orgán dohledu ověřuje, zda vedení banky řádně dohlíží na své zahraniční aktivity včetně poboček, společných podniků a dceřiných společností. Orgán dohledu ověřuje i to, zda zásady a postupy banky zajišťují, aby místní management, jenž řídí zahraniční aktivity banky, měl ve všech případech dostatečnou kvalifikaci a aby tyto aktivity řídil řádně, bezpečně a v souladu s požadavky stanovenými pravidly regulace a orgánem dohledu.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

Podle obchodního zákoníku představenstvo banky nebo družstevní záložny řídí společnost a má tedy za ni konečnou odpovědnost. Veškeré postupy a přijaté zásady musí být v bance nebo družstevní záložně formalizovány. Tyto postupy musí vycházet z požadavků upravených v příslušných zákonech nebo ve vyhlášce o pravidlech obezřetného podnikání. Představenstvo odpovídá za to, že veškeré činnosti provádějí kvalifikovaní pracovníci s odpovídajícími znalostmi a zkušenostmi. Podle vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání představenstvo odpovídá za stanovení celkové strategie včetně zásady a cílů jejího naplňování a za trvalé a účinné fungování mechanismů vnitřní kontroly, jejíž součástí jsou i zahraniční aktivity vyvíjené prostřednictvím poboček, společných podniků a dceřiných společností. Systém řízení a kontroly zahraničních poboček banky nebo družstevní záložny je předmětem dohlídek na místě. Předkládané výkazy a hlášení ČNB jsou vždy vč. aktivit poboček bank nebo družstevních záložen v zahraničí. Pokud jsou sestavovány výkazy a hlášení o konsolidačním celku nebo regulovaném konsolidačním celku, obsahují i údaje za všechny dceřiné společnosti, přidružené společnosti a společně řízené podniky.

- 8. Orgán dohledu ověřuje, zda dozor ze strany vedení (mateřské banky, ústředí, případně holdingové společnosti) nad zahraničními aktivitami banky zahrnuje: (i) takové informace o zahraničních aktivitách, které jsou svým rozsahem a četností vhodné k řízení jejich celkového rizikového profilu a které jsou pravidelně ověřovány, (ii) adekvátní hodnocení souladu s vnitřními kontrolními mechanismy, a (iii) zajištění efektivního místního dozoru nad zahraničními aktivitami.**

Pro účely konsolidovaného řízení rizik a dozoru by v hostitelských zemích nemělo mateřské bance nic bránit v přístupu ke všem důležitým informacím z jejich poboček a dceřiných společností. Přenos těchto informací je podmíněn tím, že mateřská banka se zaváže zachovat důvěrnost předložených údajů a zpřístupnit je pouze svému domovskému orgánu dohledu.

SPLNĚNO

Regulace:

ČNB má informace týkající se činností banky v zahraničí na individuálním základě. Získává je v rámci dohledu na dálku a na místě (viz princip č. 19 a 20). Totéž platí o informacích v rámci konsolidačního celku, do kterého banka nebo družstevní záložna patří. Efektivnost systému vnitřní kontroly banky nebo družstevní záložny je vyhodnocována v rámci dohlídek na místě a zahrnuje i kvalitu vnitřní kontroly nad operacemi realizovanými prostřednictvím jejich zahraničních poboček. Možnost dohlídky na místě v zahraničních pobočkách tuzemských bank je dána v dohodách, které byly uzavřeny se zahraničními regulátory (viz Princip 25).

Podmínky, při jejichž splnění lze poskytnout informace získané v souvislosti s výkonem bankovního dohledu orgánům bankovního dohledu v zahraničí a orgánům dohledu nad finančními institucemi a finančními trhy v tuzemsku a v zahraničí, stanoví zákon o bankách (§ 25a) a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 25a). Informace získané od orgánů cizích států nemohou být použity k jinému účelu než k tomu, pro který byly poskytnuty a nesmějí být bez souhlasu poskytovatele poskytnuty nikomu dalšímu. Uvedená ustanovení zákonů stanoví, že za porušení povinnosti mlčenlivosti se nepovažuje poskytnutí informací získaných v souvislosti s výkonem dohledu zákonem stanovenému okruhu osob pro plnění jejich úkolů, např. orgánu činnému v trestním řízení v České republice, orgánu dohledu nad bankami, finančními institucemi nebo finančními trhy v jiném státě nebo orgánům EU. Ustanovení o povinnosti zachovat mlčenlivost o informacích získaných v rámci spolupráce se zahraničním orgánem bankovního dohledu je vtěleno do každé z dohod, které ČNB uzavřela se zahraničním orgánem bankovního dohledu.

Výkon dohledu:

ČNB vykonává dohled na konsolidovaném základě nad konsolidačními celky bank. V rámci dohlídek na místě se ČNB zabývá obsahem informací, které má banka od své zahraniční pobočky.

- 9. Domovský orgán dohledu je oprávněn vyžadovat uzavření zahraničních poboček banky nebo omezit jejich činnost, jestliže:**
- **zjistí, že dozor banky nebo dohled hostitelského orgánu bankovního dohledu je nedostatečný vzhledem k rizikům, která jsou s pracovištěm spojena, a/nebo**
 - **nemůže získat přístup k informacím, jež jsou nezbytné pro výkon dohledu na konsolidovaném základě.**

SPLNĚNO

Regulace:

ČNB má ze zákona možnost v případě, že činnost pobočky tuzemské banky v zahraničí ohrožuje činnost mateřské banky v ČR nebo že informace předkládané tuzemskou bankou nedostatečně pokrývají aktivity její pobočky v zahraničí, vznést požadavek na zjednání nápravy vč. možnosti uložení pokuty (§ 26 odst. 1 zákona o bankách, § 28 odst. 1 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech). Podle § 26 odst. 1 písm. a) bod 2 zákona o bankách a § 28 odst. 1 písm. a) bod 2 je ČNB oprávněna požadovat snížení obchodních míst nebo obchodních zástupců, omezení počtu distribučních míst. Významné možnosti při výkonu dohledu nad aktivitami banky v zahraničí dává ČNB mezinárodní spolupráce při výkonu bankovního dohledu, která je založena na příslušných dohodách se zahraničními regulátory (Memorandum of Understanding).

10. Orgán dohledu ověřuje, zda vedení (mateřské banky, ústředí, případně holdingové společnosti) vykonává zvláště intenzivně dozor nad zahraničními aktivitami banky, v případě že tyto zahraniční aktivity představují zvýšené riziko nebo jsou prováděny v právním režimu či pod režimem dohledu, jež se výrazně liší od režimů nastolených v domovské zemi banky.

SPLNĚNO

Regulace:

Podle vyhlášky o pravidlech obezřetného podnikání (§ 16) představenstvo schvaluje a pravidelně vyhodnocuje celkovou strategii a strategii řízení rizik. Zároveň představenstvo schvaluje soustavu limitů, kterou banka nebo družstevní záložna budou používat pro omezení rizik. Uvedená vyhláška rovněž upravuje požadavky na banky a družstevní záložny související s omezováním a krytím rizik (§ 25 a násl.) a ukládá jim zohledňovat faktory, které ovlivňují výsledky vyhodnocování či měření podstupovaných rizik. Součástí těchto strategií a limitů musí být i činnosti prováděné v zahraničí.

Výkon dohledu:

Při výkonu dohledu ČNB ověřuje, jak banka nebo družstevní záložna naplňuje požadavky stanovené zákony, vyhláškou a dalšími předpisy. Banka nebo družstevní záložna musí prokázat, že zná všechna rizika, která podstupuje, sleduje je, vyhodnocuje a řídí je.

Dodatečná kritéria

1. V zemích, které umožňují, aby podniky držely v bankovním sektoru majetkové účasti:

- orgán dohledu je oprávněn přezkoumat aktivity mateřských společností a jejich přidružených společností a tuto pravomoc v praxi využívá k ověření bezpečnosti a stability banky, a
- orgán dohledu je oprávněn stanovit a vynucovat standardy odborné způsobilosti a důvěryhodnosti pro vlastníky a vrcholné vedení mateřských společností.

SPLNĚNO

Vedle pravidelně podávaných a aktualizovaných informací za konsolidační celky a konsolidovaných výkazů ohledně dodržování obezřetnostních pravidel má ČNB právo provést kontrolu na místě v jakékoliv osobě zahrnuté do konsolidačního celku (§ 26c zákona o bankách, resp. § 25d zákona o spořitelních a úvěrních družstvech) nebo požádat o její

provedení příslušný orgán dohledu nad danou osobou na individuálním základě. ČNB má právo požádat o provedení kontroly v zahraničí (umožňováno na základě vzájemnosti, Memorandum of Understanding).

Nabytí kvalifikované účasti, možnosti banku ovládat nebo zvýšení kvalifikované účasti tak, že dosáhne alespoň 20 %, 30 % nebo 50 % základního kapitálu nebo hlasovacích práv v bance nebo družstevní záložně (§ 20 odst. 3 zákona o bankách, § 2b odst. 3 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech) podléhá souhlasu ČNB. Osoba s kvalifikovanou účastí na bance nebo družstevní záložně musí prokázat svou důvěryhodnost a způsobilost k výkonu akcionářských práv banky nebo práv člena družstva. Součástí žádosti jsou podrobné informace týkající se osoby nabývající kvalifikovanou účast včetně odborné způsobilosti a důvěryhodnosti osob ve vedení osoby s kvalifikovanou účastí. Přehled listin, které musí osoba s kvalifikovanou účastí včetně osob ve vedení těchto společností předložit ČNB, je upraven vyhláškou. Osoba ve vedení finanční holdingové osoby, součástí jejího konsolidačního celku je banka nebo družstevní záložna, je rovněž ze zákona povinna předložit předepsané dokumenty k prokázání odborné způsobilosti a důvěryhodnosti.

2. Domovský orgán bankovního dohledu vyhodnocuje kvalitu dohledu vykonávaného v zemích, kde banky, jež podléhají jeho dohledu, mají významnější aktivity.

Irelevantní.

3. Orgán dohledu pravidelně navštěvuje příslušná místa v zahraničí, přičemž četnost těchto návštěv je určena podle velikosti a rizikového profilu zahraniční aktivity. Při těchto návštěvách se orgán dohledu setkává s hostitelskými orgány dohledu. Orgán dohledu má zásady pro posouzení toho, zda potřebuje provést kontrolu zahraničních aktivit banky na místě nebo zda si vyžádá doplňující výkazy, a má právo a zdroje, jež umožňují podniknout tyto kroky, jak a kdy uzná za vhodné.

SPLNĚNO

Výkon dohledu:

Tuzemské banky mají jen minimální počet dceřiných bank a poboček v zahraničí. Možnost dohlídky na místě je dána v dohodách, které byly uzavřeny se zahraničními regulátory. ČNB dohlídky na místě v zahraničí vykonává dle potřeby, dále dochází k pravidelnému setkání se zahraničními regulátory (colleges of supervisors, jednání k validacím interních modelů atp.). Na těchto setkáních dochází k výměně aktuálních informací o bankách a subjektech společného zájmu a projednávají se rovněž záležitosti týkající se aktuálních všeobecných otázek regulace finančního trhu.

Princip 25: Vztahy mezi domovským a hostitelským orgánem dohledu

Konsolidovaný dohled v mezinárodním měřítku vyžaduje spolupráci a výměnu informací mezi domovskými orgány dohledu a řadou dalších příslušných orgánů dohledu, zejména hostitelskými orgány bankovního dohledu. Orgány dohledu musí vyžadovat, aby místní aktivity zahraničních bank byly prováděny podle stejných standardů, jaké jsou vyžadovány od domácích institucí.

Souhrnné vyhodnocení principu:
SPLNĚNO

Základní kritéria

Klíčovým prvkem konsolidovaného dohledu je navázání kontaktů a výměna informací s dalšími zainteresovanými orgány dohledu, především orgány v hostitelské zemi. Legislativním základem spolupráce se zahraničními regulátory jsou [zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o bankách“) a [zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#) (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“), které ČNB opravňují k výměně informací o všech skutečnostech nezbytných pro výkon bankovního dohledu nad bankami a spořitelními a úvěrními družstvy (dále jen „družstevní záložna“) s přeshraničními operacemi a upravuje i možnost provádění dohlídek na místě domovským orgánem dohledu v hostitelské zemi. Tato právní úprava je harmonizována s právem EU. Dalším zákonem, který zakládá spolupráci mezi orgány dohledu, je zákon [č. 377/2005 Sb., o doplňkovém dohledu nad bankami, spořitelními a úvěrními družstvy, institucemi elektronických peněz, pojišťovnami a obchodníky s cennými papíry ve finančních konglomerátech a o změně dalších zákonů](#) (dále jen „zákon o finančních konglomerátech“), jenž mimo jiné upravuje spolupráci mezi orgány dohledu k zajištění účinného výkonu doplňkového dohledu.

ČNB postupně od roku 2001 uzavřela dohody o spolupráci se zahraničními dohledy v domovských i hostitelských zemích,⁹⁾ a to s orgány dohledu z Rakouska, Spolkové republiky Německo, Francie, Slovenska, USA (stát New York), Belgie, Nizozemska, Itálie. Poslední uzavřenou dohodou o vzájemné spolupráci byla dohoda uzavřená v roce 2009 s čínským bankovním orgánem dohledu (China Banking Regulatory Commission), čímž se celkový počet bankovních orgánů dohledu, se kterými má ČNB podepsanou bilaterální dohodu (MoU), zvýšil na devět. Tyto dohody blíže specifikují vzájemnou spolupráci a výměnu informací nezbytných pro výkon dohledu.

V průběhu roku 2009 začaly orgány dohledu odpovědné za dohled přeshraničně působících skupin v rámci EU zakládat kolegia orgánů dohledu (kolegia supervizorů) s cílem posílit vzájemnou spolupráci a koordinaci a výměnu informací. V oblasti bankovního dohledu se ČNB doposud stala signatářem celkem 7 skupinových dohod o spolupráci při dohledu přeshraničních bankovních skupin. Jde o následující bankovní skupiny - Societe Generale,

⁹⁾ Většina uzavřených dohod o spolupráci (kromě dohody s Čínou) byly uzavřeny před 1. dubnem 2006, tj. než došlo k integraci dohledu nad finančním trhem. Z tohoto důvodu nezahrnuje dohoda výměnu informací týkající se družstevních záložen. Bylo by proto vhodné dodatkem k dohodě nebo jiným způsobem rozšířit výměnu i na tyto subjekty.

KBC, ING, UniCredit, Erste, Volksbank a Raiffeisenbank. Domovským orgánem dohledu těchto bank jsou Commission bancaire (Societe Generale), Banking, Finance and Insurance Commission (KBC), De Nederlandsche Bank (ING), Banca d'Italia (UniCredit) a Financial Market Authority (Erste, Volksbank, Raiffeisenbank). Kromě uvedených bankovních skupin probíhá obdobná forma multilaterální spolupráce (byť nebyla formalizována uzavřením MoU) u skupin LBBW, Wüstenrot a GE Capital.

Dceřiné společnosti zahraničních bank podléhají stejným omezujícím pravidlům jako domácí instituce. Totéž platí i pro pobočky zahraničních bank, které nepožívají výhod jednotné licence podle práva EU, pokud zákon o bankách nebo vyhláška nebo jiný předpis ČNB nestanoví, že příslušná úprava se na ně nevztahuje.

Při založení dceřiné společnosti zahraniční banky nebo zřízení pobočky zahraniční banky se postupuje podle zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obchodní zákoník“). Zákon o bankách v § 1 stanoví, že bankami se pro účely tohoto zákona rozumějí právnické osoby se sídlem v České republice, založené jako akciová společnost, které přijímají vklady od veřejnosti a poskytují úvěry a které k výkonu těchto činností mají bankovní licenci. Vzhledem k tomu, že k založení družstevní záložny je nutné splnit podmínku, že družstevní záložna musí mít nejméně 30 členů, není možné, aby zahraniční banka založila dceřinou právnickou osobu ve formě družstevní záložny.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Informace vyměňované mezi domovskými a hostitelskými orgány dohledu by měly být přiměřené jejich úlohám a odpovědnostem.

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon o bankách v § 38c a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech v § 22 stanoví ČNB povinnost plnit konzultační a informační povinnost vůči orgánům dohledu jiných států. Zároveň tyto zákony vymezují výčet základních oznamovaných a konzultovaných skutečností.

Od roku 2001 probíhají intenzivní jednání a výměna informací se zahraničními bankovními dohledy především z těch zemí, kde mají sídlo mateřské společnosti, resp. centrály bank a poboček zahraničních bank, jež působí v České republice. ČNB se seznámila se způsobem a rozsahem dohledu v zemi, kde má mateřská banka resp. společnost své sídlo a všechny oslovené orgány bankovního dohledu potvrdily, že provádějí dohled na konsolidovaném základě. V souvislosti se zaváděním Basel II se spolupráce s konsolidujícími orgány dohledu v zemích EU prohloubila s ohledem na posuzování společně podaných žádostí mateřské banky v zahraničí a dceřiné banky o schválení speciálních (pokročilých) přístupů řízení úvěrového a operačního rizika. Rozdělení úkolů a spolupráce probíhá za koordinace konsolidujícího orgánu dohledu.

K posílení výměny informací mezi domovskými a hostitelskými orgány dohledu došlo na základě uzavírání skupinových dohod o spolupráci. ČNB od roku 2009 uzavřela již 7 skupinových dohod o spolupráci při dohledu přeshraničních bankovních skupin, které formalizují činnost tzv. kolegií dohledů (colleges of supervisors). Za účelem usnadnění výměny informací jednotlivý kolegia postupně vytvořila zabezpečené webové stránky, které

slouží k výměně informací týkajících se příslušné finanční skupiny a jejích jednotlivých subjektů.,

2. Jestliže banky, nad nimiž orgán dohledu vykonává dohled, mají významné mezinárodní aktivity, orgán dohledu identifikuje všechny ostatní relevantní orgány dohledu a uzavře s nimi neformální či formální dohody (jako např. smlouvy o vzájemné spolupráci) o přiměřeném a přitom důvěrném sdílení informací o finančních podmínkách a výsledcích těchto aktivit v domovské či hostitelské zemi. Jestliže jsou uzavřeny oficiální dohody o spolupráci, měly by být o jejich existenci informovány dotčené banky a bankovní skupiny.

SPLNĚNO

Regulace:

ČNB uzavřela 9 dohod o spolupráci při výkonu bankovního dohledu se zahraničními orgány bankovního dohledu Spolkové republiky Německo, Francie, Slovenska, Rakouska, USA (stát New York), Belgie, Nizozemska, Itálie a Číny. Jednání o dohodách velmi posílily vzájemné kontakty pracovníků obou orgánů a rozšířily možnosti výměny informací. Tyto informace jsou využívány daleko více než v minulosti. Uzavřené dohody v souladu s § 25a odst. 3 zákona o bankách upravují i výměnu informací o všech skutečnostech nezbytných pro řádný výkon bankovního dohledu nad přeshraničními institucemi. Dohody jsou uzavírány v rozsahu obvyklém mezi regulátory ze zemí EU. Uzavřené dohody významným způsobem posilují důvěru vůči ČNB. Spolupráce na smluvní bázi představuje další posun úrovně vzájemné spolupráce orgánů bankovního dohledu zemí EU.

Uzavřené smlouvy jsou zveřejněny na webových stránkách ČNB, pokud k tomu dá protistrana souhlas (souhlas se zveřejněním nedaly orgány dohledu z Itálie, z Nizozemí a Číny).

Obsahem uzavřených dohod je stvrzení vzájemné spolupráce, dosažení vzájemného porozumění v oblasti bankovní regulace a postupů při výkonu bankovního dohledu a podpora výměny informací. Rozsah spolupráce zahrnuje zejména udělení licence (vydání, změnu, odnětí) a souhlasu s nabytím nebo zvýšením kvalifikované účasti na bance a dále výkon bankovního dohledu nad dceřinými bankami a pobočkami, včetně výměny informací a kontrol na místě podle dohodnutých podmínek. Dohody dále obsahují závazek, že obě smluvní strany se budou navzájem informovat o pokutách nebo jiných opatřeních k nápravě, které byly uloženy pobočce, dceřiné bance nebo mateřské bance, pokud jsou jim tato opatření nebo pokuty známy a pokud mohou být považovány za významné pro činnost příslušné pobočky, dceřiné banky nebo mateřské banky. Dohody rovněž upravují závazek smluvních stran se navzájem informovat o významných změnách v bankovní regulaci a v politice bankovního dohledu ve svých státech.

Podmínky, při jejichž splnění lze poskytnout informace získané v souvislosti s výkonem bankovního dohledu orgánům bankovního dohledu v zahraničí a orgánům dohledu nad finančními institucemi a finančními trhy v tuzemsku a v zahraničí, stanoví § 25a zákona o bankách a § 22a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech. Informace získané od orgánů cizích států nemohou být použity k jinému účelu než k tomu, pro který byly poskytnuty a nesmějí být bez souhlasu poskytovatele poskytnuty nikomu dalšímu. Ustanovení o povinnosti zachovat mlčenlivost o informacích získaných v rámci spolupráce se zahraničním orgánem bankovního dohledu je vtěleno do každé z dohod, které ČNB uzavřela se zahraničním orgánem bankovního dohledu.

V průběhu roku 2009 začaly orgány dohledu odpovědné za dohled přeshraničně působících skupin v rámci EU zakládat kolegia orgánů dohledu (kolegia supervizorů) s cílem posílit vzájemnou spolupráci a koordinaci a výměnu informací. V oblasti bankovního dohledu se ČNB doposud stala signatářem celkem 7 skupinových dohod o spolupráci při dohledu přeshraničních bankovních skupin. Jde o následující bankovní skupiny - Societe Generale, KBC, ING, UniCredit, Erste, Volksbank a Raiffeisenbank. V souladu s uzavřenými dohodami se zástupci ČNB pravidelně účastní jednání kolegií orgánů dohledu těchto kolegií a aktivně se zapojují do činnosti těchto kolegií.

Kromě uvedených bankovních skupin probíhá obdobná forma multilaterální spolupráce (byť nebyla formalizována uzavřením MoU) u skupin LBBW, Wüstenrot a GE Capital.

3. Domovský orgán bankovního dohledu včas poskytuje hostitelským orgánům dohledu informace o:

- celkovém rámci bankovního dohledu, pod který bankovní skupina spadá;
- bance či bankovní skupině samé tak, aby umožnil přesný přehled o činnostech vykonávaných v hostitelské zemi;
- specifických operacích v hostitelské zemi, a
- je-li to možné a vhodné, o významných problémech v ústředí nebo jiné složce bankovní skupiny, jestliže je pravděpodobné, že tyto problémy zásadně ovlivní bezpečnost a stabilitu dceřiných společností a poboček v hostitelských zemích.

Ve většině případů bude zapotřebí pouze minimální úroveň informací o bance či bankovní skupině, ale celková četnost a rozsah informování se budou lišit podle toho, jaký mají aktivity banky nebo bankovní skupiny význam pro finanční sektor hostitelské země. V této souvislosti hostitelský orgán dohledu informuje domovský orgán dohledu o případech, kdy je místní aktivita banky nebo bankovní skupiny významná pro finanční sektor hostitelské země.

SPLNĚNO

Regulace:

Podle § 38h odst. 2 zákona o bankách a § 22a odst. 2 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech ČNB na vyžádání poskytuje orgánům dohledu zejména informace o podílech na bance, zahraniční bance nebo družstevní záložně, o řízení banky, zahraniční banky nebo družstevní záložny, o kapitálu bankou nebo zahraniční bankou ovládaných finančních společností, o ukazateli kapitálové přiměřenosti a konsolidovaném ukazateli kapitálové přiměřenosti, o finančních holdingových osobách a informace, které jsou důležité pro dohled nad těmito osobami, zejména v oblasti likvidity, platební schopnosti, pojištění vkladů, kapitálové přiměřenosti, konsolidovaného dohledu, účetnictví, vnitřní kontroly a monitorování rizik vzniklých z otevřených pozic na finančních trzích na území České republiky nebo na území státu, na jehož území banka nebo družstevní záložna tato rizika podstoupila.

Dále podle zákona o bankách (§ 38h odst. 3) a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 22a odst. 3) ČNB na vyžádání nebo z vlastního podnětu poskytuje orgánům dohledu také informace, které mají podstatný vliv na hodnocení finanční situace zahraniční banky nebo finanční instituce v dotčeném státě, zejména pak informace týkající se

- určení struktury konsolidačního celku, všech významnějších bank a družstevních záložen v tomto konsolidačním celku a orgánů dohledu nad bankami a družstevními záložnami

v tomto konsolidačním celku,

- postupů shromažďování informací od bank a družstevních záložen v konsolidačním celku a ověřování těchto informací,
- vývoje v bance a družstevní záložně nebo v jiné osobě v konsolidačním celku, který může významně ohrozit finanční situaci banky v konsolidačním celku,
- závažných sankcí a opatření k nápravě mimořádného významu uložených bance a družstevní záložně podle zákona o bankách, zejména požadavku na navýšení kapitálovou a neudělení souhlasu s používáním speciálního přístupu k výpočtu kapitálového požadavku nebo jeho omezení.

ČNB je oprávněna ty samé informace požadovat od orgánu dohledu jiného členského státu vykonávajícího dohled nad osobou, která je členem konsolidačního celku. Rovněž je oprávněna požadovat od orgánu vykonávajícího dohled na konsolidovaném základě nad evropskou ovládající bankou informace týkající se přístupů a metod používaných při plnění pravidel obezřetného podnikání.

Zákon o bankách (§ 38f) a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 2h) dále stanoví, že před rozhodnutím o změně nebo odnětí licence bance nebo družstevní záložně, která má pobočku na území členského státu EU nebo jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor (dále jen "členský stát"), konzultuje ČNB svůj záměr s orgánem bankovního dohledu tohoto státu. Nesnese-li věc odkladu, ČNB orgán dohledu informuje o svém záměru licenci změnit nebo odebrat. Totožné platí v případě záměru odebrat licenci pobočce banky se sídlem mimo území členských států, má-li tato banka pobočku na jejich území. V tomto případě ČNB usiluje o koordinaci své činnosti s příslušnými orgány v členských státech. Dále je ČNB povinna neprodleně informovat o prohlášení konkurzu na majetek banky, pobočky zahraniční banky se sídlem mimo území členských států nebo družstevní záložny příslušný orgán dohledu členského státu, ve kterém má banka, zahraniční banka nebo družstevní záložna pobočku.

V případě odnětí licence bance nebo oprávněné finanční instituci požívající výhody jednotné licence ČNB podle zákona o bankách (§ 51) a podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 2h) informuje neprodleně hostitelský orgán dohledu. Hostitelský orgán dohledu přijme potřebná opatření k ukončení činnosti banky nebo oprávněné finanční instituce na svém území a k ochraně zájmů vkladatelů.

4. Hostitelský orgán dohledu včas poskytuje domovským orgánům dohledu informace o:

- **závažném nebo přetrvávajícím neplnění příslušných požadavků na obezřetné podnikání, např. kapitálové přiměřenosti nebo operačních limitů, aplikovaných na aktivity banky v hostitelské zemi;**
- **nepříznivém nebo potenciálně nepříznivém vývoji místních aktivit banky či bankovní skupiny regulované domovským orgánem dohledu;**
- **nepříznivém hodnocení kvalitativních aspektů aktivit banky, jako jsou např. řízení rizik a kontrolní mechanismy na pobočkách v hostitelské zemi, a**
- **jakémkoli závažném opatření k nápravě, které přijal v souvislosti s aktivitami banky regulované domovským orgánem dohledu.**

Ve většině případů bude zapotřebí pouze minimální úroveň informací o bance či bankovní skupině včetně celkového rámce bankovního dohledu, pod který spadá, ale celková četnost a rozsah informování se budou lišit podle toho, jaký mají aktivity v hostitelské zemi význam pro banku či bankovní skupinu a pro finanční sektor domovské země. V této souvislosti domovský orgán dohledu informuje hostitelský bankovní dohled o případech, kdy je aktivita banky nebo bankovní skupiny

v hostitelské zemi významná pro banku nebo bankovní skupinu a pro finanční sektor domovské země.

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon o bankách i zákon o spořitelních a úvěrních družstvech umožňují poskytování informací orgánu dohledu země sídla zahraniční banky, finanční instituce nebo pobočky družstevní záložny podle zákona o bankách (§ 25a odst. 3) a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 22 odst. 3).

Podle zákona o bankách (§ 5k) pokud ČNB zjistí, že banka nebo oprávněná finanční instituce požívající výhody jednotné licence při poskytování služeb na jeho území porušuje ustanovení právních předpisů v oblastech, které spadají do působnosti hostitelského státu, a banka nebo oprávněná finanční instituce na žádost ČNB nezajistí ukončení tohoto protiprávního stavu, je ČNB oprávněna požádat o zjednání nápravy příslušný orgán domovského státu, který neprodleně přijme potřebná opatření k zajištění ukončení protiprávního stavu a informuje o nich příslušný orgán hostitelského státu. V případě, že ani po tomto kroku nedojde k nápravě a protiprávní stav setrvává, může ČNB v souladu se zákonem o bankách po předchozím informování orgánu dohledu domovského státu přijmout potřebná opatření k ukončení protiprávního stavu, a je-li to nutné, k ukončení činnosti banky nebo oprávněné finanční instituce na území hostitelského státu. Zákon o bankách rovněž opravňuje ČNB přijmout potřebná opatření k zamezení či potrestání jednání na území České republiky, jsou-li porušovány právní předpisy České republiky v oblasti veřejného zájmu včetně opatření k ukončení činnosti banky nebo finanční instituce na území ČR.

Podobný postup se aplikuje i u družstevních záložen (§ 2g odst. 3 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech) s tím rozdílem, že ČNB vystupuje pouze v pozici orgánu dohledu domovského státu.

ČNB podle § 38i zákona o bankách před rozhodnutím

- k uzavření smlouvy, na jejímž základě dochází k jakékoliv dispozici s podnikem nebo jeho částí (např. prodej podniku nebo jeho části nebo smlouvy o nájmu podniku nebo jeho části), k rozhodnutí valné hromady o zrušení banky, k fúzi banky nebo převodu jmění na banku jakožto společníka, ke snížení základního kapitálu banky, nejedná-li se o snížení základního kapitálu k úhradě ztráty, k usnesení valné hromady, že dosavadní banka nadále nebude vykonávat činnost, ke které je třeba licence, a před nabytím nebo zvýšením kvalifikované účasti na bance nebo před jejím ovládnutím,
- o uložení závažné sankce nebo opatření k nápravě mimořádného významu bance, zejména požadavku na zvýšení kapitálu,
- o zamítnutí žádosti o udělení souhlasu s používáním speciálního přístupu k výpočtu kapitálového požadavku

konzultuje tuto skutečnost s orgánem dohledu vykonávajícím dohled na konsolidovaném základě nad konsolidačním celkem, jehož členem je dotčená banka, a s dalšími orgány dohledu, kterých se tato skutečnost rovněž týká. Uvedené skutečnosti nemusí ČNB konzultovat, nesnese-li věc odkladu nebo by taková konzultace mohla ohrozit účel rozhodnutí. V takovém případě informuje uvedené orgány dohledu bez zbytečného odkladu. Uzavřené dohody o spolupráci se zahraničními orgány dohledu rovněž zakotvují a dále rozvádějí výměnu informací týkajících se všech opatření k nápravě i dalších akcích proti mateřským bankám a přeshraničním institucím, které jsou významnější povahy. Jedná se o výměnu informací o jakékoli události, která by mohla ohrozit stabilitu banky, která vlastní

pobočku nebo dceřinou banku ve státě druhé smluvní strany, o pokutách nebo jiných opatřeních důležitých ve vztahu k činnosti pobočky, dceřiné banky nebo mateřské banky působící ve státě druhé smluvní strany, o omezení nebo zrušení jakýchkoli aktivit stanovených v licenci, o požadavcích na změny v představenstvu nebo dozorčí radě banky, o požadavcích na vytvoření odpovídající výše opravných položek a rezerv, o snížení základního kapitálu banky, o uvalení nucené správy, o odnětí licence apod. Požadované informace by měly být protistraně sděleny automaticky, a to písemně a bez zbytečného odkladu.

Podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 2h) ČNB informuje příslušný orgán dohledu hostitelského státu o vydání rozhodnutí o zákazu nakládání vkladatelů s jejich vklady podle tohoto zákona v případě, že dotčená družstevní záložna podniká na území tohoto státu; tuto informaci poskytne příslušnému orgánu dohledu bez zbytečného odkladu po jeho vydání. ČNB dále před rozhodnutím o změně nebo odnětí povolení družstevní záložně, která podniká na území hostitelského státu, konzultuje ČNB svůj záměr s orgánem dohledu tohoto státu. Nesnese-li věc odkladu, ČNB orgán dohledu informuje o svém záměru povolení změnit nebo odebrat. ČNB informuje o změně nebo odnětí povolení neprodleně orgány dohledu států, v nichž družstevní záložna podniká. ČNB rovněž informuje neprodleně orgán dohledu hostitelského státu, ve kterém družstevní záložna podnikala, o odnětí povolení družstevní záložně z důvodu

- přetrvávání závažných nedostatků v družstevní záložně,
- že po dobu 6 měsíců nepřijímá vklady od členů nebo neposkytuje úvěry, anebo bylo povolení získáno na základě nepravdivých údajů uvedených v žádosti, nebo
- že zjistí, že kapitálová přiměřenost družstevní záložny je menší než 1/3 jejich jednotlivých kapitálových požadavků.

Podle § 22 odst. 5 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech ČNB neprodleně informuje o vydání rozhodnutí o úpadku a o prohlášení konkurzu na majetek družstevní záložny příslušný orgán dohledu členského státu, ve kterém má družstevní záložna pobočku.

5. Právní předpisy hostitelské země vyžadují, aby aktivity zahraničních bank podléhaly pokud jde o regulaci, dohled a vykazovací povinnosti požadavkům, která se podobají těm, které platí pro domácí banky.

SPLNĚNO

Regulace:

Licenční řízení klade stejné požadavky na domácí i zahraniční žadatele. Podle zákona o bankách (§ 12 odst. 1) je banka nebo pobočka zahraniční banky povinna při výkonu své činnosti postupovat obezřetně, zejména provádět obchody způsobem, který nepoškozuje zájmy jejich vkladatelů z hlediska návratnosti vkladů a neohrožuje bezpečnost a stabilitu banky nebo pobočky zahraniční banky. Dále podle zákona o bankách banka (§ 12 odst. 2) a pobočka zahraniční banky nesmí uzavírat smlouvy za nápadně nevýhodných podmínek pro banku nebo pobočku zahraniční banky, zejména takové, které zavazují banku k hospodářsky neodůvodněnému plnění nebo plnění zjevně neodpovídajícímu poskytované protihodnotě. Smlouvy uzavřené v rozporu s tímto ustanovením jsou neplatné.

Banky (tj. i dceřiné společnosti zahraničních bank) a pobočky zahraničních bank, které nepožívají výhody jednotné licence podle práva EU, jsou povinny dodržovat obezřetnostní pravidla stanovená zákonem nebo vyhláškou, pokud zákon nestanoví jinak. Týká se to požadavků na

- řídicí a kontrolní systém (§ 8b zákona o bankách), který by měl být ucelený

a přiměřený charakter, rozsahu a složitosti činnosti banky nebo této pobočky zahraniční banky,

- uveřejňování informací (§ 11a zákona o bankách),
- kapitál (§ 12a zákona o bankách),
- pravidla, která omezují výši aktiv a podrozvahových položek vůči osobě nebo skupině osob v závislosti na kapitálu (dále jen „pravidla angažovanosti“) na individuálním základě (§ 13 zákona o bankách),
- trvalé udržování platební schopnosti (§ 14 odst. 1 zákona o bankách).

V zákoně o bankách (§ 11) jsou upraveny provozní požadavky, které se vztahují na banky a pobočky zahraničních bank. Jde o požadavky související s povinností informovat klienty v provozních prostorách banky nebo pobočky zahraniční banky písemnou formou a v českém jazyce o podmínkách přijímání vkladů, poskytování úvěrů a dalších bankovních obchodů a služeb. Stejná pravidla platí i pro zveřejnění postupu pro vyřizování stížností klientů.

Banky a pobočky zahraničních bank předkládají ČNB podle zákona o ČNB (§ 41 odst. 2 a 3) výkazy a hlášení, popř. další informace pro účely bankovní a měnové statistiky, likvidity a Centrálního registru úvěrů podle příslušného opatření o předkládání výkazů.

ČNB podle zákona o bankách (§ 5h odst. 2) poskytuje pobočkám zahraničních bank požívajícím výhody jednotné licence přehled některých právních a jiných předpisů týkajících se bankovní problematiky, které se vztahují na pobočky zahraničních bank v režimu jednotné licence. Aktuální přehled těchto předpisů bude uveden na webových stránkách ČNB.

Výkon dohledu

Výkon dohledu na dálku a na místě v dceřiných společnostech zahraničních bank je prováděn standardním způsobem jako v bankách vlastněných českými subjekty. V případě poboček zahraničních bank působících na základě jednotné licence je dohled omezen v souladu s právem EU na likviditu a systém předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti.

6. Před vydáním licence se hostitelský bankovní dohled ujistí, že od domovského bankovního dohledu neobdržel žádnou námitku (případně že obdržel prohlášení domovského bankovního dohledu, že nemá námitek). Pro účely licenčního řízení i pro výkon dohledu nad bankovními aktivitami zahraniční banky ve své zemi hostitelský orgán dohledu posuzuje, zda domovský orgán dohledu provádí globální dohled na konsolidovaném základě.

SPLNĚNO

Regulace:

Požadavek mít před vydáním licence souhlas orgánu bankovního dohledu v zemi sídla zahraniční banky je uveden v zákoně o bankách (§ 4 odst. 3) a zákoně o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 2j), podle nichž se požaduje, aby ČNB před vydáním rozhodnutí o žádosti o licenci nebo povolení požádala o stanovisko orgán dohledu členského státu Evropské unie, vykonávající dohled nad bankami, obchodníky s cennými papíry nebo pojišťovny, jestliže je osoba, které má být licence nebo pobolené uděleno, ovládaná

- a) zahraniční bankou se sídlem v členském státě,
- b) osobou, která má povolení příslušného orgánu dohledu členského státu k poskytování investičních služeb,
- c) pojišťovnou, která má povolení příslušného orgánu dohledu členského státu,
- d) osobou, která ovládá osobu uvedenou výše.

Tyto zákony rovněž stanoví, že ČNB požádá, aby toto stanovisko obsahovalo zejména informace vhodné pro posouzení, zda jsou splněny podmínky týkající se způsobilosti osob s kvalifikovanou účastí na bance k výkonu práv akcionáře při podnikání banky a odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob, které jsou navrhovány do vedení banky. Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech dále stanoví požadavek na průběžnou výměnu informací důležitých při udělování povolení a při kontrole činnosti členů a vedoucích pracovníků dohlížených osob.

Pro oblast licencování bank stanovují zákon o bankách [§ 4 odst. 5 písm. i)] a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech [§ 2a odst. 4 písm. i)], že pro udělení licence musí být splněna také ta podmínka, že ve státě, na jehož území má skupina úzké propojení, nejsou právní ani faktické zábrany k výkonu bankovního dohledu.

V případě žádosti o založení pobočky zahraniční banky, jejíž sídlo je mimo členský stát podle zákona o bankách (§ 5 odst. 2), se jako součást žádosti vyžaduje doložit vyjádření orgánu bankovního dohledu země sídla zahraniční banky k záměru založit pobočku v České republice a jeho prohlášení, že nad pobočkou bude vykonáván bankovní dohled.

Dále podle [vyhlášky č. 233/2009 Sb., o žádostech, schvalování osob a způsobu prokazování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob a o minimální výši finančních zdrojů poskytovaných pobočce zahraniční banky](#) (dále jen „vyhláška č. 233/2009 Sb.“) § 4 odst. 3 písm. h), § 6 odst. 2 písm. f) a § 18 odst. 2 písm. f) se požaduje v souvislosti se žádostí o licenci nebo v případě žádosti o souhlas s nabytím nebo zvýšením kvalifikované účasti na bance, předložit písemné stanovisko orgánu provádějícího dohled nad bankou, resp. finanční institucí, je-li žadatelem finanční instituce, k záměru založit v České republice banku, resp. k záměru nabyt nebo zvýšit kvalifikovanou účast na bance.

Dohody uzavřené se zahraničními regulátory detailně upravují výměnu a rozsah informací, které domovský orgán bankovního dohledu poskytne hostitelskému orgánu bankovního dohledu o mateřské bance, která žádá o licenci pro zřízení přeshraniční instituce nebo o souhlas s nabytím kvalifikované účasti na bance v České republice.

7. Domovské orgány dohledu mají fyzický přístup do místních poboček a dceřiných společností bankovní skupiny tak, aby mohly vyhodnocovat bezpečnost a stabilitu skupiny a dodržování zásady „poznej svého klienta“. Domovské orgány dohledu by měly informovat hostitelské orgány dohledu o zamýšlených návštěvách místních poboček a dceřiných společností bankovních skupin.

SPLNĚNO

Regulace:

Podle zákona o bankách (§ 25 odst. 1) činnost bank včetně jejich poboček na území cizího státu podléhá bankovnímu dohledu ČNB, včetně kontrol na místě. Činnost poboček zahraničních bank podléhá dohledu země sídla zahraniční banky a v rozsahu stanoveném zákonem bankovnímu dohledu vykonávanému ČNB. Zákon o bankách (§ 25 odst. 2) umožňuje provádět kontrolu na místě orgánem bankovního dohledu země sídla zahraniční banky nebo instituce u jím dohlížené banky nebo pobočky zahraniční banky působícími na území České republiky, a to na základě žádosti a dodržení principu vzájemnosti. Uzavřené dohody se zahraničními regulátory upravují podmínky kontroly na místě domovským orgánem bankovního dohledu v zemi hostitelského orgánu bankovního dohledu.

V případě zahraničních bank, jenž podnikají na území České republiky prostřednictvím své

pobočky a které požívají výhody jednotné licence, platí ustanovení § 5a odst.7 zákona o bankách. Podle tohoto ustanovení ČNB může v těchto pobočkách nebo v osobách tvořících konsolidační celek, jehož členem je příslušná zahraniční banka provést kontrolu na místě, je-li o to požádána orgánem dohledu země sídla zahraniční banky. Orgán dohledu země sídla zahraniční banky požívající výhody jednotné licence může po předchozím oznámení ČNB provést na území České republiky kontrolu na místě v pobočce zahraniční banky.

Podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (§ 2g a § 22) je ČNB oprávněna k výkonu dohledu družstevní záložny, včetně jejích poboček na území hostitelského státu, formou kontroly na místě. Jak v případě banky, tak v případě spořitelního a úvěrního družstva se postupuje se státní kontrole.

8. Hostitelský orgán dohledu vykonává dohled nad bankami nevyvíjejícími žádnou činnost (shell banks), jestliže tyto ještě existují, a nad pokladními místy, která nevyvíjejí reálnou obchodní činnost, a to v souladu s mezinárodně dohodnutými standardy.

Irelevantní.

9. Orgán dohledu, který podnikne následné kroky na základě informací získaných od jiného orgánu dohledu, s ním před jejich provedením v rámci možností tuto záležitost konzultuje.

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon o bankách (§ 25a odst. 8) stanoví, že informace získané od orgánů cizích států nemohou být použity k jinému účelu než k tomu, pro který byly poskytnuty, a nesmí být bez souhlasu poskytovatele poskytnuty nikomu dalšímu. Zákon o bankách, zákon o spořitelních a úvěrních družstvech i uzavřené dohody o spolupráci se zahraničními orgány dohledu stanovují požadavek na vzájemné informování o všech významných aktivitách v oblasti licenční, výkonu dohledu, přijímání opatření k nápravě, pokut i odnětí licence (viz body 3, 4 a 5), tj. i těch, které by byly učiněny na základě informací získaných od jiného orgánu dohledu.

Dodatečné kritérium

1. Je-li to nezbytné, domovský orgán dohledu vypracuje a dohodne s příslušnými hostitelskými orgány dohledu komunikační strategii. Rozsah a povaha této strategie by měly odpovídat rozsahu a složitosti mezinárodních aktivit banky či bankovní skupiny.

SPLNĚNO

Regulace:

Zákon explicitně neupravuje vypracování komunikační strategie s hostitelskými orgány dohledu. Uzavřené dohody o spolupráci však upravují závazek, že smluvní strany budou mezi sebou diskutovat jakékoliv podstatné informace o bankách, které mají pobočky nebo dceřiné banky na území smluvních stran. Zároveň je zde vyjádřen příslib, že se zástupci orgánů dohledu budou setkávat, aby projednali možnosti řešení problémů týkajících se bankovního dohledu nad pobočkami a dceřinými bankami kdykoliv, kdy to jedna smluvní strana bude považovat za nezbytné. Takto formulované smluvní ujednání považujeme za dostatečné.

PŘÍLOHA

Přehled zákonů a dokumentů

přímo závazné předpisy EU

- [Nařízení Evropského parlamentu a Rady \(ES\) č. 1889/2005](#) ze dne 26. října 2005 o kontrolách peněžní hotovosti vstupující do Společenství nebo je opouštějící
- [Nařízení Evropského parlamentu a Rady \(ES\) č. 1781/2006](#) ze dne 15. listopadu 2006 o informacích o plátcích doprovázejících převody peněžních prostředků

zákony

- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 15/1998 Sb., o dohledu v oblasti kapitálového trhu a o změně a doplnění dalších zákonů
- zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 500/2004 Sb., (správní řád) ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 377/2005 Sb., o finančních konglomerátech, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 57/2006 Sb., o změně zákonů v souvislosti se sjednocením dohledu nad finančním trhem, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí
- zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů

- zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů

vyhlášky ČNB

- vyhláška č.164/2002 Sb., o podmínkách přístupu k informacím v informační databázi České národní banky - Centrální registr úvěrů, ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška č. 233/2009 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádostí, oznámení a minimální výše finančních zdrojů poskytnutých pobočce zahraniční bankou, ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška č. 281/2008 Sb., o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu

opatření ČNB

- [Úplné znění Opatření č. 2/2009 Věst. ČNB \(pdf, 159 kB\)](#), o předkládání výkazů bankami a pobočkami zahraničních bank České národní bance, ve znění Opatření České národní banky č. 2/2010 Věst. ČNB
 - [Příloha č. 1 \(pdf, 138 kB\)](#) - Seznam a termíny předkládání výkazů bank a poboček zahraničních bank
 - [Příloha č. 2A \(pdf, 1,0 MB\)](#) - Základní charakteristika a obsahová náplň výkazů předkládaných v elektronické formě
 - [Příloha č. 2B \(pdf, 127 kB\)](#) - Charakteristika obsahové náplně výkazu BD(ČNB)14-04
 - [Příloha č. 3 \(pdf, 119 kB\)](#) - Varianty rozsahu vykazování pro výkazy bank a poboček zahraničních bank
 - [Příloha č. 4 \(pdf, 113 kB\)](#) - Doplnkové informace předkládané k výkazu E(ČNB)8-01
- [Opatření č. 1 ze dne 19. října 2010 \(pdf, 235 kB\)](#), o předkládání výkazů spořitelními a úvěrními družstvy České národní bance. Opatření nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2011
- [Opatření č. 5 ze dne 11. června 2004 \(pdf, 124 kB\)](#), kterým se stanoví obsah, způsob vedení a náležitosti evidence krytí hypotečních zástavních listů v oběhu
- [Opatření č. 5 ze dne 1. srpna 2002 \(pdf, 852 kB\)](#), kterým se stanoví metodika předkládání vybraných údajů pro centrální registr úvěrů bankami a pobočkami zahraničních bank České národní bance

úřední sdělení ČNB

[Pravidla obezřetného podnikání - úřední sdělení](#) k vyhlášce č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry

- [Úřední sdělení ze dne 19. dubna 2011 \(pdf, 152 kB\)](#) o registraci zastoupení zahraničních bank a finančních institucí vykonávajících bankovní činnost
- [Úřední sdělení ze dne 29. prosince 2010 \(pdf, 101 kB\)](#) k některým ustanovením opatření České národní banky č. 1/2010 Věst. ČNB, o předkládání výkazů spořitelními a úvěrními družstvy České národní bance

- [Úřední sdělení ze dne 20. prosince 2010 \(pdf, 187 kB\)](#) k žádostem o udělení souhlasu České národní banky ve věcech dispozice s podnikem, ukončení činnosti nebo přeměny úvěrové instituce, snížení základního kapitálu banky, převzetí dluhů banky v nucené správě nebo snížení výše základního členského vkladu člena družstevní záložny
- [Úřední sdělení ze dne 10. prosince 2010 \(pdf, 237kB\)](#) k výkonu činnosti na finančním trhu: Kvalitativní požadavky související s výkonem činnosti – základní informace
- [Úřední sdělení ze dne 21. května 2010 \(pdf, 185 kB\)](#) k posuzování vedoucích osob bank, poboček zahraničních bank ze třetí země, finančních holdingových osob a institucí elektronických peněz
- [Úřední sdělení ze dne 21. května 2010 \(pdf, 267 kB\)](#) k výkladu pojmů důvěryhodnost a odborná způsobilost
- [Úřední sdělení ze dne 14. ledna 2010 \(pdf, 105 kB\)](#) k některým ustanovením opatření České národní banky č. 2/2009 Věst. ČNB o předkládání výkazů bankami a pobočkami zahraničních bank České národní bance
- [Úřední sdělení ze dne 7. července 2008 \(pdf, 145 kB\)](#), jímž se oznamuje praxe České národní banky k výpisu nebo opisu z evidence Rejstříku trestů
- [Úřední sdělení ze dne 12. listopadu 2007 \(pdf, 211 kB\)](#) k některým ustanovením zákona o bankách týkajícím se jednotné licence
- [Úřední sdělení ze dne 10. prosince 2004 \(pdf, 118 kB\)](#) k ustanovení § 20a odst. 3 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění zákona č. 257/2004 Sb.
- [Úřední sdělení ze dne 29. října 2004 \(pdf, 121 kB\)](#) k ustanovení § 1 odst. 3 písm. i) a odst. 4 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů
- [Úřední sdělení ze dne 19. března 2003 \(pdf, 193 kB\)](#) k ustanovení § 22 odst. 3 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění zákona č. 126/2002 Sb.
- [Úřední sdělení ze dne 31. ledna 2002 \(pdf, 93 kB\)](#) k problematice uzavírání ovládacích smluv bankami
- [Úřední sdělení ze dne 31. srpna 2001 \(pdf, 162 kB\)](#) k postupu banky a orgánů činných v trestním řízení k získání doličné věci uložené v bezpečnostní schránce banky
- [Úřední sdělení ze dne 14. srpna 1998 \(pdf, 92 kB\)](#) k některým ustanovením zákona č. 16/1998 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů

zahraniční právní a jiné dokumenty

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/48/ES ze dne 14. června 2006 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu (přepracované znění směrnice 2000/12/ES),
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/49/ES ze dne 14. června 2006 o kapitálové přiměřenosti investičních podniků a úvěrových institucí (přepracované znění směrnice 93/6/EHS)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/46/ES ze dne 18. září 2000 o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/44/ES ze dne 5. září 2007, kterou se mění směrnice Rady 92/49/EHS a směrnice 2002/83/ES, 2004/39/ES, 2005/68/ES a 2006/48/ES, pokud jde o pravidla a hodnotící kritéria pro obezřetnostní posuzování nabývání a zvyšování účastí ve finančním sektoru

- International Accounting Standards (dále jen „IAS“)
- Financial Action Task Force on Money Laundering (dále jen „FATF“)
- *International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: A Revised Framework*, June 2004 (dále jen „dohoda Basel II“).